

KrachtKanjers

Over 'eigen kracht' vergroten
bij kinderen

Marjolein Goedegebuur
Hanneke Schuit

Colofon

Auteurs

Marjolein Goedegebuur (120228)

Hanneke Schuit (110526)

Opleiding

Academie Sociale Studies

Sociaal Pedagogische Hulpverlening

Opdrachtgevers

Johan en Annelies van der Klooster

coördinatoren van Perspectief Jeugdwerk

Afstudeerbegeleider

Petra Koppelaar- Kieskamp

Beoordelaar eindrapportage

Dineke Bent-Lenselink

Datum/ plaats

© Christelijke Hogeschool Ede

12 mei 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	8
Voorwoord.....	10
Opbouw en leeswijze onderzoeksverslag	11
Hoofdstuk 1: Inleiding	12
1.1 Aanleiding.....	12
1.1.1 Nederlandse samenleving	12
1.1.2 Gemeente Capelle aan den IJssel/wijk Capelle Schollevaar	13
1.1.3 De Kinderhuiskamer	13
1.2 Probleemstelling.....	14
1.3 Vraagstelling	15
1.3.1 Hoofdvraag	15
1.3.2 Deelvragen.....	15
1.4 Doelstelling, doelgroep en resultaten.....	15
1.4.1 Doelstelling.....	15
1.4.2 Product	15
1.5 Verantwoording van de werkwijze en beschrijving van de onderzoeksmethoden	16
1.5.1 Type onderzoek	16
1.5.2 Reikwijdte van het onderzoek	16
1.5.3 Onderzoeksmethode	16
1.5.4 Risico's onderzoek	18
1.5.5 Project grenzen.....	19
1.5.6 Leeswijze verwijzingen interviews	19
Hoofdstuk 2: Definitie 'eigen kracht'	20
2.1 Inleiding	20
2.2 Wat is 'eigen kracht'?	20
2.3 De stem van kinderen.....	21
2.4 Eigen kracht bij kinderen	22
2.4.1 Persoonlijke eigenschappen	23
2.4.2 Talenten en vaardigheden.....	23
2.4.3 Zingeving.....	24
2.4.4 Krachten en mogelijkheden in de omgeving.....	24

2.4.5 Kennis en ervaring	24
2.5 Samenvatting	25
Hoofdstuk 3: 'Eigen kracht' in de Kinderhuiskamer	27
3.1 Inleiding	27
3.2 Doel van de Kinderhuiskamer	27
3.3 Veiligheid, Structuur en duidelijkheid	28
3.4 Activiteiten	28
3.5 Knutselwerkjes	29
3.6 Creativiteit	29
3.7 Bijzondere activiteiten.....	30
3.8 Zelfstandigheid	31
3.9 Keuzevrijheid	31
3.10 Positief bekrachtigen.....	32
3.11 Samenvatting.....	33
Hoofdstuk 4: Kinderen en 'eigen kracht'	35
4.1 Inleiding	35
4.2 Persoonlijke eigenschappen: ik ben....	35
4.2.1 Ontwikkeling als individu.....	35
4.2.2 Zelfstandigheid	36
4.2.3 Temperament.....	37
4.2.4 Zelfvertrouwen	37
4.3 Talenten en vaardigheden: ik kan... ..	38
4.3.1 Concentratie	38
4.3.2 Creativiteit	39
4.3.3 Samenwerken.....	39
4.3.4 Sociale vergelijking	40
4.3.5 Sociaal probleem oplossing.....	41
4.3.6 Niveau verschil	42
4.4 Zingeving: ik wil... ..	42
4.4.1 Levensbeschouwing	42
4.4.2 Moraal	42
4.5 Krachten en mogelijkheden in de omgeving: ik heb.....	43
4.5.1 Omgeving.....	43
4.5.2 Financiële middelen	44

4.5.3 Eenoudergezinnen.....	44
4.5.4 Effect van eenoudergezinnen.....	44
4.5.5 Echtscheiding.....	45
4.5.6 De rol van leeftijdsgenootjes.....	46
4.6 Kennis en ervaring: ik weet... ..	46
4.6.1 Concreet- operationele periode.....	46
4.7 Samenvatting.....	46
Hoofdstuk 5: Andere organisaties en ‘eigen kracht’	48
5.1 Inleiding	48
5.2 Rijnstad Kinderclubs, wijk Presikhaaf in Arnhem	48
5.2.1 Doelen van de Kinderclubs	49
5.2.2 ‘Eigen kracht’ vergroten	49
5.3 Kinderclub Nieuw Krispijn, Dordrecht.....	51
5.3.1 Doelen van de Kinderclub Nieuw Krispijn	51
5.3.2 ‘eigen kracht’ vergroten	52
5.4 Rastergroep Kinderwerk, Deventer.....	53
5.4.1 Doelen	54
5.4.2 ‘Eigen kracht’ vergroten	55
5.5 Samenvatting.....	57
Hoofdstuk 6: Mogelijkheden en grenzen van de Kinderhuiskamer	59
6.1 Inleiding	59
6.2 Mogelijkheden.....	59
6.2.1 Organisatie Kinderhuiskamer	59
6.2.2 Vrijwilligers	60
6.3 Grenzen	61
6.3.1 Organisatie Kinderhuiskamer	61
6.3.2 Vrijwilligers	62
6.4 Integratie methodische wijze	63
6.5 Samenvatting.....	63
Hoofdstuk 7: Eindconclusie	65
Hoofdstuk 8: Evaluatie en discussie.....	68
8.1 Evaluatie risico’s	68
8.2 Evaluatie doelstellingen	68
8.2.1 De eerste doelstelling.....	68

8.2.2 Evaluatie eerste doelstelling	68
8.2.3 De tweede doelstelling	69
8.2.4 Evaluatie tweede doelstelling	69
8.3 Evaluatie product	69
8.3.1 Product	69
8.3.2 Evaluatie product	70
8.4 Strengths/Sterktes.....	70
8.5 Weaknesses/Zwaktes	70
8.6 Opportunities/Kansen	71
8.7 Threats/ Bedreigingen	72
8.8 Verband eerder onderzoek	72
Hoofdstuk 9: Aanbevelingen	73
9.1 Werkbezoek.....	73
9.2 Vrijwilligers	73
9.2.1 Doelstellingen.....	73
9.2.2 Werkoverleg	74
9.3 Beloningsysteem	74
9.4 Kinderen meer inspraak	75
9.5 Vervolgonderzoek: toerusting vrijwilligers.....	75
Hoofdstuk 10: Productbeschrijving	76
10.1 Inleiding	76
10.2 'Eigen kracht'	76
10.2.1 Het kind is uniek	76
10.2.2 Talenten en vaardigheden.....	76
10.2.3 De omgeving.....	77
10.2.4. Dromen van het kind	77
10.3 Doelgroep	77
10.4 Opbouw methodische wijze	78
Literatuurlijst	79
Bijlagen.....	85
1.1 Definiëring 'eigen kracht'	85
1.2 Topiclijsten	86
1.2.1 Topiclijst interview opdrachtgevers	86
1.2.2 Topiclijst interview vrijwilligers	88

1.2.3 Topiclijst andere kinderwerk organisaties	90
1.3 Kernlabels	92
1.3.1 Kernlabel achtergrond kinderen	92
1.3.2 Kernlabel activiteiten	98
1.3.3 Kernlabel Doelstellingen kinderwerk	101
1.3.4 Kernlabel 'eigen kracht' vergroten	107
1.3.5 Kernlabel structuur organisatie	122
1.3.6 Kernlabel participatie wijk	132
1.3.7 Kernlabel Vrijwilligers	134
1.4 Samenvatting expertinterview	142
1.5 Observatielijst	146
1.6 Observaties	147
1.6.1 Incidentele observatie 1 De Kinderhuiskamer	147
1.6.2 Incidentele observatie 2 De Kinderhuiskamer	156
1.6.3 Incidentele observatie 3 De Kinderhuiskamer	163

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd bij de Kinderhuiskamer in opdracht van kinderwerk organisatie Perspectief Jeugdwerk in Capelle aan den IJssel. In januari 2015 zijn we gestart met onderzoek naar de vraag: “Op welke methodische wijze kan de Kinderhuiskamer de ‘eigen kracht’ van de kinderen binnen de Kinderhuiskamer in de wijk Capelle Schollevaar in Capelle aan den IJssel vergroten?”

Perspectief Jeugdwerk heeft de veranderingen door de nieuwe wetgeving in 2015 in de gemeente Capelle aan de IJssel ervaren. Door de veranderingen heeft zij een andere positie in moeten nemen in de wijk Schollevaar. De organisatie wilde met de Kinderhuiskamer een meer professionele weg inslaan en de kinderen extra ondersteuning bieden naast de vrijetijdsbesteding die zij nu bieden. Dit omdat zij bang waren dat kinderen door de nieuwe wetgeving tussen wal en schip dreigen te raken en niet de ondersteuning kunnen krijgen die zij nodig hebben. De Kinderhuiskamer wil een rol spelen in het ondersteunen van deze kinderen. De organisatie had behoefte aan handvaten waarmee zij kunnen werken aan de bovenstaande punten. In ons onderzoek hebben wij ons gericht op het creëren van handvaten voor om de Kinderhuiskamer meer te professionaliseren en de kinderen meer ondersteuning te bieden. Wij hebben ons hierin vooral gericht op het vergroten van de ‘eigen kracht’ bij de kinderen.

Door middel van interviews met de opdrachtgevers en de vrijwilligers hebben we geprobeerd een beeld te krijgen van hoe de Kinderhuiskamer werkt en wat de Kinderhuiskamer kan doen om de ‘eigen kracht’ van de kinderen te vergroten. We hebben ook bij drie andere organisaties gekeken om erachter te komen hoe andere organisaties de ‘eigen kracht’ vergroting vorm geven. Ook hebben we geobserveerd in de Kinderhuiskamer om te zien hoe ‘eigen kracht’ tot uiting komt en welke mogelijkheden en grenzen kinderen hebben in het vergroten van ‘eigen kracht’. Verder hebben we ook literatuur gebruikt en geïntegreerd in ons onderzoek om ons onderzoek te kunnen onderbouwen.

In dit onderzoek beginnen we in hoofdstuk 1 met een inleiding over ons onderzoek. Hierin komt naar voren hoe het onderzoek is ontstaan en wat de beginsituatie was van ons onderzoek. In hoofdstuk 2 komt vervolgens naar voren wat ‘eigen kracht’ bij kinderen inhoudt en wat hierover bekend is. Hierin beschrijven we dat ‘eigen kracht’ bij kinderen voornamelijk naar voren komt in vijf dimensie die te maken hebben met de ontwikkeling van kinderen. We hebben in dit hoofdstuk een definitie proberen te geven van ‘eigen kracht’ bij kinderen om vanuit deze definitie ons onderzoek verder voort te zetten.

In hoofdstuk 3 hebben we gekeken naar hoe de Kinderhuiskamer de ‘eigen kracht’ op dit moment vergroot. We hebben vanuit de interviews gekeken naar hoe vrijwilligers kinderen stimuleren in het vergroten van hun ‘eigen kracht’. Hierin kwam naar voren dat de Kinderhuiskamer al wel goed werkt aan ‘eigen kracht’ vergroting maar dat er op dit punt ook nog wel veel te halen valt.

In hoofdstuk 4 hebben we vanuit de observaties gekeken naar hoe ‘eigen kracht’ bij kinderen tot uiting komt. We hebben vanuit de dimensies van ‘eigen kracht’ gekeken naar wat we hiervan terug zien bij de kinderen. Daarbij hebben we ons gericht op de mogelijkheden en grenzen die wij bij de kinderen zien in relatie tot ‘eigen kracht’ vergroting. We ontdekten dat de observaties nog niet een volledig beeld gaven van de mogelijkheden en de grenzen die de kinderen van de Kinderhuiskamer hebben. Daarom hebben we ervoor gekozen om dit hoofdstuk ook te belichten vanuit wat we kunnen verwachten van mogelijkheden en grenzen bij kinderen in deze leeftijdscategorie.

In hoofdstuk 5 komen andere kinderwerkorganisaties aan bod. Door middel van interviews hebben we een beeld kunnen geven van hoe andere organisatie werken met het vergroten van ‘eigen kracht’ bij kinderen. Door dit te beschrijven hebben we voor de Kinderhuiskamer en voor ons product ideeën gekregen voor manieren waarop ‘eigen kracht’ bij kinderen vergroot kan worden.

In Hoofdstuk 6 staat beschreven wat de mogelijkheden en grenzen van de Kinderhuiskamer zijn in het vergroten van de 'eigen kracht' bij de kinderen en daarbij ook de mogelijkheden en grenzen voor het integreren van een methodische wijze. We hebben ontdekt dat er zeker mogelijkheden zijn in de Kinderhuiskamer om 'eigen kracht' te vergroten en om een methodische wijze te integreren. Wel hebben we ontdekt dat er ook grenzen zijn waardoor de Kinderhuiskamer wordt beperkt in het gebruiken van een methodische wijze. De grenzen zijn belangrijke punten geweest in het bedenken van een methodische wijze. We hebben geprobeerd rekening te houden met deze grenzen en deze grenzen ook serieus genomen.

In hoofdstuk 7 en 8 beschrijven wij onze conclusie en discussie en blikken wij terug op ons onderzoek en het proces hiervan.

Ten slotte beschrijven wij in hoofdstuk 9 onze aanbevelingen voor de Kinderhuiskamer en presenteren we in hoofdstuk 10 ons product.

Voorwoord

“Children are not the people of tomorrow, but are people of today. They have a right to be taken seriously, and to be treated with tenderness and respect. They should be allowed to grow into whoever they were meant to be. ‘The unknown person’ inside of them is our hope for the future.”
- Janusz Korczak (Quotes, z.d.)

Deze quote is van de Poolse pedagoog Janusz Korczak. Zijn visie op kinderen is dat zij met hun eigenheid de hoop van de toekomst zijn. Kinderen moeten volgens Korczak de mogelijkheid krijgen om zich te ontwikkelen als zichzelf.

Voor u ligt een afstudeeronderzoek dat gedaan is in de Kinderhuiskamer, onderdeel van Perspectief Jeugdwerk in Capelle aan den IJssel. We hebben onderzoek gedaan naar de ‘eigen kracht’ bij kinderen in de Kinderhuiskamer. De ‘eigen kracht’ is onderdeel van de visie die Janusz Korczak heeft op kinderen. Kinderen mogen met hun krachten de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en hun ‘eigen kracht’ te vergroten. De afgelopen maanden zijn we druk bezig geweest met onderzoeken. Uiteindelijk is dit afstudeeronderzoek het resultaat van ons harde werken. We gaan in dit onderzoek in op ‘eigen kracht’ bij kinderen en we schetsen een beeld van de ‘eigen kracht’ bij de kinderen in de Kinderhuiskamer. Ook hebben we mogelijkheden en grenzen van de Kinderhuiskamer beschreven in het vergroten van de ‘eigen kracht’ van de kinderen. Uiteindelijk hebben we na ons onderzoek een mooi product ontworpen voor de Kinderhuiskamer, waarmee zij aan de slag kunnen met het vergroten van de ‘eigen kracht’ van de kinderen.

Voor het tot stand komen van dit onderzoek willen wij allereerst graag onze dank uitspreken naar de opdrachtgevers van de Kinderhuiskamer. Zij gaven ons het vertrouwen om onderzoek te doen in de Kinderhuiskamer en toonden gastvrijheid waardoor wij ons altijd welkom voelden en het fijn vonden om bij de Kinderhuiskamer te zijn. Ook willen we de vrijwilligers bedanken voor hun gastvrijheid. Met open armen hebben zij ons ontvangen op de middagen bij de Kinderhuiskamer. De geïnterviewde vrijwilligers hebben ook een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan ons onderzoek.

We willen ook onze afstudeerbegeleider Petra Koppelaar-Kieskamp bedanken. Met haar kritische blik en duidelijke feedback heeft zij ons ondersteund bij het schrijven van het afstudeeronderzoek. Als laatste willen we ook de mensen in onze omgeving bedanken. Onze gezinnen en vrienden om ons heen hebben het vertrouwen in ons gehad en hebben ons daardoor gemotiveerd om het onderzoek af te ronden.

We wensen u veel leesplezier!

Marjolein Goedegebuur & Hanneke Schuit

Opbouw en leeswijze onderzoeksverslag

Het onderzoeksverslag is geschreven aan de hand van literatuuronderzoek, interviews en observaties. Het onderzoeksverslag bestaat uit tien hoofdstukken en daarnaast enkele bijlagen.

Het eerste hoofdstuk van ons onderzoeksverslag bestaat uit de methodologie van onderzoek. In dit hoofdstuk verantwoorden wij ons onderzoek aan de hand van de aanleiding, de probleemstelling en de vraagstelling met de deelvragen. Ook beschrijven we in dit hoofdstuk de doelen van het onderzoek en de onderzoeksmethoden die wij hebben gebruikt. Als laatste staat hier onze persoonlijke verantwoording van de relatie met de minoren en de creatieve professional.

Het tweede hoofdstuk bestaat uit de beantwoording van de eerste deelvraag. Hierin beschrijven we wat 'eigen kracht' inhoudt bij kinderen. Door middel van literatuuronderzoek beschrijven we hierin wat er bekend is over de 'eigen kracht' bij kinderen.

In het derde hoofdstuk beantwoorden we de tweede deelvraag. Met gebruikmaking van de interviews en observaties beschrijven wij wat de huidige wijze is waarop de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen vergroot.

Het vierde hoofdstuk bestaat uit de beantwoording van de derde deelvraag. Met gebruikmaking van de interviews, de observaties en literatuuronderzoek beschrijven wij wat op dit moment de huidige situatie is omtrent de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer. Hierbij beschrijven we de mogelijkheden en de grenzen van de kinderen bij het vergroten van de 'eigen kracht'.

In het vijfde hoofdstuk beantwoorden we de vierde deelvraag. Hierin beschrijven wij met gebruikmaking van de interviews op welke methodische wijze andere organisaties voor kinderwerk kinderen in hun 'eigen kracht' zetten. In het hoofdstuk wordt beschreven welke methodische middelen andere organisaties inzetten bij het vergroten van 'eigen kracht' bij kinderen.

Het zesde hoofdstuk bestaat uit de beantwoording van de vijfde deelvraag. Ook hierbij gebruiken wij de interviews. We beschrijven in dit hoofdstuk wat de Kinderhuiskamer kan doen om de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten. Hierbij beschrijven we de mogelijkheden en de grenzen die de Kinderhuiskamer heeft bij het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen.

Het zevende hoofdstuk bestaat uit de conclusies van ons onderzoek en de beantwoording van de hoofdvraag. Daaruit komt een methodische wijze voort voor het vergroten van de 'eigen kracht' bij de kinderen in de Kinderhuiskamer. Deze methodische wijze staat verder beschreven bij de productbeschrijving in hoofdstuk tien.

Het achtste hoofdstuk bestaat uit de evaluatie en discussie van het onderzoek. Hierin komt een kritische evaluatie naar voren over ons onderzoek.

In het negende hoofdstuk zijn de aanbevelingen te lezen en een eventueel vervolgonderzoek. Deze aanbevelingen zijn tot stand gekomen door middel van het onderzoek.

Het tiende en laatste hoofdstuk staat in het teken van het uiteindelijke product. In dit hoofdstuk staat het product beschreven. Na deze tien hoofdstukken voegen wij enkele bijlagen toe aan ons onderzoeksverslag. Deze bestaan uit topiclijsten van de interviews en de kernlabels van de interviews. Ook vindt u hier het observatie schema en de uitgewerkte observaties. Er is ook een samenvatting te vinden van het expert interview. Als laatste voegen wij een cd-rom bij met de fragmenten van de interviews voor de begeleider en beoordelaar.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Aanleiding

1.1.1 Nederlandse samenleving

“Het is onmiskenbaar dat mensen in onze huidige netwerk- en informatiesamenleving mondiger en zelfstandiger zijn dan vroeger. Gecombineerd met de noodzaak om het tekort van de overheid terug te dringen, leidt dit ertoe dat de klassieke verzorgingsstaat langzaam maar zeker verandert in een participatiesamenleving. Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving (Troonrede 2013, 2013).”

Deze uitspraak deed koning Willem-Alexander in de troonrede van 2013. Als nieuwe koning van Nederland benoemde hij dat de verzorgingsstaat langzaam maar zeker aan het veranderen is in een participatiesamenleving. Een participatiesamenleving verwacht van iedereen die dat kan verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving.

In de geschiedenis van de Nederlandse samenleving zijn er in het sociale domein verschillende veranderingen geweest. Tot het einde van de 18^e eeuw was er weinig overheidsbemoeienis op het gebied van welzijn en volksgezondheid. In de loop van de 18^e en 19^e eeuw zijn er wetten ontstaan die hier langzaam aan verandering in hebben gebracht. De overheid nam steeds meer de verantwoordelijkheid op zich en dit had tot gevolg dat burgers automatisch terecht konden bij de overheid. Dit werd een verzorgingsstaat genoemd (Geschiedenis, z.d.). Deze verzorgingsstaat gaat nu geleidelijk aan van de baan en de participatiesamenleving komt hiervoor in de plaats.

De samenleving is mede aan het veranderen door de nieuwe wetten die zijn ingesteld. Zo zijn er op het gebied van de jeugdzorg ontwikkelingen in gang gezet. Er zijn nieuwe wetten ingesteld en de zorg is anders ingedeeld. Er zijn vier transities die deze zorg veranderen. Ten eerste is op 1 januari 2015 de **jeugdwet** in gesteld. Hiermee worden de gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Ten tweede trad tegelijk de **participatiewet** in werking. De gemeenten gaan op een nieuwe manier jongeren begeleiden naar scholen of werk, in het bijzonder de jongeren met een beperking. Ten derde worden de gemeenten in de loop van 2015 ook verantwoordelijk voor de **functie ‘begeleiding’** die van de AWBZ overgaat naar de WMO. Als laatste is in augustus 2014 de **Wet Passend onderwijs** in gegaan. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het feit dat ieder kind passend onderwijs ontvangt. De gemeenten zijn dus verantwoordelijk geworden voor het preventieve en curatieve jeugdbeleid. Het Nederlands Jeugdinstituut wil dat de gemeente eraan bijdraagt dat alle jeugdigen gezond en veilig opgroeien (Transities sociaal domein, z.d.).

Het uitgangspunt van deze vier decentralisaties is dat mensen weer hun eigen verantwoordelijkheid moeten gaan nemen en hun ‘eigen kracht’ in moeten gaan zetten om problemen aan te pakken. De overheid is hier niet meer automatisch het aanspreekpunt voor. De overheid wil mensen de kans geven hun leven zelf vorm te geven en op deze manier ook geld te besparen, doordat er minder gebruik gemaakt wordt van dure zorg. Het werk voor beroepskrachten in het welzijnswerk is hierdoor ook veranderd. Hun voornaamste taak is niet meer het aanpakken van problemen maar ervoor zorgen dat mensen hun eigen problemen aan gaan pakken (Transities sociaal domein, z.d.). De welzijnswerkers stonden aan het front van de veranderingen in de zorg. De ontwikkelingen hebben nieuwe vragen en eisen gesteld aan het welzijnswerk. De welzijnswerkers moeten welzijnswerkers Nieuwe Stijl gaan zijn en hun werk anders gaan vormgeven. De oude manier van werken volstaat niet meer (Potting, z.d.). Dit brengt ook problemen en gevaren met zich mee. De kwaliteiten die je als welzijnswerker moet bezitten zijn verschoven en de werkgelegenheid is hierdoor ook veranderd (Putters, 2013). De participatiesamenleving heeft dus niet alleen maar voordelen met zich mee gebracht.

1.1.2 Gemeente Capelle aan den IJssel/wijk Capelle Schollevaar

Wat betekenen de veranderingen in de zorg nu precies voor de gemeenten? Het onderzoek voor ons afstuderen is ontstaan vanuit een opdracht van de kinderwerkorganisatie Perspectief Jeugdwerk in Capelle aan den IJssel. De organisatie organiseert in de wijk Capelle Schollevaar onder andere sportactiviteiten, clubs en huiswerkbegeleiding voor kinderen en tieners van 6-18 jaar. Perspectief Jeugdwerk wil de kinderen helpen bij zaken die zij lastig vinden maar wil de kinderen ook ontspannende activiteiten aanbieden (perspectief, z.d.).

De gemeente Capelle aan den IJssel geeft op de website aan dat ook zij werken aan de veranderingen van de zorg. Zij geven aan dat de nieuwe wetten ervoor zorgen dat zij beter kunnen weten wat er speelt in de wijken en ze zo dichtbij de burgers staan (Decentralisaties, z.d.). Omdat Perspectief Jeugdwerk werkzaam is in de wijk Capelle Schollevaar willen wij ons in deze aanleiding hier verder op richten.

Volgens de gemeente Capelle aan den IJssel kent de wijk Capelle Schollevaar sociale problemen. De leefbaarheid in de straten staat zwaar onder druk (Decentralisaties, z.d.). Uit de resultaten van de bewonersenquête 2013 komt naar voren dat 30 procent van de bewoners in de gemeente Capelle aan den IJssel zich wel eens onveilig voelt. Van alle wijken voelen de inwoners van Schollevaar (Zuid) zich het vaakst onveilig in de eigen woonbuurt. 34 procent voelt zich soms onveilig, 7 procent vaak. Bewoners van Capelle Schollevaar vermijden vaker dan gemiddeld (27 procent) onveilige plekken in de buurt (respectievelijk 34 en 43 procent). De belangrijkste reden voor het vermijden van deze plekken is de aanwezigheid van groepen jongeren. In de bewonersenquête komt ook naar voren dat de bewoners van Capelle Schollevaar de voorzieningen voor jongeren minimaal vinden. Wellicht hangt dit samen met de overlast die er wordt ervaren van groepen jongeren. Ook komt in de resultaten van het onderzoek naar voren dat de wijk onveilige verkeerssituaties kent en het autovandalisme er hoog is (Lohuis & Nordeman, 2013). Hier van uit kan worden afgeleid dat de wijk Capelle Schollevaar problemen heeft in de leefbaarheid.

Wat vooral naar voren komt in de enquête is dat veel bewoners overlast ervaren van jongeren in de wijk. Perspectief Jeugdwerk kan in het aanpakken van dit probleem een rol spelen. Zij biedt de jeugd activiteiten aan waardoor zij hun talenten kunnen ontwikkelen en de organisatie ondersteunt de jeugd bij het vergroten van sociale contacten met andere kinderen en tieners. Dit kan als preventiemiddel werken voor de wijk omdat de jeugd bij de Kinderhuiskamer uiteindelijk de jongeren worden in de wijk. Dit is dus een kans voor de organisatie om de jeugd activiteiten aan te bieden.

1.1.3 De Kinderhuiskamer

Voor Perspectief Jeugdwerk hebben wij onderzoek gedaan voor de Kinderhuiskamer. De Kinderhuiskamer is een plek voor kinderen in de basisschool leeftijd. De kinderen kunnen tijdens de Kinderhuiskamer bijvoorbeeld knutselen, spelletjes spelen en elkaar ontmoeten. De Kinderhuiskamer heeft als doel om de sociale cohesie in de wijk te vergroten, als beschermende factor in de preventie van gedragsproblematiek van de kinderen (perspectief, z.d.).

Perspectief Jeugdwerk, en daarbij de Kinderhuiskamer, ervaart ook de veranderingen in de zorg. De gemeente dwingt de organisatie als het ware door de nieuwe wetgeving om een andere positie aan te nemen. De organisatie gaf aan het begin van het onderzoek aan dat ze er klaar voor was om de stap te maken om mee te veranderen met de samenleving. Zij verwacht dat de transitie tot gevolg heeft dat er kinderen zijn die tussen wal en schip zullen vallen. Deze kinderen krijgen niet meer de hulp die ze nodig hebben. In de uitzending van Nieuwsuur op 3 december 2014 komen ook verhalen naar voren over kinderen die tussen wal en schip zijn gevallen (Nieuwsuur, 2014). Zij kunnen door de veranderende samenleving en de nieuwe wetgeving niet de zorg krijgen die zij nodig hebben. Hier

wilde de Kinderhuiskamer op in gaan spelen. Op dit moment is de Kinderhuiskamer nog een vrijblijvende plek voor alle kinderen in de wijk. De Kinderhuiskamer vindt het belangrijk om een vrijblijvende plek voor kinderen te blijven. De Kinderhuiskamer wilde een meer professionele weg in slaan. Dat betekende voor de Kinderhuiskamer dat ze de kinderen concreet wat wilde gaan meegeven, waardoor de kinderen zich ontwikkelen en meer in hun 'eigen kracht' komen te staan.

Het begrip 'eigen kracht' heeft veel te maken met eigen verantwoordelijkheid, zelfbeschikking en zeggenschap. De definiëring van 'eigen kracht': 'Het vermogen van een individu zijn eigen leven (of situatie) optimaal vorm te geven en problemen op te lossen of dragelijk te maken.' 'Eigen kracht' is gebaseerd op een positief mensbeeld. Ieder mens heeft krachten in zich en kan deze inzetten (Jumelet & Wenink, 2012). Wat die 'eigen kracht' bij kinderen precies inhoudt hebben wij in ons onderzoek onderzocht. Nu wordt er met het inzetten van 'eigen kracht' vooral gefocust op de ouders. Er is bekend dat kinderen een positievere ontwikkeling door maken als zij in een omgeving leren en leven waarin het netwerk wordt ingezet en gezinnen hun 'eigen kracht' in zetten (Jumelet & Wenink, 2012). Wij hebben ons in ons onderzoek meer gericht op hoe je kinderen als individu in hun 'eigen kracht' kunt zetten.

Voor de Kinderhuiskamer was het in het begin nog onduidelijk hoe zij het vergroten van de 'eigen kracht' wilde vormgeven. In ons onderzoek zijn we op zoek gegaan naar de mogelijkheden voor de Kinderhuiskamer om de kinderen in hun 'eigen kracht' te zetten. Het doel van het onderzoek was het ontwikkelen van een methodische wijze waarmee de vrijwilligers van de Kinderhuiskamer handvatten krijgen om de 'eigen kracht' van de kinderen in te zetten. Dit doel hebben wij ook gerealiseerd. Door de transitie moet er meer op de vrijwilligers gebouwd worden en is het goed om vrijwilligers te ondersteunen bij hun werk. 'Eigen kracht' is mede ook gericht op de vrijwillige inzet van betrokkenen en dit is bij de Kinderhuiskamer ook aan de orde. Door vrijwilligers in te zetten blijf je in dienst van de 'eigen kracht'. Door de omgeving van de kinderen in te zetten vergroot je ook de 'eigen kracht', doordat de omgeving bedraagt aan het versterken van de kinderen.

Door het inzetten van de 'eigen kracht' van de kinderen kun je ook preventief bezig zijn. Kinderen leren hun 'eigen kracht' kennen en inzetten. Later zullen zij zo sterker staan in de samenleving.

Voor ons als toekomstige social workers is dit onderzoek relevant geweest omdat wij moeten gaan werken in de participatiesamenleving. In ons onderzoek konden wij ons verdiepen in wat de gevolgen van de veranderingen zijn voor een organisatie zoals Perspectief Jeugdwerk. In onze opleiding zijn wij vooral opgeleid als hulpverleners. In de nieuwe participatiesamenleving moeten wij meer vanuit een coachende rol te werk gaan en daarbij mensen meer in hun 'eigen kracht' gaan zetten. Door middel van dit onderzoek hebben wij kunnen leren op welke manieren je kinderen in hun 'eigen kracht' kunt zetten.

1.2 Probleemstelling

De Kinderhuiskamer is onzeker over de manier waarop zij kan bijdragen aan het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen van de wijk Capelle Schollevaar; de Kinderhuiskamer wil voorkomen dat de kinderen in de komende participatie samenleving tussen wal en schip raken.

Wij willen eerst het begrip 'tussen wal en schip' uitleggen om duidelijkheid te verschaffen over wat wij hiermee bedoelen:

Tussen wal en schip

Letterlijk betekent deze uitdrukking: 'Van hulp verstoken blijven omdat men niet aan de criteria voldoet van een van de categorieën waarvoor voorzieningen beschikbaar gesteld worden' (Rijn, 2014). Dit dreigt te gebeuren door de bezuinigingen in de zorg.

1.3 Vraagstelling

1.3.1 Hoofdvraag

Op welke methodische wijze kan de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen binnen de Kinderhuiskamer in de wijk Capelle Schollevaar in Capelle aan den IJssel vergroten?

1.3.2 Deelvragen

1. Wat is er bekend over 'eigen kracht' vergroten bij kinderen?
2. Wat is de huidige wijze waarop de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen vergroot?
3. Wat is op dit moment de huidige situatie omtrent de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer?
 - a) Wat zijn de mogelijkheden van de kinderen van de Kinderhuiskamer?
 - b) Wat zijn de grenzen van de kinderen van de Kinderhuiskamer?
4. Op welke methodische wijze zetten andere organisaties voor kinderwerk kinderen in hun 'eigen kracht'?
5. Wat kan de Kinderhuiskamer doen om de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten?
 - a) Wat zijn de mogelijkheden van de Kinderhuiskamer?
 - b) Wat zijn de grenzen van de Kinderhuiskamer?

1.4 Doelstelling, doelgroep en resultaten.

1.4.1 Doelstelling

De eerste doelstelling:

In mei 2015 hebben wij theoretisch en praktisch onderzocht wat de rol is van de Kinderhuiskamer in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen.

Deze doelstelling omvat het evaluerende gedeelte van het onderzoek. Om een goede methodiek te ontwikkelen moeten wij eerst in kaart brengen wat de huidige rol van de Kinderhuiskamer is in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen. De volgende punten moeten uiteindelijk als onderzoeksresultaat uit het onderzoek komen. Als eerste willen we weten wat 'eigen kracht' bij kinderen inhoudt. Daarnaast willen we weten hoe de Kinderhuiskamer het vergroten van de 'eigen kracht' nu aanpakt en wat de mogelijkheden en grenzen zijn voor de Kinderhuiskamer op dit gebied. Omdat wij nog beperkte ervaring hebben, gaan wij ook anderen organisaties die kinderwerk aanbieden benaderen en willen wij weten op welke manier deze organisaties de 'eigen kracht' van de kinderen stimuleren en vergroten. Dit willen wij gaan doen door het afnemen van interviews, literatuuronderzoek en observatie. Uit deze onderzoeksmethoden gaan veel data volgen voor het onderzoek. De onderzoeksmethoden gaan bijdragen om deze doelstelling te bereiken.

De tweede doelstelling:

In mei 2015 hebben wij een methodiek ontwikkeld om de 'eigen kracht' van de kinderen binnen de Kinderhuiskamer te vergroten.

Deze doelstelling omvat het ontwikkelde gedeelte van het onderzoek. In het gesprek gaven de opdrachtgevers aan dat ze het interessant vonden als wij in plaats van adviezen een methodiek zouden ontwikkelen. Daarom zal ons product een methodiek worden voor het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen van de Kinderhuiskamer in de wijk Capelle Schollevaar. Om dit doel te bereiken moeten wij eerst goed onderzoek doen. Daarom is de eerste doelstelling belangrijk om te kunnen voldoen aan onze tweede doelstelling.

1.4.2 Product

Voor het product gaan wij een methodiek ontwikkelen, zodat de kinderen worden gestimuleerd om vanuit 'eigen kracht' te werk te gaan. De opdrachtgevers hebben aangegeven dat ze het interessant

zouden vinden als we een onderzoek gaan doen dat gerelateerd is aan de transitie van de zorg. Door middel van dit product sluiten we daar goed bij aan. In de huidige transitie wil de overheid de burgers meer in hun 'eigen kracht' zetten.

Daarnaast gaven de opdrachtgevers ook aan dat ze een meer professionele weg in willen slaan. Zij zijn nu vooral bezig met het bezig houden van de kinderen en het activeren van ouders en vrijwilligers. Daarom willen wij door middel van het ontwikkelen van een methodiek ook bijdragen aan de wens van onze opdrachtgevers. De methodiek moet uiteindelijk worden uitgevoerd door vrijwilligers, daarom is het belangrijk dat het aansluit bij de vrijwilligers.

Dit product sluit aan bij Welzijn Nieuwe Stijl, omdat wij een meer coachende rol in moeten gaan nemen als social workers. Wij moeten als social workers niet alleen de mensen meer in hun 'eigen kracht' gaan zetten, maar ook de vrijwilligers. Door middel van deze methodische wijze sluiten we hier goed bij aan.

1.5 Verantwoording van de werkwijze en beschrijving van de onderzoeksmethoden

Om een duidelijk antwoord te krijgen op de deelvragen en uiteindelijk op de hoofdvraag, zijn we op verschillende manieren te werk gegaan. We hebben verschillende onderzoeksmethoden gebruikt. Daarnaast wordt hieronder duidelijk op welke wijze wij ervoor hebben gezorgd dat het onderzoek valide en betrouwbaar is, door te beschrijven wat de gevaren zijn en hoe wij rekening hebben gehouden met deze gevaren.

1.5.1 Type onderzoek

Wij hebben zowel een evaluerend als ontwerpend onderzoek gedaan (Baarda, Goede, & Teunissen, 2009). We hebben eerst onderzocht op welke wijze de kinderen van de Kinderhuiskamer nu in hun 'eigen kracht' worden gezet. Wij hebben niet alleen gekeken naar hoe de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' vergroot van de kinderen. We hebben ook gekeken naar hoe drie andere kinderwerkorganisaties de 'eigen kracht' van de kinderen vergroot.

Vervolgens hebben wij het onderzoek vervolgd door een ontwikkelend onderzoek te doen. Wij hebben onderzocht op welke methodische wijze de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen het best kan vergroten. Dit hebben wij onderzocht door te kijken naar de mogelijkheden en de grenzen van de kinderen en de Kinderhuiskamer om hier een duidelijk beeld van te krijgen.

1.5.2 Reikwijdte van het onderzoek

We hebben specifiek een onderzoek gedaan naar 'eigen kracht' vergroten van de kinderen binnen de Kinderhuiskamer. We hebben hiervoor gekozen omdat afgelopen jaar al onderzoek is gedaan naar hoe de vrijwilligers beter om kunnen gaan met grensoverschrijdend gedrag van kinderen. Daarom hebben wij het product gericht op de kinderen. Het is wel de taak van de vrijwilligers om deze methodische wijze uit te voeren.

1.5.3 Onderzoeksmethode

We hebben voor ons onderzoek drie onderzoeksmethodes gekozen. Om een goed overzicht te geven van welke onderzoeksmethoden we gaan toepassen, hebben wij per deelvraag weergegeven hoe wij het hebben aangepakt en onderzocht.

Voor de eerste deelvraag: 'Wat is er bekend over 'eigen kracht' vergroten bij kinderen', hebben wij literatuuronderzoek gedaan. Marjolein was al begonnen door een factsheet te wijden aan 'eigen kracht' voordat we het onderzoek zijn gestart. Bij het literatuuronderzoek hebben wij validiteit en betrouwbaarheid hoog in het vaandel gezet. Wij hebben daarom gebruik gemaakt van de databank van de Christelijk Hogeschool Ede. Wij hebben via de databank gebruik gemaakt van 'springer'. Daarnaast hebben wij ook gebruik gemaakt van de literatuurlijsten van de scripties op de HBO-

kennisbanken. Ook hebben wij wetenschappelijke artikelen gezocht via 'Google scholar', een goede zoekwebsite om op het internet te zoeken naar wetenschappelijke artikelen. Wij zijn wel constant alert geweest of de bronnen valide en betrouwbaar waren. Daarnaast hebben wij ons ook internationaal georiënteerd in het literatuuronderzoek. We hebben gebruik gemaakt van internationale bronnen. Ook hebben wij gebruik gemaakt van internationale boeken of artikelen die vertaald zijn naar het Nederlands. Als laatst hebben wij ook gebruik gemaakt van rapporten die op CBS, Movisie en Nederlandse Jeugd instituut staan.

Wij hebben ook veel gebruik gemaakt van de bibliotheek van de Christelijk Hogeschool Ede. Wij hadden verschillende hoofdstukken waarbij wij goed gebruik konden maken van boeken uit de bibliotheek van Christelijk Hogeschool ede. Wij zijn ook een dag naar de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag gegaan om literatuuronderzoek te doen voor het onderzoek. Hieruit blijkt dat wij voor het literatuuronderzoek verschillende informatiebronnen hebben gebruikt.

Voor de vierde deelvraag: 'Op welke methodische wijze zetten andere organisaties voor kinderwerk kinderen in hun 'eigen kracht', hebben wij drie andere organisatie die kinderwerk verzorgen benaderd voor interviews. Wij hebben voor half gestructureerde interviews gekozen. Wij hebben ook gebruik gemaakt van topiclijsten voor de interviews. Hierdoor hebben wij de interviews meer betrouwbaar en valide gemaakt (Baarda, Goede, & Teunissen, 2009). Wij hebben ook gekozen voor een half gestructureerd interview omdat wij door middel van deze methode de mogelijkheid hebben gehad gedeeltelijk richting aan het interview te geven, door middel van de topiclijst. Daarnaast konden wij ook doorvragen op de gegeven antwoorden. Hierdoor hebben wij de mogelijkheid gehad om veel informatie te verzamelen voor de verschillende deelvragen.

Voor de vierde deelvraag waren de interviews bij de andere kinderwerk organisaties niet de enige informatiebron. Wij hebben voor deze deelvraag ook literatuuronderzoek gedaan volgens de richtlijnen die wij bij de eerste deelvraag hebben beschreven.

Voor de tweede, derde en vijfde deelvraag hebben wij interviews afgenomen met vrijwilligers en de coördinatoren(opdrachtgevers) van de Kinderhuiskamer. Deze deelvragen waren:

Wat is de huidige wijze waarop de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen vergroot, wat is op dit moment de huidige situatie omtrent de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer en wat kan de Kinderhuiskamer doen om de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten?

Wij hadden in ons plan van aanpak beschreven dat wij vier vrijwilligers zouden gaan interviewen. Uiteindelijk waren er drie vrijwilligers die aangaven dat zij bereid waren om een interview te doen. We hadden graag meer vrijwilligers geïnterviewd, maar dit was niet mogelijk. We hebben, om de data wel valide te houden, ook geobserveerd waarbij we ook specifiek gekeken hebben naar de vrijwilligers om zo toch een goed beeld te krijgen van de vrijwilligers. In de evaluatie/discussie gaan we hier verder op in. Wij hebben door middel van de interviews een duidelijk beeld gekregen van de Kinderhuiskamer en over hoe de Kinderhuiskamer nu werkt. Door de interviews met de vrijwilligers hebben wij vooral ook inzicht gekregen in de mogelijkheden en grenzen van de Kinderhuiskamer. Hierdoor wisten wij beter waar wij rekening mee moesten houden in het ontwerpen van een methodische wijze voor de Kinderhuiskamer. Wij hebben deze interviews net als bij deelvraag vier half gestructureerd afgenomen met behulp van topiclijsten (bijlage 1.1). Uiteraard hebben wij voor deze deelvragen ook uitgebreid literatuuronderzoek gedaan. Hierbij zijn wij hetzelfde te werk gegaan als bij het literatuuronderzoek van de eerste deelvraag.

Naast het feit dat wij interviews hebben afgenomen en literatuuronderzoek hebben gedaan, hebben wij voor de tweede en derde deelvraag ook gebruik gemaakt van observaties. Wij hebben de rol als participerende observator ingenomen. Dat betekent dat wij als onderzoekers deel uit maakten van de onderzoeker situatie, maar daarnaast ook observeerden bij de Kinderhuiskamer. Wij hebben gekozen voor gestructureerde observaties (Baarda, Goede, & Teunissen, 2009). Door middel van deze methode is de focus duidelijk in onze observaties. Wij hebben een keer een vrije observatie gedaan bij de Kinderhuiskamer, vervolgens hebben wij een observatielijst voor de observaties

opgesteld (zie bijlage 1.4). Wij hebben drie keer gestructureerd geobserveerd. We hebben drie keer geobserveerd omdat we het belangrijk vonden om deze drie keer te gebruiken als aanvulling op de interviews met de vrijwilligers. Dit omdat we maar drie vrijwilligers hebben geïnterviewd en we bij de observaties ook informatie konden verzamelen over de vrijwilligers. De observaties hebben ons een duidelijk beeld gegeven van wat de huidige situatie is waarop de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' vergroot van de kinderen en wat de grenzen en mogelijkheden zijn van de kinderen. Daarnaast hebben wij door middel van de observaties een duidelijker beeld gekregen welke punten omtrent 'eigen kracht' extra aandacht moeten krijgen bij het ontwerpen van een methodische wijze (Baarda, Goede, & Teunissen, 2009).

Met het observeren binnen de Kinderhuiskamer hebben wij de privacy gewaarborgd door te benoemen dat wij gingen observeren en de observaties anoniem te houden. Wij hebben daarom ook geen gebruik gemaakt van video-opnamen, maar we hebben de observaties op papier vastgelegd. Wij waren daardoor aangewezen op veldnotities. Wij hebben daarom gekozen voor directe notities van de observaties waarin wij de situaties gedetailleerd hebben vastgelegd. Dit zijn korte notities geworden die wij zo feitelijk mogelijk hebben vastgelegd. We hebben ze direct na de observatie ook uitgewerkt waardoor er zo min mogelijk informatie verloren is gegaan. Toen wij alle observaties hadden verzameld hebben wij het geanalyseerd en gestructureerd. Hierdoor konden wij de observaties gemakkelijk opnemen in het onderzoeksverslag (Neuman, 2000). Wij hebben ervoor gekozen om de observaties te ordenen per situaties. Deze situaties hebben wij genummerd. We hebben dit niet gelabeld omdat wij van mening zijn dat we de situaties anders teveel zouden interpreteren, waardoor de validiteit en de betrouwbaarheid van ons onderzoek in gevaar konden komen.

Als afsluiting van het onderzoek hebben wij voor de hoofdvraag een methodische wijze ontworpen voor de Kinderhuiskamer. Wij hebben de kwaliteit van de methodische wijze gewaarborgd door een creatieve professional, Matthijs Vlaardingebroek te interviewen. Hij heeft ons geïnspireerd voor het ontwerpen van een methodische wijze. Wij hebben veel geleerd van het interview en hebben goede handvaten gekregen voor het ontwerpen van een methodische wijze.

Wij hebben alle interviews opgenomen met eigen materiaal(mobiel) en hebben de audio's op een cd gezet. Wij hebben de privacy van de respondenten gewaarborgd door de respondenten om toestemming te vragen om het gesprek op te nemen en de naam in het interview op te nemen. Wij hebben hiervoor van alle respondenten toestemming gekregen. Wij hebben bij het analyseren van alle interviews gebruik gemaakt kernlabels. Daarvoor hebben wij weloverwogen tekstfragmenten geselecteerd en voorzien van een sublabel. Deze manier geeft ons de mogelijkheid om in de tekst gemakkelijk te verwijzen naar de interviews (Baarda, Goede, & Teunissen, 2009).

1.5.4 Risico's onderzoek

Vooraf hebben wij de volgende risico's voor ons onderzoek genoemd:

Het begrip 'eigen kracht' kan in het afnemen van interviews voor problemen zorgen. Het begrip is voor ons helder en wij weten wat de link is met de komende participatiesamenleving. Wij moeten ons er bewust van zijn dat dit niet voor iedereen helder is. Anderen kunnen een andere invulling geven aan het begrip 'eigen kracht'. Daarom is het belangrijk dat wij vooraf aan het interview heel goed en eenduidig uitleggen wat dit begrip inhoudt. Hierdoor kunnen we de uiteindelijke resultaten van de interviews met elkaar vergelijken en zorgt het begrip 'eigen kracht' niet voor verwarring.

Waar wij ons bewust van moeten zijn is dat de vrijwilligers vaak geen hulpverleners zijn. Zij weten veel van de kinderen en kunnen ons ook vertellen wat de kinderen bezig houdt, maar de kijk van de vrijwilligers is vanuit een ander referentiekader dan die van een hulpverlener. Ook zijn er verschillende ouders van kinderen vrijwilliger. Zij kunnen ook op een ander manier naar de kinderen

kijken. Dit is nuttig voor ons onderzoek maar we moeten ons wel bewust zijn van de andere kijk van de ouders en de vrijwilligers.

1.5.5 Project grenzen

We hebben een duidelijk focus gelegd in het onderzoek, omdat wij een relatief korte periode kregen waarin wij moesten onderzoeken. Door een duidelijk focus te leggen in het onderzoek hebben wij de kwaliteit van het onderzoek gewaarborgd. Wij hebben ons vooral gericht op het ontwerpen van een methodische wijze om de 'eigen kracht' te vergroten van de kinderen van de Kinderhuiskamer. Wij hebben er uiteindelijk ook voor gekozen om dit aan te vullen met aanbevelingen.

We hebben ons onderzoek uitgevoerd door allereerst het begrip 'eigen kracht' helder en duidelijk te beschrijven door middel van grondig literatuuronderzoek. Vervolgens hebben wij onderzocht wat de huidige situatie omtrent het vergroten van 'eigen kracht' is binnen de Kinderhuiskamer. Daarnaast hebben wij onderzocht wat de grenzen en de mogelijkheden van de Kinderhuiskamer en van de kinderen zijn om de 'eigen kracht' te vergroten. Wij hebben ons ook gericht op andere organisaties die kinderwerk aanbieden. Wij hebben drie kinderwerk organisaties benaderd en geïnterviewd om duidelijk te krijgen op welke wijze zij de 'eigen kracht' van de kinderen vergroten. Hierdoor hebben wij het onderzoek duidelijk begrensd.

1.5.6 Leeswijze verwijzingen interviews

Om duidelijkheid te verschaffen over de verwijzingen naar de interviews en de observaties willen we een overzicht geven over de verwijzingen. Bij de verwijzing naar de interviews staat het eerste cijfer voor het nummer van het interview en het tweede cijfer voor het fragment van dat interview. Bij de observaties is het eerste nummer het cijfer van het observatiemoment en het tweede cijfer het nummer van de situatie. Voorbeeld: interview 6.13 of observatie 1.6)

Interviews:

1. Interview opdrachtgevers Kinderhuiskamer
2. Organisatie Arnhem
3. Organisatie Dordrecht
4. Organisatie Deventer
5. Vrijwilliger Kinderhuiskamer
6. Vrijwilliger Kinderhuiskamer
7. Vrijwilliger Kinderhuiskamer

Observaties:

1. Eerste observatiemoment
2. Tweede observatiemoment
3. Derde observatiemoment

Hoofdstuk 2: Definitie ‘eigen kracht’

Wat is er bekend over ‘eigen kracht’ vergroten bij kinderen?

2.1 Inleiding

In de eerst deelvraag willen we graag ingaan op de term ‘eigen kracht’. Ons onderzoek is gericht op het vergroten van de ‘eigen kracht’ van kinderen. Omdat ‘eigen kracht’ vooral nog gericht is op volwassenen, willen we eerst een algemene beschrijving geven van wat eigen kracht inhoudt. We nemen het begrip ‘eigen kracht’ erg breed, omdat er weinig specifieke informatie is over wat de term precies inhoudt. We zullen daarom ook gebruikmaken van literatuur over ‘empowerment’. ‘Eigen kracht’ en ‘empowerment’ zijn sterk met elkaar verweven. Ook de nieuwe trend participatie zal naar voren komen. We willen hierover specifiek beschrijven wat participatie bij kinderen inhoudt. Uiteindelijk willen we de brede informatie over ‘eigen kracht’ specificeren op wat eigen kracht inhoudt bij kinderen.

2.2 Wat is ‘eigen kracht’?

Het begrip ‘eigen kracht’ heeft veel te maken met eigen verantwoordelijkheid, zelfbeschikking en zeggenschap. De definiëring van ‘eigen kracht’: ‘Het vermogen van een individu zijn eigen leven (of situatie) optimaal vorm te geven en problemen op te lossen of dragelijk te maken.’ ‘Eigen kracht’ verwijst naar talenten en mogelijkheden van mensen om zelf oplossingen te vinden voor problemen. Door ruimte en aandacht te geven aan ‘eigen kracht’ kunnen mensen hun ‘eigen kracht’ steeds meer vergroten (Movisie, 2013). ‘Eigen kracht’ is gebaseerd op een positief mensbeeld. Een positief mensbeeld gaat ervan uit dat een mens geen passief mechanisch wezen is. Een mens is vanuit het positieve mensbeeld gezien een zelfstandig denkend en handelend wezen. Hij beschikt over een eigen wil en kan daarmee zijn eigen leven vorm geven. Ieder mens heeft krachten in zich die helpen bij het vormgeven van zijn of haar eigen leven (Brinkman, 2005).

Het idee van ‘eigen kracht’ bevat diverse elementen (Lasker & Nijsten, 2010):

- Uitgaan van het positieve, niet te veel problematiseren, uitgaan van krachten die er zijn.
- Uitgaan van eigen kracht, minder een beroep op professional (eigen verantwoordelijkheid).
- Kracht in het netwerk en in de omgeving.
- Krachten versterken en benutten – ‘empowerment’.

Bij het versterken van de ‘eigen kracht’ wordt vaak de link gelegd met de term ‘empowerment’. ‘Empowerment’ bestaat al langer en ‘eigen kracht’ lijkt gestoeld op dit begrip. ‘Empowerment’ is een proces van versterking waarbij individuen, organisaties en gemeenschappen greep krijgen op de eigen situatie en hun omgeving en dit via het verwerven van controle, het aanscherpen van kritisch bewustzijn en het stimuleren van participatie’ (Jumelet & Wenink, 2012).

‘Empowerment’ is niet alleen een individueel proces. Het vraagt wat van het individu maar ook van de omgeving. Het gaat erom dat een individu over zijn eigen krachten en sociale netwerk kan beschikken, die gebruikt kunnen worden bij het grip houden op het eigen leven. ‘Empowerment’ legt ook de nadruk op het aanpassen van de omstandigheden zodat mensen kunnen participeren. Dit betekent ook dat ‘empoweren’ niet alleen afhangt van het vermogen van het individu, maar ook van de mogelijkheden en kansen die de omgeving biedt (Nederlands Jeugd Instituut, z.d.).

‘Empowerment’ draait om individuele krachten, een netwerk van burgers die hulp kunnen bieden en proactief gedrag laten zien ten overstaan van anderen (Perkins & Zimmerman, 1995).

De term ‘eigen Kracht’ in de Nederlandse samenleving is dus vooral gericht op het vermogen van een individu om zijn leven vorm te geven, maar ook gericht op de mogelijkheden en kansen die de omgeving biedt voor het ondersteunen van het individu.

2.3 De stem van kinderen

Participatie is nauw verbonden met 'eigen kracht'. Door de nieuwe transitie in Nederland wordt er van burgers verwacht dat zij participeren in de samenleving. Volgens de Poolse arts, schrijver en pedagoog Janusz Korczak kunnen kinderen ook participeren in de samenleving. Hij vindt dat kinderen inbreng moeten hebben in de dagelijkse gang van zaken. Korczak wordt ook wel de aartsvader van de kinder- en jeugdparticipatie genoemd. Hij ziet de jeugd als burger die ook een stem hebben in de samenleving (Janusz Korczak stichting Amsterdam, 2010).

Participatie houdt in dat kinderen meedenken, meedoen en meebeslissen in de samenleving. Deze punten zijn belangrijk bij het opgroeien en opvoeden. Door kinderen mee te laten doen kunnen zij participeren in het samen leven, leren en werken in de samenleving. Door kinder- en jeugdparticipatie kunnen kinderen en jongeren actieve burgers worden, hun mening uiten en inspraak hebben in de gang van zaken in de samenleving. De Poolse Korczak ziet vooral het belang van democratisch burgerschap waarin iedereen gelijk is voor de wet en iedereen zijn stem mag laten horen. Kinderen horen daar ook bij (Nederlands Jeugd Instituut, z.d.).

In het rapport 'The state of the world's children 2003' wordt ook benoemd dat de stem van kinderen gehoord moet worden. Eén van de doelen die Unicef in 2003 had: 'Draw public attention to the importance, reason, value and feasibility of young people's active participation in family, school, community and national life'. Met dit doel wil Unicef zich richten op het vestigen van de aandacht op het belang en de waarde van de actieve participatie van jongeren in de familie, op school, in de gemeenschap en in de samenleving (The United Nations Children's Fund, 2002). Ook in het Internationale verdrag voor de rechten van het kind staat geschreven dat een kind recht heeft op participatie. "Artikel 12 Participatie en hoorrecht: Het kind heeft recht om zijn of haar mening te geven over alle zaken die het kind aangaan. De overheid zorgt ervoor dat het kind die mening kan uiten en dat er naar hem of haar wordt geluisterd. Dit geldt ook voor gerechtelijke en bestuurlijke procedures " (Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind, z.d.).

In het rapport van Unicef en in het internationale verdrag wordt duidelijk dat kinderen voor de wet een stem hebben in de samenleving. Met de nieuwe participatiesamenleving wordt niet alleen van volwassenen verwacht dat zij hun 'eigen kracht' in zetten, maar ook kinderen worden geacht om hun 'eigen kracht' in te zetten en te vergroten en zo te participeren als burgers. Participatie van jongeren is een goede manier om kinderen en jongeren te stimuleren hun talenten te ontwikkelen, om betrokkenheid bij hun omgeving te verhogen en om hen te leren verantwoordelijkheid te dragen (Janusz Korczak stichting Amsterdam, 2010). Korczak vindt dat er in de opvoeding aandacht moet zijn voor participatie. "Democratische opvoeding is geen overdracht maar een interactief proces waarbij kinderen met behulp van volwassenen betekenis leren geven aan de wereld om hen heen" (Janusz Korczak stichting Amsterdam, 2010). Democratische opvoeding is mede gebaseerd op het stimuleren van de autonomie van een kind. Door deze opvoeding worden kinderen competente, onafhankelijke mensen met een hoog gevoel van eigenwaarde en een hoog ontwikkeld gevoel voor sociale verantwoordelijkheid (Nederlands Jeugd Instituut, z.d.). Korczak vindt dat democratische opvoeding niet alleen de verantwoordelijkheid is van de ouders maar ook van de hele samenleving (Janusz Korczak stichting Amsterdam, 2010). De pedagogische omgeving bestaande uit ouders, familie, school en buurt kan een democratische levenswijze stimuleren door kinderen te laten oefenen in democratische competenties, door ze democratische praktijken te laten zien en door ze verantwoordelijkheid te laten nemen voor hun eigen omgeving. Hiermee leren kinderen om zelf keuzes te maken en hun 'eigen kracht' in te zetten (de Winter, 2006).

De socioloog Roger Hart ontwikkelde een participatieladder waarin hij weergeeft hoeveel ruimte er wordt gegeven voor de participatie van kinderen (Janusz Korczak stichting Amsterdam, 2010). De zes treden van de ladder:

1. Manipulatie:
Bij 'manipulatie' wordt een kind aan gezet om belangen van volwassenen kracht bij te zetten, maar er wordt geen aandacht besteed aan de eigen participatie van het kind.
2. Decoratie:
Bij 'decoratie' wordt de indruk gewekt dat iets in het belang is van kinderen maar dat is het niet.
3. Afkopen:
Bij 'afkopen' lijken de volwassenen kindvriendelijkheid te willen tonen. Ze geven kinderen een stem maar dat is in het belang van henzelf en niet van de kinderen.
4. In opdracht maar geïnformeerd:
Bij deze trede wordt alleen het doel van iets duidelijk gemaakt aan kinderen.
5. Geconsulteerd en geïnformeerd:
Bij de vijfde trede worden de kinderen uitgebreid geraadpleegd.
6. Initiatief bij de volwassenen in overleg met kinderen:
Hierbij starten de volwassenen iets, maar spelen de kinderen een grote rol.
7. Initiatief en leiding bij kinderen:
Bij de zevende trede bedenken de kinderen alles zelf; zonder tussenkomst van volwassenen.
8. Initiatief ligt bij kinderen, kinderen beslissen samen met volwassenen:
Bij de laatste trede is er gedeelde participatie.

Roger Hart ziet gedeelde participatie en verantwoordelijkheid van volwassenen en kinderen als werkelijke participatie. Hierin wordt duidelijk dat hij het belangrijk vindt dat kinderen evenveel ruimte moeten krijgen voor participatie als volwassenen. Je ziet hierin gelijkenis met de kinder- en jeugdparticipatie van Korczak (Janusz Korczak stichting Amsterdam, 2010).

2.4 Eigen kracht bij kinderen

Janusz Korczak laat in zijn visie op kinderen weten dat we kinderen moeten gunnen kind te zijn. Tegenwoordig worden kinderen onder druk gezet en wordt er vooral gefocust op de toekomst (van der Born, Brink, de Bruin, & Cappon, 2008). Korczak vindt dat we ons zoveel mogelijk op het heden moeten focussen. De kindertijd is een tijd waarin de mens zonder druk kan experimenteren en onderzoeken en zijn weg door het leven mag zoeken. Opvoeders moeten er volgens Korczak van afzien om het leven voor hun kind te leiden. Ouders moeten het kind de ruimte geven om zelf te ontdekken. De enige manier om kinderen voor te bereiden op de toekomst is dat ze in de kindertijd de ruimte krijgen om ervaringen op te doen en deze optimaal te gebruiken. De kindertijd is een tijd met een eigen dynamiek en tempo. (Berding, z.d.) Korczak geeft hierin aan dat ouders kinderen zelf het leven moeten laten ervaren. Dit heeft alles met 'eigen kracht' te maken. Door kinderen de verantwoordelijkheid en regie over hun leven te geven zet je hen in hun 'eigen kracht' en kunnen ze deze vergroten.

Eerder in deze deelvraag beschreven we wat 'eigen kracht' en 'empowerment' inhouden en wat er beschreven wordt over kinder- en jeugdparticipatie. Deze termen hangen nauw met elkaar samen. Zoals hierboven ook genoemd is, is het voor kinderen belangrijk dat zij zelf hun leven leiden om ervaringen op te doen en het leven zelf ontdekken. Door participatie hebben zij inbreng in de samenleving en leren zij om deel te zijn van de wereld om hen heen. Hierdoor ontwikkelen kinderen ook hun 'eigen kracht'. Bij 'eigen kracht' gaat het vooral over de mogelijkheden die mensen hebben om zelf hun leven vorm te geven.

Bij 'eigen kracht' worden verschillende dimensies genoemd (Movisie, 2013):

- Persoonlijke eigenschappen: ik ben ...
- Talenten en vaardigheden: ik kan ...
- Zingeving: ik wil ...
- Krachten en mogelijkheden in de omgeving: ik heb ...

- Kennis en ervaring: ik weet ...

Om deze dimensies van 'eigen kracht' toe te kunnen passen op kinderen willen we de dimensies uitdiepen met uitleg over deze thema's bij kinderen.

2.4.1 Persoonlijke eigenschappen

Net zoals volwassenen verschillen kinderen van elkaar in karakter, persoonlijkheid en temperament. Met deze drie woorden krijg je een unieke samenstelling van persoonlijk eigenschappen. Bij het karakter gaat het vaak over een goed-fout standaard. We hebben het dan over een mooi of slecht karakter. Persoonlijkheid is waarde neutraal. Er bestaat geen goede of slechte persoonlijkheid. Temperament is een deel van de persoonlijkheid van iemand. Het is de emotionele toonzetting van zijn gedrag. Persoonlijkheidskenmerken veranderen in de loop der tijd nog vaak bij kinderen. De drie woorden karakter, persoonlijkheid en temperament vormen dus samen de persoonlijkheidskenmerken van een kind. Voorbeelden hiervan zijn vriendelijk, impulsief, verlegen of zorgzaam (Kohnstamm, 2009).

Kinderen ontwikkelen in hun kindertijd hun zelfbeeld. Zelfbeeld gaat over het besef dat je hebt over het feit dat je een wezen bent met een individueel bestaan heeft, los van anderen mensen. Dat besef zorgt ervoor dat je oog hebt voor wat andere mensen van je vinden. Ook maakt dit besef mogelijk dat je over jezelf na kunt denken en jezelf kenmerken kan toeschrijven. Vanuit die ervaringen ontstaat een zelfbeeld. Een zelfbeeld stelt kinderen in staat om zichzelf te kunnen omschrijven (Kohnstamm, 2009).

2.4.2 Talenten en vaardigheden

Talentontwikkeling helpt om naar het positieve in een kind te kijken, naar de mogelijkheden en krachten. Om iets een talent te noemen moet het om meer gaan dan een kunstje of een weetje dat een kind heeft geleerd. Het gaat verder dan die ene prestatie. Je ziet deze prestatie steeds terug. Een talent hangt samen met wie het kind als persoon is. Het talent is al zichtbaar bij het kind maar het talent kan door ervaring groeien. Achter een talent zit ook een gedrevenheid. Iemand wil groeien in een talent. Het zien van een talent bij een kind begint bij het zien van iets uitzonderlijks in het handelen van een kind zonder dat daar uitgebreid leren aan te pas is geweest (Aerden, 2010).

Bij vaardigheden bij kinderen kun je aan verschillende vaardigheden denken. Bij kinderen worden vaak drie ontwikkelingsgebieden onderscheiden: Cognitieve ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling en motorische ontwikkeling (Motorische ontwikkeling, z.d.). Bij deze gebieden horen bepaalde vaardigheden. Cognitieve vaardigheden hebben te maken met de mate waarin je in staat bent om kennis en informatie op te nemen en te verwerken. Er spelen mentale processen mee bij cognitieve vaardigheden. Dit heeft te maken met je geheugen, oriëntatie en oplossingsvermogen. Maar bij cognitieve vaardigheden gaat het ook over bijvoorbeeld taal en redeneren. Als kind ontwikkel je deze cognitieve vaardigheden steeds meer (Cognitief: Wat betekent dat?, z.d.).

Sociaal-emotionele vaardigheden kun je onderscheiden in emotionele en sociale vaardigheden. Bij emotionele vaardigheden gaat het over het inzicht in eigen gevoelens en de omgang met deze gevoelens. Emotionele vaardigheden zijn belangrijk voor het zelfinzicht en zelfregulering van emoties. Bij sociale vaardigheden gaat het over het inzicht in anderen en de gevoelens van anderen. Bij sociale vaardigheden horen bijvoorbeeld empathie voor anderen, communiceren met anderen en het verplaatsen van jezelf in de ander (Sociaal emotionele vaardigheden, z.d.).

De motorische ontwikkeling houdt in dat kinderen door te spelen en te bewegen de wereld om zich heen verkennen. Door te bewegen wordt de ontwikkeling van kinderen gestimuleerd en leren kinderen spelenderwijs zichzelf, de omgeving en anderen kennen. De motorische ontwikkeling en de gehele ontwikkeling zijn dus nauw met elkaar verbonden. Motorische vaardigheden worden onderverdeeld in grove en fijne motoriek. Bij grove motoriek gaat het over bijvoorbeeld fietsen, zwemmen, lopen en rennen. Onder fijne motoriek vallen zoal knippen, schrijven of tekenen (Motorische ontwikkeling, z.d.).

2.4.3 Zingeving

Zingeving komt voort uit een levensbeschouwing. Kinderen krijgen bij hun geboorte nog geen kant-en-klare levensbeschouwing mee. De levenservaringen moet je dan nog allemaal opdoen. Voordat een kind een persoonlijke levensbeschouwing, en daarbij een visie op zingeving, gaat ontwikkelen is er een levensbeschouwelijke ontwikkeling nodig. Dit hangt nauw samen met de andere gebieden waarop een kind ontwikkelt zoals de sociaal-emotionele ontwikkeling. Door ervaringen die een kind opdoet komen er steeds meer levensvragen naar boven zoals: waarom besta ik?, Is er een God? Door de ontwikkeling die een kind doormaakt krijgt het kind antwoorden op zijn vragen, maar de ontwikkeling zorgt ook weer voor nieuwe levensvragen. Persoonlijke levensbeschouwing wordt dus gevormd door wat je in je leven leert, door je gedachten en rituelen die je meemaakt en de keuzes die je maakt (van den Berg, van Steenis, & de Valk, 2007).

Naast de levensbeschouwing zijn ook de dromen van kinderen onderdeel van zingeving. Kinderen hebben over het algemeen een positieve kijk op de wereld. Ook zijn zij optimistisch in wat zij kunnen doen of kunnen veranderen. Kinderen hebben dromen en verlangens. Voorbeelden hiervan zijn dat kinderen denken dat ze iets belangrijks kunnen doen in de wereld of beroemd kunnen worden met hun talent (de Corte, Bal, Antrop, & van den Haute, 2012). Kinderen ontwikkelen toekomst dromen die zij hopen na te streven.

2.4.4 Krachten en mogelijkheden in de omgeving

Bij krachten en mogelijkheden in de omgeving gaat het vooral over wie het kind in de omgeving heeft die bijdragen aan het vergroten van 'eigen kracht'. De pedagogische civil society is de gemeenschappelijke activiteiten van burgers rondom het grootbrengen van kinderen. Er is onderlinge betrokkenheid tussen bijvoorbeeld familieleden, buurtbewoners, leraren en sportverenigingen. Dit is bevorderend voor het opvoeden en opgroeien van kinderen en jongeren.

De pedagogische civil society wordt gevormd door drie grove groepen (Nederlands Jeugd Instituut, z.d.):

- Het gezin, familie en vriendkring. Deze groep heeft een luisterend oor en is het sociale vangnet bij problemen.
- Andere betrokkenen zoals burens en leerkrachten. Gezinnen kunnen bij hen terecht voor vragen en zij zorgen voor sociale controle in de wijk.
- Vrijwilligers, professionals en organisaties. Zij zijn er om gezinnen eventueel te begeleiden of hulp te bieden.

Als het gaat over de pedagogische civil society wordt er vaak gezegd: 'It takes a village to raise a child'. Een sterke pedagogische civil society zal een positieve invloed hebben op het opvoedingsklimaat. De sociale omgeving is van belang voor het opgroeien van kinderen. Kinderen ontwikkelen zich beter in een sterke civil society. Deze civil society is een kracht die kinderen kunnen inzetten bij het vergroten van de 'eigen kracht' (van Dijk & Gemmeke, 2010).

2.4.5 Kennis en ervaring

Kennis wil zeggen dat je iets weet over een onderwerp. Maar je kunt een klein beetje iets weten, iets half weten of iets tot in de puntjes weten. Kennis heeft te maken met cognitieve vaardigheden maar ook met kennis over de wereld om je heen (Kohnstamm, 2009).

In de leerstijlentheorie van Kolb komt het ervaringsleren naar voren. Ervaringsleren is een proces waarin kennis wordt gecreëerd door het transformeren van ervaringen. Door actief een situatie te doorlopen hebben kinderen zelf een rol in het leerproces (Mul, 2006). Ervaringsleren betekent dus het leren door te ervaren, door zelf actief te experimenteren en daardoor te leren over waar je mee bezig bent. Wanneer we via ervaringen leren gebeurt dit in vier stappen:

- Concreet ervaren
- Reflecteren op deze ervaring
- De ervaring en de reflectie conceptualiseren
- Actief experimenteren/ herhalen van de ervaring (Niejenhuis, 2011).

Kinderen leren meer door zelf ervaringen op te doen in hun omgeving. Je leert beter door het mee te maken en het te zien en te voelen. Leren is een activiteit waar je in verbinding staat met je omgeving. Door ervaringen op te doen doet een kind dus kennis op over zaken in de omgeving (Nieuwe visie op leren, z.d.).

Doordat we de verschillende dimensies van 'eigen kracht' nu hebben uitgediept, kunnen we ook een aantal voorbeelden geven van thema's bij kinderen die onder deze dimensie vallen:

- Persoonlijke eigenschappen: ik ben ...
Ik ben vriendelijk.
Ik ben koppig.
- Talenten en vaardigheden: ik kan ...
Ik kan goed tekenen.
Ik kan goed turnen.
Ik kan communiceren met anderen.
- Zingeving: ik wil ...
Ik wil beroemd worden.
Ik wil dat ik gelukkig word.
- Krachten en mogelijkheden in de omgeving: ik heb ...
Ik heb een gezin waarin ik op kan groeien.
Ik heb burens waar ik mee kan praten.
Ik heb een juf die mij kan helpen.
- Kennis en ervaring: ik weet ...
Ik weet dat ik in Nederland woon.
Ik weet hoe ik een boodschap moet doen.
Ik weet hoe ik iemand begroet.

De dimensies vormen dus samen met de informatie over deze thema's bij kinderen een beeld van wat 'eigen kracht' bij kinderen inhoudt. De vijf dimensies vormen een verzameling van krachten bij een kind die een kind in zijn 'eigen kracht' zet en mogelijkheden geeft voor het vergroten van die 'eigen kracht'.

2.5 Samenvatting

In deelvraag één hebben we beschreven wat er bekend is over 'eigen kracht' bij kinderen. Omdat er weinig bekend is over 'eigen kracht' specifiek bij kinderen hebben we verschillende invalshoeken gebruikt bij het beschrijven van deze deelvraag. Door te kijken naar de dimensies van 'eigen kracht' toegepast op kinderen hebben we in deze deelvraag toch een beschrijving kunnen geven van wat 'eigen kracht' bij kinderen inhoudt. Ook hebben we geschreven over participatie bij kinderen, wat nauw samenhangt met de 'eigen kracht' bij kinderen. Vanuit de visie van pedagoog Janusz Korczak hebben we beschreven dat het goed is om kinderen te laten participeren in de samenleving. Participatie van kinderen helpt kinderen om verantwoordelijkheid te dragen voor de samenleving en zo de 'eigen kracht' te vergroten.

Na het schrijven van deze deelvraag verstaan wij het volgende onder 'eigen kracht' bij kinderen: 'Eigen kracht' bij kinderen kan onderscheiden worden in vijf dimensies. Persoonlijke eigenschappen, talenten en vaardigheden, zingeving, krachten en mogelijkheden in de omgeving en kennis en ervaringen. Deze dimensies vormen samen de 'eigen kracht' van kinderen. Bij de persoonlijke eigenschappen van een kind kunnen we denken aan de persoonlijkheid, het karakter en het temperament van een kind. Deze drie termen vormen het kind. Ook het zelfbeeld van het kind valt

onder de persoonlijke eigenschappen. De talenten van kinderen gaan over de talenten die kinderen ontwikkelen. Het is belangrijk om vanuit het positieve naar het kind en zijn talenten te kijken. De vaardigheden van kinderen zijn vaardigheden die zij ontwikkelen op cognitief, sociaal-emotioneel en motorisch gebied. Bij de dimensie zingeving gaat het vooral over de levensbeschouwing van kinderen en de dromen of ambities die een kind heeft. Bij krachten en mogelijkheden in de omgeving van een kind kunnen we denken aan de society die rondom het kind staat. Door een sterke sociale omgeving kan een kind zijn 'eigen kracht' vergroten. De laatste dimensie is die van de kennis en ervaringen. Bij deze dimensie draait het om cognitieve kennis maar ook het ervaringsleren waarin kinderen door ervaringen kennis op doen over het leven.

De beschrijving die we in deze eerste deelvraag hebben gegeven van 'eigen kracht' bij kinderen willen we in de volgende deelvragen gebruiken. In de volgende deelvraag willen we ingaan op wat de huidige wijze is waarop de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van kinderen vergroot, vanuit de definitie die wij in deze deelvraag hebben gegeven.

Hoofdstuk 3: 'Eigen kracht' in de Kinderhuiskamer

Wat is de huidige wijze waarop de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen vergroot?

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 1 hebben we gekeken naar wat er wordt verstaan onder 'eigen kracht' bij kinderen. Het is duidelijk geworden dat er in de literatuur heel duidelijk is beschreven wat 'eigen kracht' betekent bij volwassenen. Dit hebben wij doorgetrokken naar 'eigen kracht' van kinderen (hoofdstuk 2). Bij deze deelvraag gaan wij kijken naar wat de huidige wijze is waarop de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen vergroot. In dit hoofdstuk komen daardoor verschillende onderwerpen aan bod. We zullen eerst een duidelijk overzicht geven van wat de opbouw is van het hoofdstuk. Allereerst noemen we het doel van de Kinderhuiskamer. Vervolgens kijken we in paragraaf 2.3 naar het pedagogische klimaat in de Kinderhuiskamer. In 2.4 gaan we verder met de verschillende activiteiten die in de Kinderkamer worden aangeboden. In dit gedeelte zullen wij beschrijven wat de activiteiten bijdragen aan het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen. In 2.5 beschrijven we een aantal elementen die belangrijk zijn in de omgang van de vrijwilligers met de kinderen. Het gaat om creativiteit, zelfstandigheid, keuzevrijheid en positief bekrachtigen. Tot slot zullen wij het hoofdstuk sluiten met de conclusie.

3.2 Doel van de Kinderhuiskamer

Eerst willen wij duidelijkheid verschaffen over het doel waarmee de Kinderhuiskamer is opgezet. Welk doel willen de opdrachtgevers na streven? Dit is belangrijk omdat vanuit deze doelstelling de huidige situatie tot stand is gekomen. Vervolgens zullen de doelstellingen ook uitwijzen of in de doelstellingen het vergroten van 'eigen kracht' naar voren komt.

Het hoofddoel van de Kinderhuiskamer is de sociale cohesie vergroten (interview 1.22)(Perspectief Jeugdwerk, z.d.). Daaruit volgen de volgende subdoelen:

1. Kinderen positieve aandacht en waardering geven, door een voor hen veilige omgeving aan te bieden waar ze ongeacht hun achtergrond en ontwikkeling mogen zijn.
2. Kinderen de kans geven om te leren en hun talenten te ontwikkelen.
3. kinderen leren om hun vrije tijd zinnig en leuk te besteden.
4. kinderen stimuleren in hun sociale ontwikkeling door hen te leren om samen te werken en te spelen met leeftijdgenoten.
5. opvoeders/buurtbewoners motiveren en toerusten om als vrijwilligers actief betrokken te zijn bij het kinderwerk.

Het hoofddoel 'de sociale cohesie vergroten' is terug te zien in de praktijk (interview 1.22). Door middel van dit project worden de samenhangigheid, onderlinge betrokkenheid en verantwoordelijkheid voor elkaar in de wijk vergroot (Schnabel, Bijl, & de Hart, 2008). De vrijwilligers waren niet compleet op de hoogte van de doelstellingen van de Kinderhuiskamer. Uit de interviews bleek echter wel dat de visie van de vrijwilligers wat betreft eventuele doelstellingen van de Kinderhuiskamer overeenkomen met de huidige doelstellingen (interview 5.6, 5.33, 6.1, 6.5, 6.18, 6.53, 6.58, 7.5, 7.21, 7.22).

Uit de interviews met de vrijwilligers blijkt het volgende: In de Kinderhuiskamer is een gezellige sfeer gecreeërt, ouders in de wijk komen met elkaar in contact en drinken koffie bij de Kinderhuiskamer, de kinderen komen met elkaar in contact en verschillende buurtbewoners zijn actief betrokken als vrijwilliger. De buurtbewoners koppelen regelmatig terug dat ze de Kinderhuiskamer een aanwinst vinden voor de wijk en de sfeer in de Kinderhuiskamer prettig vinden (interview 1.21). Daarnaast komt het doel 'vrije tijd zinnig en leuk besteden' duidelijk naar voren in de Kinderhuiskamer. Een vrijwilliger gaf aan dat de kinderen zich door de Kinderhuiskamer niet hoeven te vervelen en op straat hoeven te zwerven (interview 7.20). Daarnaast is het voor de vrijwilligers duidelijk dat het voor

de kinderen een veilige plek moet zijn. Een plek waar de kinderen zichzelf kunnen zijn, gelijkwaardigheid hoog in het vaandel staat en de kinderen zich kunnen ontspannen en aandacht krijgen. Dit sluit heel duidelijk aan bij de doelstelling 'Kinderen positieve aandacht en waardering geven, door een voor hen veilige omgeving aan te bieden waar ze ongeacht hun achtergronden en ontwikkelingen mogen zijn' (interview 5.8, 5.14, 6.18, 6.20, 6.54, 6.58, 7.22).

In de hoofd- en subdoelen komt duidelijk naar voren dat het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer niet de hoofdreden is waarmee de Kinderhuiskamer is opgezet. De opdrachtgevers en vrijwilligers gaven in het interview ook aan dat zij niet bewust bezig zijn met vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen (interview 7.16, 1.32). Vaak wordt een activiteit opgezet vanuit het principe dat het leuk is voor de kinderen en dan wordt er achteraf gekeken aan welke doelen de kinderen werken (interview 1.32). Toch blijkt uit een aantal doelen dat de Kinderhuiskamer het wel belangrijk vindt om de 'eigen kracht' te vergroten van de kinderen. De subdoelen twee t/m vier zijn doelen die aan sluiten bij het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen.

Nu het duidelijk is wat volgens de doelstellingen zichtbaar moet zijn in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen, willen wij kijken wat in de praktijk zichtbaar is in het vergroten van 'eigen kracht'. Hoe werken de vrijwilligers aan het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen en wat voor uitwerking hebben de activiteiten op de kinderen?

3.3 Veiligheid, Structuur en duidelijkheid

De Kinderhuiskamer maakt geen gebruik van een methode. Eén vrijwilliger gaf aan dat zij wel degelijk verschillende facetten van een methodiek terug ziet in de Kinderhuiskamer, alleen is er geen vaste methodiek aan de Kinderhuiskamer gekoppeld (interview 7.37). De opdrachtgevers hechten vooral waarde aan de pedagogische gedachte: 'duidelijkheid, structuur en veiligheid' (interview 1.47). Bij de vrijwilligers kwam ook naar voren dat zij de termen duidelijkheid, structuur en veiligheid ook belangrijk vinden (interview 5.6, 5.33, 6.36, 6.53, 7.21). De structuur wat betreft het programma is heel duidelijk in de Kinderhuiskamer vastgesteld. In de pedagogiek bestaat de structuur uit twee onderdelen. Structuur wat betreft een georganiseerde omgeving. Daarnaast heeft structuur ook te maken met de mate waarin de volwassene betrouwbaar en consistent is naar het kind (Groenendaal & Dekovic, 2000). Naast de pedagogisch gedachte structuur, gaven de opdrachtgevers aan dat zij duidelijkheid en consequent zijn ook belangrijk vinden. De mate van duidelijkheid verschaffen en consequent zijn naar de kinderen toe verschilt heel erg per vrijwilliger. Bij veel vrijwilligers zagen wij heel duidelijk dat ze grenzen en regels stelden en duidelijk zijn naar de kinderen (observatie 1.21, 1.23, 1.37, 1.61, 1.67, 1.78, 2.44, 2.71, 2.75, 2.81, 2.85, 2.87, 2.89, 3.15, 3.43, 3.46). Bij een aantal vrijwilligers is het duidelijk merkbaar dat zij minder communicatief vaardig zijn en niet goed in staat zijn grenzen en regels te stellen (observatie 1.53, 2.55, 2.76). Grenzen stellen is belangrijk in het aansturen van kinderen. Door grenzen en regels leert het kind op welke wijze het toegestaan is om zich te uiten. Daarnaast leert een kind door grenzen en regels hoe het zich hoort te gedragen (Kroon, 2006). Regels zorgen voor houvast waardoor veiligheid ontstaat, omdat het kind weet wat er van hem of haar verwacht wordt. Naast dit feit weet een kind ook wat hij kan verwachten van volwassenen. Deze duidelijkheid en veiligheid zorgen er weer voor dat een kind zelfvertrouwen op kan bouwen (de Vos-van der Hoeven, z.d.). Een veilige omgeving draagt volgens Riksen-Walraven niet alleen aan het welbevinden van het kind, maar veiligheid is een voorwaarde om andere pedagogische doelen te realiseren (Meij, 2011).

3.4 Activiteiten

De Kinderhuiskamer verzorgt verschillende activiteiten voor de kinderen. Het is duidelijk dat het programma van de Kinderhuiskamer erg gestructureerd is (interview 1.27, 5.1). Hieronder is het programma van de Kinderhuiskamer weergegeven.

Tijd	Activiteiten					
14:00-15:00	Knutselen (elke week een andere knutsel activiteit)	Strijkkrallen /loomen	Kleuren	Gezelschap spelletjes	Met de lego of blokken bouwen	
15:00-15:10	Pauze					
15:10-16:00	Knutselen (elke week een andere knutsel activiteit)	Strijkkrallen /loomen	Kleuren	Gezelschap spelletjes	Met lego of blokken bouwen	Bijzondere activiteit voor leeftijdsspecifieke groep. (bijvoorbeeld sjoelen of bingoën)

3.5 Knutselwerkjes

Zoals te zien in het schema wordt er een knutselactiviteit aangeboden. Deze knutselactiviteit wordt bedacht door het crea-team (interview 1.38). Het crea-team bestaat uit zes mensen die om de beurt een knutselwerkje verzorgen en regelen. De knutselwerkjes zijn daardoor erg divers. De opdrachtgevers gaven aan dat makkelijke knutselwerkjes de voorwaarde is voor het crea-team (interview 1.42). Uit de praktijk blijkt het lastig om dit doel door te voeren. Het is voor een aantal vrijwilligers uit het crea-team het doel om een zo mooi mogelijk knutselwerkje te presenteren. De opdrachtgevers zijn er van overtuigd dat het crea-team denkt dat ze door middel van het mooiste knutselwerkje de kinderen het beste dienen (interview 1.43). De vrijwilligers van het crea-team denken dat de kinderen door middel van een mooi knutselwerkje trotser zijn op het resultaat. De opdrachtgevers zijn van mening dat de kinderen wel zien dat het een mooi werkje is, maar ze net zo blij zijn met een bouwplaat. Kinderen zijn trotser als ze het zelf gemaakt hebben, dan dat het werkje grotendeels door iemand anders gemaakt is omdat het voor de kinderen zelf te moeilijk was. Daarnaast bouwen de kinderen meer zelfvertrouwen op wanneer ze het knutselwerkje zelf maken. Het is ook een sociaal- emotioneel doel van de Kinderhuiskamer om de kinderen zelfvertrouwen te geven en trots te laten ervaren (interview 1.44).

3.6 Creativiteit

Naast het laten ervaren en het geven van zelfvertrouwen is het van belang dat de kinderen zelf creatief zijn binnen de Kinderhuiskamer. De opdrachtgevers gaven aan dat het voor de kinderen goed is om zelf creatief bezig te zijn en het voor de vrijwilligers prettig is wanneer de kinderen zelf aan de slag kunnen. Wanneer het niveau van de knutselwerkjes te hoog is, moet er veel hulp worden geboden door de vrijwilligers. Vrijwilligers kunnen de kinderen dan minder persoonlijke aandacht geven, waardoor er aan het doel voorbij wordt gegaan (interview 1.39).

In de literatuur komt ook duidelijk naar voren dat creativiteit ontwikkelen een positief effect heeft op de kinderen. Creativiteit is de vaardigheid om producten of ideeën te genereren die zowel nieuw als

Figuur 1 (Piramide van Maslow, z.d.)

passend zijn (Hoex, z.d.). Creativiteit is dus niet dingen precies het zelfde namaken. Het is daarom van belang kinderen de ruimte te geven in spel en in het knutselen door ze zelf het initiatief te laten nemen. Pedagoog Janusz Korczak schrijft: *‘Het spel is niet zozeer het element waarin een kind zich kan uitleven, als wel het enige terrein waarop wij het kind in de engere en in de ruimere betekenis het initiatief laten nemen. Bij het spelen voelt een kind zich tot op zekere hoogte onafhankelijk. Op alle terreinen verlenen wij kinderen slechts gunsten van voorbijgaande aard. Geven wij hun toestemming voor het moment’* (van der Born, Brink, de Bruin, & Cappon, 2008). Als opvoeders of volwassenen benaderen en corrigeren we het kind zo dat het binnen de structuur van de samenleving past en het aan de norm voldoet. Alleen in het spel mag het kind zijn eigen wereld creëren en eigen creaties maken, waardoor een kind creativiteit ontwikkelt. Anno 2014 heerst er een druk op de kinderen en moeten de kinderen op school presteren wordt er veel minder gekeken naar de talenten en de uniciteit van een kind (van der Born, Brink, de Bruin, & Cappon, 2008). De Amerikaanse psychologen Maslow en Rogers beschouwden creativiteit als de hoogste trede naar zelfontplooiing (zie figuur 1). Dat is een behoefte waar ieder mens uiteindelijk naar streeft (Dudink, 2008). Wil je een kind uiteindelijk tot de hoogste menselijke behoefte uit laten stijgen, dan is het van belang dat de kinderen zelf aan de slag gaan en creativiteit ontwikkelen. Na analyse van de observaties blijkt dat gedeeltelijk zichtbaar te zijn in de Kinderhuiskamer. Zoals we al eerder hebben beschreven gaven de opdrachtgevers aan dat het niveau van de knutselwerkjes soms te hoog is. Dat zagen we soms ook terug. De middagen dat de knutselwerkjes op niveau waren, konden de kinderen echt zelf aan de slag gaan. Wanneer het niveau van knutselwerkjes te hoog lag en er meer van de kinderen werd verwacht, zagen wij terug dat de kinderen om veel hulp vroegen. Daarnaast zagen wij ook terug dat sommige kinderen het sneller opgaven of de vrijwilliger het over lieten nemen (observatie 1.15, 1.21, 2.5, 2.34, 2.65, 3.22, 3.23, 3.26).

3.7 Bijzondere activiteiten

Het programma van de Kinderhuiskamer is gestructureerd en erg constant. Naast de gestructureerde middagen worden er soms ook bijzondere activiteiten georganiseerd. Bijvoorbeeld een lego middag of een proefjes middag. De opdrachtgevers gaven aan dat deze activiteiten worden bedacht vanuit de invalshoek dat het leuk is voor de kinderen en dat daarvanuit doelen worden gekoppeld aan de activiteiten (interview 1.32). Naast deze bijzondere activiteiten is er ook een of twee keer een drama-activiteit georganiseerd (interview 7.27, 1.28). Daarbij werd een spel ‘volg de leider’ gespeeld. Het was belangrijk dat de kinderen naar elkaar leerden luisteren. Bij deze activiteit werd dus heel duidelijk gewerkt aan het vergroten van de sociale vaardigheden, dus aan het vergroten van ‘eigen kracht’. Een vrijwilliger gaf aan dat het werken met drama veel effectiever gebruikt kan worden, omdat drama een goed effect heeft op kinderen (interview 7.27). Uit de literatuur blijkt dat drama een positief effect heeft op kinderen. Met drama haak je aan bij wat de kinderen van nature willen. Door middel van drama spiegel je de kinderen en geef je de kinderen richting, waardoor het spel zich kan verdiepen. Jonge kinderen hebben een ontzettend grote fantasie en kunnen associaties maken (Nusselein, 2008). Drama kan verschillende functies hebben. Ten eerste heeft drama een sociale functie. Op een ontspannen wijze ontstaat er interactie tussen mensen. Ten tweede heeft het een creatieve functie. De kinderen gebruiken door middel van drama hun fantasie waardoor ze creativiteit ontwikkelen. Ten derde heeft drama een trainingsfunctie. Drama is een goed middel om mensen te leren met bepaalde situaties om te gaan. Drama kan ten vierde ook een educatieve functie hebben. Het kan gebruikt worden om mensen op een speelse wijze de werkelijkheid te laten begrijpen. Ten vijfde kan drama een persoonsvormende functie hebben. Drama zorgt dat mensen zichzelf beter leren kennen en zichzelf kunnen zijn. Daarnaast krijg je door middel van drama ook inzicht in je kwaliteiten en valkuilen. Als laatste kan drama een therapeutische functie hebben. Kinderen met een gedragsstoornis kunnen door middel van drama meer inzicht krijgen in zijn of haar gedrag (Vane, 1996). De sociale, trainings- en persoonsvormende functies zijn functies die van belang kunnen zijn binnen de Kinderhuiskamer.

3.8 Zelfstandigheid

Uit de interviews bleek dat de vrijwilligers en de opdrachtgevers het belangrijk vinden dat kinderen zelfstandig worden. De taken niet uit handen nemen, maar het kind de taken zelf laten uitvoeren (interview 1.72, 1.74, 6.32, 7.4). De kinderen moeten het zelf doen. Uit de literatuur blijkt ook het belang van het stimuleren van autonomie bij kinderen. Kinderen hebben van nature de behoefte om te onderzoeken en te experimenteren. Kinderen willen dingen zelf doen en meer vaardigheden beheersen. Om situaties zelfstandig aan te gaan hebben kinderen wel opvoeders of andere volwassenen nodig. Zij moeten het vertrouwen in het kind tonen dat hij of zij het zelf kan doen en zelf kan leren. Het is dus belangrijk dat volwassenen uitspreken dat ze vertrouwen hebben in de capaciteiten van het kind, waardoor het kind zelfvertrouwen kan ontwikkelen (positief bekrachtigen, paragraaf 2.10). Het is van belang dat kinderen zelfvertrouwen ontwikkelen. Kinderen die genoeg zelfvertrouwen hebben durven stappen te maken naar autonomie. Kinderen hebben autonomie nodig om nieuwe en moeilijke dingen te doen en van die ervaringen te leren; daarnaast leren ze hun talenten en voorkeuren kennen. Hierdoor ontdekt een kind wat hij of zij zelf kan en bouwt zo zelfvertrouwen op (Schreuder, Boogaard, Fukkink, & Josette, 2011). Tegenover autonomie staat over bescherming. Dit kan belemmering opleveren in de ontwikkeling van zelfstandigheid. Hierdoor ontstaat afhankelijkheid en wordt er geen zelfvertrouwen opgebouwd, omdat een kind denkt dat hij of zij het niet zelf kan (Bögels, 2008). Daarnaast kan het ook schadelijk zijn voor kinderen om ze te overschatten en te veel los te laten. Dit heeft te maken met het feit dat een kind te vaak wordt geconfronteerd met zijn grenzen en steeds te maken krijgt met situaties waarin hij of zij faalt. In dergelijke gevallen kan een kind ook geen zelfvertrouwen opbouwen. Volwassenen kunnen autonomie stimuleren door sensitief responsief te reageren op het kind. Dat houdt in dat een volwassene goed kan inspelen op een kind. Volwassenen moeten laten merken dat ze het kind bij staan, en het kind helpen wanneer dat nodig is (Singer & Loes, z.d.). Het is dus belangrijk dat er een goede balans is tussen beschermen en loslaten; anders wordt een kind onvoldoende autonoom.

We zien in de observaties dat de kinderen worden gestimuleerd in zelfstandigheid, daarnaast zien wij ook dat de vrijwilligers de kinderen soms te veel hulp willen bieden. Een voorbeeld waarin de vrijwilliger sensitief responsief reageert, is een situatie waarin de vrijwilliger het kind helpt, maar het kind ook net zo lang stimuleert tot dat het kind ook zelfstandig aan het werk gaat (observatie 1.21). Daarnaast is de volgende situatie er één waarin de vrijwilliger minder sensitief responsief reageert:

- ❖ Kind is bezig het velletje van het folie af te halen. Vrijwilliger: 'oh ben je aan het proberen het velletje er af te halen? oh je hebt geen nagels zou ik het anders doen?'. Kind reageert niet en haalt het velletje er uiteindelijk zelf af (observatie 1.20).

Dit is een duidelijk voorbeeld waarin een kind iets nieuws moet doen en waarin de volwassene het over wil nemen. Uiteindelijk neemt het kind het initiatief om het toch zelf te doen, maar in deze situatie belemmerde de volwassene het kind bijna in de ontwikkeling naar zelfstandigheid.

3.9 Keuzevrijheid

In de interviews kwam naar voren dat de vrijwilligers en opdrachtgevers het belangrijk vinden de kinderen keuzevrijheid te geven en in te gaan op het initiatief van het kind (interview 1.30, 5.22, 6.31, 6.37, 6.38). De kinderen de vrijheid te geven om te doen wat hij of zij zelf wil. In de observaties zagen wij dat niet heel duidelijk terug. De kinderen krijgen de kans zelf te kiezen wat ze willen, maar de keuze is niet erg divers. Wij vragen ons daarom af of je dan kan spreken van keuzevrijheid. Daarnaast hebben wij in de observaties niet gezien dat er wordt ingegaan op het initiatief van een kind om een bepaalde activiteit te doen. Dus wat betreft dit punt kunnen wij geen duidelijk analyse geven of een kind de vrijheid heeft om initiatief te nemen. Een vrijwilliger gaf aan dat als een kind het initiatief neemt om te vragen of hij of zij mag dansen; er heel snel een radio wordt geregeld en er met de kinderen kan worden gedanst (interview 6.37). Wij vragen ons af of dit mogelijk is, omdat de

Kinderhuiskamer beperkingen heeft wat betreft ruimte. Daarnaast is het heel gehorig in de ruimte, waardoor muziek waarschijnlijk voor te veel onrust zorgt bij de andere kinderen. Naast de beperking van ruimte denken wij dat er ook beperkingen zijn wat betreft mogelijkheden in de beschikbaarheid van materialen. Wanneer een aantal kinderen graag een film zouden willen maken is dat niet mogelijk omdat daar geen materialen voor zijn.

3.10 Positief bekrachtigen

De kinderen binnen de Kinderhuiskamer worden positief gestimuleerd. De vrijwilligers en de opdrachtgevers gaven ook aan dat zij dit erg belangrijk vonden (interview 1.88, 6.6, 6.42, 6.43, 5.4). In de observaties hebben we terug gezien dat de vrijwilligers de kinderen positief benaderen en complimenten geven (observatie 1.1, 1.7, 1.18, 1.19, 1.26, 1.39, 1.57, 1.60, 1.62, 1.69, 1.97, 2.1, 2.6, 2.13, 2.14, 2.18, 2.25, 2.30, 2.33, 2.70, 2.72, 2.73, 2.83, 3.17, 3.27, 3.29, 3.32). Wanneer het gedrag positief bekrachtigd wordt neemt de kans toe dat het kind het gedrag herhaalt (positieve bekrachtiging, 2015). Het heeft positief effect op alle kinderen, ongeacht het niveau, de positie of de problematiek. Positieve bekrachtiging bestaat uit twee soorten manieren van bekrachtiging. Sociale bekrachtiging: Oogcontact, een glimlach, complimenten of glimlachen. Daarnaast bestaat er ook materiële bekrachtiging: Snoep, computertijd of speelgoed. Vooral sociale bekrachtiging is zeer effectief. Sociale bekrachtiging is de manier van bekrachtiging die wij ook terug zien binnen de Kinderhuiskamer.

In de interviews kwam ook naar voren dat de geïnterviewden het belangrijk vinden om de kinderen positief te stimuleren, motiveren en complimentjes te geven (interview 1.47, 7.9, 6.6, 6.33). De kinderen stimuleren en motiveren door middel van complimentjes is het meest effectieve middel dat volwassenen bezitten om het gedrag van kinderen te beïnvloeden (Furman, 2013). Een compliment is een waarderende opmerking, een lofuiting, een prijzende en vleiende opmerking (compliment). Door middel van een compliment krijgt een kind positieve aandacht. Hierdoor wordt gewenst gedrag gestimuleerd, mits het een goed compliment is (Kuin & Peters, 2014). Na analyse van de observaties werd snel inzichtelijk dat de complimenten vaak prestatie gericht zijn. We geven een aantal voorbeelden van complimenten die zijn gegeven:

- ❖ Kind: 'Kijk een zeester!' Vrijwilliger: 'oh wat mooi!', (observatie 1.19).
- ❖ Vrijwilliger geeft een kind een compliment. 'Kan jij dat? Knap hoor!' (observatie 1.26).
- ❖ Kind: 'Ik maak een regenboog'. Vrijwilliger: 'Oh ja, dat is ook gaaf'. Kind draait glimlachend haar gezicht weg (observatie 3.29).

Dit zijn enkele voorbeelden van complimentjes die zijn gegeven aan de kinderen. Het is heel duidelijk dat deze complimenten alleen gericht zijn op de prestatie. Het gevaar hiervan is dat kinderen faalangstig worden als kinderen alleen worden geprezen om hun werkprestatie. Het is belangrijk dat kinderen ook op andere facetten worden gecompimenteerd. Een kind krijgt altijd te maken met een situatie waarin hij/zij iets nog niet kan. Wanneer ze dan alleen ervaringen op hebben gedaan met het krijgen van complimenten kan dit het zelfvertrouwen beschadigen (Kuin & Peters, 2014). Het is belangrijk dat er over na wordt gedacht hoe kinderen worden gecompimenteerd. Naast het belang om kinderen op verschillende facetten te complimenteren is het ook van belang dat de manier van complimenteren divers is. Wanneer de kinderen steeds op dezelfde manier worden gecompimenteerd wordt het effect minder groot. Het compliment komt dan minder binnen bij het kind. Hieronder volgende verschillende manieren van complimenteren (Furman, 2013):

1. Het bedank-compliment: Dit is een natuurlijke manier van positieve feedback geven. Daarnaast zorgt het bedanken van kinderen er ook voor dat het kind dit over gaat nemen en anderen ook gaat bedanken. Een voorbeeld van een bedank compliment is: 'Bedankt dat je mij helpt geholpen met het opruimen van de spullen'.

2. Het roddel- compliment: Het kind ontvangt niet rechtstreeks het compliment, maar via een ander persoon in zijn bijzijn. Een voorbeeld van een roddel compliment is: Vrijwilliger zegt tegen andere vrijwilliger: 'Kijk hoe goed Sanne, Eline helpt bij het maken van het werkje'.
3. Het non- verbale compliment: Het is niet nodig om een compliment altijd uit te drukken in woorden, het kan ook door bijvoorbeeld je duim op te steken of een foto te maken van wat de kinderen hebben gemaakt.
4. Het vraag-compliment: Door middel van een vraag een compliment geven is een effectieve methode. Vaak nog effectiever dan een compliment zonder vraag. Door middel van deze methode blijft het niet bij een compliment, maar zorgt het er voor dat een kind zich trots gaat voelen over wat hij bereikt heeft. Een voorbeeld van een vraag-compliment is: 'Vrijwilliger vraagt aan Kees: 'Kees wat knap dat je zo goed op je stoel blijft zitten, hoe deed je dat?'
5. Het probeer-compliment: Dit kan gebruikt worden in situaties waarin het kind heeft geprobeerd zich te gedragen naar de wensen van de volwassene, maar het kind daar niet compleet geslaagd in is. Een voorbeeld van het probeer-compliment is: 'Ik kon goed merken dat jullie vandaag probeerden goed samen te spelen. Daar ben ik erg trots op!'
6. Het speelse-compliment: Een compliment kan ook op een humoristische of grappige manier worden gegeven. Deze manier kan het compliment effectiever maken. Een voorbeeld van het speelse-compliment is: 'Wooh, heb je die zelf gemaakt, dat is niet waar! Ik kan mijn ogen niet geloven!'

Wanneer we kijken naar de complimenten die wij met de observaties hebben vastgelegd zien wij wel diversiteit van manieren van complimenten geven.

- ❖ Vrijwilliger: 'Wat heb je voor moois gemaakt?' Kind kijkt op. Dit is duidelijk een vraag-compliment waardoor je het kind probeert trots te laten ervaren. In deze situatie gaf het kind geen antwoord, maar de vrijwilliger probeerde het kind hierin duidelijk positief te benaderen (observatie 1.39).
- ❖ Kind: 'Hij is mislukt'. Vrijwilliger: 'Nee toch, als je de eerste lijn volgt dan is die echt niet mislukt hoor'. Dit is een voorbeeld van het probeer- compliment (observatie 1.7).
- ❖ Binnen de Kinderhuiskamer worden er regelmatig foto's gemaakt van de knutselwerkjes die de kinderen maken. Deze foto's worden vervolgens op Facebook geplaatst. Dit is een duidelijk voorbeeld van het non-verbale compliment.

Uit de analyse van de observaties blijkt dat de vrijwilligers op verschillende manier complimenteren waardoor de kans groter is dat het compliment effect heeft op het kind (Furman, 2013).

3.11 Samenvatting

We kunnen het volgende concluderen door middel van het literatuuronderzoek, de interviews en de observaties. Uit de observaties is duidelijk geworden dat er een duidelijke structuur heerst in de Kinderhuiskamer. Naast structuur zijn duidelijkheid en grenzen ook pedagogische gedachten die de opdrachtgevers belangrijk vinden binnen de Kinderhuiskamer. Uit de literatuur blijkt het belang van duidelijkheid, structuur en veiligheid. Veiligheid is zelfs een voorwaarde om andere pedagogische doelen te realiseren (Meij, 2011).

De knutselwerkjes hebben als doel dat de kinderen met een trots gevoel weg kunnen gaan en zelfvertrouwen opbouwen. Daarbij bleek uit de observaties en de interviews dat de knutselwerkjes met veel enthousiasme door het crea-team wordt bedacht, maar het niveau soms te hoog ligt. Hierdoor is de mate waarin de kinderen zelfstandig en creatief aan de slag kunnen gaan soms onder de maat.

De opdrachtgevers en vrijwilligers gaven aan dat er ruimte was voor keuzevrijheid. In de praktijk was zichtbaar dat de kinderen mochten kiezen, maar dat de keuzevrijheid beperkt wordt door de

beperkte activiteiten. Vrijwilligers gaven aan dat er in gespeeld kan worden op het initiatief van het kind, ook daar zagen wij beperkingen wat betreft de mogelijkheden van de ruimte en de materialen. In de interviews kwam naar voren dat het van belang is kinderen positief te bekrachtigen. In de observaties kwam ook duidelijk naar voren dat de kinderen positief worden bekrachtigd door middel van complimenten. Hierin wordt duidelijk dat de Kinderhuiskamer bezig is met het gedrag positief te beïnvloeden. Daarnaast concludeerden wij ook dat de manier van complimenteren op sommige punten kan worden verbeterd. Zo is het van belang dat de manier waarop je een kind complimenteert afwisselt (Furman, 2013).

De eindconclusie van dit hoofdstuk is dat er uit de interviews en observaties is gebleken dat de Kinderhuiskamer wel degelijk de 'eigen kracht' vergroot van de kinderen in de Kinderhuiskamer. Het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen wordt vooral onbewust toegepast door de vrijwilligers en opdrachtgevers (interview 7.16, 1.30). Doordat het onbewust wordt toegepast door vrijwilligers en opdrachtgevers, zien wij mogelijkheden op bepaalde vlakken om de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer extra te vergroten. In het volgende hoofdstuk willen we gaan kijken naar de mogelijkheden en grenzen die er zijn bij de kinderen zelf om de 'eigen kracht' ook daadwerkelijk te kunnen vergroten.

Hoofdstuk 4: Kinderen en 'eigen kracht'

Wat is op dit moment de huidige situatie omtrent de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer?

- a) **Wat zijn de mogelijkheden van de kinderen van de Kinderhuiskamer?**
- b) **Wat zijn de grenzen van de Kinderen van de kinderhuiskamer?**

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk willen wij beschrijven wat op dit moment de huidige situatie is omtrent de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer. Wij willen de 'eigen kracht' belichten vanuit de vijf dimensies van 'eigen kracht' die in hoofdstuk 1 zijn beschreven. Wij zullen in deze onderdelen verder in gaan op wat de mogelijkheden en grenzen van kinderen zijn in basisschoolleeftijd wat betreft deze dimensies. Wij zijn erachter gekomen dat het lastig is om een specifiek beeld te geven over de 'eigen kracht' van de kinderen binnen de Kinderhuiskamer, omdat uit de observaties en interviews is gebleken dat de 'eigen kracht' verschilt per kind. Daarom hebben wij de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer ook belicht vanuit de ontwikkeling van kinderen. Hierdoor kunnen wij een beeld geven van wat je kan verwachten aan 'eigen kracht' binnen de ontwikkelingsfase van de kinderen in de Kinderhuiskamer. Wij zullen dan ook beschrijven wat wij terug zien van deze ontwikkelingsfase bij de kinderen. Uiteindelijk zullen wij afsluiten met een conclusie.

4.2 Persoonlijke eigenschappen: ik ben....

4.2.1 Ontwikkeling als individu

Kinderen in de basisschoolleeftijd maken een grote ontwikkeling door. Ze ontwikkelen een eigen 'ik'. (Hedriksen, 2011) (Feldman, 2005). De kinderen voelen zich steeds meer een individu in de wereld en beseffen dat ze een wezen zijn dat een bestaan heeft, los van andere mensen en dan in het bijzonder los van ouders. Ze hebben het besef dat elk mens een eigen binnenwereld met gedachten en gevoelens heeft en dat deze gevoelens en gedachten niet zichtbaar zijn voor anderen. Daarnaast gaan ze ook beseffen dat sommige gevoelens zelfs niet altijd duidelijk zijn voor jezelf als persoon (Verhulst, 2005).

Dat besef maakt het voor kinderen steeds meer mogelijk om over zichzelf na te denken en zichzelf kenmerken toe te bedelen. Dit heeft ook tot gevolg dat een kind een zelfbeeld creëert. Het zelfbeeld heeft te maken met twee elementen: vertrouwen in jezelf en vertrouwen in anderen. Doordat een kind een eigen 'ik' ontwikkelt, ontstaat er ook het vermogen om naar zichzelf te kijken en te ontdekken en ervaren wie hij is. Hij ontdekt zijn persoonlijke eigenschappen, bijvoorbeeld zijn temperament en kan aangeven dat hij boos is. Een kind krijgt ook steeds meer inzicht in het feit dat hij of zij ook minder leuke kanten heeft. Uit onderzoek blijkt ook dat kinderen in de basisschoolleeftijd zich beschrijven door middel van het uiterlijk, met wie ze bevriend zouden willen zijn, wat ze leuk en niet leuk vinden om te doen en welke karakter eigenschappen ze bezitten (Hendriksen, 2011).

Deze identiteitsvorming is een streven naar eigenheid, het invullen van een eigen persoonlijkheid. Daarom betekent identiteitsvorming: jezelf worden. Dat houdt in jezelf vinden en jezelf zoeken (Angenent, 2013). Dit is belangrijk om te ontwikkelen tot uniek individu, met een eigen waardesysteem, een eigen toekomstvisie, een persoonlijke levensstijl en een eigen plaats in de maatschappij. Het uiteindelijke ideaal is: autonomie en zelfstandigheid, zelfvertrouwen en geloof in eigen kunnen, vertrouwen in anderen, wilskracht, initiatief en doelgerichtheid in optreden en een optimistische toekomstvisie. Deze identiteitsontwikkeling is een ontwikkeling die doorloopt tot de volwassen 'ik'. Freud noemt dit ook wel 'Ego' (Angenent, 2013). Volgens Freud bestaat de persoonlijkheid namelijk uit drie aspecten het 'id', 'ego' en 'super ego'. Een kind wordt geboren met een 'id' dat bestaat uit irrationele drijfveren. Het doel van het Id is om zoveel mogelijk bevrediging en zo

weinig mogelijk spanning te creëren (Verhofstadt-Denéve, van Geert, & Vyt, 2003). Vervolgens ontwikkelt zich het 'ego', het ego zorgt ervoor dat de contacten met de realiteit worden gecoördineerd. Het ego handelt vanuit het realiteitsprincipe. Waarbij instinctieve energie en driften in toom worden gehouden. Hierdoor wordt de veiligheid van het individu gewaarborgd en hierdoor wordt hij/zij geholpen om te integreren in de samenleving. De manier waarin een kind door middel van het ego in de toom wordt gehouden en kan integreren in de samenleving heeft sterk te maken met de mate van zelfstandigheid. Uiteindelijk ontwikkelt er een 'super ego', dit bestaat uit het geweten en hierdoor wordt een onderscheid gemaakt tussen goed en kwaad. Dit ontwikkelen kinderen op hun 5^e en 6^e levensjaar (Feldman, 2005).

Een kind ontwikkelt zijn identiteit door middel van zijn of haar omgeving. Ouders spelen een belangrijke rol, maar in deze fase worden leeftijdsgenoten ook steeds belangrijker (Hendriksen, 2011).

Een kind in de basisschool leeftijd heeft steeds meer de mogelijkheden om zijn of haar identiteit te ontwikkelen. Een kind leert over zichzelf na te denken en leert zich kenmerken toe te bedelen. Dit is een belangrijke competentie voor het vergroten van 'eigen kracht'. Voor het veranderen van gedrag is het belangrijk dat een kind wel over zichzelf kan nadenken en inzicht krijgt in zijn of haar kenmerken. Wanneer een kind weet dat hij boos is kan een volwassene ook met een kind bespreken waarom hij of zij boos is en wat hij of zij kan doen als hij boos.

4.2.2 Zelfstandigheid

Erikson beschreef de psychosociale ontwikkeling aan de hand van vijf stadia tot en met de adolescentie, en drie stadia in volwassenheid. Erikson is ook van mening dat de manier waarop het stadium wordt afgesloten gevolgen heeft voor het volgende stadium. In elk stadium staat een conflict centraal wat een mens moet oplossen. Een conflict wordt nooit volledig opgelost maar hoe beter het conflict wordt opgelost, hoe beter een mens kan functioneren. De ontwikkelingsfase moet wel in voldoende mate worden afgerond om te kunnen voldoen aan de eisen van de volgende ontwikkelingsfase (Feldman, 2005). Voor zelfstandigheid moet een kind bepaalde competenties bezitten. Competentie is een begrip uit de ontwikkelingspsychologie van Erikson. In de basisschoolleeftijd uit zich dat door actief en ijverig te laten zien wat je kunt. Een andere Neo-Freudiaan, White, trok het begrip competentie breder. Volgens White wordt er iedere levensfase om een competentie gevraagd. Elke fase moet een mens een bepaalde vaardigheid eigen maken, mastery. Daarin ligt een specifieke motivatie, effectance motivation, om andere prettige en gemakkelijkere dingen op te geven. In elke fase zijn er nieuwe competenties die zoveel bevrediging geven dat een oude manier drift/lust wordt afgezworen. Wanneer je vanuit Freuds visie hiernaar kijkt wordt het 'id' in bedwang gehouden door het 'ego' (paragraaf 4.2.1).

In de schoolleeftijd is een enorme toename van vaardigheden. Het is wel belangrijk dat een kind de vaardigheden kan gebruiken zodat mastery ontstaat. Dat houdt in dat de ervaring of een vaardigheid eigen is gemaakt. Wanneer dat niet gebeurt, heeft dat negatieve gevolgen op het kind. Een voorbeeld hiervan is het gevolg dat een kind afhankelijker wordt wanneer het niet ervaart dat hij dingen zelf kan (Kohnstamm, 2009).

Over de ontwikkeling van zelfstandigheid zijn ook verschillende opvattingen. De ene opvatting gaat ervan uit dat de ontwikkeling van zelfstandigheid vanuit een innerlijke wetmatigheid wordt gestuurd. Dat wil zeggen dat een kind vanuit zichzelf de drang krijgt naar de volgende ontwikkelingsstap te gaan. Door de materialen om hem of haar heen wordt dit proces in gang gezet. Theorieën die vanuit deze opvatting denken zijn Freud en Piaget.

De Russische psycholoog Vygotskij heeft de visie dat de ontwikkeling van een kind vooral wordt gestimuleerd door de eisen van buitenaf die aan het kind worden gesteld. Volwassenen schatten voortdurend in wat het kind kan en gaan vanuit dit inzicht het kind stimuleren en motiveren.

Vygotskij gaat er dus van uit dat wat een kind kan, niet hetgeen is wat een kind kan, maar een stap verder is in de ontwikkeling en dat volwassenen het kind moeten stimuleren om die stap te maken. Dus eerst met behulp van een volwassene en vervolgens alleen (Kohnstamm, 2009).

4.2.3 Temperament

Temperament wordt wel de onderbouw van de persoonlijkheid genoemd en karakter wordt de bovenbouw van de persoonlijkheid genoemd. Elk kind heeft moeite om zijn driften te beheersen. Zoals wij al eerder hebben beschreven in het hoofdstuk was Freud ook van mening dat we allemaal worden geboren met een 'id' en een baby wil worden voorzien in zijn behoeften (paragraaf 4.2.1). Naar mate een kind ouder wordt ontstaat bij het kind een 'ego' waardoor het kind zijn driften steeds meer kan beheersen. Kinderen leren steeds meer hun impulsen te beheersen. De beheersing van het gedrag van een kind verloopt niet altijd hetzelfde. Sommige kinderen blijven moeite houden met zelfbeheersing en het in bedwang houden van bijvoorbeeld zijn of haar impulsiviteit. Sommige kinderen zijn namelijk geneigd om alleen te reageren vanuit eigen beleving en behoefte, zonder rekening te houden met signalen uit de omgeving die aangeven dat het beter is om met het gedrag te stoppen of het gedrag bij te sturen.

Dit werd duidelijk toen het begrip temperament in de belangstelling kwam. Thomas en Chess constateerden dat het ene kind zijn of haar impulsen minder in bedwang kan houden. Zij zagen uiteindelijk drie verschillende soorten temperamenten (van der Ploeg, 2011).

- ❖ Gemakkelijk temperament, Dit zijn kinderen die niet snel gefrustreerd raken, zich goed aan kunnen passen aan hun omgeving en positief reageren op stimulans vanuit het gezin en school.
- ❖ Te weinig temperament, dit type kind reageert traag, uit zich weinig en is minder alert op wat er in zijn omgeving plaatsvindt.
- ❖ Moeilijk temperament, dit type kind bevat te veel temperament. Deze kinderen hebben grote moeite met het beheersen van hun emoties en gedrag. Zij komen daardoor gemakkelijk in conflict met hun omgeving. Deze kinderen zijn vaak druk en hebben moeite met concentreren. Ze reageren te intens en sterk op wat er in hun omgeving gebeurt en laten vaak niet het gedrag zien wat sociaal gewenst is.

Vaak hebben kinderen geen moeite om goed te functioneren met het temperament dat zij bezitten. Daarnaast zijn er ook kinderen die wel moeite hebben om met hun temperament het gewenste gedrag te laten zien (van der Ploeg, 2011). In onderzoeken wordt steeds meer verondersteld dat de manier waarop een kind zijn of haar gedrag kan reguleren te maken heeft met het functioneren van het brein. Naast de aanleg van een bepaald temperament in het brein heeft de omgeving ook sterk invloed op de manier waarop een kind zijn of haar temperament ontwikkelt. Wanneer een kind in een liefdevol gezin op groeit, heeft dit positief effect op het kind. Wanneer het kind in een autoritair gezin opgroeit, kan dit negatieve gevolgen hebben op de ontwikkeling van de hersenen. Deze opvoeding kan veel negatief effect hebben op de prefrontale cortex, die belangrijk is voor de regulatie van het gedrag.

In de Kinderhuiskamer is ook duidelijk een verschil te zien tussen de verschillen in temperament van de kinderen en de mate waarop ze hun gedrag kunnen reguleren. Door middel van het temperament wordt voor sommige kinderen hun 'eigen kracht' vergroot; omdat zij door middel van hun temperament geen moeite hebben situaties te hanteren. Voor andere kinderen kan zijn of haar temperament belemmerend zijn voor de 'eigen kracht'. Een kind dat moeite heeft met zijn temperament hanteren heeft ook moeite met het zich aanpassen aan de situatie, wat sneller tot conflicten of anderen problemen kan leiden.

4.2.4 Zelfvertrouwen

Volgens Erikson moeten minderen in de basisschoolleeftijd het conflict 'vlijt spanning' vs 'minderwaardigheid' oplossen; succes leidt in dit stadium tot gevoelens van competentie en bekwaamheid; moeilijkheden leiden in dit stadium tot gevoelens van mislukking en onvermogen (Feldman, 2005). Naast alle sociale vaardigheden die een kind moet beheersen is zelfvertrouwen en het zelfbeeld minstens even belangrijk. Een negatief zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen kunnen

leiden tot bijvoorbeeld concentratie problemen, vermijdingsgedrag en soms zelfs tot depressies. Het kind kan erg onzeker worden in het contact met anderen. Het vertrouwen in zichzelf hangt samen met het beeld dat kinderen van zichzelf hebben. In de interviews benoemden de vrijwilligers ook dat zij regelmatig kinderen zagen met weinig zelfvertrouwen (interview 6.30, 6.34, 5.4). Met het observeren kwam in een aantal fragmenten ook duidelijk naar voren, dat onzekerheid en weinig vertrouwen in zichzelf bij een aantal kinderen een rol speelt binnen de Kinderhuiskamer. In observaties werd duidelijk dat de kinderen negatieve uitspatting kunnen hebben over zichzelf omdat zij niet tevreden zijn over hun prestatie (observaties 1.7, 1.9, 1.10, 1.13, 1.15, 2.5, 2.34, 2.65, 3.4, 3.50). Uit de observaties blijkt wel dat de kinderen de onzekerheid uiten als de activiteit moeilijker is. Met het eerste observatiemoment was het knutselwerkje van hoger niveau, waardoor de kinderen meer belemmeringen ervoeren. Een aantal voorbeelden waarin de kinderen negatief zijn over zijn of haar vaardigheden:

- ❖ Kind: 'Hij is mislukt'. Vrijwilliger: 'Nee toch, als je de eerste lijn volgt dan is die echt niet mislukt hoor'. (observatie 1.7)
- ❖ Kind: 'Hij is heel lelijk'. Vrijwilliger: 'Nee joh'. (observatie 1.10)
- ❖ Een kind vraagt aan een vrijwilliger: 'Wil jij deze doen?' Vrijwilliger: 'Nee hoor dat kan je zelf.' Kind: 'Nee dat kan ik niet.' Vrijwilliger: 'Jawel hoor, je moet het even proberen.' (observatie 2.5)
- ❖ Kind: 'Ik kan het niet'. Vrijwilliger: 'Jawel, dat kan je prima'. Vervolgens legt de vrijwilliger uit hoe het moet. Het kind gaat beginnen met plakken. (observatie 2.34)

Het is dus duidelijk dat een aantal kinderen uit de Kinderhuiskamer weinig zelfvertrouwen en een negatief zelfbeeld hebben. Een vrijwilliger benoemde ook dat zij kinderen ziet met weinig zelfvertrouwen en dat ze hierdoor niet goed functioneren (interview 6.30, 7.18).

Kinderen met weinig zelfvertrouwen gaan moeilijke en nieuwe situaties uit de weg uit angst om te falen. Daarnaast hebben ze meer moeite met het aangaan van sociale contacten. Kinderen met veel zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld gaan af op hun eigen waarneming en oordeel. Zij geloven dat zij door eigen inzet en inspanning zaken tot een goed einde kunnen brengen. Daarnaast zorgt een positief zelfbeeld voor het creëren van een eigen mening en deze kinderen hebben vertrouwen in de reacties en veronderstellingen die ze hebben. Zij durven daarom gemakkelijker discussies aan te gaan en zij hebben minder moeite met het aangaan van sociale contacten (Kohnstamm, 2009). Hieruit blijkt dus dat kinderen een voorsprong hebben wanneer zij veel zelfvertrouwen hebben. Zij durven gemakkelijker nieuwe situaties aan te gaan en vrienden te maken. Daardoor krijgen zij meer steun en doen zij meer ervaringen op. Dit heeft een positief effect op de ontwikkeling van het kind. Wat betreft zelfvertrouwen kan een kind dus duidelijk in zijn 'eigen kracht' staan. Daar tegenover kan een negatief zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen een negatief effect hebben op de 'eigen kracht' van het kind.

4.3 Talenten en vaardigheden: ik kan...

4.3.1 Concentratie

Kinderen in de basisschoolleeftijd hebben steeds meer het vermogen hun aandacht te richten op een bepaalde activiteit en tegelijkertijd niet relevante prikkels te negeren. In verschillende situaties kunnen basisschoolkinderen hun aandacht richten op hun werk of bezigheden als tekenen, computeren en knutselen. Kinderen tussen de zes en twaalf jaar werven dus een steeds betere controle over hun aandacht functies. Uiteraard zijn er wel verschillen in welke mate kinderen hun aandacht ergens op kunnen vestigen, bijvoorbeeld bij kinderen met gedragsstoornissen zoals ADHD (Verhulst, 2005). De opdrachtgevers en vrijwilligers benoemden ook dat zij zagen dat kinderen soms moeite hebben met het concentreren op een bepaalde taak. Binnen de Kinderhuiskamer heeft dat verschillende redenen. Een aantal kinderen binnen de Kinderhuiskamer hebben een gedragsstoornis

zoals ADHD en/of hebben moeite hebben met het negeren van niet-relevante prikkels(interview 7.31, 6.24, 5.5).

ADHD, Attention deficit hyperactivity disorder, is een leerprobleem dat wordt gekenmerkt door gebrek aan aandacht, impulsiviteit, een lage- tolerantie drempel voor frustratie en veel ongepaste activiteit. Een kind met ADHD heeft moeite met het concentreren op een taak, naar een doel te werken en zich te beheersen. Alle kinderen vertonen deze kenmerken af en toe, voor kinderen met ADHD is dit gedrag normaal en belemmert het de kinderen in het functioneren, zowel thuis als op school. Dit gedrag kan tot irritaties leiden bij ouders, verzorgers, leerkrachten en leeftijdsgenootjes (Feldman, 2005).

De mate waarin een kind zich kan concentreren op een bepaalde taak heeft ook te maken met het begrip 'eigen kracht'. Wanneer het kind zich goed kan concentreren heeft het kind meer mogelijkheden om een taak af te maken en/of informatie tot zich te nemen. Voor kinderen met concentratieproblemen kan dit voor problemen zorgen. Daarnaast kan een concentratiestoornis zoals ADHD ook leiden tot irritatie bij anderen leeftijdsgenootjes en volwassenen, wat iets kan betekenen voor het zelfvertrouwen van het kind en de interactie met anderen.

4.3.2 Creativiteit

Kinderen hebben een ontzettend grote ontwikkeling door te gaan. Het is de bedoeling dat ze kennis maken met de wereld en daar uiteindelijk zoveel grip op krijgen zodat ze uiteindelijk zelfstandig kunnen functioneren (creativiteit en creativiteitsontwikkeling binnen het onderwijs, z.d.). Creatieve processen zijn onmisbaar in de ontwikkeling van een kind. Creativiteit is een divergente manier van denken. Divergent betekent dat er originele en vernieuwende dingen worden bedacht om met een bepaalde situatie om te gaan. Hoe meer een kind wordt gestimuleerd in zijn creativiteit, hoe meer een kind durft te experimenteren en zijn fantasie durft te gebruiken waardoor bij het kind creatieve hersenen worden ontwikkeld. Daarnaast zijn creatieve processen belangrijk omdat kinderen in spel al hun fantasie kunnen gebruiken om zo de werkelijkheid tegemoet te gaan. De fantasie is bij kinderen tussen drie en zes jaar het grootst. Het kind heeft dan ook de fantasie om dingen te zien die hij niet kan zien. Een kind van drie tot zes jaar wordt daarom ook gekenmerkt door spel, verbeelding en het stellen van vragen. Vanaf zes jaar begint het kind vragen te stellen over zijn omgeving. Het kind begint steeds meer de werkelijkheid te begrijpen (Hedriksen, 2011).

Kinderen verwerken gebeurtenissen en ervaringen door middel van spel en creativiteit. Dit kan zich uiten in bijvoorbeeld een tekening of toneel spel. Alle kinderen zijn dus duidelijk creatief en hebben het vermogen te fantaseren. Volwassenen zijn al veel meer geremd in hun fantasie en creativiteit. Ze gebruiken creativiteit nog wel maar dan alleen 'nuttige gebieden'. Het voelt voor volwassenen snel abnormaal om zomaar creatief te zijn.

In de Kinderhuiskamer hebben wij ook een aantal duidelijke voorbeelden gezien waarbij kinderen duidelijk creatief zijn (Behrend, 2008).

- ❖ Kind heeft loomelastiekjes op strijkkraal vormpje gedaan en maakt vormen: 'Kijk'. Vrijwilliger: 'Oh leuk, je maakt er helemaal je eigen creatie van, leuk zeg' (observatie 3.37).

Het blijkt dus dat kinderen de mogelijkheden hebben om creatief te denken, door middel van creativiteit gaan kinderen de wereld beter begrijpen en verwerken kinderen de ervaringen in het leven.

4.3.3 Samenwerken

In het begin van de basisschool periode zijn kinderen nog niet goed in staat samen te werken. De periode van kinderen van twee tot zes jaar wordt gekarakteriseerd door de presociale egocentrische

fase. Vanaf zeven jaar zijn kinderen steeds meer in staat om samen te werken en in staat tot partnerschap. Dit is ook terug te zien in de manier waarop de kinderen spelen. Tot zeven jaar komt vooral associatief spel voor. Dit houdt in dat de kinderen samen bezig zijn, maar zonder een gezamenlijk doel of taakverdeling. De kinderen praten meestal met elkaar over hun ideeën en resultaten. Vanaf het zevende levensjaar komt bij kinderen ook steeds meer coöperatief spel voor. Dit houdt in dat kinderen samen bezig zijn maar nu stemmen ze de activiteiten op elkaar af en werken ze naar een gemeenschappelijk doel. Er worden ook taken en verantwoordelijkheden verdeeld. Het eindresultaat wordt door de kinderen die samen spelen als gemeenschappelijk bestempeld (Struyven, Baeten, Kyndt, & Sierens, 2009). De kinderen zijn steeds meer in staat om zich aan te passen in de interactie met anderen, sociaal conformisme. In de Kinderhuiskamer is het ook duidelijk zichtbaar dat kinderen samen werken en elkaar helpen (Mönks & Knoers, 2009)(observatie 1.5, 1.25, 1.32, 1.42, 1.68, 1.79, 1.80, 1.91, 1.96, 1.98, 2.15, 2.16, 2.40, 2.63, 2.78, 2.80, 3.10, 3.11, 3.14, 3.16, 3.19, 3.36).

- ❖ Kind 1 wil een schort aan doen. Kind 2: 'Zal ik je helpen?'. Kind 1 laat het toe en kind 2 doet de schort van achteren dicht (observatie 1.42).

Naast het feit dat kinderen de samenwerking met anderen kinderen opzoeken zijn daarin ook nog belemmeringen. Het kind moet rekening houden met anderen wat tot ruzies of conflicten kan leiden (Delfos & Martine, 2005). Daarnaast zagen wij in de Kinderhuiskamer ook een paar situaties waarin de kinderen moeite hebben om met elkaar samen te werken (observatie 1.30, 1.48, 1.70, 2.71, 1.90, 1.64, 1.66).

- ❖ Kind 1 vraagt of hij mee mag doen. Kind 3 vindt dat goed en loopt weg. Kind 1 en 2 gaan spelen, totdat kind 1 na enkele minuten hard zegt: 'We zijn klaar' en stopt met spelen. Kind 2 loopt weg, kind 1 schreeuwt naar kind 4: 'Kom je tafelfootballen?' Kind 4 komt en gaat met kind 1 voetballen (observatie 1.64).
- ❖ Kind 1 bij de tafelfootbal: 'Mag ik ook een keer'. Kind 2 zegt heel hard: 'Noooo'.

Het eerste voorbeeld is een duidelijk voorbeeld waarbij kind 1 moeite heeft om met een bepaald kind samen te werken en te spelen. Het tweede voorbeeld is een voorbeeld waarbij een kind moeite heeft om te delen en het speelgoed voor zichzelf wil houden. Wanneer wij het aantal observaties vergelijken waarbij de kinderen goed met elkaar samen werken en het aantal observaties waarbij de kinderen nog wat moeite hebben met samenwerken, zien we daar een duidelijk verschil in. We hebben 21 keer geobserveerd dat kinderen goed samenwerken en maar zeven keer geobserveerd dat kinderen daar moeite mee hebben. Daaruit zouden wij kunnen afleiden dat kinderen in de Kinderhuiskamer in de meeste situaties goed met elkaar kunnen samenwerken. Zoals wij in het begin beschreven, hebben kinderen vanaf zes jaar steeds meer mogelijkheden om samen te werken met leeftijdsgenootjes, waardoor een kind gemakkelijker vriendschappen onderhoudt, in paragraaf 4.6.6 wordt beschreven wat het belang is van contact met leeftijdsgenootjes.

4.3.4 Sociale vergelijking

Mensen hebben de mogelijkheid om te leren door naar andere mensen te kijken. Bandura wees op het feit dat observationeel leren een veel effectievere leerstrategie is dan het leren door middel van trial en error. Trial and error is een methode waarbij je dingen leert door middel van vallen en opstaan (trial-and-error, z.d.). Bij observationeel leren gaat een kind anderen kinderen spiegelen, imiteren en observeren. Bandura was zelfs van mening dat observationeel leren de enige manier is om kinderen complex gedrag te leren. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat kinderen vooral leren door af te kijken van anderen, ook wel modeling genoemd. Kinderen onthouden het gedrag om het vervolgens zelf te doen (Hedriksen, 2011)(van der Ploeg, 2011). Dit hebben wij ook terug gezien

in de Kinderhuiskamer. Bij het laatste observatiemoment moesten de kinderen een slinger met kralen rijgen. Een aantal kinderen gebruikte daarbij een naald waardoor ze de slinger gemakkelijk konden rijgen. Wanneer andere kinderen dit zagen wilden zij ook een naald, omdat zij zagen dat het met behulp van een naald sneller ging (3.25). Zo leren kinderen van elkaar. Naast het feit dat kinderen van elkaar leren ontstaat modeling ook in interactie met de volwassene. Een goed voorbeeld hiervan zagen wij terug in het bedanken van elkaar. Het viel ons op dat de kinderen in veel situaties de ander niet bedankten wanneer een vrijwilliger of kind wat voor hem deed (observatie 1.28, 1.33, 1.63, 2.22, 2.29, 3.2, 3.13, 3.14, 3.22, 3.24, 3.31). De kinderen lijken dit in bepaalde situaties wel te doen wanneer ze hierin worden gestimuleerd door sociale vergelijking. Zo zagen wij in de volgende situatie duidelijk modeling terug waarin een kind in de interactie met de vrijwilliger, de actie van de vrijwilliger volgt en het vervolgens zelf na doet:

- ❖ Vrijwilliger: 'Mogen wij die bak met kralen misschien, alsjeblieft.' De bak wordt naar het kinderen de vrijwilliger toe geschoven. Vrijwilliger zegt dankjewel, het kind volgt door ook dankjewel te zeggen.

Hieruit blijkt dat kinderen de mogelijkheid hebben om van elkaar te leren, maar ook de mogelijkheid hebben om van een volwassene te leren. Dit geeft een kind de mogelijkheid om steeds meer te leren en inzicht te krijgen in bepaalde zaken.

4.3.5 Sociaal probleem oplossing

Zoals we al eerder hebben benoemd spelen vriendschappen met leeftijdsgenootjes een steeds grotere rol. Het hebben en sluiten van vriendschappen wordt steeds belangrijker. Vriendschappen zijn belangrijk omdat het informatie verschaft over de wereld, over anderen en over zichzelf. Vrienden bieden emotionele steun waardoor een kind beter met stress om kan gaan. Daarnaast zijn vriendschappen belangrijk omdat kinderen hierdoor in staat zijn te oefenen in sociale interacties. De kinderen kunnen hechte vriendschappen aangaan, vaardigheden die voor de toekomst belangrijk zijn. Een aantal eigenschappen zijn van belang in het sluiten van vriendschappen. Zo heeft de vaardigheid 'het vermogen om sociale problemen op te lossen' invloed op het sluiten van vriendschappen. Sociaal probleem oplossing is het gebruik van strategieën om sociale conflicten op te lossen op een manier die voor jezelf en anderen bevredigend zijn. In de basisschoolleeftijd zijn er veel conflicten tussen kinderen onderling. Wanneer een kind het vermogen heeft dit op een goede manier op te lossen is dat een belangrijk element van succes bij het sluiten en behouden van vriendschappen. Volgens ontwikkelingspsycholoog Kenneth Dodge worden er bij het oplossen van problemen bij kinderen stappen doorlopen om het probleem succesvol op te lossen. Deze stappen zijn heel duidelijk gekaderd (Feldman, 2005).

Stappen voor probleem oplossing (Feldman, 2005).

1. Vinden en interpreteren van relevante sociale aanwijzingen
2. Interpreteren en evalueren van de sociale aanwijzingen
3. Bedenken van mogelijke reacties die het probleem kunnen oplossen
4. Overwegen van reacties en hun mogelijke consequenties
5. Kiezen voor een bepaalde reactie
6. Reageren

Kinderen met veel vrienden zijn in dit proces vaak beter in het interpreteren van het gedrag van anderen. Daarnaast zien zij meer mogelijkheden om met deze sociale problemen om te gaan. Kinderen met minder vrienden hebben minder inzicht in de oorzaak van het gedrag van anderen, en hun strategieën voor het oplossen van sociale problemen zijn beperkter (Feldman, 2005). In de Kinderhuiskamer zagen wij vooral bij de spelletjeskamer kleine conflicten ontstaat bij kinderen. Daarbij waren soms weinig woorden nodig om het op te lossen (observatie 3.51, 1.61). Het volgende

voorbeeld illustreert de belemmeringen die bij kinderen op kunnen spelen bij het oplossen van sociale problemen:

- ❖ Een paar jongens zijn met lego aan het bouwen. Kind 1: 'Dat is van mij, dat poppetje'. Kind 2: 'Nee joh, doe niet zo gek man'. Kind 1: 'Nee die is van mij'. Kind 3: 'Het is van allemaal'. Kind 1: 'Nee daar spelen wij mee'. Kind 2: 'Wij mogen ook'. Kind 1 loopt naar vrijwilliger, vrijwilliger loopt mee op dat moment komt de coördinator. De kinderen schreeuwen door elkaar heen. Coördinator: 'Even stoppen en luisteren naar elkaar'. Kinderen worden stil, kind 2 legt uit wat er aan de hand is. Coördinator: 'Jullie moeten anders gewoon eerlijk verdelen'. Hij wijst een bouwplaat van kind 1 aan. Kind 1, schudt dat hij dat niet wil. Kind 2 roept: 'Kijk'. Coördinator: 'Deze platen dan', hij pakt de plaat. Kind 1 schudt nee en zegt: 'Doe dan die twee maar die je als eerste aanwees'. Kind 2 en de coördinator maken de platen los. Kind 1 loopt weg en gaat bij het spel mens-erger-je-niet zitten. De coördinator loopt naar kind 1 toe en vraagt of hij nog wil spelen. Kind schudt nee. Coördinator: 'Oké dan zeg ik dat de ze de anderen platen ook mogen gebruiken'. Kind 1 schudt ja.

Dit is een voorbeeld waarin het lijkt dat kind 1 moeite heeft met de situatie. Het lijkt erop dat kind 1 zich niet goed in kan leven in het feit dat kind 2 ook graag met de bouwplaten wil spelen. Wanneer kind 1 uiteindelijk een bouwplaat geeft aan kind 2, lijkt hij niet tevreden met de situatie en loopt hij weg.

De mate waarin een kind in het contact kan gaan met anderen kinderen en een sociaal probleem op kan lossen zegt dus heel duidelijk wat over 'eigen kracht' van de kinderen. Wanneer zij deze vaardigheid beheersen, zullen zij meer vriendschappen opbouwen, wat een positief effect heeft op de ontwikkeling en de mogelijkheid anderen vaardigheden te leren.

4.3.6 Niveau verschil

De opdrachtgevers en vrijwilligers benoemde dat de kinderen op verschillende niveaus functioneren (interview 1.65, 1.68, 6.41, 7.43). Het gebeurt ook dat de kinderen verkeerd worden ingeschat qua niveau wanneer ze de taal niet goed spreken (interview 1.64). De vrijwilligers benoemden dat zij zagen dat er duidelijk kinderen zijn met een achterstand. Daarnaast zijn er ook kinderen met een hoog niveau. Met het observeren kwam er een jongen naar ons toe die in groep drie zat en van alles wist over priem getallen, staartdelingen en wortels. Het is belangrijk dat er rekening wordt gehouden met het niveau van de kinderen omdat kinderen anders kunnen worden ondervraagd of overvraagd (interview 1.65). Het niveau van de kinderen kan zowel hun 'eigen kracht' vergroten als verkleinen. Wanneer kinderen een hoger niveau hebben, hebben zij meer mogelijkheden om kennis op te vergaren.

4.4 Zingeving: ik wil...

4.4.1 Levensbeschouwing

In hoofdstuk 1 is beschreven dat zingeving voort komt uit levensbeschouwing. Daarnaast wordt beschreven dat een kind een levensbeschouwelijke ontwikkeling nodig heeft voordat het een persoonlijke levensbeschouwing ontwikkelt, en daarbij een visie op zingeving. Doordat wij geen zicht hebben op de levensbeschouwing en de ontwikkeling hiervan bij de kinderen van de Kinderhuiskamer is het lastig om hier een specifiek beeld van te geven.

4.4.2 Moraal

Waarden en normen gaan over goed en kwaad. Zoals wij al eerder hebben beschreven ontwikkelt volgens Freud een kind tussen zijn vijfde en zevende levensjaar zijn geweten, het superego. Een kind gaat dus duidelijk een verschil zien tussen goed en kwaad. Normen kan je zien als richtlijnen hoe je sociaal gewenst met elkaar omgaat. Waarden zijn zaken die waardevol worden gevonden door een

persoon of groep mensen. Vervolgens volgen uit waarden en normen specifiekere gedragsregels. Een aantal principes zijn belangrijk om als kind uiteindelijk ook moreel te kunnen handelen:

1. Moreel empathie, kunnen inschatten en aanvoelen hoe het welzijn van anderen wordt beïnvloed door je eigen gedrag.
2. Moreel redeneren, in gedachten kunnen bedenken welk gedrag, moreel gezien het beste gedrag zou zijn.
3. Morele afweging, afwegen wat het effect zou zijn van verschillend gedrag en tot een beslissing komen.
4. Moreel gedrag, dit voornemen in gedrag kunnen omzetten.

Morele empathie is alleen mogelijk als een kind de ander aan kan voelen. Morele empathie is de schakel tussen geweten en sociaal perspectief. Dus aan de ene kant je moraal van besef wat goed is en aan de andere kant het inzicht wat je hebt in anderen. Het basisschool kind heeft steeds meer de mogelijkheid om zich in een ander te verplaatsen, ook wel ik- ander differentiatie genoemd (Hedriksen, 2011) (Feldman, 2005) (Struyven, Baeten, Kyndt, & Sierens, 2009). De mate waarin een kind de mogelijkheid heeft om zich te verplaatsen en mee te voelen is erg verschillend per kind (Kohnstamm, 2009).

Het moreel redeneren is de tweede voorwaarde om moreel te handelen. Moreel beredeneren gaat over het inzicht in wat in diverse situaties goede of slechte motieven zijn om iets wel of niet te doen. Piaget onderscheidt bij een basisschoolkind twee fasen. In de eerste jaren van de basisschoolleeftijd speelt het effect van het gedrag mee of het gedrag goed of fout is, dit wordt ook wel moreel realisme genoemd. Op latere leeftijd krijgt het kind het inzicht, dat het niet alleen om het effect gaat, maar vooral om iemands bedoelingen. De bedoelingen van iemand kunnen goed en slecht zijn. Dit wordt door Piaget moreel relativisme genoemd.

Bij de morele afweging gaat het om afwegen van beslissingen, daarbij spelen een aantal normen en waarden mee.

Het laatste onderdeel is de uitvoering van het gedrag. Wat in de eerste drie onderdelen is beredeneerd wordt in stap vier in praktijk gebracht. Toch blijken de overwegingen van de eerste drie stappen niet altijd in de uitvoering terug te zien, want tussen voornemen en daad kan veel in de weg staan. Factoren die invloed kunnen hebben op de keuze om uiteindelijk iets anders te doen dan het kind had beredeneerd hebben te maken met het feit dat de beslissingen ervoor kan zorgen dat het kind samen of alleen komt te staan. Voor kinderen in de basisschoolleeftijd kan dat betekenen dat de angst om uitgelachen of buiten de groep te vallen groter is dan het moreel goede gedrag uit te voeren. Kohlberg is daarom ook van mening dat het werkelijke gedrag meer de 'wil' is van het kind dan het moraal. Zo verschilt de mate waarin een kind zich kan verzetten tegen verleidingen per kind, ook wel ego sterkte genoemd. Impulsieve kinderen hebben meer moeite om tegen de impulsen in te gaan om niet het moreel onwenselijke gedrag te vertonen. Dat betekent niet dat impulsieve kinderen minder goed zijn in het correct moreel handelen. Daarbij zijn nog veel elementen die een rol spelen bij het moreel handelen. De stemming van zowel een kind als volwassene speelt een rol bij moreel handelen. Wanneer een kind of volwassene in een goede stemming is het kind of volwassene sneller geneigd het goede te doen (Kohnstamm, 2009).

4.5 Krachten en mogelijkheden in de omgeving: ik heb.....

4.5.1 Omgeving

De omgeving speelt een belangrijke rol in de 'eigen kracht' van een kind. Piaget benoemt dat de omgeving een versterkende factor kan zijn in de ontwikkeling van het kind (zie paragraaf 4.2.3). Zoals te lezen is in hoofdstuk 1 gaat het in deze dimensie over wie het kind heeft die bijdrage levert

aan het vergroten van 'eigen kracht' in de omgeving. Het is belangrijk voor de 'eigen kracht' dat een kind een goede basis heeft. De manier waarop ouders opvoeden en het kind dingen laten ontdekken, heeft veel invloed op de ontwikkeling van een kind. Het kind heeft niet alleen een omgeving maar is ook zijn omgeving. Een kind is niet alleen zijn geest, dus het onbewuste en het geen wat in zijn bewustzijn afspeelt, maar hij is ook de spullen, vrienden, kleren, ouders, het huis en de gereedschappen die hij heeft. De mate waarin een kind krachten bezit heeft dus ook te maken met de omgeving die hij om zich heen heeft (ter Horst, 2006).

4.5.2 Financiële middelen

De opdrachtgevers gaven aan dat de kinderen uit gezinnen komen met veel verschillende achtergronden. In de wijk Capelle Schollevaar zijn sociale huurwoningen. Daarnaast zijn er in de wijk Schollevaar ook koopwoningen gevestigd. Door deze verschillen ontstaat er automatisch verschil in de financiële middelen die gezinnen tot hun beschikking hebben. De opdrachtgevers merken ook een verschil in sociaal-economische status in de Kinderhuiskamer (interview 1.23).

Volgens 'veilig opgroeien in Capelle aan den IJssel' was het aantal huishoudens in 2003 met een laag inkomen in Capelle Schollevaar Noord 30% en in Capelle Schollevaar Zuid was het percentage 38% (Korenstra, 2007/2008). Volgens CBS Statline is het percentage van een laag inkomen in 2012 vrijwel gelijk gebleven in vergelijking met de cijfers van 2003. In 2012 was het percentage van een laag inkomen in Capelle Schollevaar Noord 33% in Capelle Schollevaar Zuid was dat 42%. Het percentage van het aantal huishoudens met een laag inkomen in zowel Capelle Schollevaar Noord als Zuid lijkt een hoog percentage. Wanneer wij kijken naar het landelijke percentage zijn het geen opvallende cijfers. In Nederland is het aantal huishoudens met een laag inkomen 42%. Dit zijn tot dusver dus geen opvallende cijfers. Het sociaal minimum waar de huishoudens mee moeten rondkomen in Capelle Schollevaar is niet opvallend; 11% van Capelle Schollevaar zuid en 8% van Capelle Schollevaar Noord leven onder het sociaal minimum. Het percentage in Nederland dat onder het sociaal minimum leven is 9% (Kerncijfers wijken en buurten 2009-2012, 2014).

4.5.3 Eenoudergezinnen

Naast het verschil in financiële middelen gaven de opdrachtgevers ook aan dat in Capelle Schollevaar veel eenouder gezinnen wonen. Uit de cijfers van CBS Statline blijkt het percentage eenoudergezinnen in Capelle Schollevaar Noord 24% te zijn, in Capelle Schollevaar Zuid is dit 36% (Kinderen 0-17 jaar in eenoudergezinnen thuiswonend, 2014 - Postcodes, 2014). Het percentage in Nederland is 20%. Dit zijn dus opvallende cijfers (Eenoudergezin, 2014). Vooral in Capelle Schollevaar Zuid is het percentage met eenoudergezinnen hoog. Daarom willen wij gaan kijken naar wat het effect is voor kinderen om op te groeien in een eenoudergezin.

4.5.4 Effect van eenoudergezinnen

Voor het kind heeft het effecten om op te groeien in eenoudergezin. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat kinderen uit eenoudergezinnen problemen ervaren in hun ontwikkeling en het vaak minder ver schoppen. Het is wel belangrijk om hierover niet te generaliseren. Dat een gezin bestaat uit één ouder geeft niet automatisch aan dat het kind onvolledig functioneert. Er zijn ook eenoudergezinnen waar de opvoeding goed verloopt en er niets opvallend is aan het gedrag van de kinderen (Angenent, 2013). Wanneer een kind in een tweeouder gezin leeft wil dit niet zeggen dat er geen problemen kunnen opspelen. Een ouder kan bijvoorbeeld wel fysiek aanwezig zijn, maar psychologisch afwezig zijn. De opdrachtgevers gaven in het interview ook aan dat zij niet duidelijk verschil zagen tussen kinderen uit eenoudergezinnen en tweeoudergezinnen. Het viel de opdrachtgevers op dat kinderen uit rijkere tweeoudergezinnen ook onzeker kunnen zijn en ouders van deze gezinnen minder tijd hebben voor hun kind (interview 1.62).

Ondanks de weerleggingen dat eenouder gezinnen niet altijd nadelig zijn voor het kind, blijkt toch uit verschillende onderzoeken dat kinderen uit eenoudergezinnen vaker minder goed functioneren (Angenent, 2013). Wat de gevolgen van het leven in een eenoudergezin zijn heeft ook te maken met

de oorzaak van het ontstaan van het eenoudergezin, echtscheiding of overlijden. De volgende problemen spelen vaker een rol in een eenoudergezin:

1. Financieel economische problemen
2. Problemen in de opvoeding
3. Grote verantwoordelijkheid voor de kinderen

Het leven heeft in een eenoudergezin logischerwijs effect op financieel- economisch gebied. Doordat er maar een kostwinner is in het gezin, is er ook minder ruimte om te investeren in opleiding, sportclubs of andere buitenschoolse activiteiten. Uit cijfers blijkt het vooral voor gescheiden alleenstaande ouders grote financiële gevolgen te hebben.

Dit zal gevolgen hebben voor de toekomst van de kinderen. Ze zullen gemiddeld lager opgeleid zijn. Dit heeft weer effect op de mogelijkheden op de arbeidsmarkt wat leidt tot een grotere kans op werkloosheid. Deze tegenslagen hebben weer effect op het privé leven.

Naast het financiële effect kan het ook effect hebben op de opvoeding. Het eenouderschap heeft impact op het timemanagement van de ouder. Het kind moet zelf keuzes maken, omdat de ouder maar de helft van de tijd heeft om aan het kind te besteden. De alleenstaande ouder is vaak genoodzaakt om naast het gezin veel te werken, waardoor het contact met de kinderen, het spelen en het begeleiden van de kinderen bij huiswerk minder is in een eenoudergezin. Naast het feit dat er minder tijd is ervaren alleenstaande ouders de opvoeding vaker als zwaar en ervaren zij vaak meer stress in het opvoeden van de kinderen. Alleenstaande ouders raken sneller vermoeid omdat ze alleen staan in de opvoeding (Angenent, 2013). Daardoor is de kans aanwezig dat de alleenstaande ouder vaker moeite heeft met het adequaat reageren op gedrag. Dit uit zich in het feit dat een alleenstaande ouder vaker geneigd is bestraffend te reageren in plaats van meer liefdevol. Dit heeft gevolgen voor de sociale vaardigheden die nodig zijn om in contact te gaan met anderen. De kinderen hebben minder kans op duurzame emotionele bindingen door gevoelens van veiligheid, hebben een gebrek aan zelfvertrouwen in anderen en het vermogen zich aan andere te hechten. Ze zullen vaker relatieontbindingen meemaken en een minder tevredenstellend netwerk van sociale relaties hebben (Dijkstra, 2000).

Kinderen in eenoudergezinnen krijgen sneller verantwoordelijkheid, ze hebben meer zeggenschap over belangrijke beslissingen. Dit heeft het gevolg dat kinderen sneller onafhankelijk, zelfstandig worden en sneller de normen en waarden van volwassenen overnemen. Deze training in competentie en verantwoordelijkheid kan positieve gevolgen hebben voor de toekomst. Het gevaar bestaat wel dat er te veel van het kind wordt verwacht en het een te zware belasting is voor het kind, waardoor zij een gedeelte van hun jeugd missen en hun ontwikkeling in het gedrang komt (Dijkstra, 2000) (Angenent, 2013).

4.5.5 Echtscheiding

De grootste oorzaak van eenoudergezinnen zijn echtscheidingen. Binnen de Kinderhuiskamer zijn ook gezinnen waarvan de ouders gescheiden zijn (interview 6.13). Voor een kind heeft echtscheiding een grote impact. Kinderen in de basisschoolleeftijd zijn beter in staat om na te denken over problemen en kinderen zijn in staat ervaringen die zij hebben opgedaan in gedachte terug te halen. In een echtscheidingsproces kunnen zij daarom een relatie leggen tussen oorzaak en gevolg. Een kind zal gaan nadenken over wat de echtscheiding voor hem of haar tot gevolgen heeft (Singendonk & Meesters, 2002). Uit veel onderzoeken is gebleken dat een echtscheiding in het algemeen een negatieve invloed heeft op de ontwikkeling van de kinderen en hun persoonlijk welbevinden. Een echtscheiding gaat vaak gepaard met conflicten en ruzies tussen ouders. Hierdoor worden kinderen blootgesteld aan vijandigheid, boosheid, ruzies en verbitterdheid. Onderzoek heeft ook aangetoond dat ouderlijke ruzies en conflicten geassocieerd zijn met problemen van kinderen zoals, emotionele problemen, oppositioneel gedrag, agressiviteit naar leeftijdsgenoten toe en anderen problemen in het sociaal functioneren. In de maanden na de echtscheiding ontstaan er bij het kind vaak

aanpassingsproblemen, gedrags- en emotionele problemen. Deze problemen nemen in de loop der tijd af; toch laat de scheiding littekens achter. Kinderen van gescheiden ouders blijken sociaal, emotioneel en cognitief minder goed te functioneren dan kinderen van niet-gescheiden ouders. Dit is zelfs te zien bij scheidingen die zonder veel ruzie en problemen verliepen (Dijkstra, 2000) (Hedriksen, 2011).

4.5.6 De rol van leeftijdsgenootjes

De voorkeur van kinderen verplaatst in de kleutertijd van het liefst aanwezig zijn bij een volwassene naar leeftijdsgenootjes in de basisschooltijd. Ouders blijven een hele belangrijke rol spelen en blijven belangrijk voorbeeldfiguren, maar leeftijdsgenootjes zijn de belangrijkste speelkameraden. Daarnaast beginnen leeftijdgenoten vanaf negen jaar ook een steeds belangrijke rol te spelen in emotioneel opzicht. Voor kinderen tot negen jaar is een vriend vooral iemand die dezelfde dingen leuk vindt, doet en deelt. De kinderen kunnen onafscheidelijk zijn maar het gaat er dan vooral om dat de kinderen worden bevredigd in de behoefte om activiteiten te doen. Vanaf het negende levensjaar geven kinderen steeds duidelijker aan dat zij elkaar nodig hebben in het geven van raad bij problemen, troost, verdriet en geheimen. Een activiteitenvriendschap kan zich uiteindelijk ontwikkelen in een vriendschap van vertrouwen en emotionele steun. Wanneer dit niet gebeurt, houdt de vriendschap niet stand. Kinderen stellen vanaf het negende levensjaar vriendschappen van vertrouwen en emotionele steun boven activiteitenvriendschappen. Dezelfde interesses en het ondernemen van activiteiten blijven wel nog steeds een belangrijk rol spelen in de vriendschap. Bij meiden ligt het accent wel duidelijker op emotionele steun dan bij jongens (Struyven, Baeten, Kyndt, & Sierens, 2009) (Delfos & Martine, 2005) (Kohnstamm, 2009).

4.6 Kennis en ervaring: ik weet...

4.6.1 Concreet- operationele periode

Volgens Piaget komt het basisschoolkind vanaf het zesde levensjaar in het concreet operationele stadium(paragraaf 4.2.3). Het kind leert dan logisch te redeneren. De concrete waarneming speelt een belangrijke rol. In deze fase is het denken van een kind gekoppeld aan realistische, concreet voorstelbare situaties. In deze fase is het kind erg leergierig en wil het kind alles weten. Dit zorgt ervoor dat kinderen in deze fase heel erg geschikt zijn om onderwijs te volgen, omdat zij snel leren (Angenent, 2013) (Mönks & Knoers, 2009).

Doordat het kind de mogelijkheid heeft concreet- operationeel te denken, creëert het kind meer mogelijkheden wat betreft het oplossen van problemen. Voor het oplossen van problemen is het een voorwaarde om concreet- operationeel te kunnen denken. Het basisschoolkind heeft nu de mogelijkheid om in zijn of haar gedachten handelingen te verrichten. Hij kan in zijn gedachten verschillende oplossingen bedenken voor het probleem (Struyven, Baeten, Kyndt, & Sierens, 2009). Toch is een kind niet altijd in staat om een probleem op te lossen. Dit heeft te maken met het feit dat kinderen tussen de zes en elf jaar grote hoeveelheid specifieke informatie missen. Het oplossen van problemen heeft ook te maken met het beheersen van specifieke kennis en vaardigheden. Voor het plakken van een band heb je bijvoorbeeld wel de kennis nodig over hoe je een band moet plakken (Verhulst, 2005).

4.7 Samenvatting

Veel verschillende onderdelen zijn langs gekomen in dit hoofdstuk, wat betreft de mogelijkheden en grenzen van 'eigen kracht' bij de kinderen binnen de Kinderhuiskamer. We hebben vanuit de verschillende dimensies van 'eigen kracht' gekeken.

Bij de dimensie 'persoonlijke eigenschappen' blijkt dat kinderen in de basisschoolleeftijd gedeeltelijk de mogelijkheden krijgen om inzicht te krijgen in kenmerken en leren nadenken over zichzelf. Hieruit volgt de identiteitsontwikkeling van het basisschoolkind. Een kind ontdekt steeds meer zijn of haar

temperament. Het temperament kan ook voor grenzen zorgen in de mate van eigen kracht van de kinderen. Sommige kinderen hebben moeite om controle te krijgen over zijn of haar temperament. Het aspect zelfvertrouwen kan zowel een mogelijkheid als grens zijn in de mate van 'eigen kracht' voor een kind. Zelfvertrouwen is belangrijk bij het aangaan van nieuwe situaties en bij het maken van sociale contacten. De mate waarin het kind een positief zelfbeeld heeft zegt dus wat over de 'eigen kracht' van het kind.

Bij de dimensie 'talenten en vaardigheden' kwam naar voren dat een aantal kinderen binnen de Kinderhuiskamer moeite hebben met concentreren op een taak. Bij sommige kinderen is dit het geval omdat zij ADHD hebben en/of het moeilijk vinden om niet-relevante prikkels te negeren. Dit heeft invloed op de mate waarin zij de mogelijkheid hebben om informatie tot zich kunnen nemen of een taak af te kunnen maken.

Kinderen hebben nog veel mogelijkheden wat betreft creativiteit. Het is belangrijk dat een kind creativiteit bezit omdat het kind door middel van creativiteit de wereld gaat begrijpen en gebeurtenissen kan verwerken.

Kinderen van vier jaar hebben nog grenzen wat betreft samenwerken. Dit heeft te maken met het feit dat kinderen in deze leeftijdsfase in de egocentrische fase zitten. Kinderen vanaf zes jaar krijgen steeds meer mogelijkheden om met elkaar samen te werken. In de Kinderhuiskamer zagen wij duidelijk dat de kinderen elkaar willen helpen en samenwerken.

Daarnaast hebben de kinderen ook de mogelijkheid om door middel van sociale vergelijkingen te leren. Dit geeft de kinderen de mogelijkheid informatie gemakkelijk tot zich te nemen.

In het laatste onderdeel van deze dimensie kwam naar voren wat krachten zijn in het sluiten en onderhouden van vriendschappen. Daarbij kwam duidelijk naar voren dat de mate waarin een kind sociale problemen op kan lossen een competentie is wat heel duidelijk meespeelt met het sluiten en onderhouden van vriendschappen. Wanneer kinderen deze competentie beheersen hebben zij de kans gemakkelijker vriendschappen te sluiten, wat de 'eigen kracht' vergroot. Vriendschappen zijn belangrijk bij emotionele steun, om kennis te vergaren en vaardigheden te leren.

We hebben geprobeerd om de omgeving van de kinderen in de Kinderhuiskamer inzichtelijk te maken door middel van cijfers van CBS Statline over de wijk Capelle Schollevaar. De cijfers over de eenoudergezinnen zijn opvallend hoog. Kinderen in eenoudergezinnen ervaren vaker moeilijkheden in hun ontwikkeling. Daarnaast is echtscheiding de grootste oorzaak van eenouder gezinnen. Echtscheiding heeft ook vaak een negatief effect op de kinderen. Daarnaast werd duidelijk dat de omgeving veel impact heeft op het kind. Een kind heeft niet alleen zijn omgeving maar is zijn omgeving. Hierdoor wordt het duidelijk dat de omgeving voor zowel mogelijkheden als grenzen kan zorgen wat betreft de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer.

Bij de laatste dimensie 'kennis en ervaring' kwam naar voren dat kinderen vanaf zes jaar in de concreet- operationele fase komen. In deze fase zijn kinderen erg geschikt voor onderwijs, omdat ze leergierig zijn en snel leren. Het is dus duidelijk dat kinderen in deze fase veel mogelijkheden hebben om kennis en vaardigheden te vergaren.

De eindconclusie van dit hoofdstuk is dat het lastig is om specifiek en goed beeld te geven van de kinderen in de Kinderhuiskamer. Bij verschillende dimensies is het lastig om specifieke informatie te verkrijgen over de kinderen in de Kinderhuiskamer. Wij hebben drie keer geobserveerd, wat ons wel inzicht heeft gegeven over de bepaalde dimensies. Dat hebben wij ook beschreven in dit hoofdstuk. Uiteindelijk blijkt ook duidelijk dat de 'eigen kracht' van de kinderen verschilt per kind. Elke kind heeft krachten en mogelijkheden waardoor de 'eigen kracht' vergroot kan worden. Daarnaast zijn er ook belemmeringen en grenzen voor een kind wat effect heeft op de 'eigen kracht' van het kind. Hoe groot deze mogelijkheden en grenzen zijn, is voor elk kind anders. In hoofdstuk 5 willen we gaan kijken naar hoe andere organisaties van kinderwerk het vergroten van 'eigen kracht' bij de kinderen vormgeven.

Hoofdstuk 5: Andere organisaties en ‘eigen kracht’

Op welke methodische wijze zetten andere organisaties voor kinderwerk kinderen in hun ‘eigen kracht’?

5.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstuk hebben we gekeken naar de huidige situatie omtrent de ‘eigen kracht’ van de kinderen in de Kinderhuiskamer. We hebben gekeken naar wat de mogelijkheden en grenzen zijn van de kinderen. In het 5^e hoofdstuk willen we beschrijven hoe andere organisaties voor kinderwerk kinderen in hun ‘eigen kracht’ zetten. We hebben in totaal drie andere organisaties bezocht en geïnterviewd over hun werkwijze. In dit hoofdstuk willen we beschrijven wat wij nu weten over deze organisaties en de verschillende werkwijzen of methodieken die zij gebruiken.

5.2 Rijnstad Kinderclubs, wijk Presikhaaf in Arnhem

De organisatie Rijnstad in Arnhem biedt verschillende kinderwerkactiviteiten aan in verschillende aandachtswijken in Arnhem. In de wijk Presikhaaf wordt ook kinderwerk aangeboden. Het kinderwerk richt zich op de ondersteuning van kinderen in de basisschool leeftijd, met extra aandacht voor de kwetsbare kinderen. De activiteiten van het kinderwerk van Rijnstad zijn geen doel op zich, maar de activiteiten zijn een middel om de vaardigheden van kinderen te vergroten. Binnen de activiteiten is er aandacht voor het ontwikkelen en vergroten van verschillende vaardigheden zoals de sociale, emotionele en motorische vaardigheden. Er wordt ook aandacht besteed aan thema's die bij kinderen spelen. Hierdoor krijgen kinderen betere startkansen in de samenleving. Het Kinderwerk in Arnhem biedt verschillende naschoolse activiteiten aan. Per wijk is dit verschillend (Geschiedenis, z.d.).

In de wijk Presikhaaf wordt er een huiskamer aangeboden. De Huiskamer is open op maandag, dinsdag en donderdag van 14.00 tot 16.15. De kinderen zijn altijd welkom om te komen lezen, kleuren of spelletjes te spelen. Er worden op de middagen ook andere activiteiten gedaan zoals koken of knutselen. Kinderen kunnen dan inschrijven op de activiteiten die zij leuk vinden. Op de woensdagmiddag organiseert de kinderclub Presikhaaf ook clubs van 13.00 tot 15.30 uur. Kinderen kunnen op die middag kiezen wat zij doen. Er zijn verschillende clubs voor elke leeftijdsgroep. Verder worden er nog verschillende naschoolse clubs aangeboden met verschillende activiteiten zoals koken, timmeren, sieraden maken en nog meer. Kinderen kunnen hierin hun talenten ontdekken (Kinderclubs, z.d.). In de wijk wordt er ook rondgereden met een bakfiets. Op die manier komen de kinderen die niet naar de kinderclub komen ook in contact met de kinderwerkers. Zo treedt de kinderclub ook de wijk in (interview 2.36).

Er komt dagelijks een grote groep kinderen naar de Kinderclub Presikhaaf, dit varieert van 60 tot 100 kinderen. Er is veel diversiteit onder de kinderen die de kinderclub bezoeken. Er komen voornamelijk kinderen waarvan de ouders in Turkije of Somalië zijn geboren (interview 2.17). Er komen ook kinderen met een achterstand in taal en in sociale vaardigheden. Verder komen er op woensdag ook kinderen met een autistische stoornis of andere beperkingen (interview 2.39, 2.62).

De kinderclub Presikhaaf werkt met vrijwilligers en stagiaires (interview 2.8). De vrijwilligers bestaan mede uit ouders van de kinderen in de wijk. De kinderclub werkt veel samen met de brede scholen in de wijk (interview 2.22). De IB'ers van de scholen hebben regelmatig contact met de kinderclub over de kinderen die extra hulp nodig hebben (interview 2.60). Het jeugd/wijkteam geeft de kinderclub tips over hoe zij om kunnen gaan met kinderen met bepaalde problemen (interview 2.63).

5.2.1 Doelen van de Kinderclubs

Bij de kinderclub Presikhaaf wordt gewerkt vanuit verschillende doelen. Het eerste en grootste doel is het vergroten van sociale competenties (interview 2.38). Hierbij gaat het om sociale vaardigheden, samen werken, het vergroten van zelfstandigheid en het leren spelen met elkaar (interview 2.29). De kinderclub vindt het belangrijk dat de competenties van de kinderen gezien worden (interview 2.7). Een ander doel is dat de kinderen naast het formele leren op school, op de kinderclub informeel kunnen leren door middel van activiteiten (interview 2.31). Een doel is ook dat de kinderen de wereld om hen heen ontdekken (interview 2.35). Ook vindt de kinderclub het belangrijk dat de kinderen leren om zelf dingen vorm te geven en creativiteit ontwikkelen (interview 2.29, 2.31, 2.35, 2.38, 2.44, 2.47).

De kinderclub Presikhaaf vindt het belangrijk dat de kinderclub vrijblijvend is. De kinderen houden zichzelf bezig en ze mogen komen en gaan wanneer zij willen. Ze vinden het belangrijk dat de kinderen zelf aan de slag kunnen. Als kinderen iets bedenken om mee te spelen, moeten ze daar zelf mee aan de slag. Keuzevrijheid is hierin een belangrijk thema bij de kinderclub Presikhaaf. De kinderclub vindt keuzevrijheid erg belangrijk (interview 2.9, 2.10, 2.11, 2.12, 2.15, 2.25, 2.26, 2.32, 2.65, 2.66). Zij hebben dit doel vanuit de theorie van Janusz Korczak. Dit is een Poolse pedagoog die het belangrijk vindt dat kinderen de ruimte krijgen om zelf keuzes te maken (Berding, z.d.). Onder keuzevrijheid wordt het volgende verstaan: De gelegenheid, de vrijheid om te kiezen (Dale, z.d.). De kinderclub Presikhaaf vindt dit heel belangrijk. De kinderen kunnen zich inschrijven bij verschillende activiteiten. Zo mogen de kinderen zelf activiteiten kiezen waar hun interesses liggen. De kinderen mogen ook zelf met ideeën komen. Als de kinderen een idee hebben voor een activiteit dan worden de kinderen gestimuleerd om dit zelf te regelen. Zo leren ze ook samenwerken. Er wordt echt ingegaan op het initiatief van het kind.

5.2.2 'Eigen kracht' vergroten

De Kinderclub in Arnhem probeert op verschillende manieren de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten. Zij maken gebruik van kleine werkwijzen maar ook van methoden.

5.2.2.1 Initiatief kinderen

Allereerst speelt de kinderclub in op het initiatief van de kinderen. Ze proberen de ideeën van de kinderen vorm te geven binnen de mogelijkheden van de Kinderclub. Kinderen kunnen zelf met ideeën komen voor activiteiten en ze worden dan gestimuleerd om hier zelf mee aan de slag te gaan. Ze leggen de verantwoordelijkheid voor het spelen bij de kinderclub bij de kinderen. De kinderen moeten zichzelf vermaken en zelf aan de slag gaan met waar ze voor kiezen (interview 2.14, 2.33). Het inspelen op het initiatief van het kind zorgt er ook voor dat de kinderclub ruimte geeft aan wat het kind leuk vindt en wat het graag doet. De interesses van de kinderen zijn van belang. Hierdoor ontdekken kinderen ook hun talenten. Het is belangrijk om kinderen te stimuleren om autonoom te zijn. Kinderen hebben van nature de behoeften om zelf te onderzoeken en experimenteren. Zo kunnen kinderen ook vaardigheden en talenten ontwikkelen (Schreuder, Boogaard, Fukkink, & Josette, 2011). De kinderclub in Arnhem benoemt dat het ontwikkelen van de talenten, het bevorderen van creativiteit en het maken van keuzes vaardigheden zijn die de kinderen in hun latere leven ook hard nodig hebben (interview 2.74). Voor de 'eigen kracht' van kinderen is het goed om vaardigheden en talenten te ontwikkelen. Zoals in hoofdstuk 2 al naar voren kwam hebben kinderen veel vaardigheden die zij ontwikkelen. Ook hun talenten ontdekken zij steeds meer. De kinderclub stimuleert de kinderen in het ontwikkelen van vaardigheden en talenten.

5.2.2.2 Verantwoordelijkheid veiligheid

De kinderclub in Arnhem geeft de kinderen ook verantwoordelijkheid in de veiligheid op de kinderclub. Ze hebben een Kindersecurity-team opgezet. De kinderen die in dit team zitten zorgen ervoor dat kleine kinderen niet zo maar weg lopen. Zij helpen ouders ook met zoeken als een kind

zoek is. Het security-team zorgt ook dat er wordt opgeruimd en dat buiten alles goed verloopt (interview 2.28). Janusz Korczak, een Poolse pedagoog, benoemt in zijn visie op kinderen dat participatie van kinderen en jongeren een goede manier is om hen te leren verantwoordelijkheid te dragen in de samenleving. Door kinderen verantwoordelijkheid te geven leren zij om ook hun bijdrage te leveren aan de samenleving (Janusz Korczak stichting Amsterdam, 2010). Door de kinderen mee te laten werken in het veilig houden van de kinderclub kunnen kinderen leren om hun krachten in te zetten in de omgeving (zie hoofdstuk 2).

5.2.2.3 Beloning

De kinderclub Presikhaaf werkt ook met een beloningssysteem. Belonen is erg belangrijk voor kinderen. Als je een kind beloont, zal hij/zij het gedrag vaker vertonen. Het is namelijk belangrijk dat kinderen merken dat je hen waardeert en dat je trots bent op het goede gedrag dat zij laten zien. Een tastbare beloning is een goed middel om een kind een grote stap voorwaarts te laten zetten (Belonen, z.d.).

Op de kinderclub kunnen kinderen muntjes verdienen door verschillende activiteiten te doen waarbij ze anderen helpen. Zo mogen de kinderen dan bijvoorbeeld voorlezen aan de andere kinderen of fruit maken voor de kinderclub. Ze helpen zo de kinderwerkers en de anderen kinderen. Met de muntjes die zij op deze manier verdienen mogen zij op de Ipad of op de DS (interview 2.4, 2.5, 2.6). Ook bij het beloningssysteem leren kinderen om hun 'eigen kracht' in te zetten in de omgeving. Door hun 'eigen kracht' en talenten in te zetten helpen zij anderen. Bij 'eigen kracht' zie je dit terug in de dimensie krachten en mogelijkheden in de omgeving (zie hoofdstuk 2).

5.2.2.4 Persoonlijke thema's

De Kinderclub behandelt regelmatig ook verschillende persoonlijke thema's. Elk jaar komt het thema pesten weer terug. Ook hebben zij een tijdje het thema 'elkaar accepteren' behandeld. Een aantal stagiaires hebben toen activiteiten georganiseerd rondom dit thema. Hier hebben zij vier of vijf keer een activiteit aan besteed. Op deze manier is de kinderclub bezig met sociale vaardigheden (interview 2.24)(Zie hoofdstuk 2).

5.2.2.5 Janusz Korczak

De kinderclub in Arnhem gebruikt elementen van de denkwijze van de Poolse pedagoog Janusz Korczak. Deze pedagoog vindt het belangrijk dat kinderen zoveel mogelijk de ruimte krijgen en zo min mogelijk beperkingen. Hij vindt ook dat je mee moest gaan met wat de kinderen willen(interview 2.56). Janusz Korczak laat in zijn visie op kinderen zien dat kinderen ook kunnen participeren in de samenleving. Dit noemt hij jeugd- en kinderparticipatie. Door kinder- en jeugdparticipatie kunnen kinderen en jongeren actieve burgers worden, hun mening uiten en inspraak hebben in de gang van zaken in de samenleving (Nederlands Jeugd Instituut, z.d.). Ook benoemt hij dat opvoeders kinderen de ruimte moeten geven om ervaringen op te doen. Door kinderen de verantwoordelijkheid en regie over hun leven te geven zet je hen in hun 'eigen kracht' en kunnen ze deze vergroten (Berding, z.d.). Op deze manier probeert de kinderclub de kinderen ook de ruimte te geven en hen mee te laten denken.

5.2.2.6 Kaleidoscoop

Ook worden er op de Kinderclub een aantal ideeën gebruikt vanuit de methode Kaleidoscoop. Kaleidoscoop richt zich op de brede ontwikkeling van het kind. Het geeft duidelijke aanwijzingen voor het handelen van de pedagogische medewerkers of leerkrachten bij kinderen van 0 tot 13 jaar. De kern van Kaleidoscoop is het actief leren. Kinderen leren door actief betrokken te zijn bij mensen, materialen, gebeurtenissen en ideeën. De pedagogische medewerkers die met de kinderen werken ondersteunen het actieve leren. Kaleidoscoop vindt een vast dagschema belangrijk. Met een vast dagschema krijgen kinderen een gevoel van controle over de dingen die gaan komen en voelen kinderen zich vrij om keuzes te maken. Ook wordt het belang van een stimulerende en geordende leeromgeving benoemd. Er wordt vooral aandacht besteed aan de inrichting en aankleding van een

ruimte. In een ruimte kunnen hoeken ingedeeld worden waarin activiteiten gescheiden worden. Zo kan er een Bouwplaats zijn, een Atelier en een Bibliotheek. De materialen die kinderen kunnen gebruiken kunnen gelabeld worden met tekeningen, foto's, pictogrammen of woorden. De materialen moeten ook toegankelijk zijn. Kinderen kunnen zo zonder hulp zelf dingen pakken en weer opruimen. De actieve betrokkenheid van kinderen staat bij Kaleidoscoop centraal. Kinderen moeten het initiatief nemen. De pedagogische medewerkers kunnen kinderen helpen met het maken van plannen en het uitvoeren hiervan. Zij zorgen er ook voor dat de activiteiten die kinderen doen aansluiten bij de behoeften en interesses van de kinderen. Kaleidoscoop hecht waarde aan een goede samenwerking met ouders. Samen werken zij aan de ontwikkeling van de kinderen (Kaleidoscoop, z.d.).

Kinderclub Presikhaaf probeert vooral de leefomgeving te ordenen vanuit de Kaleidoscoop methode. Ze hebben in de ruimte hoekjes georganiseerd met verschillende activiteiten zoals een computerhoek, een game hoek en een speelhoek. Ook werken ze met open materiaalkasten. De kinderen mogen zelf de materialen pakken en zelf kiezen waar zij mee aan de slag gaan (interview 2.51, 2.53, 2.54).

5.3 Kinderclub Nieuw Krispijn, Dordrecht

In de wijk Nieuw Krispijn in Dordrecht wordt een kinderclub aangeboden. Kinderen uit de wijk in de leeftijd van 6 t/m 12 jaar zijn elke woensdagmiddag (niet in de schoolvakanties) tussen twee uur en half vijf samen actief onder begeleiding van een professional met een aantal vrijwilligers/ouders in de Kinderclub Nieuw Krispijn. De kinderclub is een initiatief van de Wijkwinkel met het team Welzijn het Spectrum. De kinderclub wordt gegeven vanuit de Prinsemarij. De Prinsemarij is een woon-, zorg- en welzijnscentrum waarbij bewoners van de Prinsemarij, ouderen, en de wijk Nieuw Krispijn elkaar kunnen ontmoeten. De kinderclub wil de kinderen in contact brengen met de ouderen van de wijk (interview 3.2).

Het aantal kinderen dat de kinderclub Nieuw Krispijn bezoekt varieert van 15 tot 20 kinderen. Het aantal is vaak afhankelijk van de activiteiten en van andere omstandigheden zoals het weer. De kinderen op de kinderclub komen uit de wijk nieuw Krispijn maar ook uit andere wijken. Er komen ook kinderen met autisme en PDD-NOS (interview 3.4).

Er worden op de kinderclub verschillende activiteiten gedaan. Er wordt geknutseld, een film gekeken of er wordt iets gebakken. Ook gaan ze met de kinderen één keer in de maand sporten in een grote gymzaal van een naburige school (interview 3.6). Er worden ook activiteiten ondernomen met de ouderen van de Prinsemarij. Samen met de kinderen en de ouderen gaan ze dan naar het park waar ze verschillende spelletjes gaan doen (interview 3.8). Eén keer in de acht á negen weken organiseren ze ook, in samenwerking met de Prinsemarij, een bingo (interview 3.11). Grote activiteiten zoals Sinterklaas en Halloween worden ook gevierd. Hier worden dan speciale activiteiten voor georganiseerd.

5.3.1 Doelen van de Kinderclub Nieuw Krispijn

De kinderclub Nieuw Krispijn heeft verschillende doelen. De kinderclub vindt het belangrijk dat mensen meer gaan participeren in hun eigen leefomgeving. Mensen moeten meer met elkaar gaan doen (interview 3.1). Een doel is het vergroten van de belevingswereld van de kinderen door meer buiten te komen met vriendjes en vriendinnetjes. Hierbij gaat het om het vergroten van hun sociale netwerk. De kinderclub vindt het belangrijk dat kinderen elkaar laten zien wie ze zijn en dat ze elkaar kunnen helpen (interview 3.17).

Een ander doel is het bijbrengen van waarden en normen. De kinderclub vindt het belangrijk dat kinderen leren omgaan met regels en leren hoe ze met elkaar om moeten gaan (interview 3.5). Deze

regels moeten volgens de kinderclub niet zo strak zijn als op school (interview 3.37). Er moeten regels zijn, maar wel tot op zekere hoogte. In die normen en waarden vindt de kinderclub het belangrijk dat de kinderen elkaar in hun waarde laten. Zij willen zelf de kinderen ook in hun waarde laten en de lat niet te hoog leggen voor de kinderen (interview 3.13, 3.49).

De kinderclub wil voor kinderen ook een uitvalshoek zijn. Hierbij gaat het om het geven van een stukje geborgenheid waarin kinderen hun verhaal kwijt kunnen (interview 3.58).

De kinderclub Nieuw Krispijn vindt het naast deze punten ook belangrijk dat kinderen niet gedwongen worden om ergens aan mee te doen. De kinderen mogen zelf kiezen of zij mee willen doen. Op een creatieve manier willen ze zich aanpassen aan wat de kinderen willen (interview 3.53, 3.54).

De kinderclub ziet het verschil in de persoonlijkheden van kinderen. Het ene kind is het andere kind niet. Met elk kind moet je misschien weer op een bepaalde manier omgaan. Geen één kind is hetzelfde. Hierin ziet de kinderclub de uniekheid van de kinderen (interview 3.29).

5.3.2 'eigen kracht' vergroten

De Kinderclub Nieuw Krispijn werkt op de kinderclub niet met specifieke methodieken. Wel benoemen zij dat er wel een pedagogische methodiek achter zit. Hiermee bedoelen zij de pedagogische gedachten over kinderen (interview 3.31). Wel probeert de kinderclub dit op een laagdrempelige manier terug te laten komen in de kinderclub. Deze laagdrempelige manieren willen we beschrijven.

5.3.2.1 'Eigen kracht'

De Kinderclub Nieuw Krispijn probeert net als bij volwassenen de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten. De kinderclub ziet 'eigen kracht' als volgt: Je kunt een kind dat niet kan knippen bijvoorbeeld helpen door iets voor hem te knippen. Maar om te werken aan zijn 'eigen kracht' kan je het kind leren knippen en je kunt hem ook stimuleren om hulp te vragen aan andere kinderen en zo samen te werken. Het kind leert zo om te blijven proberen en samen te werken met anderen. Kinderen leren zo hun vaardigheden vergroten. Kinderen leren zo ook dat het niet raar is om iets te moeten leren. Ieder kind heeft wel iets waar hij minder goed in is (interview 3.45, 3.46). Doordat kinderen zelf op zoek gaan naar oplossingen vergroten zij hun 'eigen kracht'. 'Eigen kracht' verwijst namelijk naar talenten en mogelijkheden van mensen om zelf oplossingen te vinden voor problemen (Movisie, 2013).

5.3.2.2 Samen werken

De kinderclub wil kinderen ook stimuleren om samen te werken. Kinderen kunnen zo samen iets oplossen (interview 3.52). De kinderen leren om in deze samenwerking te delen en elkaar te respecteren. Doordat kinderen moeten samen werken leren zij ook hoe zij elkaar moeten behandelen (interview 3.21, 3.33).

5.3.2.3 Participatie wijk

De kinderclub is samen met de Wijkwinkel opgezet. De Wijkwinkel is een plek waar wijkbewoners terecht kunnen met hun vragen en problemen. De Wijkwinkel is de deur naar het sociale wijkteam. Doordat de kinderclub nauw contact heeft met de Wijkwinkel, kunnen zij de kinderen betrekken bij de wijk. Zo werkt de kinderclub bijvoorbeeld ook mee met het Dordt schoon project. Daarbij gaan zij met de kinderen de wijk in om te kijken of ze ergens een plein of een straat schoon kunnen maken of ze kijken of de kinderen iets anders kunnen betekenen voor de wijk (interview 3.9). Het participeren in de wijk is ook een belangrijk onderdeel van 'eigen kracht' bij kinderen. Janusz Korczak beschreef in zijn visie de kinder- en jeugdparticipatie. Door kinderen mee te laten doen in de wijk kunnen zij

participeren in het samen leven en leren in de wijk. Kinderen worden zo actieve burgers (Jeugdparticipatie, z.d.).

5.3.2.4 Ouders betrekken

De kinderclub Nieuw Krispijn wil ook ouders betrekken bij de kinderclub. Er komen regelmatig ouders mee naar de kinderclub, vaak bij grote activiteiten. De kinderclub wil op die manier ook ouders elkaar laten ontmoeten. Zij proberen ouders te integreren in de kinderclub (interview 3.22). Zo wordt ook het netwerk van de kinderen betrokken bij de activiteiten van de kinderclub. Het netwerk van het kind is belangrijk voor het opgroeien. Kinderen ontwikkelen zich beter in een sterke civil society. In een civil society werken burgers rondom een kind mee aan het opvoeden en opgroeien van het kind (van Dijk & Gemmeke, 2010). Door ouders te betrekken werk je samen met hen aan het opvoeden van het kind.

5.3.2.5 Inspelen op de kinderen

Bij de kinderclub worden de kinderen getriggerd om mee te denken in wat zij leuk vinden om te doen en wat hun hobby's zijn. De kinderclub probeert hierop aan te sluiten. Ze hebben aandacht voor de initiatieven van kinderen en kijken en besteden aandacht aan het aansluiten hierop (interview 3.16). Er wordt ook ingespeeld op de behoefte van de kinderen. Als kinderen moeite hebben met een bepaalde vaardigheid dan kijkt de kinderclub of zij hier iets mee kunnen doen. Door bijvoorbeeld een voorleesmiddag te organiseren kun je kinderen helpen bij het lezen. Op deze manier doet de kinderclub een activiteit met een onderliggende gedachte (interview 3.44). Zoals eerder al is benoemd is het belangrijk om kinderen te stimuleren om autonoom te zijn. Zo kunnen kinderen dingen zelf onderzoeken en experimenteren en leren zijn hun vaardigheden te ontwikkelen (Schreuder, Boogaard, Fukkink, & Josette, 2011).

5.3.2.6 Doel achter activiteiten

De Kinderclub probeert ook aan 'eigen kracht' van de kinderen te werken door activiteiten in te zetten om aan een einddoel te werken. Zij gaan bijvoorbeeld niet rekenen omdat een kind nu eenmaal moet leren rekenen. Maar ze gaan rekenen om een kind te helpen die rekenen moeilijk vindt, of ze laten de kinderen elkaar helpen om te werken aan samenwerking (interview 3.30). Door verschillende activiteiten te doen werkt de kinderclub aan verschillende doelen die passen bij de ontwikkeling van kinderen.

5.3.2.7 Verantwoordelijkheid

Er wordt ook aandacht besteed aan het opruimen na de Kinderclub. De Kinderclub leert de kinderen dat je samen rommel maakt en het dus samen ook weer op ruimt. Eerder was dit nog niet aan de orde. Kinderen leren nu dat je verantwoordelijk bent voor de rommel die je hebt gemaakt (interview 3.41, 3.51). Eerder hebben we al beschreven dat kinderen door verantwoordelijkheid te nemen leren om een bijdrage te leveren aan hun omgeving en hierbij ook de samenleving (Janusz Korczak stichting Amsterdam, 2010).

5.4 Rastergroep Kinderwerk, Deventer

In Deventer biedt de organisatie Rastergroep in alle wijken kinderwerk aan. Het kinderwerk richt zich op zowel de kinderen op straat als in de accommodaties van het kinderwerk. Het kinderwerk is er voor alle kinderen, maar met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen en individuen. Onder kwetsbare kinderen verstaan zij kinderen die een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken op het gebied van de ontwikkeling in sociale vaardigheden en maatschappelijke preventie. Hierin onderscheidt het kinderwerk drie groepen:

- Straatgroepen: Kinderen die veel op straat te vinden zijn en overlast veroorzaken.
- Kinderen uit multiprobleem gezinnen: Gezinnen met meerder problemen die invloed hebben op het kind.

- Meidengroepen: Meiden die vroeg volwassen willen zijn, experimenteren met bijvoorbeeld seksualiteit en kleding.

Het Raster Kinderwerk is in gedeeld in drie pijlers:

1. *Pijler 1 Basisaanbod: Contact leggen en relaties opbouwen*

Raster Kinderwerk ontmoet kinderen in hun eigen leefomgeving. Door contacten te leggen en een relatie aan te gaan kunnen zij een helder beeld krijgen over de kinderen. Raster maakt met deze kennis een analyse van het achterliggende probleem en van de wensen en behoeften van de kinderen. Door kinderen en ouders te betrekken bij het bedenken van het aanbod van de activiteiten kunnen zij maatwerk leveren maar ook de participatie vergroten en relaties opbouwen met de kinderen en hun omgeving. Een groot aantal activiteiten zijn vervat in modules zoals Banjeren, Girlz Stuff, Kookkids en de Natuurbox.

2. *Pijler 2 Welzijn voorkomt zorg: Preventie vanuit samenwerking*

Sommige kinderen uit Deventer hebben net wat meer aandacht of ondersteuning nodig, omdat ze in de knel dreigen te raken. Raster probeert deze kinderen in een vroeg stadium in beeld te krijgen en hen extra ondersteuning te geven om zo escalatie van problemen te voorkomen. Voor het kind en het gezin is dit prettig, maar het is ook positief voor de samenleving. Bij deze pijler wordt er gebruik gemaakt van een aantal modules die zich richten op preventie. Een voorbeeld hiervan is de vaardigheidstraining Kidspower. Samen met andere welzijnsorganisaties zorgen ze voor een multidisciplinaire aanpak.

3. *Pijler 3 Welzijn versterkt zorg: Brug vormen*

Er zijn veel gezinnen met problemen in Deventer die de stap naar hulpverlening niet willen of kunnen nemen. Raster wil een brug zijn tussen het kind en het gezin en de hulpverlenende instantie. Door de relatie die Raster heeft opgebouwd met het kind en de ouders kunnen zij op een laagdrempelige manier een goed beeld vormen van het probleem. Op basis daarvan kunnen zij het kind en zijn ouders in contact brengen met de juiste instantie. Zij blijven wel zichtbaar als vertrouwenspersoon. Met samenwerkingspartners hebben zij ook modules ontwikkeld waar deze brug-functie naar voren komt (Kinderwerk, z.d.).

De activiteiten die Raster aanbiedt voor kinderen zijn heel divers. Er wordt gekeken naar de interesse en behoefte van kinderen en hier vanuit wordt met verschillende modules gewerkt. Er worden activiteiten gedaan zoals koken, buiten activiteiten en meiden activiteiten (interview 4.1, 4.16). Er worden ook activiteiten gedaan rondom sociale vaardigheden, talenten of ander thema's. De analyses die zij maken van elke club kinderen is het uitgangspunt voor de activiteiten. Er zit altijd een doel achter een activiteit. De activiteiten zijn een middel om een doel te bereiken (interview 4.18). Rastergroep organiseert ook maatjesprojecten. Ze brengen kinderen in contact met mensen uit de wijk om samen dingen te ondernemen (interview 4.8).

Raster Kinderwerk werkt met gediplomeerde kinderwerkers, vrijwilligers en stagiaires van verschillende opleidingen. De vrijwilligers die actief zijn bij Raster kinderwerk zijn vaak buurtbewoners. Tegenwoordig hebben zij ook een nieuwe functie 'assistent kinderwerkers'. Dit zijn vrijwilligers die andere taken krijgen dan een gewone vrijwilliger en hiervoor vergoeding krijgen (interview 4.10, 4.20, 4.21, 4.22).

5.4.1 Doelen

Raster kinderwerk wil kinderen niet benaderen vanuit problemen of zorg, maar vanuit de krachten, kansen en talenten van kinderen. De kracht van kinderen ligt in hun onbevangenheid, energie,

leerbaarheid en oprechtheid. Ieder kind is uniek. Ze gaan uit van het positieve en zoeken de 'eigen kracht' van de kinderen.

Talentontwikkeling is een achterliggend doel bij de activiteiten. Het sociale netwerk wordt hier ook bij betrokken. Ze brengen kinderen in contact met elkaar en bieden ze de kans samen te spelen, zodat ze vriendschappen kunnen bouwen. Ze brengen ook ouders met elkaar in contact.

De straat is voor Raster het vertrekpunt voor wat zij doen. Dat is de plek waar je kinderen en jongeren leert kennen. Samen met de scholen en het gezin willen zij het kind laten zien dat hij er mag zijn.

Een doel van het kinderwerk is dat er een opgroeklimaat ontstaat waarin verschillende doelgroepen in contact komen om met elkaar problemen op te lossen. Zo is er cohesie en verbinding. Ook willen zij samen verantwoordelijkheid dragen voor de wijk samen met kinderen en hun omgeving. Raster wil ook kinderen en jongeren de kans geven om uit te groeien tot participerende en zelfstandige burgers (Kinderwerk, z.d.).

Raster Kinderwerk heeft ook als doel om te werken aan de basis. De basis van hoe je met elkaar omgaat. Samen spelen, leren delen en respect hebben voor elkaar. Maar ook voor jezelf opkomen en zeggen wat je van iets vindt. Deze doelen willen zij in activiteiten bereiken (interview 4.25).

5.4.2 'Eigen kracht' vergroten

Raster Kinderwerk maakt gebruik van verschillende manieren en modules voor het vergroten van 'eigen kracht'.

5.4.2.1 Positief kijken en talenten

Raster kinderwerk vindt talentontwikkeling een belangrijk punt. Zij willen vooral kijken naar waar het kind goed in is. Ze willen kinderen ook stimuleren om hier iets mee te doen. Ze doen dit al op een laagdrempelige manier, door positief naar een kind te kijken in plaats van te kijken naar de dingen die een kind niet kan. Bij talentontwikkeling zet Raster Kinderwerk de module talent house in (interview 4.11, 4.12).

De module Talent house heeft als doel om kinderen te stimuleren om zelf hun eigen talenten te ontwikkelen in activiteiten met partners in de wijk. De kinderwerkers zien kinderen als producenten van hun eigen activiteiten en als ontdekkers en ontwikkelaars van hun eigen talenten. Ook heeft het als doel dat kinderen zich ontplooien als medeverantwoordelijke burgers. De module is er vooral op gericht dat kinderwerkers een positieve visie krijgen op de aanwezigheid van kinderen in het publieke domein. In zes stappen wordt er met Talent House gewerkt:

- Stap 1+2: Kinderen hebben zelf een idee en maken daarvoor een plan van aanpak met begeleiding van een kinderwerker.
- Stap 3+4: De kinderen leggen dit plan ter beoordeling voor aan een Talentcommissie (bestaand uit kinderen, andere betrokkene organisaties of mensen uit de buurt), krijgen feedback en passen zo nodig het plan van aanpak aan.
- Stap 5+6: De kinderen voeren na goedkeuring het plan van aanpak uit en evalueren dit.

Op deze manier leren kinderwerkers om kinderen zelf hun talenten te ontwikkelen en kinderen leren om zelf aan de slag te gaan met hun talenten (Talent House, z.d.). Talentontwikkeling is belangrijk omdat het helpt om naar het positieve in de mens te kijken en naar de krachten en mogelijkheden van het kind (Aerden, 2010).

5.4.2.2 Analyse

Raster kinderwerk zet hun activiteiten op naar aanleiding van een analyse van de groep. In deze analyse wordt er gekeken naar hoe de groep in elkaar zit. Er wordt naar de groepsdynamica gekeken. Wat gaat er goed in de groep, wat gaat er minder goed? Wat is de norm in de groep? Daarnaast worden dan alle kinderen ook individueel bekeken. Er wordt dan gekeken naar hoe het kind zich ontwikkelt, wat het kind nodig heeft en wat zijn of haar talenten zijn. Op basis van deze analyse wordt het programma voor die groep gemaakt (interview 4.17). Na zo'n analyse wordt er een werkplan opgesteld. Dit wordt minstens twee keer per jaar gedaan (interview 4.36). Na aanleiding van de analyse wordt er ook gekeken naar wat er in een bestaande groep nodig is om te veranderen. Een voorbeeld hiervan is een groep waarin één kind een duidelijke normdrager is. Door dit kind positieve aandacht te geven in plaats van alleen maar negatief, kan de rust weer terugkeren in de groep (interview 4.34). Een kind is sterk sociaal bepaald door de groepen waar hij/zij in zit. Deze groepen bepalen in belangrijke mate de persoonlijkheid van een kind. Door deel uit te maken van groepen ontwikkelt de persoonlijkheid van een kind zich. Hoe een groep functioneert is dus belangrijk voor de persoonlijkheid van een kind (Remmerswaal, 2008). Met een goede dynamiek in een groep kan een kind zijn 'eigen kracht' vergroten omdat hij zijn persoonlijkheid beter kan ontwikkelen.

5.4.2.3 Samenwerking scholen en ouders

Raster Kinderwerk werkt veel samen met de scholen in Deventer. Raster doet ook werkzaamheden binnen de scholen. Ze worden door scholen gevraagd om analyses te doen in klassen en te kijken naar de groepsdynamiek. Zij geven hierover adviezen. Door de samenwerking met scholen is er nauw contact met de interne begeleiders van de scholen. Zij wijzen kinderen door naar Raster. Als een kind extra hulp nodig heeft wordt er overlegd met school en met ouders over wat het kind nodig heeft en of er meer nodig is dan alleen het basisaanbod van Raster Kinderwerk. Op die manier probeert Raster het lijntje tussen de omgevingsfactoren van het kind klein te houden (interview 4.7, 4.26, 4.32, 4.34). Daarnaast werkt Raster ook nauw samen met ouders. Zij willen samen met de ouders de zorg dragen voor het kind. Het samenwerken met de scholen en met de ouders heeft te maken met de pedagogische civil society. Door als verschillende partijen in het leven van een kind samen te werken versterk je het opvoedingsklimaat van een kind. Samen wordt er gewerkt aan de opvoeding en het opgroeien van het kind (van Dijk & Gemmeke, 2010).

5.4.2.4 Vervolg traject

Raster kinderwerk besteedt aandacht aan het vervolg traject van een kind. Nadat een kind te oud is geworden voor het kinderwerk proberen zij dit over te dragen aan het jongerenwerk. Op een gegeven moment kunnen ze de kinderen los gaan laten omdat ze zien dat ze gegroeid zijn in de 'eigen kracht'. Ze kunnen bij wijze van spreken de wijde wereld in. De kinderen die het nog wel nodig hebben om in beeld te blijven, worden door de kinderwerkers overgedragen op de jongerenwerkers. De jongerenwerkers kunnen zo die kinderen in het zicht houden bij hun verdere ontwikkeling. Op die manier houdt Raster de kinderen van Deventer in het beeld (interview 4.15, 4.31).

5.4.2.5 Sociale vaardigheidstraining

Raster biedt ook een aantal modules aan in pijler 2 waar kinderen meer aandacht nodig hebben omdat zij in de knel dreigen te raken. De sociale vaardigheidstraining Tim en Flapoor is hier een voorbeeld van. De module is bedoeld voor kinderen van 6 tot 10 jaar. Deze kinderen kunnen weinig initiatief nemen en gepest worden. Ze kunnen niet weerbaar zijn, hebben moeite met grenzen, maken veel ruzie of pesten anderen.

De volgende hulpvragen komen veel naar voren in de training:

- Ik wil iets anders spelen dan jij.
- Ik word gepest.
- Ik kan moeilijk (oog)contact maken.
- Ik wil leren op mijn beurt te wachten.

- Ik heb vaak ruzie.
- Ik heb weinig vriendjes om mee te spelen.
- Ik laat over mij heen lopen.
- Ik overschreeuw mijzelf.
- Ik drijf vaak mijn zin door.
- Ik heb weinig zelfvertrouwen.

Iedere week is er een bijeenkomst van een uur met elke keer een ander thema. In de training komen drie fantasie figuren naar voren. Tim, Flapoor en de doe-het-zelf-elf. Tim en Flapoor worden gespeeld door de trainers. Zij spelen steeds een rollenspel. De onzichtbare elf levert kleurplaten en hulpmiddelen aan in de bijeenkomst. De kleurplaten laten zien hoe iets fout gaat en hoe het ook weer goed kan gaan. De kinderen krijgen een hulpmiddel mee naar huis om hier ook thuis mee te oefenen. Voorbeelden hiervan zijn een blokje die aangeeft wanneer iemand mag praten. Degene die het blokje heeft, heeft ook het woord. Een ander voorbeeld is een dobbelsteen waarop verschillende oplossingen staan wanneer iemand niet met je wil spelen (Kinderwerk, z.d.). Door de sociale vaardigheidstraining ontwikkelen kinderen meer sociale vaardigheden en kunnen zij hun 'eigen kracht' vergroten in hun vaardigheden.

5.4.2.6 Kidspower

Kidspower is ook een module die gebruikt wordt door Raster kinderwerk. Deze module richt zich op het ontwikkelen van verschillende vaardigheden van kinderen in de groepen 6, 7 en 8 van de basisschool. De trainingen worden gegeven in groepen van acht tot maximaal twaalf kinderen, begeleid door twee Kidspowertrainers. De volgende hulpvragen zullen aan bod komen:

- Ik word gepest
- Ik kan geen nee zeggen
- Ik word te snel boos
- Ik heb geen/weinig vriendjes en vriendinnetjes
- Ik wil steviger in mijn schoenen staan
- Ik heb moeite met stil zitten
- Ik ben vaak verdrietig/onzeker
- Ik voel me schuldig over de scheiding van mijn ouders
- Ik kan moeilijk omgaan met het verlies van een dierbare
- Ik ben onzeker over mezelf
- Ik heb problemen op het schoolplein
- Ik doe vaak wat anderen zeggen
- Ik durf m'n vinger niet op te steken in de klas

Er wordt geknutseld, maar ook veel gepraat. Er worden ook spelletjes gedaan in een team, maar soms ook alleen. Ook worden er rollenspellen gedaan om te oefenen in situaties (Kinderwerk, z.d.). Ook door middel van deze module leren kinderen hun vaardigheden ontwikkelen die belangrijk zijn voor het vergroten van hun 'eigen kracht'.

5.5 Samenvatting

In dit 5^e hoofdstuk hebben we gekeken naar hoe andere organisaties van Kinderwerk de 'eigen kracht' van de kinderen vergroten. We hebben ontdekt dat de organisaties allemaal werken met onderliggende pedagogische gedachten. Bij alle drie de organisaties zie je terug dat ze het kind centraal zetten. De initiatieven en talenten van de kinderen worden gestimuleerd en hier wordt op ingespeeld. Ook de verantwoordelijkheid die zij kinderen geven zie je terug bij de organisaties. We zien wel verschil in de methodische wijze waarop de organisaties werken aan het vergroten van de 'eigen kracht'. Kinderclub Nieuw Krispijn in Dordrecht werkt niet bewust vanuit een bepaalde methodiek. Zij werken vooral vanuit pedagogische gedachten zoals het inspelen op het kind en het geven van verantwoordelijkheid. Kinderclub Presikhaaf in Arnhem werkt wel vanuit een bepaalde methodiek, Kaleidoscoop. Zij proberen verschillende elementen hiervan te integreren in hun

kinderwerk. Ook werken zij vanuit de visie van de Poolse pedagoog Janusz Korczak. Zij werken vooral met elementen uit de methode Kaleidoscoop en de visie van Janusz Korczak maar ze gebruiken dit niet volledig. Raster kinderwerk in Deventer is naar ons idee het meeste bezig vanuit bepaalde methodieken. Zij hebben hun kinderwerk op een professionele manier vorm gegeven en maken gebruik van bepaalde modules. Allereerst geven zij de activiteit vorm aan de hand van een analyse van de groep. Op een methodische wijze bieden zij zorg op maat. Ook maken zij gebruik van (sociale) vaardigheidstrainingen en een module over het werken aan de talenten van kinderen. De methodieken worden gebruikt om een doel te bereiken.

We hebben door dit 5^e hoofdstuk gezien dat er overeenkomsten zijn tussen de verschillende organisaties maar dat er ook verschillen zijn in hoe deze organisaties de 'eigen kracht' van de kinderen op een methodische wijze vergroten. Voor de Kinderhuiskamer kunnen wij een aantal ideeën van andere organisaties gebruiken. Wel zien we dat de organisaties in Deventer en in Arnhem al verder ontwikkeld zijn dan de Kinderhuiskamer. Daardoor is niet alles te vergelijken met de Kinderhuiskamer. Wel hebben we ideeën op kunnen doen voor methodische wijzen om aan de slag te gaan met het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen.

Hoofdstuk 6: Mogelijkheden en grenzen van de Kinderhuiskamer

Wat kan de Kinderhuiskamer doen om de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten?

- a) **Wat zijn de mogelijkheden van de Kinderhuiskamer?**
- b) **Wat zijn de grenzen van de Kinderhuiskamer?**

6.1 Inleiding

In het laatste hoofdstuk van ons onderzoek willen we kijken naar de mogelijkheden en de grenzen van de Kinderhuiskamer in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen. Wat kan de Kinderhuiskamer doen om de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten? We hebben in de voorgaande vier deelvragen al beschreven wat 'eigen kracht' bij kinderen inhoudt en wat de huidige situatie is omtrent het vergroten van 'eigen kracht' bij de kinderen. Ook hebben we beschreven wat de mogelijkheden en grenzen zijn van de kinderen om 'eigen kracht' bij hen te vergroten en gekeken naar hoe andere organisaties het vergroten van de 'eigen kracht' vorm geven. Met deze laatste deelvraag willen we een balans maken in wat de mogelijkheden en grenzen zijn die de Kinderhuiskamer heeft in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen. We willen beschrijven wat er naar voren gekomen is in de interviews met de opdrachtgevers en de vrijwilligers. Om een methodische wijze te ontwikkelen is het belangrijk om te weten wat er mogelijk is in de Kinderhuiskamer en wat de grenzen zijn. We willen de mogelijkheden en grenzen beschrijven over de organisatie van de Kinderhuiskamer maar ook over het werken met vrijwilligers.

6.2 Mogelijkheden

De Kinderhuiskamer heeft verschillende mogelijkheden voor het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen en het inzetten van een methodische wijze.

6.2.1 Organisatie Kinderhuiskamer

Eén van de mogelijkheden die de Kinderhuiskamer heeft is het feit dat zij een veilige plek is voor de kinderen. De Kinderhuiskamer is een plek waar kinderen het fijn vinden en waar een goede, warme sfeer is (interview 1.53, 6.7). De kinderen voelen zich gewaardeerd (interview 5.8). Hierdoor kunnen kinderen ook vertrouwen krijgen in zichzelf (interview 5.14). Veel kinderen lopen overdag veel op straat. Bij de Kinderhuiskamer kunnen kinderen hun verhaal doen. De opdrachtgevers geven aan dat er veel kinderen zijn die daar behoefte aan hebben (interview 1.45). Er komen kinderen bij de Kinderhuiskamer die uit moeilijke thuissituaties komen. Bij de Kinderhuiskamer kunnen deze kinderen de aandacht krijgen die zij nodig hebben en even de rust opzoeken (interview 5.6). Als coördinator en vrijwilliger ben je een luisterend oor voor de kinderen (interview 6.1, 6.2, 7.22). De Kinderhuiskamer is voor kinderen ook een uitje. Het is een leuke tijdsbesteding (interview 6.22, 7.7). Er is in de Kinderhuiskamer ook respect voor elkaar. De sfeer is gemoedelijk en er is gelijkwaardigheid. Iedereen is gelijk, wat hij of zij ook heeft (interview 6.11, 6.27, 6.58). De Kinderhuiskamer vindt het belangrijk om de kinderen positief te benaderen. Door positieve bekrachtiging proberen ze kinderen bevestiging te geven (interview 1.59). Hierdoor zien de opdrachtgevers ook dat de kinderen vertrouwen krijgen in hen en in de vrijwilligers. Als kinderen vaker komen en langere tijd bij de Kinderhuiskamer zijn groeit dit vertrouwen (interview 1.77). Ook de ouders van de kinderen zien dat de Kinderhuiskamer voor de kinderen een fijne plek is. Zij benoemen ook vaak dat ze het erg gezellig vinden en ze spreken hun waardering over de Kinderhuiskamer uit (interview 1.21).

De veilige plek die de Kinderhuiskamer is voor de kinderen is belangrijk voor het vergroten van 'eigen kracht'. Voor kinderen is een veilige omgeving belangrijk voor het ontwikkelen van vaardigheden. Kinderen leren namelijk optimaal in een omgeving waarin zij zich veilig en geaccepteerd voelen. Dit is ook een voorwaarde om ontwikkeling in gang te zetten bij kinderen (Pedagogisch klimaat, z.d.) (Normale ontwikkeling, z.d.). De Kinderhuiskamer is door de veilige plek die zij is en de sfeer die zij uitstraalt in staat om een omgeving te ontwikkelen waarin kinderen zich kunnen ontwikkelen.

De Kinderhuiskamer werkt samen met een aantal scholen in de wijk Schollevaar (interview 1.25). Door deze samenwerking kan er samen ook beter afgestemd worden op wat de kinderen nodig hebben bij het vergroten van de 'eigen kracht'. De Kinderhuiskamer heeft een andere setting dan school en kan daardoor een mooie aanvulling zijn op school. Door met de scholen samen te werken kunnen kinderen in de wijk ook in de gaten worden gehouden en kan er ingespeeld worden op de persoonlijke behoeften van een kind. In de pedagogische civil society werken verschillende betrokkenen mee aan het opvoeden en opgroeien van kinderen in de wijk. Ook de school speelt een rol in de pedagogische civil society (van Dijk & Gemmeke, 2010). Zo kan de Kinderhuiskamer samen met de school vanuit de pedagogische civil society de kinderen in het oog houden. Ook probeert de Kinderhuiskamer de ouders meer te betrekken bij de Kinderhuiskamer om zo samen te werken aan het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen (interview 7.6). Ook samen met de ouders vormen zij de pedagogische civil society.

De Kinderhuiskamer heeft ook mogelijkheden in het budget. De Kinderhuiskamer is na een vraag van de gemeente opgezet. De Kinderhuiskamer krijgt dus ook geld van de gemeente. De gemeente Capelle financiert de Kinderhuiskamer op basis van een begroting. Binnen deze begroting is ruimte om materiaal aan te schaffen of koekjes te kopen, maar ook om vrijwilligers toe te rusten door middel van een medewerkersbijeenkomst. Jaarlijks wordt er na afloop van een seizoen een financiële verantwoording geschreven waarin inzichtelijk wordt gemaakt welke kosten er daadwerkelijk in de Kinderhuiskamer zijn gemaakt. Wanneer er te veel subsidie is begroot, wordt dit met Perspectief Jeugdwerk verrekend. Tot op heden blijven de kosten goed beheersbaar waardoor er geen financiële zorgen zijn. (interview 1.3, 1.99, 1.100, 1.103).

Bij het integreren van een methodische wijze heeft de Kinderhuiskamer de mogelijkheid om de tijd na de pauze te kunnen gebruiken voor activiteiten rondom bepaalde thema's. Hierin kan de kinderen iets extra's worden meegegeven op het gebied van 'eigen kracht' (interview 7.2, 7.41). Er zijn ook genoeg vrijwilligers om op de middag meerdere vrijwilligers in te zetten voor de extra activiteiten (interview 1.104).

Een andere mogelijkheid hierbij is het feit dat de Kinderhuiskamer een extra ruimte heeft die nu alleen nog gebruik wordt voor de pauze en voor extra activiteiten. Deze ruimte is een mogelijkheid om te gebruiken bij het doen van activiteiten omtrent 'eigen kracht'.

6.2.2 Vrijwilligers

De Kinderhuiskamer werkt met vrijwilligers. Deze vrijwilliger komen vanuit de kerk en vanuit de wijk Schollevaar. Er zijn verschillende mogelijkheden door het werken met vrijwilligers.

De laatste tijd heeft de Kinderhuiskamer genoeg vrijwilligers voor de Kinderhuiskamer. Dit komt doordat er meer mensen komen helpen vanuit de wijk (interview 1.13). De buurtbewoners zijn meer betrokken bij de Kinderhuiskamer en zo komen er ook meer mensen vrijwilligerswerk doen. Dit is een positieve ontwikkeling. De buurtbewoners participeren zo meer in de wijk. Dit is een ontwikkeling die past bij de nieuwe wetgeving waarbij burgerparticipatie wordt gestimuleerd (Burgerparticipatie, z.d.). Voor de Kinderhuiskamer is het gunstig dat zij meer vrijwilligers krijgen uit de wijk, omdat deze mensen blijvend kunnen helpen.

Volgens de vrijwilligers hebben zij ook een goede verbinding met de wijk. Doordat zij wonen in de wijk en weten wat er speelt kunnen zij beter aansluiten bij de kinderen (interview 5.16, 5.17). De vrijwilligers van de Kinderhuiskamer zijn volgens de opdrachtgevers betrokken mensen (interview 1.116). De vrijwilligers zijn voor de kinderen soms gemakkelijker bereikbaar dan de coördinatoren. Doordat zij uit de wijk komen weten zij wat er speelt en hebben die kinderen een andere klik met de vrijwilligers. Kinderen kunnen de vrijwilligers hierdoor sneller gaan vertrouwen. De vrijwilliger zit echt

naast het kind en daardoor is de stap om de vrijwilliger in vertrouwen te nemen minder groot dan wanneer je naar de coördinatoren gaat (interview 1.79, 1.80). Bij het opbouwen van een relatie met iemand is het onder andere belangrijk dat de twee personen deels een gemeenschappelijke geschiedenis of toekomst hebben. Doordat de kinderen de vrijwilliger uit dezelfde buurt komen hebben zij een gemeenschappelijke eigenschap. Dat kan helpen bij het vertrouwen van elkaar (Mönks & Knoers, 2009). De vrijwilligers maken ook deel uit van de civil society van de kinderen in de wijk. Als buurtbewoners kunnen zij mee doen met het opvoeden en opgroeien van de kinderen (van Dijk & Gemmeke, 2010). Dit kan er voor zorgen dat er een binding is tussen de kinderen en de vrijwilligers.

Uit de interviews kwam ook naar voren dat er een aantal vrijwilligers zijn die mogelijkheden hebben om te werken met een methodische wijze. Eén van de vrijwilligers gaf aan dat zij het prettig zou vinden om een methode als basis te hebben voor de activiteiten (interview 7.34). De opdrachtgevers gaven aan dat er een aantal vrijwilligers zijn die mogelijkheden hebben om meer te werken vanuit een methodische wijze. Er zijn ook vrijwilligers die meer voor de Kinderhuiskamer kunnen betekenen door hun talenten in te zetten (interview 1.35, 1.123).

6.3 Grenzen

De Kinderhuiskamer heeft ook grenzen bij het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen en het werken vanuit een methodische wijze.

6.3.1 Organisatie Kinderhuiskamer

De ruimte waarin de Kinderhuiskamer wordt gehouden heeft grenzen. In de loop der tijd hebben de coördinatoren de ruimte uitgebreid met meerder zaaltjes (interview 1.7). Toch kan de beperkte ruimte voor grenzen zorgen. De opdrachtgever gaven bijvoorbeeld aan dat zij niet naar buiten gaan met de kinderen (interview 1.33). Ze hebben zelf geen mogelijkheden voor activiteiten buiten. Door de beperkte ruimte kunnen er grenzen ontstaan in het integreren van een methodische wijze. Er moet dus rekening worden gehouden met het feit dat er niet verder kan worden uitgebreid. De opdrachtgevers gaven in het interview ook aan dat de ruimte voor veel prikkels kan zorgen voor de kinderen. Ook één van de vrijwilligers noemde dit (interview 7.31). De akoestiek is bijvoorbeeld niet zo goed, waardoor er bij veel geluid prikkels kunnen ontstaan en waardoor kinderen drukker kunnen worden. Dit kan het doen van activiteiten rondom thema's belemmeren. Op het moment dat er veel kinderen zijn op een middag kan de beperkte ruimte er ook voor zorgen dat de ruimte te vol is. Het is dan lastig om overzicht te houden en kinderen kunnen hierdoor een beklemmend gevoel krijgen. In het interview benoemen de opdrachtgevers ook dat er steeds meer kinderen blijven komen. Uiteindelijk zullen zij hierdoor problemen ondervinden wat betreft de ruimte. Er zal uiteindelijk een limiet zijn hoeveel kinderen er in de ruimte kunnen spelen.

Ook qua tijd kunnen er grenzen ontstaan. Een vrijwilliger gaf aan dat twee uurtjes in een week krap zijn voor het zetten van goede stappen in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen (interview 5.31). Bij het werken aan thema's rondom 'eigen kracht' is er tijd nodig om kinderen hierin te laten ontwikkelen. Doordat er een week tussen de volgende Kinderhuiskamer zit, kun je minder makkelijk verder gaan op een onderwerp waar je mee bezig bent geweest. Eén van de opdrachtgevers gaf ook aan dat zij graag meer verdieping zou willen met de kinderen individueel (interview 1.16). Zelf zag zij dat dit een onbereikbaar doel is, omdat je in de twee uur tijd die je hebt niet ieder kind individueel kan spreken en begeleiden.

Een andere grens die wij zien bij de Kinderhuiskamer is dat de Kinderhuiskamer vrijblijvend is. Dit is een positief punt omdat kinderen kunnen gaan en staan waar ze willen, maar het is ook een grens omdat er bij het maken van een methodische wijze om 'eigen kracht' te vergroten rekening gehouden moet worden met deze vrijblijvendheid. De kinderen mogen zelf kiezen wat zij op een

woensdagmiddag doen en ze mogen zelf bepalen of ze ergens aan mee doen of niet (interview 1.30, 1.89). De kinderen moeten niet het gevoel krijgen dat ze iets moeten, het moet wel ontspanning blijven (interview 1.66, 1.124). Dat is wat naar voren komt in de interviews. De vrijblijvendheid zorgt voor beperkingen bij het bedenken van activiteiten voor het vergroten van 'eigen kracht'. We kunnen niet het hele programma omgooien omdat de opdrachtgevers deze vrijblijvendheid willen behouden. We zijn dus beperkt in de dingen die wij kunnen bedenken voor het vergroten van de 'eigen kracht' bij de kinderen.

In de vrijblijvendheid die de Kinderhuiskamer belangrijk vindt willen zij ook voor elk kind en alle niveaus activiteiten hebben (interview 1.96, 1.125). In het bedenken van een methodische wijze zijn wij hierin erg beperkt. De kinderen bij de Kinderhuiskamer verschillen in leeftijden en in niveaus dus het is erg lastig om bij elk kind de methodische wijze passend te maken. In ons methodische wijze moeten wij dus heel laagdrempelig blijven. Er moeten veel verschillende activiteiten worden bedacht om aan te kunnen sluiten bij elk kind.

Het feit dat er bij de Kinderhuiskamer in principe maar één beroepskracht aanwezig is met een pedagogische achtergrond is ook een grens. Er is wel ook een extra professioneel jeugdwerker maar die heeft geen pedagogische achtergrond waardoor hij minder kennis heeft over de ontwikkeling van kinderen en het vergroten van de 'eigen kracht'. Hij is vooral een beroepskracht op het gebied van jeugdwerker. Verder in dit hoofdstuk beschrijven wij dat de vrijwilligers over het algemeen geen pedagogische achtergrond hebben. Zij hebben niet de kennis om de kinderen te begeleiden in de 'eigen kracht' vergroting. Annelies, één van de coördinatoren en opdrachtgevers heeft een pedagogische achtergrond doordat zij orthopedagogiek heeft gestudeerd (Perspectief, z.d.). Zij heeft de kennis en de mogelijkheden zich bezig te houden met het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen, maar één beroepskracht is hiervoor niet voldoende. Het bedenken van activiteiten rondom 'eigen kracht' vergroting en het uitvoeren hiervan komt dan vooral op haar schouders terecht. Daarom is het in het bedenken van de methodische wijze belangrijk om uit te gaan van een laagdrempelige manier om aan de slag te gaan met het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen, zodat de beroepskracht niet de enige is die dit kan uitvoeren.

6.3.2 Vrijwilligers

Het werken met vrijwilligers heeft ook zijn grenzen. De vrijwilligers van de Kinderhuiskamer hebben over het algemeen geen pedagogische achtergrond (interview 6.22). Het niveau van de vrijwilligers verschilt (interview 1.111). Hierdoor zijn er vrijwilligers die wel vanuit een pedagogische achtergrond werken, maar er zijn ook vrijwilligers die er vooral zijn en de Kinderhuiskamer als bezigheidstherapie voor de kinderen zien (interview 7.11). Sommige vrijwilligers hebben ook minder sociale vaardigheden waardoor het lastig is om de kinderen dit te leren (interview 1.69). Er zijn dus grenzen in hoe de vrijwilligers kinderen iets extra's kunnen meegeven op het gebied van 'eigen kracht'. De vrijwilligers hebben ook niet allemaal de kwaliteiten om kinderen met moeilijk gedrag te sturen (interview 7.12). Vrijwilligers kunnen kinderen ook overvragen of ondervragen omdat zij geen kennis hebben over het begeleiden van kinderen (interview 1.65). Zij zijn niet opgeleid voor het begeleiden van kinderen en het versterken van de 'eigen kracht' van de kinderen. Dit komt daardoor vooral neer op de coördinatoren. Eén van de vrijwilligers noemde in een interview dat een methodische wijze er voor zou kunnen zorgen dat er tegen grenzen aan wordt gelopen voor de vrijwilligers (interview 5.19). Hij ziet een methodische wijze vooral geschikt voor beroepskrachten (interview 5.18, 5.21). Vrijwilligers zullen het dan lastig vinden om te weten wat er van hen verwacht wordt (interview 7.35). Deze grens heeft vooral te maken met het niveau verschil tussen de vrijwilligers.

Een andere grens is de motivatie die er is vanuit de vrijwilligers om anders te werken in de Kinderhuiskamer en om te werken met een methodische wijze. Onze opdrachtgevers geven al aan dat ze verschillende motieven zien bij de vrijwilligers om te komen helpen bij de Kinderhuiskamer.

Eén van de vrijwilligers vertelt ook dat zij ziet dat sommige vrijwilligers ondernemend zijn in de Kinderhuiskamer en dat anderen zich meer afzijdig houden (interview 7.28). De opdrachtgevers zien ook dat de vrijwilligers moeilijk te stimuleren zijn om ondernemender te zijn in de Kinderhuiskamer. Sommige vrijwilligers komen met ideeën, maar als de coördinatoren dan proberen om ze te stimuleren dit te realiseren, dan stagneert dit vaak (interview 1.29, 1.36). Het initiatief moet dan vanuit de coördinatoren komen. Hierdoor vinden de opdrachtgevers het lastig te bepalen in hoeverre de vrijwilligers openstaan voor toerusting of een methodische wijze (interview 1.117). Eén van de vrijwilligers geeft ook aan dat zij denkt dat de meeste vrijwilligers niet zitten te wachten op een methodische wijze (7.39). De opdrachtgevers geven ook aan dat de vrijwilligers niet het idee moeten krijgen om iets extra's te moeten doen. Ze haken dan sneller af. Bij het bedenken van een methodische wijze is het dus belangrijk om hier rekening mee te houden (interview 1.120). De vrijwilligers doen hun werk bij de Kinderhuiskamer soms ook vanuit verschillende doelen. Een aantal vrijwilligers van het crea-team willen de kinderen bijvoorbeeld een zo mooi mogelijk werkje laten maken. De opdrachtgevers vinden het juist belangrijker dat de kinderen dingen kunnen leren van het knutselwerkje. Het knutselwerkje is voor de vrijwilligers van het crea-team een doel, voor de opdrachtgevers is het een middel om een doel te bereiken (interview 1.32, 1.43, 1.73).

Bij de start van de Kinderhuiskamer hadden de opdrachtgevers het doel om de Kinderhuiskamer uiteindelijk te laten draaien op vrijwilligers. Ze hebben gemerkt dat hierin grenzen zijn. Er zijn vrijwilligers met capaciteiten, maar die zijn er onvoldoende om het doel te realiseren. De opdrachtgevers vonden het belangrijk om ouders en anderen mensen uit de wijk uiteindelijk de coördinatie te geven van de Kinderhuiskamer zonder professionele krachten. Ze realiseren zich dat dit niet haalbaar is op dit moment (interview 1.15, 1.87, 6.55).

6.4 Integratie methodische wijze

Als we de mogelijkheden en grenzen tegenover elkaar zetten zien we dat er zeker genoeg mogelijkheden overblijven om een methodische wijze te bedenken voor de Kinderhuiskamer. De grenzen zijn wel belangrijke punten om mee te nemen in deze methodische wijze. Daarom willen wij voor de Kinderhuiskamer ook een methodische wijze ontwikkelen die past bij de mogelijkheden en grenzen die zij hebben. Omdat de Kinderhuiskamer een veilige plek is kunnen zij op een goede manier werken aan thema's rondom 'eigen kracht'. Zij hebben ook genoeg vrijwilligers die hiermee kunnen werken en die door hun participatie in de wijk in kunnen spelen op de kinderen. Wel moet de methodische wijze op een laagdrempelige manier worden aangeboden aan de vrijwilligers en de kinderen. Dat is ook waar wij op in kunnen steken. De methodische wijze moet passen binnen de mogelijkheden van de Kinderhuiskamer, de vrijwilligers en de kinderen. Bij de methodische wijze kan de Kinderhuiskamer gebruik maken van de talenten van de vrijwilligers. Door van hun persoonlijke talenten gebruik te maken kunnen zij ook mee werken aan de methodische wijze. Door de samenwerking met de scholen kan de Kinderhuiskamer met hun methodische wijze ook toespitsen op de behoeften van de kinderen. De Kinderhuiskamer heeft ook de mogelijkheid om de tijd na de pauze te gebruiken voor het doen van activiteiten rondom 'eigen kracht'. Om vast te houden aan het doel van vrijblijvendheid moet de Kinderhuiskamer vanuit een laagdrempelige manier werken met een methodische wijze. De kinderen moeten hun keuzevrijheid behouden en zich vrij voelen in wat zij in de Kinderhuiskamer doen. De Kinderhuiskamer moet bij het integreren van een methodische wijze letten op het doel hiervan. Het doel moeten zij goed communiceren naar de vrijwilligers toe, zodat zij allemaal vanuit de zelfde doelstelling aan de methodische wijze werken. Wij willen met de genoemde punten ook rekening houden bij het ontwikkelen van de methodische werkwijze voor de Kinderhuiskamer.

6.5 Samenvatting

De Kinderhuiskamer heeft verschillende mogelijkheden om de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten. Ze hebben genoeg vrijwilligers op dit moment om andere activiteiten in te zetten om op

een methodische wijze aan 'eigen kracht' te werken. De vrijwilligers hebben een goede verbinding met de wijk en weten hierdoor vaak al wat er in de leefomgeving van een kind speelt. Hierdoor vertrouwen kinderen de vrijwilligers snel en bouwen ze een band op. De vrijwilligers kunnen zo een rol spelen in de ontwikkeling van de kinderen. Ook zijn er een aantal vrijwilligers die meer mogelijkheden hebben om met een methodische wijze aan de slag kunnen. Zij hebben de capaciteiten om meer vanuit de doelen voor het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen te werken. Op die manier kunnen zij hun talenten inzetten. Verder is de Kinderhuiskamer een veilige plek voor de kinderen waardoor zij de mogelijkheid hebben om te werken aan de ontwikkeling van de kinderen. Kinderen leren het best in een veilige omgeving en de veilige omgeving is ook een voorwaarde om te ontwikkelen. De Kinderhuiskamer zorgt voor deze veilige omgeving. Door de samenwerking met scholen en het betrekken van de ouders, kan de Kinderhuiskamer ook aansluiten bij de behoefte van de kinderen en de kinderen volgen in de wijk. Hierdoor kunnen zij met hun activiteiten toespitsen op wat de kinderen nodig hebben in het vergroten van de 'eigen kracht'. Qua budget heeft de Kinderhuiskamer ook genoeg mogelijkheden. Ze hoeven niet specifiek op de kosten te letten en houden genoeg over om nieuwe activiteiten te organiseren. Als laatste heeft de Kinderhuiskamer ook in hun tijdsplanning ruimte voor het integreren van een methodische wijze en bijpassende activiteiten. Na de pauze is er tijd om aandacht te besteden aan activiteiten rondom 'eigen kracht' vergroting.

De Kinderhuiskamer heeft ook grenzen in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen. Zo zijn er een aantal vrijwilligers die grenzen hebben in het werken met een methodische wijze of in het begeleiden van kinderen bij de 'eigen kracht' vergroting. Zij hebben niet de kwaliteiten of vaardigheden die hiervoor nodig zijn. Het is het belangrijk om hierop te letten bij het integreren van een methodische wijze. Ook zijn er verschillen in de motieven en de motivatie van de vrijwilligers. Sommige vrijwilligers staan open voor een nieuwe werkwijze, maar anderen zitten hier minder op te wachten. Er is ook verschil in met welk doel de vrijwilligers werken waardoor er niet allemaal op één lijn wordt gehandeld. Dit kan een grens zijn in het integreren van een methodische wijze. Een andere grens die wij zien is de ruimte waarin de Kinderhuiskamer wordt gehouden. Er is maar beperkte ruimte waardoor er niet een methodische wijze bedacht kan worden waar veel ruimte voor nodig is. Ook kan de ruimte zorgen voor veel prikkels waardoor dit een belemmering kan zijn voor het doen van activiteiten rondom 'eigen kracht'. Daarnaast is ook de beperkte tijd van twee uurtjes per week een grens. In deze tijd is het lastig om effectief aan de slag te gaan met het vergroten van de 'eigen kracht'. De vrijblijvendheid die de Kinderhuiskamer heeft kan ook voor belemmering zorgen omdat er bij het bedenken van een methodische wijze op een laagdrempelige manier iets moet worden ontwikkeld. Er moet dus op een laagdrempelige manier aan 'eigen kracht' worden gewerkt, om die vrijblijvendheid vast te houden. Hierin komt ook het niveau- en leeftijdsverschil van de kinderen naar voren waar rekening mee gehouden moet worden. Als laatste noemen we ook de grens van de beroepskrachten die worden gemist bij de Kinderhuiskamer. Met één beroepskracht met een pedagogische achtergrond komen de meeste taken op de schouders van deze persoon terecht. Daarom moet ook hiermee rekening gehouden worden bij het bedenken van de methodische wijze.

Ondanks de grenzen zien wij genoeg mogelijkheden voor het integreren van een methodische wijze in de Kinderhuiskamer. Door de mogelijkheden in te zetten en rekening te houden met de grenzen kan er op een laagdrempelige manier een methodische wijze ontwikkeld worden die past bij de Kinderhuiskamer, de vrijwilligers en de kinderen.

Hoofdstuk 7: Eindconclusie

Hoofdvraag: Met welke methodische wijze kan de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen binnen de Kinderhuiskamer in de wijk Capelle Schollevaar in Capelle aan den IJssel vergroten?

Na de voorgaande hoofdstukken geanalyseerd te hebben, kunnen wij de volgende eindconclusie schrijven en antwoord geven op de hoofdvraag.

In het tweede hoofdstuk zijn we in gegaan op de eerste deelvraag en hebben we onderzocht wat 'eigen kracht' bij kinderen inhoudt. In dit hoofdstuk hebben wij beschreven dat Janusz Korczak uitging van de 'eigen kracht' van de kinderen. Hij vond het belangrijk dat kinderen participeren en daadwerkelijk een onderdeel zijn van een geheel. De 'eigen kracht' van kinderen bestaat uit 5 dimensies, persoonlijke eigenschappen, talenten en vaardigheden, zingeving, krachten en mogelijkheden in de omgeving en kennis en ervaringen. Dit zijn de belangrijkste elementen in de 'eigen kracht' van kinderen.

Wij hebben het onderzoek in hoofdstuk 3 vervolgd door de huidige situatie waarop de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht van de kinderen vergroot te onderzoeken. De vrijwilligers en opdrachtgevers gaven aan niet bewust bezig te zijn met het vergroten van de 'eigen kracht'. Uit het onderzoek is gebleken dat de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van kinderen op sommige vlakken vergroot. De doelstellingen die de Kinderhuiskamer nastreeft sluiten aan bij het vergroten van de 'eigen kracht' van kinderen. In de interviews kwam wel naar voren dat niet voor alle vrijwilligers inzichtelijk is wat de doelstellingen zijn.

De Kinderhuiskamer vindt het belangrijk om de pedagogische gedachte na te streven door duidelijkheid, veiligheid en structuur na te streven. Dit is belangrijk zodat het kind de mogelijkheid heeft zich te ontwikkelen. Daarnaast worden er verschillende activiteiten georganiseerd binnen de Kinderhuiskamer, waardoor de 'eigen kracht' vergroot wordt. Het kind heeft de mogelijkheid zijn creativiteit te ontwikkelen en zelfvertrouwen op te bouwen. Wel kwam ook naar voren dat het niveau van de knutselactiviteiten soms te hoog is waardoor de kinderen minder mogelijkheden hebben om aan deze doelen te werken.

Een sterk punt is de manier waarop de Kinderhuiskamer de kinderen positief bekrachtigd. Dit is belangrijk om kinderen te motiveren zodat zij zich kunnen ontwikkelen en zodat je de kinderen zelfvertrouwen kunt geven. Wij zagen met de observatie vaak situaties waarin de vrijwilligers de kinderen positief bekrachtigen. Het viel ons op dat de complimenten vaak gericht zijn op de prestatie. Hierdoor lijkt het vooral om de prestatie te gaan waardoor een kind vooral gericht is op het product. Het is belangrijk dat het kind ook wordt gecompimenteerd om wie hij is en dat het kind zich gewaardeerd voelt. Het is dus duidelijk dat de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen vergroot maar dat er ook punten zijn waarop de 'eigen kracht' van de kinderen nog meer kan worden vergroot.

In het vierde hoofdstuk hebben wij onderzocht wat de huidige situatie is omtrent de 'eigen kracht' van de kinderen in de Kinderhuiskamer. De kinderen binnen de Kinderhuiskamer hebben mogelijkheden en grenzen wat betreft 'eigen kracht'. Het is lastig om een duidelijk beeld te geven van wat de grenzen en mogelijkheden zijn wat betreft 'eigen kracht' bij de kinderen van de Kinderhuiskamer. Dit heeft te maken met het feit dat de kinderen binnen de Kinderhuiskamer verschillen en allemaal verschillende grenzen en mogelijkheden hebben waardoor de 'eigen kracht' wordt vergroot of beperkt.

De kinderen op de basisschool ontdekken steeds meer wie zij zijn en krijgen steeds meer inzichten. Daarnaast bezitten de kinderen verschillende vaardigheden die per kind verschillen. Het ene kind heeft de mogelijkheid zich goed te concentreren, het andere kind heeft veel zelfvertrouwen, een ander kind heeft een laag zelfbeeld en weer een ander kind bezit de vaardigheden om vriendschappen te sluiten. Vaardigheden voor het sluiten van vriendschappen zijn belangrijke

vaardigheden om te bezitten. Vriendschappen zijn belangrijk omdat een kind dingen kan leren en emotionele steun verkrijgt van zijn vriend of vriendin. Kinderen vanaf zes jaar hebben steeds meer mogelijkheden om met anderen samen te werken.

Uit literatuuronderzoek is gebleken dat de omgeving ook een groot impact heeft op de 'eigen kracht' van de kinderen. De achtergrond van de kinderen binnen de Kinderhuiskamer verschilt. Uit onderzoek blijkt dat het aantal eenoudergezinnen binnen Capelle Schollevaar hoog ligt. Het opgroeien in een eenoudergezin heeft ook impact op de 'eigen kracht' van een kind. Een kind heeft niet alleen zijn omgeving maar is ook zijn omgeving.

In het vijfde hoofdstuk hebben wij onderzocht op welke wijze andere organisaties de 'eigen kracht' van de kinderen vergroten. Wij hebben in andere organisaties mogelijkheden gezien op welke wijze de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen nog meer kan vergroten. De kinderwerkorganisatie in Arnhem integreert ideeën van de Poolse pedagoog Janusz Korczak in de kinderclub. Deze pedagoog vond naast participatie, zoals wij eerder al hebben beschreven, keuzevrijheid ook erg belangrijk. Janusz Korczak zegt dat het belangrijk is dat de kinderen keuzevrijheid hebben omdat zij zo de mogelijkheid hebben zich te ontwikkelen. Deze ideeën zijn terug te zien binnen de kinderclub van Arnhem. Zij gaan uit van het initiatief van het kind en het kind is vrij om zelf keuzes te maken. De kinderwerkorganisatie in Deventer is meer geprofessionaliseerd en werkt vanuit een methodiek waarbij zij de kinderen zorg op maat geven. Zij hebben oog voor het individuele kind en analyseren wat het kind nodig heeft en passen daar het programma op aan. Daarnaast zagen wij dat bij alle kinderwerkorganisaties het kind centraal staat en alles draait om het kind.

Het onderzoek hebben wij afgesloten met de vraag wat de mogelijkheden en grenzen zijn van de Kinderhuiskamer. Dit is belangrijk om te weten voordat er een methodische wijze wordt geïntegreerd in de Kinderhuiskamer. Wij hebben verschillende mogelijkheden en grenzen ontdekt. Een mogelijkheid van de Kinderhuiskamer is het feit dat ze genoeg vrijwilligers hebben om een activiteit te begeleiden. Doordat veel vrijwilligers uit de wijk komen hebben zij ook veel inzicht in wat er speelt in de wijk en de omgeving van het kind. Hierdoor vertrouwen kinderen de vrijwilligers snel en bouwen ze een band op. De vrijwilligers kunnen hierdoor een rol spelen in de ontwikkeling van de kinderen. Daarnaast zijn er vrijwilligers met een meer pedagogische achtergrond die meer mogelijkheden hebben om methodisch te werken en vanuit de doelen de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten. Na de pauze zijn er mogelijkheden om een methodische wijze te integreren. Dit kan plaats vinden in een aparte ruimte. De Kinderhuiskamer heeft op financieel vlak ook mogelijkheden omdat de gemeente de Kinderhuiskamer gemakkelijk wil subsidiëren. De Kinderhuiskamer vindt het belangrijk om vrijblijvend en laagdrempelig te zijn. Dit is een kracht, maar daarnaast kan het een belemmering zijn om een methodische wijze te ontwikkelen die vrijblijvend en laagdrempelig is. Het is ook belangrijk om rekening te houden met het niveau van de kinderen. Het niveau van de kinderen verschilt. De Kinderhuiskamer heeft ook grenzen omdat er alleen met vrijwilligers wordt gewerkt. Niet alle vrijwilligers hebben een pedagogische achtergrond waardoor zij niet allemaal de kennis hebben om kinderen te begeleiden bij het vergroten van 'eigen kracht'. Het is bij een methodische wijze van belang om ook rekening te houden met de mogelijkheden van de vrijwilligers.

Door middel van dit onderzoek kunnen wij het volgende antwoord geven op de hoofdvraag: Met welke methodische wijze kan de Kinderhuiskamer de 'eigen kracht' van de kinderen binnen de Kinderhuiskamer in de wijk Capelle Schollevaar in Capelle aan den IJssel vergroten? Het begrip 'eigen kracht' bestaat uit vijf dimensies. Het is duidelijk dat de kinderen, wat betreft deze dimensies, al krachten bezitten maar dat er ook meer mogelijkheden zijn om de 'eigen kracht' te vergroten. Wij hebben daarom aan de hand van vier dimensies van 'eigen kracht' een methodische wijze ontwikkeld. Wij richten ons op de kinderen vanaf acht jaar tot twaalf jaar. Kinderen op de basisschool ontdekken wie ze zijn en kinderen vanaf acht jaar hebben al meer mogelijkheden om hun

‘eigen kracht’ te ontwikkelen. De vrijwilligers gaven aan dat het belangrijk is om rekening te houden met leeftijd en niveau. Daarom hebben wij de keuze gemaakt om ons met het product te richten op de kinderen vanaf acht jaar. Het methodisch product motiveert het kind om te ontwikkelen en zijn of haar ‘eigen kracht’ te vergroten. De activiteiten die wij in onze methodische wijze hebben bedacht binnen deze dimensies, zijn divers omdat de mogelijkheden en grenzen van de kinderen wat betreft ‘eigen kracht’ vergroten ook divers zijn. Door de diversiteit van het methodisch product sluit het aan bij alle kinderen.

Wij zien mogelijkheden om na de pauze de methodische wijze te integreren. Er zijn genoeg vrijwilligers aanwezig om dit uit te voeren. Wij hebben ervoor gekozen om de dimensie ‘kennis en ervaring’ niet mee te nemen in ons product omdat een kind voornamelijk kennis moet vergaren door te leren. Wij vinden niet dat dit past bij de doelstellingen van de Kinderhuiskamer. De Kinderhuiskamer vindt het belangrijk om laagdrempelig en vrijblijvend te zijn en de activiteiten ontspannend te houden. Naast het feit dat we de dimensie ‘kennis en ervaring’ hebben weggelaten hebben wij ook zoveel mogelijk vrijblijvendheid en laagdrempeligheid gecreëerd door het programma elke week ongeveer 10-15 minuten te laten duren. Het is daardoor geen uitgebreid programma waardoor het laagdrempelig blijft. Daarnaast is het vrijblijvend omdat de kinderen maar maximaal 10 minuten aan de activiteit hoeven mee te doen en dan opnieuw de mogelijkheid hebben om iets anders te kiezen of om er voor te kiezen naar huis te gaan.

Wij zijn er achter gekomen dat een methodisch product niet omvattend is en niet compleet een antwoord geeft op de hoofdvraag. Wij hebben ontdekt dat er meer elementen nodig zijn naast het methodische product om de ‘eigen kracht’ van de kinderen te vergroten. Een belangrijk element is bijvoorbeeld de interactie tussen de vrijwilligers en de kinderen. Dit heeft ook een groot invloed op het vergroten van de ‘eigen kracht’ van de kinderen. Daarom hebben wij het methodische product aangevuld met aanbevelingen die antwoord geven op de vraag op welke wijze de Kinderhuiskamer de ‘eigen kracht’ van de kinderen in de Kinderhuiskamer kan vergroten en logisch voortkomen uit de conclusie.

Hoofdstuk 8: Evaluatie en discussie

8.1 Evaluatie risico's

Terug blikkend op de risico's van ons onderzoek willen we beschrijven hoe wij bezig zijn geweest met het terugdringen van de gevaren van ons onderzoek (zie paragraaf 1.5.4).

1. Wij hebben met het eerste risico 'beperkte pedagogische achtergrond van vrijwilligers' rekening gehouden door in de interviews hier bewust mee om te gaan. Wij zijn bij het opstellen van de topiclijsten bewust bezig geweest met dit risico door een aparte topiclijst op te stellen voor de vrijwilligers. We hebben geprobeerd om rekening te houden met de beperkte pedagogische achtergrond van de vrijwilligers, door de vragen gemakkelijker te formuleren. Daarnaast werd tijdens het afnemen van de interviews ook duidelijk dat er een duidelijk niveau verschil is tussen vrijwilligers. Een aantal had duidelijk een pedagogische achtergrond terwijl een ander vrijwilliger vooral op het gevoel af ging. Hierdoor konden we in de interviews onze vragen ook op een laagdrempelige manier stellen als we merkten dat dit nodig was.
2. Het tweede risico dat wij hadden opgesteld 'problemen met het begrip 'eigen kracht' bij het afnemen van interviews', hebben wij terug gedrongen zoals wij vooraf hadden beschreven. Wij hebben een definiëring van het begrip 'eigen kracht' meegenomen en voorgelezen. Wij merkten dat hierdoor een meer eenduidige begripsbepaling ontstond. Toch merkten wij dat de respondenten hun eigen visie van 'eigen kracht' meenamen in het interview. Dit zorgde ervoor dat wij soms nog duidelijker moesten aangeven wat wij met 'eigen kracht' bedoelden maar uiteindelijk heeft dit niet voor verdere problemen gezorgd voor ons onderzoek.

8.2 Evaluatie doelstellingen

8.2.1 De eerste doelstelling

De eerste doelstelling hadden wij aan het begin van ons onderzoek als volgt geformuleerd (zie paragraaf 1.4.1):

In mei 2015 hebben wij theoretisch en praktisch onderzocht wat de rol is van de Kinderhuiskamer in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen.

Deze doelstelling omvat het evaluerende gedeelte van het onderzoek. Om een goede methodiek te ontwikkelen moeten wij eerst in kaart brengen wat de huidige rol van de Kinderhuiskamer is in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen. De volgende punten moeten uiteindelijk als onderzoeksresultaat uit het onderzoek komen. Als eerste willen we weten wat 'eigen kracht' bij kinderen inhoudt. Daarnaast willen we weten hoe de Kinderhuiskamer het vergroten van de 'eigen kracht' nu aanpakt en wat de mogelijkheden en grenzen zijn voor de Kinderhuiskamer op dit gebied. Omdat wij nog beperkte ervaring hebben, gaan wij ook anderen organisaties die kinderwerk aanbieden benaderen en willen wij weten op welke manier deze organisaties de 'eigen kracht' van de kinderen stimuleren en vergroten. Dit willen wij gaan doen door het afnemen van interviews, literatuuronderzoek en observatie. Uit deze onderzoeksmethoden gaan veel data volgen voor het onderzoek. De onderzoeksmethoden gaan bijdragen om deze doelstelling te bereiken.

8.2.2 Evaluatie eerste doelstelling

Wij hebben dit doel geprobeerd na te streven door middel van literatuuronderzoek, interviews en observaties. Wij hebben door middel van deze onderzoeksmethoden veel data verworven voor ons onderzoek. Met het onderzoek liepen wij tegen twee deelvragen aan die lastig waren om te beantwoorden. De eerste deelvraag was de deelvraag waarin we een definiëring van 'eigen kracht' bij kinderen gaven, wat houdt 'eigen kracht' in bij kinderen? De tweede deelvraag die lastig was om vanuit de observaties en interviews te beantwoorden was deelvraag drie: Wat is de huidige situatie omtrent eigen kracht bij de kinderen in de Kinderhuiskamer en wat zijn hier mogelijkheden en

grenzen in? Uiteindelijk hebben wij deze deelvragen via een andere weg goed kunnen beantwoorden (in de discussie gaan we hier verder op in). De anderen deelvragen konden wij door middel van het literatuuronderzoek, interviews en observaties goed beantwoorden. Hierdoor hebben we uiteindelijk een goed beeld gekregen van wat de rol is van de Kinderhuiskamer in het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen. Wij hebben dit doel duidelijk behaald.

8.2.3 De tweede doelstelling

Zoals in paragraaf 1.4.1 is te lezen was onze tweede doelstelling:

In mei 2015 hebben wij een methodiek ontwikkeld om de 'eigen kracht' van de kinderen binnen de Kinderhuiskamer te vergroten.

Deze doelstelling omvat het ontwikkelde gedeelte van het onderzoek. In het gesprek gaven de opdrachtgevers aan dat ze het interessant vonden als wij in plaats van adviezen een methodiek zouden ontwikkelen. Daarom zal ons product een methodiek worden voor het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen van de Kinderhuiskamer in de wijk Capelle Schollevaar. Om dit doel te bereiken moeten wij eerst goed onderzoek doen. Daarom is de eerste doelstelling belangrijk om te kunnen voldoen aan onze tweede doelstelling.

8.2.4 Evaluatie tweede doelstelling

Wij zijn met deze doelstelling aan de slag gegaan nadat wij de eerste doelstelling bijna hadden behaald. Wij hebben voor deze doelstelling een interview gehad met Matthijs Vlaardingerbroek. Hij is een creatief kinderwerker en heeft al veel ervaringen op dit vlak. Met het interview heeft Matthijs Vlaardingerbroek ons veel tips gegeven voor een methodische wijze voor de Kinderhuiskamer. Hierdoor hebben wij veel inspiratie gekregen voor de vormgeving van ons product. Wij hebben er op advies van Matthijs Vlaardingerbroek uiteindelijk voor gekozen om ons te richten op de kinderen tussen 8-12 jaar. Wij hebben naast het interview met Matthijs Vlaardingerbroek ook verbindingen gelegd tussen de deelvragen en het product. Uiteindelijk is ons product een methodische wijze geworden die past binnen de Kinderhuiskamer en die de 'eigen kracht' van de kinderen op een laagdrempelige wijze vergroot en versterkt. Met het onderzoek kwamen wij erachter dat wij het naast het ontwikkelen van een methodisch product ook belangrijk vonden om aanbevelingen te geven. Dit geeft extra aanvulling aan manieren waarop de Kinderhuiskamer aan de slag kan met het vergroten van eigen kracht bij de kinderen.

8.3 Evaluatie product

8.3.1 Product

In paragraaf 1.4.2 staat beschreven dat wij naar aanleiding van het onderzoek een product wilden ontwikkelen. Wij hadden dit in ons plan van aanpak als volgt beschreven:

Voor het product gaan wij een methodiek ontwikkelen, zodat de kinderen worden gestimuleerd om vanuit 'eigen kracht' te werk te gaan. De opdrachtgevers hebben aangegeven dat ze het interessant zouden vinden als we een onderzoek gaan doen dat gerelateerd is aan de transitie van de zorg. Door middel van dit product sluiten we daar goed bij aan. In de huidige transitie wil de overheid de burgers meer in hun 'eigen kracht' zetten.

Daarnaast gaven de opdrachtgevers ook aan dat ze een meer professionele weg in willen slaan. Zij zijn nu vooral bezig met het bezig houden van de kinderen. Daarom willen wij door middel van het ontwikkelen van een methodiek ook bijdragen aan de wens van onze opdrachtgevers.

De methodiek moet uiteindelijk worden uitgevoerd door vrijwilligers, daarom is het belangrijk dat het aansluit bij de vrijwilligers.

Dit product sluit aan bij Welzijn Nieuwe Stijl, omdat wij een meer coachende rol in moeten gaan nemen als social workers. Wij moeten als social workers niet alleen de mensen meer in hun 'eigen kracht' gaan zetten, maar ook de vrijwilligers. Door middel van deze methodische wijze sluiten we hier goed bij aan.

8.3.2 Evaluatie product

Wij hebben uiteindelijk een methodisch product ontworpen die past bij de transitie van de zorg. Door middel van de methodische wijze wordt de eigen kracht van de kinderen tussen de 8-12 jaar binnen de kinderkamer vergroot en versterkt. Burgers in 'eigen kracht' zetten past binnen de transitie, de overheid wil dat burgers zelf in actie komen en er niet wordt gekeken naar wat ze niet kunnen, maar naar wat ze wel kunnen. De overheid is dan vooral gericht op de 'eigen kracht' van volwassenen, maar door middel van de methodische wijze hebben wij de lijn doorgetrokken naar de kinderen. Hierdoor wordt de eigen kracht van de kinderen door middel van een laagdrempelige manier vergroot en versterkt.

Door de methodische wijze die wij hebben ontworpen, sluiten wij aan bij de wens van de opdrachtgevers om een meer professionele weg in te slaan. Het product is nog steeds erg laagdrempelig, wat past bij het imago van de Kinderkamer, maar het is daarnaast ook een kleine stap naar professionalisering.

Als laatste zijn wij bij het ontwerpen van het product ook bewust bezig geweest met het feit dat het methodisch product goed moet aansluiten bij de vrijwilligers. Dit hebben wij gedaan door een eenvoudig methodische wijze te ontwikkelen en daarnaast gemakkelijke tips te geven over wat belangrijk is in de begeleiding van de kinderen.

8.4 Strengths/Sterktes

Naar aanleiding van ons onderzoek willen we de sterktes van ons onderzoek benoemen. Een sterkte van ons onderzoek is dat wij goede literatuur hebben vergaard. Wij hebben verschillende middelen gebruikt om goed literatuuronderzoek te doen. Wij hebben gebruikt gemaakt van de digitale databank van de Christelijke Hogeschool Ede. Wij hebben veel gebruik gemaakt van Springer. Naast Springer hebben wij ook de literatuurlijsten geanalyseerd van verschillende scripties op HBO-kennisbank. Wij hebben ook veel gebruik gemaakt van 'google scholar' voor wetenschappelijke artikelen. Wij zijn wel constant alert geweest of de bronnen betrouwbaar en valide zijn. Naast digitale bronnen hebben wij ook veel literatuur gebruikt uit boeken. Wij zijn voor het literatuuronderzoek ook naar de Koninklijke Bibliotheek geweest, waar wij verschillende boeken hebben ingezien en hebben opgenomen in ons onderzoeksverslag. Daarnaast hebben wij ook gebruikt gemaakt van verschillende boeken van de bibliotheek op de Christelijke Hogeschool Ede. De verschillende bronnen die wij hebben gebruikt hebben ons onderzoek betrouwbaar en valide gemaakt.

We hebben voor ons onderzoek drie interviews gehouden met andere organisaties die kinderwerk organiseren. Door deze interviews hebben we een duidelijk beeld gekregen van hoe verschillende organisaties het kinderwerk vormgeven en op die manier hebben we in ons onderzoek kunnen verwerken op welke manier je 'eigen kracht' bij kinderen kunt vergroten. We hebben een breder beeld kunnen schetsen van 'eigen kracht' vergroting in kinderwerk. Ook hebben we voor ons product verschillende ideeën op kunnen doen.

Een andere sterkte van ons onderzoek is het feit dat wij een goede planning hadden opgesteld en deze ook goed hebben kunnen volgen. In onze afstudeerperiode zijn we goed op schema gebleven en hadden we weinig invloeden van buitenaf die er voor konden zorgen dat ons onderzoek zou vastlopen. De duidelijke en goede planning bij de start van ons onderzoek heeft ervoor gezorgd dat we goed op schema bleven. We hebben hierdoor meer tijd gehad voor het uitwerken van ons onderzoek en het verwerken hiervan. De kwaliteit van ons onderzoek is hierdoor verbeterd.

8.5 Weaknesses/Zwaktes

Aan het begin van ons onderzoek hebben we aangegeven dat we vier vrijwilligers wilden interviewen. We hebben uiteindelijk maar drie vrijwilligers kunnen interviewen. Doordat we maar een beperkt aantal vrijwilligers konden interviewen, konden wij in ons onderzoek niet vanuit alle

vrijwilligers spreken. In ons onderzoek hebben we rekening moeten houden met generalisering van de vrijwilligers. Wat de geïnterviewde vrijwilligers hebben benoemd geldt niet voor alle vrijwilligers. Wel hebben we drie keer geobserveerd bij de Kinderhuiskamer. De gegevens die voort zijn gekomen uit het observeren hebben wij ook gebruikt bij het schrijven over de vrijwilligers. Bij het observeren hebben we ook veel vrijwilligers gezien en gesproken. Hierdoor hebben wij, samen met de informatie uit de interviews, toch een beeld kunnen geven van de vrijwilligers. We hebben wel geprobeerd om in ons onderzoek niet te generaliseren, maar we hebben alleen gebruikt wat wij van vrijwilligers hebben gezien en gehoord om zo een betrouwbaar beeld te geven. De opdrachtgevers gaven ook aan dat de drie vrijwilligers wel hele verschillende vrijwilligers zijn, en dat zij representatief voor de andere vrijwilligers zijn. Zij denken dat de mening van de drie vrijwilligers een mooie afspiegeling is van het hele team. We realiseren ons na het onderzoek dat we een volgende keer er wel op moeten letten dat we meer mogelijkheden zoeken om toch meer vrijwilligers te spreken. Een optie had bijvoorbeeld kunnen zijn dat we voorafgaand aan de Kinderhuiskamer in gesprek gingen met de vrijwilligers in de groep. De vrijwilligers zijn dan al aanwezig en doordat je een groeps gesprek hebt, kan elke vrijwilliger een bijdrage leveren. Een nadeel van dit groeps gesprek is wel dat de vrijwilligers juist een belemmering ervaren in de groep om hun mening te geven omdat zij dit bijvoorbeeld spannend vinden. Zo zijn er verschillende mogelijkheden voor deze zwakte maar er zitten altijd voor- en nadelen aan.

Wij hebben voor ons onderzoek drie keer geobserveerd in de Kinderhuiskamer. Deze observaties wilden wij onder andere gebruiken voor deelvraag drie: 'Wat is op dit moment de huidige situatie omtrent de 'eigen kracht' van de kinderen in de kinderhuiskamer en wat zijn hier de mogelijkheden en grenzen in?' Wij hebben gemerkt dat het lastig is om door middel van observaties een antwoord te geven op de deze deelvraag. De 'eigen kracht' van de kinderen is persoonlijk en daar is geen duidelijk algemeen beeld van te geven. Daarnaast kwamen wij erachter dat het welzijn van de kinderen in de Kinderhuiskamer erg verschilt. Met het observeren hebben wij wel verschillende situaties geobserveerd waar de 'eigen kracht' van de kinderen duidelijk naar voren kwam, maar dat was onvoldoende om ons deelvraag hier op te baseren. We hebben er daarom uiteindelijk voor gekozen om de deelvraag meer van uit de literatuur te belichten en te kijken wat je kunt verwachten bij deze leeftijdscategorie en dit te verbinden met de observaties en interviews.

Een andere zwakte van ons onderzoek is dat het lastig was om een goede definiëring te maken van de 'eigen kracht' van de kinderen. In de literatuur wordt 'eigen kracht' vooral vanuit de visie van volwassenen en jongeren beschreven. Ons onderzoek is gericht op 'eigen kracht' van kinderen. Daarom was het lastig een definiëring te geven. Wij hebben de deelvraag daarom beantwoord door eerst de 'eigen kracht' van volwassenen te beschrijven en vervolgens verbanden te maken met de 'eigen kracht' van kinderen. Daarnaast hebben wij ook gebruik gemaakt van de visies van de pedagoog Janusz Korczak en socioloog Roger Hart. Zij hadden een duidelijk standpunt over de mate waarin kinderen onderdeel moeten zijn van de samenleving. We hebben uiteindelijk een definiëring kunnen geven van 'eigen kracht' van de kinderen, door eerst via een andere weg te kijken naar wat de betekenis is van het begrip 'eigen kracht' bij volwassenen.

8.6 Opportuniteiten/Kansen

In ons onderzoek hebben we ook externe kansen gehad. We hebben veel geluk gehad met het plannen van de interviews en het bezoeken van de Kinderhuiskamer. De interviews met de vrijwilligers, de opdrachtgevers en de andere organisaties hebben wij al vroeg in de afstudeerperiode kunnen plannen. Hierdoor konden we deze data al snel verwerken en vervolgens kunnen gebruiken in de deelvragen. Ook het bezoeken van de Kinderhuiskamer ging gemakkelijk. We konden gemakkelijk langs komen voor het observeren. De data die wij voor ons onderzoek wilden verzamelen hebben we hierdoor snel kunnen uitwerken.

Naast het feit dat het gemakkelijk was op langs te gaan bij de Kinderhuiskamer, verliep het contact met de opdrachtgevers ook gemakkelijk. Zij waren goed bereikbaar via de mail waardoor wij snel antwoord hadden op de vragen. Dit zorgde ervoor dat wij het onderzoek snel konden vervolgen. Ook was de relatie tussen de opdrachtgevers en ons goed waardoor wel elkaar goed begrepen en duidelijk was wat we van elkaar konden verwachten.

Een andere kans die wij van buitenaf hebben ervaren bij ons onderzoek is het feit dat onze afstudeerbegeleider goed bereikbaar was. In het contact was zij snel en effectief. Hierdoor kregen we snel antwoord op vragen en kregen we ook regelmatig feedback op ons onderzoek waardoor we dit, waar nodig, regelmatig konden repareren.

8.7 Threats/ Bedreigingen

Een bedreiging voor ons onderzoek was een miscommunicatie tussen de opdrachtgevers en ons. De opdrachtgevers hadden uit ons Plan van Aanpak niet begrepen dat wij ook vrijwilligers nodig hadden voor het af nemen van interviews. Zij hadden de vrijwilligers al meegedeeld dat zij geen bijdrage hoefde te leveren aan het onderzoek en de opdrachtgevers verwachtte niet dat het interviewen van vrijwilligers een meerwaarde zou zijn voor ons onderzoek. Hierdoor waren wij bang dat wij onvoldoende informatie konden vergaren voor het onderzoek. Uiteindelijk werd de miscommunicatie door goed mailcontact opgelost en hebben wij via de opdrachtgevers de mailadressen gekregen van de vrijwilligers. Uiteindelijk hebben drie vrijwilligers gereageerd op onze oproep voor een interview. Wellicht hebben er niet zo veel vrijwilligers gereageerd op onze oproep omdat zij dit niet meer verwachtten doordat er was meegedeeld dat zij geen bijdrage hoefden te leveren aan het onderzoek. Daarnaast zijn vorig jaar ook twee studenten afgestudeerd bij de Kinderhuiskamer en de vrijwilligers werden toen ook gevraagd deel te nemen aan het onderzoek door middel van enquêtevragen. Dit zouden redenen kunnen zijn waarom vrijwilligers liever niet mee wilde werken aan een interview.

Een andere bedreiging die wij hebben ervaren is het feit dat we ons concept onderzoek een maand voor de definitieve deadline al in moesten leveren bij onze afstudeerbegeleider. Hierdoor hadden we een kortere tijd om ons onderzoek uit te voeren. Het zorgde ervoor dat we de vaart in ons onderzoek moesten houden. Door de strakke planning en extra speling bij het inleveren van het concept hebben we de bedreiging niet heel sterk ervaren. Uiteindelijk heeft deze bedreiging goed uitgepakt en heeft dit ons juist gemotiveerd om hard door te werken aan het onderzoek.

8.8 Verband eerder onderzoek

Tijdens ons onderzoek zijn we een aantal eerdere onderzoeken tegen gekomen over 'eigen kracht'. Deze onderzoeken waren vooral gedaan op het gebied van 'eigen kracht' bij volwassenen en 'eigen kracht' conferenties. We hebben deze onderzoeken kunnen gebruiken bij ons eigen onderzoek. Verschillende bronnen die in de onderzoeken zijn gebruikt, hebben wij geanalyseerd en soms gebruikt. Dit waren vooral bronnen over wat 'eigen kracht' precies is en hoe dat kan worden ingezet. Doordat de eerdere onderzoeken vooral gericht waren op volwassenen en 'eigen kracht', hebben we in de hoofdstukken door middel van de bronnen verband moeten leggen met 'eigen kracht' bij kinderen. We hebben naar ons idee in vergelijking met eerdere onderzoeken wel een vernieuwend onderzoek omdat we niet veel onderzoeken hebben gevonden die zich specifiek richten op 'eigen kracht' bij kinderen. Ook is er in de Kinderhuiskamer al eerdere onderzoek gedaan. Dit onderzoek was gericht op grensoverschrijdend gedrag bij de kinderen en op welke wijze de vrijwilligers hiermee om konden gaan. Dit was voor ons onderzoek niet relevant omdat het onderwerp geen verband had met ons onderzoek. We hebben daarom ook geen bronnen uit dit onderzoek kunnen gebruiken.

Hoofdstuk 9: Aanbevelingen

Naast het methodische product wat wij hebben ontwikkeld, hebben wij ook aanbevelingen voor de Kinderhuiskamer.

9.1 Werkbezoek

Onze eerste aanbeveling gaat over het bezoeken van andere kinderwerkorganisaties. Wij hebben bij verschillende kinderwerkorganisaties interviews afgenomen met de kinderwerkers. Door middel van deze bezoeken aan kinderwerkorganisaties hebben wij gezien op welke wijze andere kinderwerkorganisaties het werk inrichten. Dit is erg leerzaam en door middel van deze bezoeken krijg je ook inzichten in andere effectieve aanpakken. Wij hebben de informatie uit de interviews in het onderzoeksverslag verwerkt. Dit geeft een goed beeld van de werkwijze van de kinderwerkorganisaties. Ondanks deze informatie denken wij dat het nuttig is voor de opdrachtgevers om op werkbezoek te gaan bij anderen kinderwerkorganisaties. De kinderwerkers in Deventer benoemde ook dat er regelmatig andere kinderwerkers komen om te zien hoe de organisatie het kinderwerk heeft ingericht. Hierdoor krijgen ze nog meer informatie en nieuwe inzichten in hoe ze bepaalde zaken kunnen aanpakken. Daarnaast hebben de kinderwerkers in Deventer ook jaren lang ervaring met verschillende methoden en werkwijzen die de opdrachtgevers kunnen gebruiken in de Kinderhuiskamer.

9.2 Vrijwilligers

Binnen de kinderhuiskamer worden veel vrijwilligers ingezet. De achtergrond van de vrijwilligers is ook erg verschillend. Zo zijn er vrijwilligers uit de kerk, maar ook steeds meer vrijwilligers vanuit de wijk. De opdrachtgevers benoemden ook dat alle vrijwilligers welkom zijn en iedereen wel een steentje bij kan dragen aan de Kinderhuiskamer. Wij vinden dat een sterk punt van de Kinderhuiskamer. Wij vinden dat de vrijwilligers goed werk verrichten binnen de Kinderhuiskamer. Toch denken wij dat de vrijwilligers nog effectiever ingezet kunnen worden, waardoor de vrijwilligers nog meer tot hun recht komen in de begeleiding van de kinderen.

9.2.1 Doelstellingen

Wij hebben drie interviews afgenomen met de vrijwilligers van de Kinderhuiskamer. Eén van de vrijwilligers wist de doelstelling heel duidelijk te benoemen. Dit heeft te maken met het feit dat zij haar afstudeeronderzoek heeft gedaan bij de Kinderhuiskamer waardoor zij zich daar in heeft verdiept. De andere twee vrijwilligers die wij hebben geïnterviewd hadden geen duidelijk beeld van de doelstellingen die de Kinderhuiskamer nastreeft (zie hoofdstuk 3). Zij dachten dat veiligheid en een plek waar de kinderen zichzelf kunnen zijn de doelen zijn die de Kinderhuiskamer nastreven. Dat zijn ook belangrijke doelstellingen die terug komen, maar de Kinderhuiskamer streeft meer doelstellingen na in het kinderwerk (zie hoofdstuk 3). De opdrachtgevers gaven aan dat de doelstelling van het crea- team niet altijd overeenkomt met de doelstellingen van de Kinderhuiskamer. Het crea-team vindt het belangrijk dat ze een mooi knutselwerk presenteren, terwijl de opdrachtgevers het belangrijk vinden dat de kinderen zoveel mogelijk zelfstandig aan de slag kunnen gaan. In sommige gevallen botsen deze doelstellingen en is het niveau van het knutselwerkje te hoog, waardoor de kinderen veel hulp nodig hebben en er minder tijd is voor persoonlijke aandacht.

Vrijwilligers hebben een grote vrijblijvendheid in de manier van werken daarom is het belangrijk dat er in een organisatie organization control kan worden aangebracht. Dit houdt in dat de organisatie op de vrijwilligers aan kan dat ze zich aan afspraken houden en het plan wordt uitgevoerd.

Persoonlijke relaties met de vrijwilligers is de grootste organization control (Meijs, 1997). Wij vinden dat de Kinderhuiskamer wat betreft persoonlijke relaties tussen vrijwilligers en de opdrachtgevers niets hoeft te verbeteren omdat wij zien dat er regelmatig contact is tussen de opdrachtgevers en de

vrijwilligers. Wij denken wel dat er nog extra organization control kan worden aangebracht door de doelstellingen meer kenbaar te maken. Door de doelstellingen duidelijk kenbaar te maken aan de vrijwilligers wordt er op een vrijblijvende manier duidelijk gemaakt wat er van de vrijwilligers wordt verwacht. De kans is groot dat de vrijwilligers vanuit de doelen gaan werken wanneer zij de doelstellingen weten, omdat vrijwilligers vaak veel commitment hebben om aan het doel van de organisatie te werken. Daarbij is het natuurlijk wel van belang dat de vrijwilligers weten wat het doel is van de organisatie (Meijs, 1997).

Wij denken dat het daarom belangrijk is dat de doelstellingen duidelijker worden voor de vrijwilligers en het crea-team. Wanneer de vrijwilligers en het crea-team meer inzicht hebben in de doelstellingen van de Kinderhuiskamer is de kans groot dat zij meer vanuit deze doelen te werk gaan. Wanneer de vrijwilligers bewust zijn van alle doelstellingen, werken zij ook bewuster aan de 'eigen kracht' van de kinderen omdat verschillende subdoelen aansluiten bij het vergroten van de 'eigen kracht' van de kinderen (zie hoofdstuk 3).

9.2.2 Werkoverleg

In de interviews en het vooronderzoek is naar voren gekomen dat de Kinderhuiskamer na de middag een werkoverleg plegen. Daarin gaven de opdrachtgevers en de vrijwilligers aan, dat de werkoverleggen niet meer structureel worden uitgevoerd. Wij zijn drie keer geweest ter observatie en wij merkte dat na afloop de vrijwilligers al snel naar huis gingen en er niet inhoudelijk werd nagepraat over de middag. Wij geven daarom de aanbeveling de werkoverleggen na afloop van de Kinderhuiskamer weer meer structureel in te gaan voeren. Dit zijn de momenten waarin je met elkaar de middag bespreekt. Het hoeft niet veel tijd te kosten, tien minuten is genoeg. Met de werkoverleggen is het belangrijk dat er belangrijke opvallende dingen worden besproken, dit kan zowel over de kinderen als over lastige situaties gaan. Door middel van een werkoverleg kan er ook meer oog komen voor het individuele kind. Wanneer bepaalde dingen opvallen bij een kind, kan daar bewuster aandacht aan worden besteed. Wanneer een kind vaak alleen speelt en moeilijk contact krijgt met andere kinderen kan er bijvoorbeeld worden afgesproken dat het kind volgende week extra aandacht krijgt door het kind te begeleiden in het spel met andere kinderen. De opdrachtgevers hebben ook aangegeven dat ze het belangrijk vinden dat er meer oog komt voor het individuele kind (interview 1.16).

Daarnaast kan door middel van werkoverleggen de doelstellingen beter worden geïntegreerd. Wanneer regelmatig wordt gekeken of de doelstelling zijn nagestreefd met de middag, worden de vrijwilligers ook meer bewust van de doelstellingen. Daarnaast zijn werkoverleggen voor vrijwilligers momenten waarbij ze met vragen kunnen komen, wat vaak prettig is voor de vrijwilligers (Veldman, 2005). Daarnaast is het belangrijk dat een werkoverleg structureel wordt uitgevoerd omdat hierdoor bepaalde dingen sneller opvallen. Structurele werkoverleggen zorgen ervoor dat de kwaliteit en de professionaliteit wordt bevorderd en een kind ook meer individueel tot zijn of haar recht komt.

9.3 Beloningsysteem

Bij de Kinderclubs in Arnhem werken ze met een beloningssysteem, waarbij de kinderen muntjes kunnen verdienen door verschillende activiteiten te doen waarbij ze anderen helpen (zie hoofdstuk 5). Uit de literatuur blijkt dat een tastbare beloning een goed middel is om een kind een grote stap voorwaarts te laten zetten (beloning, z.d.). Wij denken dat een beloningsysteem een goede en laagdrempelige manier is om de kinderen te motiveren om bepaalde taken te doen bij de Kinderhuiskamer. Wij denken dat het goed is als kinderen op een positieve manier worden gemotiveerd om anderen te helpen. Voorbeelden van taken waarbij kinderen kunnen worden beloond is bij het helpen opruimen van de spullen, een ander kind helpen of bij het uitdelen van het drinken. Hierdoor worden de kinderen gemotiveerd om in hun 'eigen kracht' te staan, dingen zelf te doen en anderen kinderen en vrijwilligers te helpen (zie hoofdstuk 5).

9.4 Kinderen meer inspraak

Als laatste hebben wij als aanbeveling dat de kinderen meer inspraak mogen in de invulling van de Kinderhuiskamer. Een belangrijk facet van 'eigen kracht' is participatie. Pedagoog Janusz Korczak is er van overtuigd dat kinderen ook kunnen participeren in de samenleving. Hij vindt dat kinderen inspraak moet hebben in de dagelijkse gang van zaken. Dit houdt in dat kinderen meedenken, meevoelen, meedoen en meebeslissen. Het is belangrijk dat de kinderen zich ergens een onderdeel van voelen en ervaren dat zij ook inspraak op hebben bepaalde zaken. Volgens Roger Hart is gedeelde participatie zowel van kinderen als van volwassenen de hoogste treden is van participatie van kinderen (Janusz Korczak stichting Amsterdam, 2010)(zie hoofdstuk 2). Hierdoor zet je kinderen in hun 'eigen kracht' en gebruik je de krachten van het kind. Wij merken dat de kinderen binnen de Kinderhuiskamer weinig tot niet betrokken worden bij de invulling van Kinderhuiskamer. Wij denken dat het daarom belangrijk is dat de kinderen betrokken worden bij de invulling van de Kinderhuiskamer en dat zij ook ideeën mogen opperen. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een ideeën box of de kinderen persoonlijk te vragen wat hun ideeën zijn. Hierdoor is het niet alleen een Kinderhuiskamer, maar is de Kinderhuiskamer ook van de kinderen.

9.5 Vervolgonderzoek: toerusting vrijwilligers

Wij denken dat het naast het inzicht hebben in de verschillende doelstellingen het ook belangrijk is dat de vrijwilligers beter worden toegerust. Zoals in hoofdstuk 6 wordt benoemd hebben de vrijwilligers geen pedagogische achtergrond. Het is daarom belangrijk dat de vrijwilligers worden toegerust omdat hierdoor de kwaliteit van de Kinderhuiskamer wordt verhoogd. Het is belangrijk dat de toerusting van de vrijwilligers wordt aangepast aan het niveau van de vrijwilligers. Dit is belangrijk omdat het niveauverschil bij de vrijwilligers groot is, waardoor het belangrijk is om te kijken wat de krachten zijn van elke vrijwilliger, omdat de vrijwilliger hierdoor meer tot zijn recht komt. Wij denken namelijk dat de vrijwilligers meer in hun 'eigen kracht' gezet kunnen worden. Een voorbeeld van een vrijwilliger meer in zijn of haar 'eigen kracht' zetten is de vrijwilliger te vragen wat hij of zij graag zou willen doen tijdens de Kinderhuiskamer of wat hij of zij leuk zou vinden om te organiseren. Een vrijwilliger vindt het bijvoorbeeld veel gemakkelijker één op één contact te maken en wil daarom elke woensdagmiddag 10 minuten een kind individueel aandacht geven. Hierdoor wordt de vrijwilliger in zijn 'eigen kracht' gezet.

Wij denken dat op het punt van toerusting voor de vrijwilligers nog veel winst te halen is, waardoor de kwaliteit van de Kinderhuiskamer wordt verbeterd. Wij hebben te weinig onderzoek kunnen doen om dit onderwerp goed te behandelen. Daarom denken wij dat het belangrijk is dat er vervolgonderzoek wordt gedaan naar het toerusten van de vrijwilligers binnen de Kinderhuiskamer.

Hoofdstuk 10: Productbeschrijving

10.1 Inleiding

In het plan van aanpak hebben wij beschreven dat wij een methodische wijze wilden gaan ontwikkelen als beantwoording op de hoofdvraag. Wij hebben veel onderzoek gedaan en interviews afgenomen om uiteindelijk een goede methodische wijze te kunnen ontwikkelen die aansluit bij de Kinderhuiskamer en het vergroten van 'eigen kracht' bij kinderen. Naast de interviews met de opdrachtgevers en de vrijwilligers hebben wij ook een interview gehad met creatief kinderwerker Matthijs Vlaardingerbroek. Dit interview was specifiek gericht op de methodische wijze. Hij heeft ons tips en inspiratie gegeven voor het ontwikkelen van een methodische wijze. Door middel van al deze factoren en het analyseren van de data hebben wij een methodische wijze ontwikkeld. In de productomschrijving beschrijven wij wat voor methodische wijze wij hebben ontwikkeld en waarom wij hier voor hebben gekozen.

10.2 'Eigen kracht'

Wij hebben onderzoek gedaan naar de definiëring van 'eigen kracht' bij kinderen. Daarbij kwamen heel duidelijk de vijf dimensies van 'eigen kracht' naar voren. De vijf dimensies zijn: persoonlijke eigenschappen, talent en vaardigheden, zingeving, krachten en mogelijkheden en kennis en ervaring. In ons product maken wij daarom gebruik van vier van de vijf dimensie om de 'eigen kracht' van de kinderen te vergroten. Wij hebben ervoor gekozen om de dimensie 'kennis en ervaringen' niet mee te nemen in ons product omdat een kind voornamelijk kennis moet vergaren door te leren. Wij vinden niet dat dit past bij de doelstellingen van de Kinderhuiskamer. De Kinderhuiskamer vindt het belangrijk om laagdrempelig en vrijblijvend te zijn en de activiteiten ontspannend te houden. Ook doen kinderen vooral ervaringen op in het dagelijkse leven, niet alleen bij de Kinderhuiskamer. Op advies van Matthijs Vlaardingerbroek hebben wij deze dimensies omgebogen naar vier thema's die goed aansluiten bij de Kinderhuiskamer. Bij deze thema's hebben we verschillende activiteiten bedacht waardoor de kinderen op een creatieve manier werken aan het thema en de kinderen hun 'eigen kracht' vergroten. Hieronder geven wij weer welke dimensies wij gebruiken in de methodische wijze. Daarnaast beschrijven wij ook per thema welke doelstellingen centraal staan in de thema's.

10.2.1 Het kind is uniek

We hebben de dimensie persoonlijke eigenschappen vervormd naar het thema 'het kind is uniek'. Binnen dit thema gaat het over de eigenschappen van de kinderen. Weten ze wie ze zijn en welke persoonlijkheidskenmerken ze hebben? We werken binnen dit thema aan de volgende doelen:

- De kinderen leren zichzelf omschrijven aan de hand van bepaalde persoonlijkheidskenmerken.
- De kinderen leren dat ze uniek zijn en iedereen een eigen persoonlijkheid heeft waardoor iedereen speciaal is.
- De kinderen leren dat het belangrijk is om je niet anders voor te doen, maar jezelf te zijn, omdat je mooi bent zoals je bent.

10.2.2 Talenten en vaardigheden

De dimensie talenten en vaardigheden hebben wij letterlijk overgenomen. Bij dit thema gaat het specifiek over de sociale vaardigheden. Daarnaast besteden we bij dit thema aandacht aan de talenten van het kind, waar ben ik goed in? We werken in dit thema aan de volgende doelen:

- De kinderen leren om voor zichzelf op te komen en assertief te zijn.
- De kinderen leren elkaar complimentjes te geven en te ontvangen. Daarnaast wordt er door middel van de complimentjes ook aan het zelfvertrouwen gewerkt.

- De kinderen leren de emoties.
- De kinderen leren dat het niet leuk is om gepest te worden en er alleen voor te staan.
- De kinderen leren initiatief te nemen.
- De kinderen leren de leiding te nemen.
- De kinderen leren samen te werken met anderen kinderen.
- De kinderen leren creatief te denken.
- De kinderen leren dat het belangrijk is om aandacht te hebben voor de ander.
- De kinderen leren hun talenten kennen en leren deze te presenteren aan anderen.
- De kinderen leren hun talenten te gebruiken.

10.2.3 De omgeving

De dimensie krachten en mogelijkheden hebben wij vervormd naar 'de omgeving'. In dit thema gaat het over de omgeving van het kind. Wie zijn er belangrijk voor het kind? Wie hebben de kinderen in de omgeving die de krachten van het kind vergroten? Daarnaast komt er in het thema ook naar voren op welke wijze het kind zijn of haar 'eigen kracht' inzet om anderen te helpen. In dit thema worden er aan de volgende doelen gewerkt:

- Voor de kinderen wordt inzichtelijk wie ze in hun omgeving hebben en wat deze mensen voor hen betekenen.
- De kinderen leren dat het belangrijk is om anderen te helpen als iemand dit nodig heeft.
- De kinderen leren dat ze bij bepaalde taken de omgeving nodig hebben en dat het belangrijk is om je omgeving om hulp te vragen.
- De kinderen worden zich bewust van de wijk waarin zij wonen.

10.2.4 Dromen van het kind

De dimensie zingeving hebben wij vervormd naar 'dromen van een kind'. Wat wil een kind later bereiken? Wat zijn zijn of haar dromen en wensen? In het thema komt ook naar voren wat de kinderen er voor moeten doen om hun dromen te bereiken. In dit thema wordt er aan de volgende doelen gewerkt.:

- De kinderen leren dat het belangrijk is om dromen en wensen te hebben.
- De kinderen leren dat het belangrijk is om niet zomaar je droom op te geven.
- De kinderen leren dat het belangrijk is om voor je droom te gaan en dit niet door anderen af te pakken.
- De kinderen leren om na te denken over de toekomst.

10.3 Doelgroep

De Kinderhuiskamer is bedoeld voor kinderen op de basisschool. De ontwikkeling die de kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar door maken is erg groot. Wij denken dat het daarom niet mogelijk is om een passende methodische wijze voor de complete doelgroep te ontwikkelen die de 'eigen kracht' van de kinderen vergroot. De kans is groot dat de jonge kinderen dan worden overvraagd en de oudere kinderen worden ondervraagd. De opdrachtgevers en twee vrijwilligers gaven ook aan dat het belangrijk is om rekening te houden met de leeftijden en de activiteiten in te delen in leeftijdscategorieën. Matthijs Vlaardingerbroek was van mening dat kinderen vanaf acht jaar de mogelijkheid hebben om na te denken over zijn of haar leven. De jongere kinderen zijn volgens Matthijs Vlaardingerbroek hier nog niet toe in staat, deels omdat ze nog te veel op zichzelf gericht zijn. Uit de literatuur blijkt dat kinderen op de basisschool een 'eigen ik' ontwikkelen, waardoor ook het vermogen ontstaat om over na te denken en een zelfbeeld te ontwikkelen (Hedriksen, 2011) (Feldman, 2005). Jonge kinderen op de basisschool staan nog aan het begin van dit proces en de oudere kinderen op de basisschool zijn al verder gevorderd. Wij hebben er daarom voor gekozen om de methodische wijze te richten op de kinderen vanaf acht jaar. Zo proberen wij zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de belevingswereld en de ontwikkeling van deze leeftijdscategorie. Naast

het voordeel dat je door een duidelijk doelgroep passender activiteiten kunt bedenken, is het ook een voordeel dat er kleinere groepen ontstaan. Hierdoor kan de vrijwilliger meer persoonlijke aandacht geven en motiveren in het programma. Het gevolg van betere begeleiding is dat de methodische wijze hierdoor wordt versterkt.

10.4 Opbouw methodische wijze

Zoals wij eerder hebben beschreven hebben wij de methodische wijze opgebouwd in thema's. Aan het begin van de methodische wijze geven wij een korte algemene werkwijze weer. Daarin wordt beschreven wat het doel is van de methodische wijze, welke thema's er worden behandeld en welke punten belangrijk zijn om mee te nemen als spelleider. Onder elk thema zijn 13 activiteiten verdeeld van 10-20 minuten. Bij elke activiteit worden de benodigdheden vermeld. Wij hebben ervoor gekozen om zo min mogelijk gebruik te maken van spullen bij de activiteiten; wanneer wij gebruik maken van benodigdheden zijn die vaak al voor handen. Hierdoor zijn de activiteiten gemakkelijk uit te voeren. Daarnaast laten de activiteiten daardoor ook zien dat het niet nodig is om veel spullen voor handen te hebben om een leuke activiteit te doen. Vervolgens leggen we uit wat de activiteit inhoudt, daarna geven wij korte doelstellingen weer en een aantal specifieke tips voor de spelleider. Wij hebben een laagdrempelige en eenvoudige methodische wijze ontwikkeld. Dit was een belangrijke voorwaarde voor het ontwikkelen van een methodische wijze die past bij het imago van de Kinderhuiskamer. De Kinderhuiskamer vindt het belangrijk om laagdrempelig te zijn, zodat iedereen zich welkom voelt. De voorwaarde dat de methodische wijze eenvoudig moet zijn, is belangrijk zodat het bruikbaar is voor de vrijwilligers. Veel vrijwilligers hebben geen pedagogische achtergrond, daarnaast is er een groot niveau verschil binnen de Kinderhuiskamer. Door de algemene werkwijze, doelstellingen en de tips die worden vermeld bij de activiteiten, kunnen vrijwilligers die geen pedagogische achtergrond hebben, maar wel sociaal vaardig zijn om in contact te gaan met de kinderen, de methodische wijze ook uit voeren. Door middel van deze verschillende facetten worden de vrijwilligers ook op een laagdrempelige manier aangestuurd om methodisch te werk te gaan.

Naast het feit dat het een laagdrempelige en eenvoudige methodische wijze is een ander voordeel dat het een methodische wijze is wat gemakkelijk kan worden geïntegreerd in de Kinderhuiskamer. Het zijn eenvoudige, originele en korte activiteiten. Na de pauze is er ruimte om de activiteiten uit te voeren in een apart ruimte. Daarnaast is het ook een methodische wijze waar vrijwilligers mee kunnen werken. Door deze facetten is het goed te integreren binnen de Kinderhuiskamer.

Literatuurlijst

- Aerden, I. (2010). *Talenten ontwikkelen*. Leuven: CEGO Publishers.
- Angenent, H. (2013). *Opvoeding en persoonlijkheidsontwikkeling*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Baarda, D., Goede, M., & Teunissen, J. (2009). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Behrend, D. (2008). *Muzisch-Agogische-Methodiek*. (5^e druk). Bussum: Coutinho.
- Belonen (z.d.). Opgeroepen op 8 april 2015, van <http://wij.nl/kind-info-opvoeding/artikel/belonen>
- Berding, J. (z.d.). Participatie van kinderen: de basis van opvoeding en onderwijs. Opgeroepen op 27 maart 2015, van <http://korczak.nl/stichting/category/janusz-korczak/>
- Bögels, S. M. (2008). Tips voor ouders: Autonomie van uw kind bevorderen. Opgeroepen op 28 maart 2015, van http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-90-313-6585-2_8
- Brinkman, F. (2005). *Denken over je vak*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Burgerparticipatie (z.d.). Opgeroepen op 15 april 2015, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/burgerschap/burgerparticipatie>
- Cantillion, B., Verbist, G., & de Maesschalck, V. (2004). De sociaal-economische positie. gedownload op 6 april 2015, van http://www.steunpuntwse.be/system/files/overwerk_2004_1-2_29.pdf
- Cognitief: Wat betekent dat? (z.d.). Opgeroepen op 28 maart 2015, van <http://www.gezondheidsnet.nl/hersenen-en-geheugen/cognitief-wat-betekent-dat>
- Compliment (z.d.). Opgeroepen op 16 maart 2015, van <http://www.encyclo.nl/begrip/compliment>
- creativiteit en creativiteitsontwikkeling binnen het onderwijs (z.d.). Opgeroepen op 8 april 2015, van muziekdidactiek: <http://www.muziekdidactiek.nl/tiki-index.php?page=Creativiteit+en+creativiteitsontwikkeling+binnen+het+onderwijs>
- van Dale. (z.d.). Opgeroepen op 4 april 2015, van <http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=keuze&lang=nn>
- de Corte, K., Bal, S., Antrop, I., & van den Haute, E. (2012). *Empowerment van de context*. Antwerpen - Apeldoorn: Garant.
- Delfos, & Martine, F. (2005). *Ontwikkeling in een vogelvlucht*. (4^e druk). Amsterdam: Harcourt .
- de Vos - van der Hoeven, T. (z.d.). Opgeroepen op 27 maart 2015, van <http://www.opvoedadvies.nl/grenzen.htm>
- de Winter, M. (2006). *Opvoeding in democratie*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Decentralisaties (z.d.). Opgeroepen op 5 januari 2015, van http://www.capelleaandenijssel.nl/zorgen-welzijn/decentralisaties_41708/?q=decentralisaties

- Dijkstra, A. (2000). Diversiteit in gezinsvormen en levnskansen van kinderen op langere termijn. gedownload op 6 april 2015, van <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Gebruiker/Mijn%20documenten/Downloads/bg-29-02-dykstra.pdf>
- Dudink, A. (2008). *Creativiteit in de hulpverlening*. Amsterdam: Boomonderwijs.
- Eenoudergezin (2014). Opgeroepen op 6 april 2015, van <http://www.nji.nl/nl/Databanken/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-onderwerp-Eenoudergezin>
- Feldman, R. S. (2005). *Ontwikkelingspsychologie*. (3^e druk). Benelux: Pearson Education Benelux.
- Furman, B. (2013). *Ik ben trots op je, oplossingsgericht communiceren voor ouders en professionals*. Huizen: Pica.
- Geschiedenis (z.d.). Opgeroepen op 5 januari 2015, van <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/vws/organisatie/geschiedenis%5B2%5D>
- Groenendaal, H., & Dekovic, M. (2000). Risicofactoren voor kwaliteit van de opvoeding. Opgeroepen op 27 maart 2015, van <http://www.pedagogiek-online.nl/index.php/pedagogiek/article/view/10/9>
- Hedriksen, J. (2011). *Het verhaal van een kind*. Amersfoort:: ThiemeMeulenhoff.
- Hoex, N. (z.d.). De invloed van creativiteit op het probleemoplossend vermogen bij volwassenen en kinderen. Opgeroepen op 27 maart 2015, van <http://dare.uva.nl/cgi/arno/show.cgi?fid=212352>
- Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind (z.d.). gedownload op 24 maart 2015, van <http://www.kinderrechten.nl/images/13/194.pdf>
- Janusz Korczak stichting Amsterdam. (2010). *Kinderen zijn al burgers*. Gorinchem: Uitgeverij Narratio.
- Jeugdparticipatie (z.d.). Opgeroepen op 8 april 2015, van <http://www.nji.nl/Wat-is-jeugdparticipatie>
- Jumelet, H., & Wenink, J. (2012). *Zorg voor onszelf? Eigen kracht van jeugdigen, opvoeders en omgeving, grenzen en mogelijkheden voor beleid en praktijk*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Kaleidoscoop (z.d.). Opgeroepen op 8 april 2015, van <http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Projecten-Kaleidoscoop/Wat-is-Kaleidoscoop>
- Kerncijfers wijken en buurten 2009-2012 (2014). Opgeroepen op 6 april 2015, van <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=70904ned&D1=a&D2=0,8277,828,8,12673&D3=a&HDR=T&STB=G1,G2&VW=T>
- Kinderclubs (z.d.). Opgeroepen op 4 april 2015, van <http://www.kinderclubs.nl/>
- Kinderen 0-17 jaar in eenoudergezinnen thuiswonend, 2014 - Postcodes (2014). Opgeroepen op 6 april 2015, van <http://capelle-ijssel.buurtmonitor.nl/>

- Kinderwerk (z.d.). gedownload op 8 april 2015, van http://www.rastergroep.nl/wp-content/uploads/2015/03/drieluik_kinderwerk_versie-2-def.pdf
- Kohnstamm, R. (2009). *Ontwikkelingspsychologie, de schoolleeftijd*. (4^e druk). Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Korenstra, E. (2007/2008). *Veilig opgroeien in Capelle aan de IJssel*. Capelle aan de IJssel: Paradogs en Grafisch geluk.
- Kroon, T. (2006). Het belang van grenzen stellen. gedownload op 28 maart 2015, van http://www.hjk-online.nl/assets/documentenservice_zen/hjk/archief/2006/09_mei_2006/jrg33-mei2006-kroon-pedagogiek-hetbelangvangrenzenstellenaanhetjongekind.pdf
- Kuin, M., & Peters, P. (2014). *Zelfbeeldtraining voor kinderen en jongeren: Competitive Memory Training (COMET)*. Houten: Bohn stafleu van Loghum.
- Lasker, M., & Nijsten, C. (2010). *Uitgaan van potenties*. 's Hertogenbosch: K2 Advies Implementatie Training.
- Lohuis, J., & Nordeman, R. (2013). *Bewoners enquête Capelle aan de IJssel*. Nieuwegein: I&O Research.
- Meij, H. (2011). De basis van opvoeding en ontwikkeling. Gedownload op 25 maart 2015 <http://www.nji.nl/nl/Normale-ontwikkeling-pdftekst.pdf>
- Meijs, L. (1997). *Management van vrijwilligersorganisaties*. Utrecht: NOV publicaties.
- Mönks, F., & Knoers, A. (2009). *Ontwikkelingspsychologie*. (13^e druk). Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- Motorische ontwikkeling (z.d.). Opgeroepen op 28 maart 2015, van <http://www.kijkopontwikkeling.nl/problemen/motorische-ontwikkeling/definitie.html>
- Movisie (2013). Kennisdossier 5: Zelfregie, eigen kracht, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Gedownload op 24 maart 2015, van https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Kennisdossier%205%20Zelfregie%20eigen%20kracht%20zelfredzaamheid%20en%20eigen%20verantwoordelijkheid%20%5BMOV-1421737-0.1%5D.pdf
- Mul, H.M. (2006). *Match or Mismatch: De invloed van leerstijlen op ontdekkend en ervaringsleren*. Enschede: Universiteit Twente.
- Nederlands Jeugd Instituut (z.d.). Dossier Eigen Kracht. Opgeroepen op 24 maart 2015, van <http://www.nji.nl/Eigen-kracht>
- Nederlands Jeugd Instituut (z.d.). Jeugdparticipatie. Opgeroepen op 27 maart 2015, van <http://www.nji.nl/Wat-is-jeugdparticipatie>
- Nederlands Jeugd Instituut (z.d.). Opvoedstijlen. Opgeroepen op 27 maart 2015, van <http://www.nji.nl/Achtergronden-Opvoedstijlen>

- Nederlands Jeugd Instituut (z.d.). Wat is de pedagogische civil society. Opgeroepen op 28 maart 2015, van <http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Allemaal-opvoeders/Wat-is-de-pedagogische-civil-society>
- Neuman, W. (2000). *Basics of Social Research: Qualitative and Quantitative Approaches*. Boston: Allyn and Bacon.
- Niejenhuis, M.V. (2011). Erfgoed op de BSO. Opgeroepen op 28 maart 2015, van <http://www.deltion.nl/erfgoed/handleiding>
- Nieuwe visie op leren (z.d.). Opgeroepen op 28 maart 2015, van http://www.wittering.nl/Digidact_C01/default.asp?ComID=63&time=-1&modid=2740&itemid=0
- Nieuwsuur (2014). Tussen Wal en Schip in 2015 [TV-uitzending]. Opgeroepen op 30 januari 2015, van <http://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2006956-tussen-wal-en-schip-in-2015.html>
- Normale ontwikkeling (z.d.). gedownload op 15 april 2015, van <http://www.nji.nl/nl/Normale-ontwikkeling-pdftekst.pdf>
- Nusselein, M. (2008). *Er waren vijf kleuren*. Gorichem: Narratio.
- Participatie en activering (z.d.). Opgeroepen op 14 april 2015, van <https://www.movisie.nl/kennisdossiers/participatie-activering>
- Pedagogisch klimaat (z.d.). Opgeroepen op 15 april 2015, van <http://wij-leren.nl/pedagogisch-klimaat-artikel.php>
- Perkins, D.D., & Zimmerman, M.A. (1995). Empowerment theory, research, and application. *American Journal of Community Psychology*, 23, 569. Opgeroepen op 12 maart 2015, van <http://link.springer.com/article/10.1007/BF02506982#page-1>
- Perspectief (z.d.). Opgeroepen op 5 januari 2015, van <http://www.perspectief-jeugdwerk.nl/wie.php>
- Positieve bekrachtiging (2015). Opgeroepen op 23 maart, 2015, van http://www.slo.nl/downloads/Imp/BiologieHavo/Gedraagje/Gedraag_20je_20L5_20Info.nu.pdf/
- Potting, M. (z.d.). Het belang van het handelen van de welzijnswerker. Opgeroepen op januari 20, 2015, van <http://www.tinteling.org/#het-belang-van-het-handelen-van-de-welzijnswerker>
- Piramide van Maslow (z.d.). Opgeroepen op 24 april 2015, van <http://www.managementgoeroes.nl/management-modellen/piramide-van-maslow/>
- Putters, K. (2013). *Verzorgingsstad, tussen verzorgingsstaat en participatiesamenleving*. vijftiende Wibautlezing. Utrecht: Centrum voor lokaal bestuur.
- Quotes (z.d.). Opgeroepen op 30 april 2015, van http://www.goodreads.com/author/quotes/123318.Janusz_Korczak
- Remmerswaal, J. (2008). *Handboek groepsdynamica*. (10^e druk). Soest: Uitgeverij Nelissen.

- Rijn, M. (2014). Regels inzake de gemeentelijke ondersteuning op het gebied van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015). Opgeroepen op 20 Januari 2015, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33841-j.html>
- Schnabel, P., Bijl, R., & de Hart, J. (2008). Betrekkelijke betrokkenheid. Opgeroepen op 25 maart 2015, van file:///C:/Documents%20and%20Settings/Gebruiker/Mijn%20documenten/Downloads/Betrekkelijke%20betrokkenheid_Sociaal%20en%20Cultureel%20Rapport%202008.pdf
- Schreuder, L., Boogaard, M., Fukink, R., & Josette, H. (2011). *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar*. Amsterdam: Reed Business.
- Singendonk, K., & Meesters, G. (2002). *kind en echtscheiding, een ontwikkelings-psychologisch perspectief*. Amsterdam: Pearson.
- Singer, E., & Loes, K. (z.d.). Basiscommunicatie. Opgeroepen op 28 maart 2015, van http://www.pedagogischkader.nl/fileadmin/user_upload/Afbeeldingen/Hfdst_Peka_0-4_jaar/PKK_0-4_H7.pdf
- Sociaal emotionele vaardigheden (z.d.). Opgeroepen op 28 maart 2015, van <http://wijleren.nl/sociaal-emotionele-vaardigheden.php>
- Struyven, K., Baeten, M., Kyndt, E., & Sierens, E. (2009). *Groot worden*. Houten : Bohn Stafleu van Loghum.
- Talent House (z.d.). Opgeroepen op 9 april 2015, van <http://www.nji.nl/nl/Databanken/Databank-Methodieken-Pedagogische-Kwaliteit/Overzicht-methodieken/Talenthouse>
- ter Horst, W. (2006). *Het herstel van het gewone leven*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- The United Nations Children's Fund. (2002). *The state of the world's children 2003*. New York: The United Nations Children's Fund.
- Transities sociaal domein (z.d.). Opgeroepen op 5 januari 2015, van <http://www.nji.nl/nl/Transitie-jeugdzorg-Beleid/Transities-sociaal-domein>
- trial-and-error (z.d.). Opgeroepen op 9 april 2015, van <http://www.encyclo.nl/begrip/Trial-and-error>
- Troonrede 2013 (2013). Opgeroepen op 10 februari 2015, van <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/toespraken/2013/09/17/troonrede-2013.html>
- van den Berg, B., van Steenis, A., & de Valk, J. (2007). *Geloof je het zelf?!* Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- van der Ploeg, J. (2011). *De sociale ontwikkeling van het kind*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- van Dijk, M., & Gemmeke, M. (2010). *De kracht van de pedagogisch civil society*. Nederlands Jeugd Instituut.

Vane, S. (1996). *Werken met drama*. Amsterdam: Boom Nelissen.

Veldman, J. (2005). *5 x B!* Utrecht: Civiq.

Verhofstadt-Denéve, L., van Geert, P., & Vyt, A. (2003). *Handboek ontwikkelingspsychologie*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Verhulst, C.F. (2005). *De ontwikkeling van een kind*. Assen: Koninklijke van Gorcum .

Vrijwilliger (z.d.). Opgeroepen op 14 april 2015, van <http://www.encyclo.nl/begrip/Vrijwilliger>

Vrijwilligerswerk (z.d.). Opgeroepen op 14 april 2015, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrijwilligerswerk>

Bijlagen

1.1 Definiëring 'eigen kracht'

Bij volwassenen wordt er onder het begrip 'eigen kracht' het volgende verstaan: Je krachten en talenten gebruiken, waardoor je zelf tot oplossingen komt voor problemen, zodat het probleem compleet verdwijnt of dragelijker wordt. Hierdoor houd je de regie over je eigen leven.

Wanneer we dit doortrekken naar kinderen verstaan wij het volgende onder het vergroten van 'eigen kracht': Bij kinderen gaat het vooral over talenten en krachten ontwikkelen op verschillende vlakken voor het heden en de toekomst. Een aantal levensgebieden staat hierbij centraal:

- Persoonlijke eigenschappen:
 - Wat zijn goede eigenschappen van mij?
 - Vinden anderen kinderen mij aardig?
 - Wat doe ik als ik boos word?
 - Wat doe ik als ik verdrietig ben?
 - Ben ik bang om te falen?
- Talenten en vaardigheden:
 - Wat zijn mijn talenten?
 - Waar ben ik minder goed in?
 - Welke vaardigheden zou ik willen leren?
 - Hoe maak ik vriendjes?
- Zingeving:
 - Wat wil ik later worden?
 - Waarom ga ik naar school?
- Krachten en mogelijkheden in de omgeving:
 - Hoe ga ik respectvol met anderen mensen en kinderen in mijn omgeving om?
 - Hoe kan ik anderen helpen?
 - Hoe kunnen anderen mij helpen?
 - Als ik geheimen heb of problemen heb, durf ik dat tegen iemand vertellen?
- Kennis en ervaring:
 - Ik weet hoe ik een praatje met iemand maak.
 - Ik weet hoe ik boodschappen moet doen.

Het is voor een kind erg belangrijk om zich op deze verschillende gebieden te ontwikkelen, zodat het kind bijvoorbeeld in staat is om voor zichzelf op te komen, vriendjes te maken of zijn talenten te leren kennen. Het kind vergroot zo zijn of haar 'eigen kracht'. Het uiteindelijk doel hiervan is dat het kind wordt voorbereid op de toekomst, zodat het kind in staat is de controle te houden over zijn of haar eigen leven en in staat is zelf problemen op te lossen.

1.2 Topiclijsten

1.2.1 Topiclijst interview opdrachtgevers

Introductie

Toestemming opname/ naam gebruik

Algemene informatie

Ontstaan van de organisatie/Kinderhuiskamer

Taken binnen de Kinderhuiskamer

Doel

Met welk doel hebben jullie de Kinderhuiskamer opgezet?

Wat waren de beweegredenen om dit als doel te stellen?

Hoe komt dit doel tot uiting in de Kinderhuiskamer?

Hoe werken jullie en vrijwilligers aan dit doel?

Is het doel nu nog hetzelfde als bij de start van de Kinderhuiskamer?

Zo nee, hoe is dit doel veranderd?

Kinderen

Kunnen jullie de doelgroep van de kinderhuiskamer omschrijven?

leefomgeving

niveau

aantal

interesse

sociale ontwikkeling

Activiteiten

Welke activiteiten worden er op de Kinderhuiskamer gedaan?

Hoe worden deze activiteiten bedacht en uitgewerkt?

Wordt er bij de Kinderhuiskamer aan persoonlijke thema's gewerkt (Zoals sociale vaardigheden, zelfvertrouwen, talenten ontwikkelen)?

Zo ja, hoe wordt hieraan gewerkt?

Methodiek

Maken jullie gebruik van methodiek?

Vinden jullie het belangrijk om op een methodische wijze te werk te gaan in de Kinderhuiskamer?

Zo ja, waarom vinden jullie dit belangrijk?

Hoe zou de Kinderhuiskamer op een meer methodische wijze kunnen werken?

Zijn er bepaalde bestaande methodieken die jullie aanspreken?

Leersituatie persoonlijke ontwikkeling

Wat leren de kinderen bij de Kinderhuiskamer?

Zien jullie mogelijkheden bij de kinderen om meer te leren binnen de Kinderhuiskamer?

Zo ja, welke mogelijkheden?

Zien jullie grenzen bij de kinderen om meer te leren binnen de Kinderhuiskamer?

Zo ja, welke grenzen?

Zouden de kinderen het leuk vinden om wat te leren?

Vinden jullie het van belang dat de kinderen meer leren op de Kinderhuiskamer?

Zo ja, waarom vinden jullie dit van belang?

Welk effect heeft het bezoeken van de Kinderhuiskamer op de kinderen? Is er ontwikkeling te zien?

Eigen kracht

Wat verstaan jullie onder het begrip 'eigen kracht' (bij kinderen)?

Hebben jullie er wel eens met elkaar over gesproken om de eigen kracht van de kinderen van de kinderhuiskamer te vergroten?

Zijn jullie bewust bezig met het stimuleren van de 'eigen kracht' van de kinderen?

Zo ja, op welke manier doen jullie dit?

Wat is het effect hiervan?

Waarom vinden jullie het belangrijk om de eigen kracht van de kinderen te vergroten?

Hebben de kinderen behoefte aan het vergroten van de 'eigen kracht'?

Op welke vlakken van de ontwikkeling van de kinderen is nog groei mogelijk wat betreft · eigen kracht?

Hoe zouden jullie als kinderhuiskamer de eigen kracht van de kinderen kunnen vergroten?

Stimuleren sociaal functioneren

1. Respect hebben voor elkaar
2. Naar de ander om kijken
3. Pesten
4. Talenten gebruiken en ontwikkelen
5. zelfvertrouwen
6. Motivatie voor school
7. Toekomst

Mogelijkheden Kinderhuiskamer

Welke mogelijkheden heeft de Kinderhuiskamer om de eigen kracht van de kinderen te vergroten?

Kosten

Ruimte

Bezetting

Welke grenzen heeft de Kinderhuiskamer om de eigen kracht van de kinderen te vergroten?

Kosten

Ruimte

Bezetting (vrijwilligers en kinderen)

Vrijwilligers

Hoe werven jullie vrijwilligers voor de Kinderhuiskamer?

Vinden jullie het belangrijk dat vrijwilligers bepaalde kwaliteiten bezitten voor het werken met de kinderen op de Kinderhuiskamer?

Staan de vrijwilligers open voor het werken vanuit een bepaalde methodische wijze?

Hebben de vrijwilligers genoeg draagkracht om te werken vanuit een methodische wijze?

Hebben de vrijwilligers genoeg tijd voor het werken vanuit een methodische wijze?

Ideeën

Hebben jullie nog goede ideeën over de methodische wijze?

Wat zouden jullie graag terug zien in de methodische wijze?

Waar moeten we verder rekening mee houden bij het maken van een methodische wijze?

Afsluiting

Heeft u verder nog vragen of opmerkingen?

1.2.2 Topiclijst interview vrijwilligers

Introductie

voorstellen

korte toelichting op het onderzoek

korte toelichting op het interview

Toestemming opname/ naam gebruik

Algemene informatie

takenpakket binnen de kinderclub? (taken van de geïnterviewde binnen de organisatie)

levensbeschouwing?

Kinderclub

activiteiten

invulling middagen, verandering?

Positief

negatief

thema's?

Persoonlijk

algemeen

Doel

Met welk doel is de kinderhuiskamer opgezet?

Zie je dat terug in de kinderhuiskamer?

Wat vind je belangrijk aan de kinderhuiskamer?

Waarom vind je dat belangrijk?

Wordt er met elkaar gesproken over dit doel?

Leersituaties creëren /eigen kracht

Heeft u wel eens van het begrip 'eigen kracht' gehoord?

Het begrip uitleggen aan de hand van de definitie

Denkt u dat de kinderhuiskamer de eigen kracht vergroot van de kinderen?

Zo ja, op welke aspecten vergroot de kinderhuiskamer de 'eigen kracht'?

samenwerken

delen

samen spelen

respect hebben voor elkaar

leren de kinderen iets binnen de kinderhuiskamer?

Zo ja, wat leren de kinderen?

- talent ontwikkeling

- kwaliteiten

- samenwerken

- delen

- samen spelen

- respect hebben voor elkaar

Bent u bewust bezig de kinderen iets aan te leren binnen de kinderhuiskamer?

Wat is het effect van het bezoek aan de kinderhuiskamer door de kinderen?

Heeft u een idee hoe de kinderhuiskamer de kinderen meer kan aanleren?

Wordt er met elkaar gesproken op welke wijze de kinderen het best benaderd kunnen worden?

Mogelijkheden en grenzen kinderen

Denkt u dat de kinderen meer kunnen leren binnen de kinderhuiskamer?

Denkt u dat de kinderen behoefte hebben om meer te leren bij de kinderhuiskamer op een speelse wijze?

Denkt u dat de kinderen ergens moeite mee hebben om aan te leren?

Wat zijn de interesses van de kinderen?

Ziet u dingen die de kinderen lastig vinden binnen de huiskamer?

Zo ja, zou de kinderhuiskamer kunnen bijdrage om deze dingen aan te leren?

Mogelijkheden en grenzen vrijwilligers

methode

Zou u het prettig vinden om met een methode te werken?

Zo ja, waarom?

Zo nee, waarom niet?

Thema's

Wat zou u ervan vinden om met een thema te werken? (persoonlijke thema's)

Interesse

Wat lijkt u leuk om nog voor de kinderhuiskamer te doen?

Wat voor verandering zou u mogelijk aanspreken binnen de kinderhuiskamer?

Tijd

Hoeveel tijd besteedt u aan de kinderhuiskamer?

Zou u bereidt zijn meer tijd te besteden aan de kinderhuiskamer?

Afsluiting

Heeft u verder nog vragen of opmerkingen?

1.2.3 Topiclijst andere kinderwerk organisaties

Introductie

voorstellen

korte toelichting op het onderzoek

korte toelichting op het interview

- Toestemming opname/ naam gebruik

Algemene informatie

takenpakket binnen de kinderclub? (taken van de geïnterviewde binnen de organisatie)

levensbeschouwing?

Kinderclub

Kunt u de doelgroep van de kinderclub omschrijven?

- Leeftijd
- Nationaliteit
- leefomgeving

Wat voor activiteiten worden er ondernomen met de kinderen?

- Knutselen
- Sport
- Toneel
- Koken/bakken

werken jullie aan thema's?

- persoonlijke ontwikkeling

Doel

Wat is het doel van de kinderclub?

Wat vinden jullie belangrijk binnen de kinderclub?

Wat zijn de beweeg redenen om dit doel te bereiken?

Hoe zie je het doel terug binnen de werkzaamheden van de kinderclub?

Op welke wijze wordt het doel onder collega's gecommuniceerd?

Methodiek

Wat verstaan jullie onder een methodiek/ methodische wijze?

Wordt er vanuit een bepaalde methodiek gewerkt

- zo ja, welke methodiek? Wat houdt deze methodiek in?
- zo nee, wat is de beweeg reden om niet vanuit een bepaalde een methodiek te werken?

Leersituatie creëren

Leren de kinderen iets op de kinderclub?

- Wordt hier door de vrijwilligers bewust aan gewerkt?
- Zo ja, wat leren de kinderen op de kinderclub?
- Op welke manier wordt de kinderen op de kinderclub iets aangeleerd?

Waarom vinden jullie het belangrijk om de kinderen wat aan te leren op de kinderclub?

Op welke manier kan de kinderclub de kinderen meer meegeven/aanleren?

eigen kracht

Heeft u wel eens van het begrip 'eigen kracht' gehoord?

Wat verstaan jullie onder het begrip "eigen kracht"?

uitleg begrip 'eigen kracht'

Zijn jullie bewust bezig met het vergroten van eigen kracht van de kinderen binnen de kinderclub?

- waarom vindt u dat belangrijk?

- Zo ja, op welke manier wordt dit gedaan?
 - wat is het effect hiervan?
- Hebben de kinderen behoefte aan het vergroten van de 'eigen kracht'?
- Op welke vlakken van de ontwikkeling van de kinderen is nog groei mogelijk wat betreft eigen kracht?

1.3 Kernlabels

1.3.1 Kernlabel achtergrond kinderen

In dit kernlabel staat de achtergrond van de kinderen centraal. In wat voor omgeving en gezin groeien de kinderen op. Wat zijn de mogelijkheden en grenzen van de kinderen binnen de kinderclubs. Zijn er verschillen in het functioneren van de kinderen. Deze aspecten komen in dit kernlabel naar voren.

Fragment	nummer	Label
Schollevaar is wat dat betreft wel echt een beetje, ja best wel diverse wijk. Je hebt heel veel, je hebt sociale huur. Dus daar zitten mensen met ja een lager inkomen. Maar dat is vaak, dat zie je hier ook wel, dit zijn dan weer koopwoningen maar een stukje verder op is dan bijvoorbeeld sociale huur. Dus het zit heel dicht bij elkaar. Soms ook door elkaar. Dus je krijgt daardoor ook kinderen die bijvoorbeeld op hockey zitten, maar ook kinderen die totaal niet kunnen sporten dus dat is heel divers, de inkomstenachtergrond. Er zijn heel veel 1 ouder gezinnen, heel veel alleenstaande moeders. Dat is wel meer dan gemiddeld in Schollevaar en allochtoon/autochtoon ja dat is een beetje 50/50.	1.23	Wijk Schollevaar
Wij weten gewoon niet mee wat normale kinderen zijn. Als de kinderen dan zeggen bedankt als ze naar huis gaan, dan denk je wel van zo he die zijn goed opgevoed.	1.57	'Normale' kinderen
Er zijn ook begeleiders, Erwin is er een van, en de andere dan die hebben ook op de sjaloom school gewerkt en die, nu dus daar en die merken heel erg een verschil tussen die kinderen, dat ze heel erg zelfstandig zijn en eigenlijk die hele groep goed aan te sturen is. Dat je echt aan de huiswerkbegeleiding toe komt. En een andere zei ook van ja hij was echt politie agentje en straf en dit en dat. En ik vroeg dat en dat vond hij niet leuk. Terwijl ik dan dacht van ja maar eigenlijk die kinderen hadden het volgens mij, ja niet zozeer die huiswerkbegeleiding, ja je hoopt dat ze wat van die huiswerkbegeleiding opsteken maar ze hadden misschien meer die aandacht nodig en daar is je doelstelling veel lager. Nou ja dat is dus blijkbaar al een verschil tussen de scholen.	1.58	Verskil scholen
Er zijn sowieso niet zo heel veel jongens die knutselen.	1.61	Jongens
Ik zie ook niet zo dan verschil tussen kinderen uit wat voor opvoedsituatie ze komen. Dat kinderen uit uh, situaties met 2 ouders waar ze het goed hebben die kunnen juist ook onzeker zijn.	1.62	Verskil opvoedsituaties
Ja en dat heb je ook nog wel hoor, want kijk soms als je ziet een arme ouder dat die wel aandacht geeft en dan merk je wel dat dat voor een kind al wel verschil maakt ofzo. Ze kunnen niet op wintersport zoals die ene maar wel, het is wel goed enzo ze hebben wel een goede	1.63	Opvoedingssituatie

ontwikkeling.		
Het is wel eigenlijk als je iets wil gaan leren, is het wel handig dat je een beetje weet uhm wat ze kunnen. Want wij hebben inderdaad ook een, nou ja, een meisje wat nog niet zo lang in NL woont. Dus dan denk soms medewerkers dat ze zwakbegaafd is terwijl ze dat niet is maar ze spreekt de taal nog niet zo goed.	1.64	Niveau kinderen
En als vrijwilliger, ja als je het niet weet dan uh kan je natuurlijk ook een kind overvragen. Of ondervragen.	1.65	Niveau kinderen
En dat maakt dat we zelf wel lastig vinden van hoe kun je ze iets leren, want dat is al snel in de groep. Maar dat niveau is zo verschillende dus je weet niet.	1.68	Verschil niveau kinderen
En dat je dus voor alle niveaus ook activiteiten hebt. Zodat ieder kind ook van zwakbegaafd tot agressief toch daar veilig kunnen functioneren. Dus dat is meer de setting in het algemeen. Dat kun je zo inrichten dat alle kinderen daar kunnen zijn.	1.96	Diversiteit activiteiten
Ja dat, en ook het verschil in niveau. Ja dat je bijvoorbeeld dat je iets hebt voor groep 1 tot en met 3 of 4 ofzo en 5 tot en met 8.	1.125	Verschil in niveau
Hier is het Presikhaaf west. In Presikhaaf west is ongeveer 75 procent van de kinderen allochtoon.	2.16	Wijk
Het zijn voornamelijk kinderen waarvan de ouders uit Turkije Somalië of weet ik veel waar geboren zijn. Maar voor het werk maakt het niks uit.	2.17	Achtergrond kinderen
Nee dat blijft een keuze, dadelijk gaan stagiaires een programma maken en dan had er ook op gestaan uh spel over pesten, ik noem maar wat en. Er zijn hier zoveel kinderen en zoveel verschillende interesses dus er zijn altijd kinderen die dat wel leuk vinden. Die dat wel interessant vinden.	2.26	Keuze mogelijkheid
Er zijn ook kinderen die daar niet tegen kunnen weet je wel. Die het te druk vinden, teveel kinderen, teveel afleiding .	2.37	Te druk
De kinderen die hier op school zitten hebben een achterstand. Hebben een achterstand in taal, een achterstand in vriendjes	2.39	achterstand
Hé dus dat kan weet je wel dus dan kijk je toch van hé wat boeit kinderen wat houdt ze bezig waar willen ze in hun vrije tijd mee bezig zijn.	2.42	Interesse kinderen
Vooral op de woensdag hebben we kinderen met beperkingen of die autistische zijn of anderen dingen hebben.	2.62	Kinderen met beperking
Want dat is vrij lastig eigenlijk nooit in een groep willen werken. Ze willen eigenlijk altijd alles alleen doen. maar goed als hier autistische kinderen komen. Ik kan niet met tien kinderen tien begeleiders op tien kinderen zetten.	2.64	Autistische kinderen
we hebben een heleboel bijzondere kinderen waar we dus inderdaad met school rekening houden soms	2.67	Bijzondere kinderen

vraagt de school ook van wil je op dat kind expres letten of wil je op dat kind expres letten, school mag ook maar hun kinderen voorrang geven in deze activiteiten. Als zij vinden dat een kind noem eens wat vooral creatieve activiteiten moet doen dan krijgen ze daar weer voorrang op. Dus we hebben vooral de nabespreking over de individuele kinderen. Hoe het daar mee ging.		
Kinderen varieert van 15 tot 20 kinderen. Soms zijn het er 8 of 10 het ligt een beetje aan wat we aanbieden, het ligt ook aan vakanties, het ligt aan vrije dagen. Ligt aan het weer.	3.3	Aantal kinderen
Wij merken dat kinderen toch wel komen vanuit een leefomgeving waar meer aan de hand is als alleen nog maar een kind dat alleen thuis druk is en dat ze daar soms gedumt worden om het maar even plat te zeggen. Maar ook kinderen met beperkingen. Kinderen met autisme, kinderen met PDS waarvan ouders het vertrouwen nu in ons hebben om het tegen ons te zeggen wat hun kind mankeert.	3.4	Leefomgeving kinderen
Ook daar zit in, waar wij vroeger thuis konden stoepranden, dat kon in die tijd nog, stonden er geloof ik nog 1 auto in de straat en dat was het wel. Die speelruimte hebben ze natuurlijk ook niet. Dus als ze spelen is het vaak met een broertje of zusje.	3.18	Speelruimte
Kinderen hebben een stempel. En dat wij zo iets hebben van weet je ik kan het stempel wel geven aan adhd maar, wat wil je daarmee zeggen? Ook voor diegene gelden er regels. Dat heeft niks met je beperking te maken.	3.19	Stempel kinderen
Het ene kind is het andere kind niet. En je moet met ieder kind zou je op een andere manier gaan moeten fietsen. Dat is alleen niet alleen zo met volwassenen, met kinderen exact hetzelfde.	3.29	Ieder kind anders
Weet je dan merk je gewoon dat er thuis vaak een bepaalde druk op een kind ligt maar ook op de ouders ligt, want geen tijd om met ze naar de speeltuin te gaan of buiten spelen. Ze zitten of met hun hoofd vol of werken er nog bij. Er zitten kinderen op opvang. Kinderen die bij pleegouders vandaan komen.	3.35	Druk op kinderen
Weet je, kinderen komen uit alle lagen vandaan.	3.36	Diversiteit kinderen
Kinderen komen voor hun plezier.	3.38	Reden bezoek
Het effect, kinderen komen met plezier. Kinderen vinden het leuk. Ze zijn, vragen iedere week wel van juf wat gaan we volgende week doen. Dus ze zijn eigenlijk met een week later al bezig van dat ze zich daar al in verheugen.	3.50	Effect kinderclub
Dat zijn toch weer hele andere kinderen. Ze worden heel anders opgevoed. Het is een hele andere tijd. Ze staan heel anders in het leven zoals mijn kinderen er eigenlijk in stonden. Weet je daar zit best wel een paar	3.56	Generatie verschil

generaties verschil weer in.		
Er zijn ook wel kinderen met een beperking die eigenlijk altijd onder toezicht buiten spelen want anders zijn er eigenlijk altijd wel problemen.	3.57	Kinderen met beperking
we hebben in Deventer vier aandachtswijken waar dus een kinderwerker sowieso vanuit het basis aanbod pijler 1 al vier dagen in de week zichtbaar is.	4.3	Deventer
Nou ik vind Deventer sowieso, we zitten voornamelijk in achterstandswijken. Ik vind Deventer altijd een redelijk rauwe stad, ook een arbeidersstad. Wij hebben onze wijken genummerd en als ik bijvoorbeeld kijk, we hebben wijk 1 t/m 6. Wijk 6 zit in het buitengebied. Wijk 2 t/m 3 en dan gedeeltelijk wijk 5 dat ik denk nou daar loopt genoeg rond, waar wij nog genoeg. sociaal economische minder hoge status, ouders minder hoog opgeleid, ouders die toch gewoon geen werk hebben, ouders die in een isolement raken door geestelijke problemen of whatever. Nou we hebben wel veel bijzondere gezinnen, denk ik.	4.24	Deventer
Ja, ja, maar ouders dat is het ook nog eens het gaat bij ons vaak op generatie op generatie, op generatie, op generatie ouders zijn zich vaak ook helemaal niet bewust van wat ze doen of wat ze laten zien aan hun kinderen.	4.30	Generatie op generatie
Toevallig hebben we er nog eentje lopen die heel erg door prikkels overprikkeld kan worden waardoor hij dus inderdaad ruzie gaat zoeken en kan exploderen. Ik houdt altijd sowieso in de gaten, om te kijken van hoe ver is de grens. En dan probeer ik voor die tijd vaak ook wel een beetje die grens te doorbreken. Ja, en als hij echt te ver gaat dan zorg ik dat hij even in een andere ruimte komt omdat dan ieder geval even van de prikkels weg is. Dus wel even weer prikkelloos worden en dan kan je ook wel weer contact maken, even rustig even rust pakken.	5.5	Prikkels kinderen
Ik denk dat het dan gewoon belangrijk is om te weten wat er in de kinderen speelt en wat ze echt leuk vinden allemaal.	5.26	Kennis over kinderen
Of dat ze het toch moeilijk vinden om van elkaars spullen af te blijven, zeker als je ze dan met de lego ziet dan is de een daar en die pakt zijn poppetje of dat paard.	5.34	Van elkaar spullen afblijven
En zeker ook nog de leeftijd die er ook nog bij loopt die eigenlijk nog te jong zijn. Daar zijn we ook niet zo blij mee want. Die hebben eigenlijk volop 1 op 1 begeleiding nodig gezien de leeftijd, maar ja dat kan niet in deze setting. En dat is ook niet onze doelgroep eigenlijk.	5.35	Te jonge kinderen
Ja ik denk dat zeker als je kijkt naar de jongens dat dat het probleem nu is dat je bijna geen jongens aantrekt relatief gezien.	5.40	Probleem aantrekken jongens

Het is ook heel belangrijk dat dit gewoon voorgezet blijft worden omdat er in Capelle zelf, er is niet zoveel voor de kinderen te doen is. en aangezien er hier heel veel gezinnen overal hoor maar ook wonen die ook best wel crisissituatie zitten. Ja het kost natuurlijk ook helemaal niets.	6.3	Voortzetting Kinderhuiskamer
ik merk ook dat er totaal geen agressie onder elkaar is. Het is allemaal gewoon heel sociaal en er wil wel eens wat gebeuren natuurlijk. Doordat je toch wel je vrijwilligers hebt rond lopen wordt daar ook op een hele goeie manier op ingespeeld	6.10	Sociaal tegen elkaar
Nou ja vaak natuurlijk ouders die gescheiden zijn of er is op school iemand die hé die ze dan pest of weet je wel dat soort dingen en ja dat is best wel heftig.	6.13	Omgevingsfactoren kind
Nou, ik denk toch wel dat uitje wat er dan op dat moment voor ze is.	6.19	Uitje
Nou ze hebben er heel veel lol in en het is toch vaak voor een kind is het gewoon een uitje.	6.20	Uitje
Je hebt hier natuurlijk kinderen met achtergrond van ADHD en PDD-NOS en dat soort dingen meer	6.24	ADHD en PDD-NOS
En ja gewoon het zelfvertrouwen een kind wat geen vertrouwen in zichzelf heeft en eigenlijk heel erg onzeker is, ja dat functioneert ook niet. Het dat gaat gewoon alle kanten op en dat leren ze op een of andere manier toch in die twee uur tijd.	6.30	Zelfvertrouwen
Je merkt natuurlijk ook met spelletjes doen of anderen dingen dat je dan, je mag het niet zeggen maar dat je dan soms denkt van uh ja dat kind toch een achterstand heeft of het niet helemaal snapt of hoe een spel in elkaar zit of weet je wel dat.	6.41	Achterstand kind
Mhm nou ja toch wel wat uh ja misschien ook wat meer respect het zelfvertrouwen Je merkt dat sommige kinderen best wel heel erg onzeker zijn van zichzelf uhm nou ook bepaalde kinderen die ook wat lager van niveau zijn, die ook zo dusdanig mee trekken dat ze als gelijkwaardig met andere kids worden gezien. Want sommige kinderen hebben zoiets van nou ja, jij bent de zwakste je bent een hele goeie op gepest te worden laat maar zeggen. Ik denk dat je daar in wel heel erg op ik kan spelen.	7.18	Achterstand in respect en zelfvertrouwen
Maar ik denk als je het echt leuke vorm en een creatieve vorm giet. Ze staan echt altijd open voor nieuwe dingen en vooral ook dingen die vertrouwd zijn. Doe je een bingo een keer in een andere vorm of uh sjoelen in een andere vorm bij wijze van spreken en dan zijn ze ook al heel snel tevreden.	7.25	Openheid nieuwe dingen
Het luisteren vinden ze soms heel lastig, luisteren naar de juf of meester en uh ja ook wel aan elkaars spullen zitten. Uh eigenlijk moet je aan dat soort dingen denken ja gewoon de standaard dingen, die voor hun al zoiets van hebben.	7.30	Standaard dingen

Ja, sommige kinderen is te veel prikkels, van oh ja en daar en daar en daar en ik moet nog luisteren en ik heb onder tussen mijn drinken en mijn koekje en maar dit aan mij dus hé maar gewoon dat soort dingen.	7.31	Prikkels
Ja vinden ze soms lastig en luisteren, soms geven ze nog wel eens een brutale mond naar een juf of meester, maar ik moet zeggen de afgelopen weken heb ik daar eigenlijk.	7.32	Luisteren
Ik denk de normen en waarden, het leren luisteren, respect tonen voor de anderen en respect tonen voor andermans bezit. Ik denk dat, dat hier wat lager ligt dan bijvoorbeeld dat je in een, in hele deftige wijk zou kijken.	7.33	Ontwikkeling lager
Dus van hé op wat voor leeftijd niveau richt je of heb je programma wat voor alle leeftijd niveaus bijvoorbeeld met een beetje aanpassing kan gelden. Ik denk dat, dat wel een is die je zeker mee kan nemen.	7.42	Leeftijdscategorie
Dr komen er af en toe ook wel eens nou ja kinderen waar van je merkt die gewoon nou ja die misschien bijna lichtbegaafd zijn. Die echt zo iets hebben. Die echt gewoon nou niks snappen en nou ja er zijn ook wel ene paar kinderen die er tussen zitten ja hoe ga je dat mee om of trek je ze gewoon lekker mee met de groep en je ziet wel waar het schip strand.	7.43	Achterstand in ontwikkeling
Het is een leuke, leuke groep club kids die heel erg enthousiast en die ook heel erg makkelijk enthousiast kan maken. Die heel veel persoonlijk aandacht vragen uh en die allemaal hun eigen probleem hebben in hun rugzakje om zo maar te zeggen, maar doordat je eigenlijk door hele simpele dingen al zoveel uit een kind kan halen.	7.44	Omschrijving kinderen

1.3.2 Kernlabel activiteiten

Het kernlabel activiteiten spreekt voor een groot deel voor zichzelf. Bij dit kernlabel gaat over de activiteiten die worden georganiseerd bij de kinderclubs van de verschillende organisaties: knutselen, tekenen, koken, muziek en drama.

Fragment	Nummer	Label
Nou het ingevulde programma, met de knutsel en de spelletjes dat is standaard, en dan het onderdeel na de pauze proberen we wat af te wisselen, en dat is nu niet echt meer heel breed programma ofzo. Het is bingo of sjoelen of twister, een groepsspel. Dat zijn wel meer de activiteiten met een groep kinderen.	1.27	Programma
We hebben wel vrijwilligers die iets met drama doen.	1.28	Drama-activiteit
En heel soms hebben we iets anders als uh, we hebben een keer een proefjesmiddag gehad. Ja dan is gewoon het hele programma eigenlijk anders.	1.31	Programma
We hebben in het begin ook nog wel eens gedacht, dat hebben we zeg maar 1 keer gedaan, dat we naar buiten gingen als het lekker weer was. Nou dat is gewoon heel lastig te regelen. Want dan ben je daar met een groepje en dan wil een ander misschien weer terug en dan ben je, ben je eigenlijk het overzicht dan kwijt dat idee krijg je dan en dat werkt eigenlijk niet dus dat doen we eigenlijk niet meer.	1.33	Buiten spelen
Ja dat hebben we wel, we geven ook aan aan mensen van het createam van je mag ook gerust een werkje doen wat alleen voor meisjes leuk is of de jongere kinderen leuk vinden maar dan moet er ook een ander werkje bij.	1.40	Werkjes jongens/meisjes
En het gebeurd wel is, het is ook wel is dat ze dan 2 werkjes aanleveren en dat het werkje dat dan voor de jongere kinderen is de oudere kinderen ook leuker vinden weet je wel. Dan zeggen we niet heel strikt van dat mag niet daaraan.	1.41	Werkjes oudere/jongere kinderen
De enige voorwaarde die we dan proberen te stellen van houdt het eenvoudig zodat de vrijwilligers meer ruimte en aandacht hebben om echt voor de kinderen aandacht te hebben.	1.42	Voorwaarde werkjes
Je biedt nu natuurlijk ook verschillende activiteiten aan. Het is omdat kinderen verschillende voorkeuren hebben. Ze hoeven niet alles te doen.	1.89	Voorkeur activiteit
En spullen krijgen we gewoon van mensen uit de kerk.	1.101	Spullen
Kinderen doen hier verschillende dingen die ze hier zelf doen.	2.3	Variatie activiteiten
Met muntjes, alleen met muntjes mag je op de Ipads of mag je op de DS. We hebben hier een heleboel Ipads liggen om mee te spelen en dan zitten ze daar mee te spelen.	2.6	Muntjes
Elk jaar komt pesten wel weer terug als thema. We hebben wel eens een activiteit gehad over elkaar accepteren of uh maar dat zijn dan activiteiten die	2.24	Herhaling pestprogramma

stagiaires, vooral SPH stagiaires of van MWD die dat vanuit school zo'n thema moeten doen en dan doen ze dat vier of vijf keer achter elkaar.		
Dus elke dag heb je die keus om daarvan te kiezen.	2.27	Dagelijks keuze
Ook op de woensdag kies je een activiteit. Er liggen hier tien blaadjes met tien verschillende activiteiten en dan kunnen kinderen zelf kiezen.	2.65	Keuze mogelijkheid
En dan moet je, je inschrijven op de woensdag dan kun je zelf kiezen ik wil daar aan mee doen ik wil daar aan mee doen en ik wil daar aan mee doen. en dan hebben we de middag verdeeld in twee activiteiten. Dus dan kan je twee dingen kiezen om aan mee te doen ook dan is het keus je kiest zelf wat je wil.	2.66	Keuze mogelijkheid
Uh we doen knutselen we doen film kijken, we gaan naar buiten. Uh, we gaan hiernaast naar de school dat is een nieuwe school met een nieuwe gymzaal, 1 keer in de maand. Want ik heb een collega die vrij fanatiek in sporten is dus die neemt ze mee en gaat sporten met ze.	3.6	Activiteiten
Ja, we gaan heel spontaan soms met de ouderen gewoon een rondje maken. Dus dan zorgen we dat we voldoende vrijwilligers hebben. En dan gaan we naar het park. Daar doen we wat beweegspelletjes met ze. We doen wat ringwerpen we doen wat bal werpen. De ouderen worden heel erg betrokken daarin. Maar alles in samenwerking van de mensen van het huis die hier werkzaam zijn.	3.8	Ouderen betrokken
Dadelijk krijg je het Dordt schoon project. Dus dan ga je met kinderen kijken, kunnen we ergens een plein schoonmaken, of een straat schoonmaken. Kan je wat anders voor ze betekenen.	3.9	Dordt schoon project
Ouderen worden niet elke week betrokken maar minimaal 1 keer in de maand is er wel iets te doen waar we gewoon hulp bij roepen.	3.10	Activiteiten
We hebben ook bingo. 1 keer in de 8/9 weken is er een bingo. En die is voor kinderen en voor ouderen. En we motiveren, we doen dat ook zoveel mogelijk in deze ruimte zodat iedereen zich erbij betrokken voelt.	3.11	Bingo
En dan doen we weer koekjes bakken.	3.42	Activiteiten
Weet je dan zijn er altijd kleurplaten achter de hand of spelletjes achter de hand of je gaat kijken van is er een groepje die het niet leuk vind, gaan we daar dan als het mooi weer is even lekker mee buiten spelen of gaan we daar wat anders mee doen. Weet je creatief gezien kan je eigenlijk alles wel oplossen iedere week.	3.54	Creatief oplossen
We doen heel veel buitenspeels activiteiten, we doen meidengroepen echt gericht op meiden voor de bovenbouw. We hebben jongengroepen. We hebben veel sportactiviteiten, we doen koken, we doen talent houses.	4.16	Activiteiten
Je hebt natuurlijk knutselactiviteiten, tekenen, spelletjes.	5.1	Activiteiten
Ik weet wel dat we de kinderen in de gaten moeten houden omdat er soms nog wel eens wat mis gaat bij de	5.4	Geen specifieke activiteiten

kinderen, maar we hebben daar nog niet specifiek programma's voor, activiteiten. Ik doe er in ieder geval wel aan omdat het gezellig moet blijven.		
Nou wat ik eigenlijk wel een beetje nog mis in de kinderkamer is wel meer het bewegende gedeelte. Ik denk dat daar misschien toch nog, als je kijkt naar de organisatie die de kinderkamer doet, dat ze daar dan nog wel een groep missen.	5.15	Beweging
We hebben natuurlijk gewoon meerdere werkjes, ze kunnen gaan doen wat ze willen. Dus ja ze kunnen wel doen waar hun voorkeur in ligt.	5.22	Voorkeur activiteiten
Op de kinderclub, ja het is voornamelijk natuurlijk knutselen.	6.4	Knutselen
Maar het is niet zo dat als er bijvoorbeeld iets in mij opkomt dat ik denk van oh kunnen we dit of dat doen de knutsels zij vaak al bepaald van wat we gaan doen.	6.39	Knutsels al vastgesteld
Wat ik jammer vind maar wat ik aan de ene kant ook wel begrijp is dat het in de vakantie dicht is.	6.47	Vakanties
Dus hé ik bedoel het hoeft niet de hele vakantie, want al zou je maar de helft van de vakantie, want het is gewoon voor de kinderen maar goed.	6.48	Vakantie
Als je kijkt bijvoorbeeld naar mijn dochter die is 15 daar heb je natuurlijk eigenlijk helemaal niks voor. En dan zou je weer denken van joh het zou natuurlijk waanzinnig zijn als die kinderen gewoon een bepaalde buurthek hebben ofzo of weet je dat gewoon op vrijdagavond uh een disco ofzo weet je dat mis je gewoon heel erg want dat is er niet.	6.51	Jongeren
Maar dus echt persoonlijke thema's voor de kids dat zie ik nog niet echt terug.	7.3	Persoonlijke thema's
Ik denk voor de rest uhm ja nee, vooral dat programma na de pauze dat je daar nog heel veel, wat meer uit kan halen.	7.24	Programma na pauze
Ik denk dat je vooral geen grote en nieuwe dingen moet hebben maar gewoon de bestaande dingen een beetje ombuigen en dat je het dan al veel meer uit kan halen.	7.26	Bestaande dingen ombuigen
Ik weet dat er een keer een soort van dramales, drama-activiteit werd gehouden 'volg de leider'. Het leren luisteren naar elkaar en nadoen van elkaar en dan mag de volgende pas weer leider zijn. Uhm ik denk vooral dat je aan dat soort dingen moet denken en dat je daar in al.	7.27	Drama-les
Ja omdat je daar gewoon een zeker bijna halfuur, driekwartier de ruimte hebt om iets te doen. Denk ik dat het daar gewoon hele mooie gelegenheid voor is om naast het sjoelen nog even wat anders er uit te halen.	7.41	Aanpassing na pauze
Maar ook om uh wat was het ook al weer oh ja het zichtbaar maken voor de kinderen. Hé wat is de tijdsplanning waar ben je aan toe, dus nog meer duidelijkheid, ja.	7.45	Zichtbaarheid tijdsplanning

1.3.3 Kernlabel Doelstellingen kinderwerk

Dit kernlabel gaat over de doelen die zijn gesteld in het kinderwerk. Wat willen de organisatie bereiken met het kinderwerk dat wordt aangeboden.

Fragment	Nummer	Label
Toen deden we het dus open en toen stond er dus een rij van hier tot Tokio met ouders en kinderen. En wij hadden natuurlijk een probleem want wij zaten netjes van; oh we gaan ze netjes allemaal op naam, adres heel rustig inschrijven. Nou ja dat was natuurlijk drama. Dus eigenlijk was het in één klap al boven onze verwachting want er waren er 48 toen.	1.5	Opkomst kinderen
Nou wat de laatste tijd wat meer centraal staat is dat meer ouders zich ook een beetje meer willen binden. Om als vrijwilliger de middag te blijven bijvoorbeeld.	1.9	Ouder vrijwilligers
Maar uh en op een gegeven moment waren de mensen uit de kerk het een beetje zat dat ze elke keer weer werden ingevlogen en ze zeiden ja er moeten toch ouders komen, maar wij kregen die ouders maar niet betrokken, dat was best wel een lastig punt. En voor ons is het wel een doel om ja steeds meer ouders daar ook betrokken bij te krijgen.	1.12	Ouders betrekken
En een doel altijd vind ik ook nog wel, maar dat is natuurlijk een beetje een onbereikbaar doel, dat je inderdaad meer verdieping kan met de kinderen individueel om maar zo te zeggen. Dus ze komen en je zorgt dat je alles goed hebt georganiseerd, maar het is ook gewoon fijn als het die kinderen ook echt uh wat oplevert. In die ontwikkeling.	1.16	Meer verdieping kinderen
Ja het eerste doel is dat er gewoon een gezellig samen zijn is tussen de wijk en de kinderen en dat mensen zich met elkaar verbonden voelen. En dat bereiken we denk ik wel want ze komen steeds terug.	1.17	Verbinding wijk- kinderen
Maar mijn pedagogenhart zegt nog wel van het zou wel mooi zijn als je nog iets met, ja met die andere subdoelen kan. Zoals sociaal emotionele ontwikkeling. En dat, de vraag is inderdaad hoe haalbaar dat is. En soms is dat ook maar, dat je bij één of twee kinderen hebt die elke week net even wat extra aandacht vragen en krijgen, dan denk ik nou dan heb je een extra doel ook weer bereikt. Want voor dat kind, je hebt net even dat extra praatje gehad.	1.18	Subdoelen
Ja en dat vind ik nog wel, ik zou nog wel, dat je soort kan doorgroeien ofzo. Dat je ook voor de wat oudere die er bij betrokken blijven. Of dat je ooit later daar iets apart voor organiseert. Of tieners. Dat je op een gegeven moment, want je bouwt die band daar op en dan op een gegeven moment zijn ze gewoon te oud. Dat geeft niet maar dat zou heel mooi zijn als je ze toch op één of andere manier nog inzicht kan houden.	1.19	Activiteiten oudere kinderen

Want ik merk gewoon dat je nu kinderen die vanaf het begin er bij zijn, nou er zijn er nog maar een paar die nu nog komen, maar andere die zijn gewoon te oud en die kom je op straat tegen en dan is het goed. Maar je merkt wel dat je een basis hebt gelegd die je eigenlijk als jeugdwerker nou ja, goud waard is voor de langere termijn. Je signaleert ook dingen. Je signaleert natuurlijk nu al dingen van kinderen waarvan je zegt; nou als die later uh niet meer hier is dan nou ja dan loopt hij ruitjes in te tikken. En dat uh nou ja daar zou ik nog wel iets meer mee willen ofzo. Of dat de gemeente daar meer, maar in ieder geval het is zonde als je daar nu niet, geen gebruik van maakt.	1.20	Contact oudere kinderen
Nou de hoofddoelstelling die we hebben naar de gemeente toe en eigenlijk ook voor onszelf is dat je die sociale cohesie bevordert. En dan is een subdoelstelling uhm, even uit mijn hoofd hoor, nou ja dat er gezelligheid is. Volgens mij een beetje werken aan de, nou ja dat een kind zich kan ontwikkelen, leert spelen, leert om samen te werken, dat soort dingen.	1.22	Hoofddoelstelling
Ze mogen ook kiezen of ze er aan mee doen, we zeggen niet van voor jou zou het goed zijn dat.	1.30	Keuze vrijheid
Maar niet zozeer voor dat we een doel erbij pakken en denken we gaan dit doen, organiseren want dan werken we aan dit doel. Meer andersom denk ik. Ook dit is leuk. Nou dan werken we al aan de doelen.	1.32	Doelen
Daar zouden we misschien nog wel meer mee kunnen, dat mensen een idee hebben en dan leggen wij het terug en dan komt het niet van de grond, en dan kunnen wij, hebben zelf geen tijd om het helemaal uit te voeren maar dat je misschien wel wat meer aandacht voor neemt om met die vrijwilliger te kijken van joh wat heb je nodig om het te doen.	1.37	Ondersteunen vrijwilligers
Wij zijn zelf wel voorstander van werkjes dat je zelf kan, zelf creatief kunnen zijn. Voor die kinderen denk ik goed maar ook voor de vrijwilligers is het fijn want soms is het zo moeilijk dat de kinderen eigenlijk 1 op 1 geholpen moeten worden. En dan kun je helemaal geen aandacht meer geven, dan ga je eigenlijk het doel van de kinderhuiskamer voorbij.	1.39	Makkelijke werkjes
Nou ja en ook gewoon ik denk dat ze ook kunnen spelen in een goede sfeer, dat dat wel ook wel een , ja dat ze dat ook meekrijgen en dat ze dat ook fijn vinden.	1.53	Goede sfeer
Soms juist dat kinderen die lang blijven hangen of een uur te vroeg zijn dat dat kinderen zijn die er heel erg naar snakken om even hun verhaal te kunnen doen. Dat ze op straat een beetje zwerven soms.	1.54	Verhaal doen
Ja het is ook een stukje zinvolle tijdsbesteding, dat is ja van; hier kunnen we dat wel even doen.	1.55	Zinvolle tijdsbesteding
Ze moeten niet het gevoel hebben dat ze weer wat moeten. Want ze moeten op school al echt, als ik het	1.66	Geen moeten

vergelijk met onze tijd, als ik hoor dat ze al als kleuters cito testen krijgen en dat spannend vinden en altijd maar dingen moeten en leerlijnen enzo. Weet je ze moeten niet het gevoel hebben dat ze ook hier iets moeten. Het moet wel ontspannen zijn.		
We hebben natuurlijk net allemaal over gehad van hoe je dan bijvoorbeeld vrijwilligers of jezelf in zet om bij kinderen echt aan iets te werken. Ik denk dat het ook kan doordat, doordat het een plek voor kinderen is waar ze welkom zijn. Dat merken we nu omdat we verwijzingen krijgen vanuit de wijkteams, dus dat er kinderen die eigenlijk hulpverlening nodig hebben, maar die hulpverlening is niet genoeg, of de hulpverlening denkt dat ze ergens moeten zijn met meer kinderen, dat ze dan ons bellen en zeggen van kan dit kind naar de kinderkamer komen want daar zijn kinderen. En dan, dat is echt, dat is gewoon letterlijk de eigen kracht vanaf 1 januari, want die hulpverlening is er niet en die sturen de kinderen naar dit.	1.94	plek voor kinderen
Is ook gewoon de plek, dat je de setting, dat je open staat voor alle kinderen.	1.95	Iedereen welkom
En we vinden het eigenlijk ook wel voor de kinderen een beetje een doel dat ze spelen zonder scherm ofzo.	1.113	Doel
Dat het wel ontspanning blijft voor de kinderen, dat ze niet het gevoel hebben dat ze iets moeten.	1.124	Ontspanning
Ja en dat er in ieder geval niet een, dat er een nieuw doel bij komt. Dus, er zijn er al best veel. Er is een hoofddoel en subdoelen, dus als het iets is dat dan daar weer onder een van die doelen valt en niet weer nieuw doel.	1.127	Geen nieuw doel
De keus hiervan is dus dat je en kunt kiezen voor de huiskamer en voor een activiteit waar er anders gewerkt wordt. En dat is dus de keuze voor kinderen. Ik vind het wel belangrijk dat de kinderen zelf kunnen kiezen wat ze zelf willen doen	2.11	Keuze mogelijkheid
Daarnaast zeg maar het non en het informele leren wat natuurlijk wel een doel is.	2.31	Informeel leren
Door dus uh vrijwilligers en stagiaires kinderen alle ruimten geven om zelf te kiezen. Kinderen mogen hier ook alles kiezen hé.	2.32	Keuze mogelijkheid
Maar het samen spelen, het samen dingen ontdekken, het samen dingen doen is zeker een doel maar het grootste doel is toch het mooi gezegd het vergroten van sociale competenties en talent ontwikkeling zit vooral in de andere activiteiten.	2,38	Sociale competenties vergroten
Dus op die manier niet alleen de kinderen binnenhalen maar ook kinderen in contact brengen met ouders.	3.2	Contact ouders
En samen, weet ja al is een kind anders als dat jij bent is het wel gewoon dat we het samen met elkaar doen. Ja dus weet je soms moet de ene een pas harder maar de	3.5	Waarden en normen

ander moet een pas terug. Uh, het gezegde van: ik ga niet met haar spelen, omdat 1 van die meisjes heeft een kenmerk waarin je de beperking heel duidelijk kan zien. Weet je dat accepteren wij niet. Dus daar gaan we niet op in maar we gaan er wel op in waarom niet? Wel ook om kinderen waarden en normen bij te brengen. Van weet je dit zijn onze regels, dit doen we wel dat doen we niet.		
Je moet eerst een vertrouwensrelatie krijgen met ouders, met kinderen wil je een stapje verder kunnen maken.	3.7	Vertrouwensrelatie kinderen/ouders
Doel daarvan is toch dat ze een grotere belevingswereld krijgen dus meer buiten gaan komen met vriendjes en vriendinnetjes. Vaak van ma ook alleen maar buiten mogen gaan spelen en het netwerk vergroten. Weet je, en ook de sociale vergroten. Laat elkaar ook gewoon zien wie we zijn en help elkaar.	3.17	Doel kinderclub
Leg die lat niet zo hoog. Je moet laag beginnen. Laat een kind in zijn eigen waarde.	3.49	Kind in eigen waarde
Mag meedoen, moet niet, je mag. Weet je als ze het niet wil moet je kinderen ook niet dwingen om het te doen dus.	3.53	Geen dwang
Je moet zelf kinderen ook leren kennen en het is voor jou zelf ook een hele ontwikkeling.	3.55	Kennen kinderen
Kinderen hebben dan gewoon een uitvalshoek. Jij bent anders met die kinderen, soms zoeken ze ook een stukje geborgenheid. Gewoon even lekker hun verhaal kwijt kunnen even 5 minuten luisteren. Weet je en natuurlijk staat de ander dan aan je oor te blèren. Jij bent zo meteen aan de beurt, ik ben nu eerst even hier bezig ik kom dadelijk bij jou. Ja en zo moet je het proberen. Je moet jezelf ook laag houden daarin.	3.58	Uitvalshoek voor kinderen
Ik denk dat wij los van het gedrag dat je denkt, je bent af en toe ook een rot jong zijn er ook dingetjes die hij wel heel goed kan. Ja en dan proberen we ook wel echt in onze methodieken het talent house methodiek waar in het heel erg gaat om ontdek je eigen talent en dat kan van alles en nog wat zijn, koken of met jongeren DJ workshops en daar zit dan vaak een optreden aan gelinkt zodat iedereen kan kijken. Dus ook al, waarin ze vaak op een bepaalde manier worden aangesproken dat ze altijd de Sjaak zijn altijd op bepaald gedrag juist die kinderen die jongeren binnen te halen om toch dat stukje van goh wat kun je wel goed en waar wordt je wel blij van en waar wordt je wel gelukkig van om dat aan te boren.	4.11	Talenten ontdekken
We hebben altijd wel gezegd, we gebruiken onze activiteiten altijd als middel om een doel te begeleiden. Om een doel te behalen. Dus het is nooit voor ons, natuurlijk heb je wel een activiteiten, lekker nagels lakken maar daar zit altijd een achter liggende	4.18	Doel activiteiten

gedachte achter van hé. Want tijdens dat nagellakken vragen we echt wel hoe is het op school, hoe gaat het thuis, hoe gaat het met je zus.		
Nou misschien kunnen ze ook stagiaires gaan werven, ergens uit het 3e jaar ofzo.	4.42	Stagiaires werven
Ja en ik weet niet of er echt inderdaad, wat is het plan, wat is het stappenplan. Is er een beleid, zijn er methoden. Zijn er...	4.43	Beleid
Is er een beleid? Klinkt heel denigrerend maar weten ze waar ze over 5 jaar willen staan. En wat wil ik bereiken. Misschien binnen nu en een half jaar wil ik dit en dit en dit doen en daarna gaan we echt weer een stappenplannetje maken.	4.44	Toekomstbeeld
Dan zou ik eerder zitten op dat de kinderhuiskamer een veilige basis en veilig thuis eigenlijk is. Ik denk dat dat een belangrijk item is eigenlijk voor de kinderhuiskamer.	5.33	Veilige basis
Kinderclub uh het is het vermaak van de kinderen maar tevens ben je ook wel een soort van luisterend oor weet je wel.	6.1	Luisterend oor
Uh, het is natuurlijk het kind een beetje vormen zeg maar weet je wel van.	6.5	Vorming kind
Ja het is een huiskamer maar je voelt je ook echt gewoon, je voelt gewoon de warmte. Hoe je opgevangen wordt en Johan is natuurlijk een man net zo goed als Annelies heel sociaal, heel pedagogisch hoe ze bezig zijn, ook naar de kinderen toe.	6.7	Sfeer
Het is natuurlijk een bezigheid, kinderen kunnen hun fantasie er in kwijt.	6.17	Fantasie
Nou het is gewoon heel positief en heel enthousiast en er komen natuur er blijft natuurlijk een hele groepen op af komen.	6.18	positief
En een veilige omgeving, want als je, je veiligheid ga je ook functioneren en ja dat is hier zeker aan de orde absoluut.	6.53	Veilige omgeving
Iedereen laat elkaar ook gewoon in de waarde maar wil je hier je verhaal kwijt of wil je eens even dit doen weet je wel, dan is dat ook mogelijk.	6.54	Waardering
De gelijkwaardigheid en dat is gewoon heel erg belangrijk of je nou dit hebt of dat mankeert of weet ik veel een beugel, bril of weet ik. Je ziet het niet.	6.58	Gelijkwaardigheid
De sociale cohesie te vergroten.	7.5	doel
Ook eigenlijk ook kinderen van de straat af te houden een beetje een doel te geven van oké, ik kan nog veel meer dan alleen nou ja elkaar pesten. Dus uuh gewoon lekker een beetje, gewoon bezigheid.	7.7	Doel geven
Aller eerst gewoon lekker bezigheid gewoon niet dat op straat zwerven maar gewoon bezig zijn, uhm ook gewoon leren om nou ja dat samen werken waar we het net eigenlijk al over hadden, uhm gewoon een	7.20	Bezigheid

nuttige tijdsbesteding, met elkaar leren omgaan ook.		
Maar ook het leren luisteren het leren omgaan met de regels uhm, echt van alles beetje schools, maar dan op een ontspannen manier.	7.21	Omgaan met regels
Gewoon misschien net dat persoonlijk aandacht uhm even net wat die ene luisterend oor van hé ik heb een baaldag gehad op school, nou dat kan bij een kind enorm dwars zitten. Nou ja zodra ze thuis niemand hebben die daar naar kan luisteren en je ziet een kind met zo'n gezicht binnen lopen, ja het eerste wat je vraagt is oh wat is er aan de hand, nou ja als een kind zijn verhaal kan doen en vervolgens weer vrolijk aan een knutselwerk gaat zitten, ja, perfect.	7.22	Persoonlijk aandacht

1.3.4 Kernlabel 'eigen kracht' vergroten

Dit is een term die centraal staat in ons onderzoek. Daarom kan dit label niet ontbreken bij de kernlabels. 'Eigen kracht' gaat in ons onderzoek specifiek over de 'eigen kracht' van de kinderen. Welke krachten bezitten de kinderen, waar zijn de kinderen goed in, wat zijn de talenten? Daarbij gaat het in dit kernlabel vooral om op welke wijze de 'eigen kracht' wordt vergroot. Wat is de huidige wijze waarop de kinderclubs de 'eigen kracht' vergroot van de kinderen.

Fragment	Nummer	Label
Terwijl kinderen dat, tuurlijk ze zien wel dat het een heel leuk werkje is maar als ze de week daarna gewoon een kleurplaat hebben of een bouwplaat dan zijn ze ook blij. Ja ze zijn trotser als ze het zelf gemaakt hebben. Dus dat, in die zin wel een beetje een sociaal emotioneel doel natuurlijk dat ze er ook zelf trots op kunnen zijn.	1.44	Sociaal emotioneel doel
We merken wel dat als het wat vrijere werkjes zijn, dat heel weinig kinderen geduld en rust en creativiteit hebben. Als ze iets meer maar zelf moeten dan is het echt van, wil jij het doen aan de leiding of uh, hee slecht in ja als het een werkje is dat gewoon langer de tijd heeft met een mooi resultaat, hebben ze het geduld gewoon niet, zijn ze het snel zat en.	1.45	Geduld/creativiteit
Maar als het dan gaat om creatieve en talenten en doelen enzo dan zou het, dan zou het wel mijn vraag zijn van hoe kun je die kinderen, die gewoon niet meer he geduld hebben om iets moois te maken dat dan wel een beetje leren of hoe kun je heb daar toch een duwtje in geven zodat ze het wel zelf afmaken.	1.46	Doelen creativiteit
Bijvoorbeeld zo'n systeem van als je je goed gedraagt krijg je een muntje en dan met zoveel muntjes kan je dit of dit doen. Nou ja dat soort dingetjes. Dat vind ik dan wel leuk om is te kijken van wat eventueel kan.	1.51	Muntjessysteem
Nou ja sowieso met elkaar omgaan, op een positieve manier hoop ik. Soms niet maar... in dit geval wel en ik denk dat sommige leren elkaar ook gewoon beter kennen, ja je hebt daar twee scholen en de meeste kinderen komen daar wel vandaan. Ze zien elkaar soms maar nu spelen ze echt wat gericht met elkaar. Dus dat levert het ze op.	1.52	Samen spelen
Bijvoorbeeld dat verliezen of uh dat soort thema's. Sommige zijn best wel snel agressief, nou ja dat...kijk we zijn niet een school dus het is natuurlijk lastig om daar echt structureel iets aan te doen maar als je er wel iets mee kan dan, dat lijkt me wel leuk. En doorzettingsvermogen en creativiteit.	1.56	Thema's
Ja of doordat de kinderen dan trots zijn op hun werkje en die dan aan ouders laten zien, en dat die ouders gewoon helemaal niet reageren. Die zeggen gewoon van nu mee komen. Dan voel ik wel een extra motivatie om juist tijdens zo'n middag de kinderen heel erg te bekrachtigen van wat mooi, je hebt je best gedaan.	1.59	Bekrachtiging kinderen

Maar ook in het opgeven, snelle opgeven bij de werkjes is vaak ook omdat ze vinden dat ze het zelf niet kunnen. dat is een stuk doorzettingsvermogen, maar ook een stuk onzekerheid.	1.60	Opgeven
En ik denk dat iets leren juist ook heel goed kan zijn, dat ze trots kunnen zijn als ze met het werkje iets bereikt hebben. Ik denk dat geeft kinderen heel veel positieve energie.	1.67	Positieve energie
Nou ja het is meer, kijk van leren daar kan je natuurlijk, ze leren nu ook al. Dus het is meer hoe benoem je dat dan en dat je meer een soort stukje uitdaging in de activiteit die je aanbiedt ofzo. En voor hun is het dan geen leren maar gewoon leuk spelen ofzo.	1.71	Leren
Ja want sommige dingen kan denk ik, kan het best concreet bij zo'n werkje een kind dat zegt ik kan het niet, en het de vrijwilliger laat doen. Als die zou leren om het toch zelf te doen wat iets heel kleins kan zijn. En zo dat heb je dan wel geleerd. Ik denk dat het wel voor het zelfvertrouwen super goed is.	1.72	Leren zelfstandigheid
Ja, het leren is een middel en niet een doel. Dat het doel niet is dat van; oh nu heb ik iets geleerd, nee want doordat je iets geleerd hebt, heb je zelfvertrouwen geleerd of kan je beter met pietje en jantje omgaan.	1.73	Leren als middel
Bijvoorbeeld J. die is natuurlijk nog klein maar die was eigenlijk eerst iets te jong en die kan nu gewoon zelf lekker aan de slag. Die heeft geleerd om zelf te spelen. Wat ook komt omdat die natuurlijk zelf op school natuurlijk leert. Dus dat zegt, je kan niet zeggen dat is het effect van de kinderkamer.	1.74	Leren zelfstandigheid
Ja weet je wat je ook wel ziet, dat sommige dan wel beter begrijpen van hoe het in zijn werk gaat, laat ik maar zeggen. Soms liepen ze nog gewoon rond en ho hup dit en dat, en dan moest je 100 keer zeggen kies wat je gaat doen. En dat weten ze dan op een gegeven moment wel.	1.75	Leren
Je kan niet zeggen van dit hebben ze hier geleerd want dit doen we alleen hier, want kleuren en knippen en zelf spelen elkaar zijn allemaal die ze op school ook hebben. Het enige misschien dat ze meer met de ouders samen ook knutselen ofzo. Dat merk je dat de ouders meer betrokken worden maar ja dat weten we niet.	1.76	Leren
Of dat je zelf bijvoorbeeld, wat ik pas bij J. had, dat ze toen ik aan het helpen was bijvoorbeeld zelf naar iets vragen ofzo. Dan ook de vader die ze niet zag, ja ze waren gevluht en...ja dat zijn dan verhalen die je niet een eerste keer hoort maar die je wel dan na twee jaar uiteindelijk wel te horen krijgt.	1.77	Vertrouwen
Wat is nou, waar zouden we jullie, wat is nu jullie behoefte. Hoewel ik me af vraag of dat ze dat al zien, maar goed, dus ik vraag me dan af is het dan, is dat dan	1.84	Eigen kracht

eigen kracht bij kinderen. Dan denk ik eerder, ik denk deels, ik denk dat er wel kinderen zijn die echt wel ideeën hebben van hoe iets moet.		
Ik denk ook wel dat je ze een stukje boven hun zelf uit tilt. Dat eigen kracht ook is, dat de regie weer, dat de regie ook bij de juiste persoon komt. Dus misschien is het wel heel concreet en heel simpel dat een kind zegt ik kan het niet uitknippen en dat wij er voor kunnen zorgen dat hij het wel uit kan knippen. En dan gaat het om knippen.	1.85	Eigen kracht/regie
En ik denk dat; ik kan het niet, dat is wel, de reden dat eigen kracht is gewoon ook, dat we als hulpverleners het hebben overgenomen van mensen. En dat doen we denk ik ook best wel van kinderen. Dat ze daarom misschien, misschien kunnen ze daarom niet hun eigen kleurplaat afmaken. Ze kunnen niet doorzetten.	1.86	Eigen kracht
Maar het is ook weer dat wij als tegenreactie juist soms hebben dat we overal maar positieve aandacht op willen geven en dat sommige kinderen, sommige dingen kunnen ze niet. En als jij goed zelfbeeld hebt dan kan je het allebei zien. Je hoeft ook weer niet alles goed te kunnen en altijd maar positieve aandacht te geven.	1.88	Positieve aandacht
Ik denk dat ze in sociale ontwikkeling wel dingen kunnen leren van winnen en verliezen en gewoon sociale vaardigheden. Ik denk emotioneel ook wel. Dat ze de gevoelens een beetje kunnen relativeren en ook benoemen. Moreel denk ik ook nog wel. Stukje normen en waarden. Daar zit ook heel veel verschil tussen. Cognitief dan denk ik ja dan zou het een leuke bijkomstigheid zijn. Dat is niet echt bewust. En motorisch is ook weer een gevolg, een gevolg van een werkje ofzo.	1.93	Thema's
En ik denk dat het dan deels kan door in de bestaande activiteiten de kinderen te stimuleren en 1 op 1 zeggen joh je kan het zelf knippen.	1.97	Stimuleren
Er staat wel wat speelgoed op tafel en er zijn ook wel stagiaires die kleine activiteit bedacht hebben, maar het gaat er vooral om dat kinderen zichzelf bezig houden.	2.1	Zichzelf vermaken
Daarnaast kunnen ze uh meehelpen met, we hebben daar een lijstje hangen. Ze kunnen hier munten verdienen door, het lijstje staat aan de zijkant.	2.4	Meehelpen
Er wordt hier altijd fruit gemaakt en wat voorgelezen door elkaar. Er wordt hier dingetjes gedaan, dat is dus extra weet je daar krijgen ze dus muntjes voor.	2.5	Muntjes verdienen
Dat is een deel dan zeg maar onze competenties gezien het uh nou ja goed dat kinderen leren de andere zeg maar te helpen of hun eigen zelfstandigheid te vergroten of leren samenwerken. Want fruit maken moet je samen doen.	2.7	Competenties kinderen

Het is gewoon prettig voor kinderen dat ze kunnen kiezen.	2.10	Keuze mogelijkheid prettig
Dat ze dus de vrijheid hebben om hun eigen activiteiten te kiezen. Een huiskamer bijvoorbeeld is geen keuze, want dan is dat het.	2.12	Keuze mogelijkheid
Hier worden nooit moeilijke dingen geknutseld in de huiskamer zeg maar. Het is altijd, bedoel je zit met heel veel kinderen, een stagiaire zit hier met tien kinderen aan een tafel. Dus die kan niet kinderen helpen, dus je moet het zelf kunnen.	2.14	Zelf kunnen
Je kunt ook gewoon zelf spelen, maar je kunt ook wat actievoers doen door munten te verdienen.	2.15	Keuze mogelijkheid
In ieder geval in die zin dat we proberen als kinderen pesten nou ja dat vragen eigenlijk op dezelfde manier, waarom zeg je dat, praat gewoon met elkaar en los het samen op. Dus dat is meer op de mediaton wijze.	2.23	Omgang Pesten
Maar dat is dan ook een keuze, Daar kan je dus aan mee doen.	2.25	Keuze mogelijkheid
Wij hebben namelijk onze eigen kinder security team. Die lopen dan rond en zorgen dan dat kinderen niet weglopen, die te klein zijn. Helpen vaders en moeders waarvan de kinderen zoek zijn. Want hier zijn altijd een kinderen zoek in dit gebouw en die letten op en ruimen de rommel op. Die zorgen buiten dat het allemaal goed gaat. Dat is ook zo veel verschillende activiteiten te kunnen aanbieden.	2.28	Kinder security team
Het is eerste doel is het vergroten van een aantal competenties. Sociale vaardigheden, samen werken, vergroten van zelfstandigheid, leren met elkaar te spelen.	2.29	Competenties vergroten
Talent ontwikkeling zit niet zozeer in de huiskamer maar zit vooral in die VSD activiteiten.	2.30	Talent ontwikkeling
Als zo dadelijk de kinderen binnen komen en een van de kinderen zegt oh ik wil met een groepje kinderen video filmpje maken. Dan kan dat ook weet je wel. Dan zeggen wij niet oh nee dat kan niet dat is lastig pff kun je dat volgend jaar niet doen. Maar dat soort dingen proberen we dan direct, natuurlijk moet het wel binnen de mogelijkheden zijn omdat direct te doen. Dus alle mogelijkheden die kinderen willen uh al hun ideeën proberen we altijd vorm te geven.	2.33	Initiatief kind
En dan gaat het erom dat ze het echt zelf moet doen. Dus als ze zelf willen filmen, betekent dat, dat ze zelf filmen dat ze zelf het script maken. De stagiaire begeleidt hooguit.	2.34	Zelf doen
Het ontdekken van je omgeving we hebben bijvoorbeeld een activiteit ken je wijk of ken je stad oh nee dat was ken je wijk. Nu hebben we levensbeschouwing erbij. Hé dus het ontdekken van de wereld om je heen dat je niet, dat er meer is dan alleen je eigen woonblok. Dat is een doel.	2.35	Omgeving ontdekken

Dus ik denk dat het enerzijds een aanvulling is in de kijk op de wereld van kinderen.	2.40	Aanvulling
Anderzijds het ontdekken van je talenten en dat zit dan vooral in VSD, ook hier trouwens hoor hé als de kinderen hier zeggen ik wil filmen en zeggen ik wil dat elke dag doen, dan doen ze dat weet je wel. Dus dan is dat iets wat jij als kind heel erg leuk vind en heel graag wilt doen.	2.41	Ontdekken van talenten
Anderzijds is het ook een aanvulling op school waar ze vooral met taal en rekenen mee bezig zijn en minder met creatieve vakken en minder met ja creatieve vakken en creativiteit.	2.43	Creativiteit
Als je heel breed kijkt hé het ontwikkelen van creativiteit toch ook een competentie is die, dan gaat het niet om knutselen, maar gewoon om zelf dingen te bedenken, zelf dingen vorm te geven.	2.44	Creativiteit ontwikkelen
Ook met onze knutselactiviteit is de helft van wat we doen bedacht door kinderen zelf.	2.45	Initiatief kind
In de vakantie zij iemand ik wil een voetbal toernooi organiseren vanmiddag. Maar goed dat gaan ze dadelijk zelf bedenken en dat gaan ze ook zelf vorm geven en we zorgen alleen maar dat ze niet hun eigen vriendjes en als ze dat wel doen dat praten we wel of de stagiaires met de kinderen van ja je moet het wel een beetje eerlijk doen.	2.46	Zelf vormgeven
Dus zelf dingen doen, zelf dingen bedenken, zelf dingen vorm geven is toch wel. De kinderen weten dat ook onderhand	2.47	Zelfstandigheid
We zijn er bewust mee bezig om de zelfstandigheid van kinderen te vergroten.	2.69	Zelfstandigheid vergroten
Om leren samen spelen te vergroten, het luisteren naar elkaar het samen dingen delen, het samen dingen doen. Uuh samen werken is activiteit die inderdaad. Talenten, je hebt alle kans om aan te geven wat je zelf wil.	2.70	Ontwikkelen
Als we gaan koken bijvoorbeeld hé want dadelijk wat geheid gaat gebeuren vandaag. Dan wordt er een lijstje gemaakt het recept zeg maar wordt uitgeprint en acht kinderen gaan dan koken. Het ligt acht keer op tafel de kinderen moeten zelf lezen of een van de kinderen leest voor van doe dit, doe dat, doe dat. Dan is het eigenlijk de bedoeling dat de stagiaire er alleen maar hoeft te zitten. En zorgen dat er geen, nou ja dat de sfeer prettig is en dat de kinderen te stimuleren.	2.72	Zelfstandigheid kinderen
Dat kan je heel goed zien vooral zie ik dat nu bij de kinderen zeg maar nu in groep 7 en 8 zitten die hier altijd komen. De kinderen zijn heel vrij, voelen dit ook als hun gebouw en als hun kinderclub.	2.73	Ontwikkeling kinderen
Ik denk dat talent ontwikkeling, het bevorderen van creativiteit het zelf nadenken, het zelf keuzes maken in je leven dat, dat een vaardigheid is die je ook in je	2.74	Vaardigheden voor de toekomst

latere leven zeg maar hard nodig hebt.		
Er zijn toch boeken genoeg van mensen die schrijvers die professoren die juist dat benadrukken van wees vooral met de creatieve vakken bezig, school is oké maar daarnaast heb je meer nodig dan om in deze tijd wat te kunnen.	2.75	Schrijvers en professoren
Op het moment dat wij denken van he er zijn toch wel een aantal kinderen waarvan we zien die hebben misschien toch wat meer hulp nodig. Dan gaan we kijken samen met ouders om te kijken, kunnen we er een soort van thema bijeenkomst van maken. Op het moment dat kinderen bij de kinderclub zijn en dat de ouders een soortemet voorlichting ofzo zouden kunnen doen.	3.12	Themabijeenkomst ouders
Weet je we nemen niet het ene kind apart, dan spreken we juist de hele groep toe. En tuurlijk, aan de ene kant is het misschien beter om het kind apart te roepen. Aan de andere kant denk ik ook van weet je, zo leren kinderen nooit van als er 1 wat doet dan hebben hun een vrijbrief. Nee je kan nu gelijk zien van weet je we pakken het aan, handen en voeten, en weet je wat jullie er van vinden prima maar weet dat dit gedrag consequenties heeft.	3.14	Consequenties gedrag
Als kinderen gewoon triggeren van wat zijn jullie hobby's, wat vinden jullie leuk om te doen. Daarop aansluiten. Van goh, als je nou is een leuke middag mag maken en je jullie mogen het zelf doen, wat ga je doen dan.	3.16	Aansluiten kinderen
Kinderen horen meer van elkaar. Maar leren ook van elkaar.	3.20	Leren van elkaar
Ze leren ook delen. Als er iemand jarig is word er wat meegebracht, maar als er dan toevallig net meer kinderen zijn als verwacht dan zijn ze vaak ook wel zo spontaan van nou weet je ik lus die niet, dan doen we het delen. Krijg jij van mij die en zo onderhandelen ze met elkaar maar dat ze wel allemaal hetzelfde hebben.	3.21	Delen
Nou ook, eigen kracht. Gebruik die eigen kracht en de methodiek heb je omdat je pedagogisch goed genoeg weet waar het over gaat en dat het voor een kind geen stempel moet wezen. Van weet je, we gaan nu alleen nog maar rekenen omdat...Nee als we gaan rekenen dan proberen we dat zo in te bouwen dat we wel dat einddoel daar in kunnen bereiken. En dat kan dan zijn dat kinderen elkaar helpen met rekenen om een bepaalde opdracht te kunnen voldoen.	3.30	Eigen kracht
En zelf probeer ik thuis ook eventjes wat voorbeelden te maken. Kinderen waarvan ze zeggen methodiek gezien, voorbeelden zijn niet goed voor kinderen. Nou hou je vast, als je kinderen geen voorbeeld geeft weten ze echt niet wat ze er van moeten maken. Maar blijkt wel degelijk dat als je kinderen geen voorbeeld geeft	3.32	Voorbeeld geven

dat ze gewoon, ze kunnen zich gewoon geen voorstelling geven van wat het eindresultaat dan zou moeten worden.		
Ik denk dat ze er gewoon een heleboel leren. Ik denk dat ze sowieso een heleboel al mee krijgen van weet je, behandel iemand anders zoals jij behandeld wil worden. Weet je wel, grote mond, een beetje respect voor elkaar.	3.33	Respect voor elkaar
Leer ze ook met elkaar te spelen. Niet alleen nog maar met voetbal. Maar ook gewoon als je met z'n tweeën, als je twee schommels hebt en je bent met z'n vieren. Weet je, jij 5 minuten schommelen en dan mag de ander 5 minuten schommelen.	3.34	Samen spelen
Gewoon met elkaar de boel opruimen. Das ook wel een punt. Uh, we maken samen de rommel, we ruimen het ook samen op.	3.41	Samen opruimen
En dan denk ik van je kan er wel op in blijven spelen, dus wel als je hoort van moeders dat ze bijvoorbeeld slecht kunnen lezen zou je kunnen kijken, kunnen we eens een voorleesmiddag of zo houden. Of dat je met elkaar kunt lezen. Of dat soort stukjes. Maar dan pak je de onderliggende gedachten erbij. En dan valt het niet omdat je het met de hele groep doet.	3.44	Inspelen kinderen
Eigen kracht vergroten is zeg maar weet je net als met volwassenen die normaal gesproken bij mij kwamen. Juf ik kan niet knippen. Kind gaat er van uit, ik ga knippen. Want hij weet niet beter, doen ze op school waarschijnlijk en thuis bij moeder doet dat zeer zeker voor ze. Nee weet je hoe gaan we dat dan doen. Je kan kijken van dat ik hem kan leren knippen. Ik kan ook zeggen van nou weet je, weet je wat je kan doen, als jij nou degene die naast jou zit of dat die vast een beginnetje voor jou wil maken, dan ga ik jou zo verder helpen.	3.45	Eigen kracht
Omdat ze leren, omdat ze moeten leren van weet je, al maken ze het begin maar. Buiten het feit dat ze het dan zelf leren qua motivatie, maar dat het ook niet raar is om te leren. Het kind naast hem dat kan bijvoorbeeld niet op de lijntjes plakken.	3.46	Motivatatie/leren
We proberen zoveel mogelijk ook de cliënt zelf in eigen kracht te zetten.	3.47	Eigen kracht
Ja weet je die stempel, die stempels moeten...die kinderen hebben al zo'n stempel en je gaat over het hoofd van het kind heen en kom je al naar zo'n club en zegt dan waar het kind bij is, van let op hij heeft ADHD en hij heeft zijn pilletje niet gehad. Weet je en nu betrekken wij ook die ouders er in omdat wij zeggen van weet je het is jammer dat je die stempel zo blijft geven. Want juist om het te laten proberen en tuurlijk waar het ene kind twee weken over doet, doet hij misschien 10 weken. Maar anders leer je het nooit.	3.48	Stempel

Want op een gegeven moment zal je zien kan hij het ook.		
Ja ze helpen mee opruimen nu. Waar ze in het begin dachten van, nou mijn moeder staat in de gang, jas aan en wegwezen, ze waren weg voordat wij het wisten en wij waren de bende aan het opruimen. Dat, daar van dat blijven we nu wel voor. Dus zeggen we van te voren we doen ook gezamenlijk opruimen. Ja ik heb mijn moeder gezien. Ja nee maar met je moeder hebben we nu afgesproken, half 4 als wij klaar zijn dan gaan de gordijnen open en dan kan je met je moeder mee.	3.51	Samen opruimen
En weet je elkaar ook helpen, ook met het koekjes bakken. Weet je kinderen kunnen dat soms gewoon niet zo goed qua motoriek. En dan zie je dat ze gewoon spelenderwijs van zal ik het even voor jou doen. En als jij dit voor mij doet doe ik dit eventjes. Ze lossen het zoveel mogelijk gezamenlijk ook.	3.52	Elkaar helpen
Ik zie tijdens de meidengroep dat uw dochtertje het wel heel lastig vind om te knippen met een schaar, ziet u dat thuis ook? Dat is een heel klein dingetje en dat komen die ouders vanzelf ook doordat wij zijn wie we zijn, welzijnwerkers zijn niet heel dreigend en heel spannend voor ze ofzo. Komen ze vaak hé dat klopt ,thuis kan ze ook niet knippen. Nou dan zeggen wij weer van goh is het handig dat we daar eens samen naar kijken.	4.5	Meidengroep
Als het dan gaat over sociale vaardigheden dan zeggen wij bijvoorbeeld van goh hé het valt soms op in die meidengroep dat ze het wel heel lastig vindt om voor zichzelf op te komen. Of ze vind het heel erg lastig om nee te zeggen is dat thuis ook zo. Zie je dat op school. Dat is een kant maar ook school geeft het aan van uh, de docent. Ze redt in de klas niet hoe gaat het dan bij jullie op de groep? Dus ja zijn wij constant, als speel ingang van de wijk tussen buurt, school en gezin.	4.6	Sociale vaardigheden
En aan de hand van de contact en relatie ga je dus in gesprek met school, hoe ga in gesprek met een gezin van goh herken je dat thuis wel en dan maak je dus een beslissing of zo kind dan toch wat extra nodig heeft dan alleen het reguliere basisaanbod. En dan ga je kijken wat is dan passend voor het kind.	4.7	Passende zorg
We hebben een situatie op scholen dat kinderen met elkaar op de vuist gaan om dat ruzie gaan maken en dan wordt gelijk uh vechten ho dat doen we niet. Terwijl wij dan eigenlijk vinden van ja weet je hartstikke goed dat je voor jezelf op gekomen bent maar vechten is niet zo handig, hebben we ook een andere oplossing? Ja precies en dan gaan we proberen weer samen met het kind of de jongeren te kijken nou maar wat is dan voor jou een oplossing wat voelt dan voor jou als je eigen kracht en wat kan je en dan proberen die manier	4.12	'eigen kracht'

in te zetten in plaats van gelijk op de vuist te gaan. Dus we zetten ze eigenlijk altijd in hun eigen kracht.		
Ja, kind in zijn eigen kracht zetten, laten zien waar je goed in bent, welk talent heb je, waar kan je, je nog in ontwikkelen. Gebruik dat dan in plaats dan iets wat je niet zo goed. Dan iets dat je toch gewoon vervelend vindt of moeilijk vind.	4.13	'eigen kracht'
Ja, kind in zijn eigen kracht zetten, laten zien waar je goed in bent, welk talent heb je, waar kan je, je nog in ontwikkelen. Gebruik dat dan in plaats dan iets wat je niet zo goed. Dan iets dat je toch gewoon vervelend vindt of moeilijk vind. Want ook wij zeggen je mag hier niet vechten. Maar uiteindelijk zeggen we als eerst van goh we zien dat je het zo oplost, maar dat is niet zo handig.	4.14	'eigen kracht'
Nee maar eigen kracht is voor mij ook toch dat je , wij hebben best wel een aantal groepen die veel met ons meelopen die je vroeg leert kennen en wat ik dan in eigen kracht zie is dat je op een gegeven moment denkt van we kunnen ze nu loslaten. Want we zitten, we maken bepaalde keuzes in, bijvoorbeeld in meidengroepen. Sommige meidengroepen zijn vijf jaar in beeld dus sommige heb je na twee jaar dat je denkt nou nu kunnen ze het zelf. Die, weet ik veel die sociale vaardigheden of vriendschappen onderhouden. Nu zetten ze geen gekke dingen meer op facebook zetten, daar ben ik van overtuigd. Nou en dan laat je ze los. Dan geloof je in hen. 'eigen kracht', nu kunnen ze in de wijde wereld in bij wijze van spreken.	4.15	'eigen kracht'
En nou dan was daar gister ook weer een mooi voorbeeld over een meisje haar vader heeft zelfmoord gepleegd en die zat ook in een meidengroep dus die heeft de, onze collega kinderwerker die heeft alle meiden bij elkaar geroepen om gezamenlijk even te eten en het er over te hebben. En ze zijn heel gericht op erg die kinderwerker want ik denk ja dat is op dit moment in haar beleving wat het belangrijkste is, nou dat vind ik een groot compliment voor mijn collega.	4.19	Samenbinding
Nou sowieso samen, heel veel samen dat is natuurlijk een gevarieerde groepen dus voor jezelf leren opkomen, of juist wat minder, samen leren spelen, leren delen uh positief blijven. Ja, ja. Respect hebben voor elkaar, zeggen wat je ervan vindt. Dus echt de basis. Echt de basis eigenlijk. Zo ga je om met elkaar. En dat klinkt heel knullig maar dat is in sommige groepen echt heel erg nodig.	4.25	Basisvaardigheden
We staan natuurlijk ook heel erg stil bij gezonde levensstijl uh 's ochtends is het niet handig om een zak paprika chips te eten je kunt beter een boterham met kaas pakken en als ze dan zeggen ja maar boterham	4.29	Gezonde levensstijl

met kaas is veel te duur dan een zak chips over paprika chips. Ja dan denk ik ja deels snap ik het deels weet je. Je bent heel erg constant aan het zoeken hoe ga je dat doen en hoe vertellen we ze eigenlijk ja maar die chips is niet zo geschikt, je moet eigenlijk. Of Energy drankjes die om haver klap lopen ze in de wijk, tien jaar met een blikje aan de mond. Ja dat is helemaal niet handig dat je dat doet dat vertel je ze dan en dan zie je op ten duur er toch over nadenken waardoor je ze niet in pijler twee nog meer moet bieden want dan moeten we eens misschien wel een verslavingszorg erbij halen om dat ze verslaafd zijn aan Energy, omdat ze tien blikjes op een dag drinken.		
Ja ik zou niet echt, nee, ik zou wel weet je meer uren willen voor de maatjes ofzo. Nog meer maatwerk voor individuen. Ja ik denk dat, dat ook heel veel scheelt als je kinderen daarin laat mee doen. Dan kun je nog meer op de eigen persoon zitten, en zijn eigen krachten en eigen talenten. Want vaak is het nu natuurlijk in de groep dan spreek je de kinderen ook wel individueel maar er is geen tijd om het kind 3 uur per week individueel te zien of te spreken of wat te doen.	4.37	Investeren Individu
Nee, nee. Ik denk wel ook gaan kijken, ik weet niet of er heel aanbodgericht is, maar ik zou heel vraaggericht gaan kijken wat willen we nou. Ja wat is in deze buurt, wat speelt hier, wat hebben ze nodig. Ja en ook aan de kinderen vragen, van goh wat vind je leuk, vooral rondom activiteiten, en ze er dan ook zelf in betrekken en weet ik veel, laat het ze zelf lekker organiseren. En ja, hoe gaat het op school. Wat gaat er niet goed op school. Oh vind je het lastig om te knippen en te plakken? Nou kom.	4.39	Kinderen betrekken
Ik zou vooral naar iets toewerken dat je gezamenlijk met die kinderen gaat koken, uh dat doen wij ook altijd, dan ga je een restaurant beginnen en daar nodig je de ouders voor uit. Of met de organisaties in de wijk.	4.40	Gezamenlijk
Als ik kijk naar de spelletjes dan moet je toch wel met elkaar samenwerken, dus daar is toch al heel groot dat je eigenlijk ongedwongen een verbinding krijgt tussen de kinderen en dat ze toch met elkaar moeten afstemmen.	5.12	Samenwerken /verbinding
Maar ik zie niet echt een groei dat ze makkelijker contacten met elkaar maken.	5.13	Geen groei
Nou ik denk dat, voor kinderen is het ook heel belangrijk dat ze aandacht krijgen, want ze moeten ook vertrouwen in zichzelf krijgen en dat ze dan ook het	5.14	Zelfvertrouwen/ gewaardeerd

idee krijgen van he, ik mag zijn zoals ik ben. Dus mocht ik iets niet kunnen of iets zeg maar slechte eigenschappen zou hebben wordt dat geaccepteerd omdat ik gewoon gewaardeerd wordt als persoon wie ik ben. En dat sterkt dus inderdaad hun zelfvertrouwen.		
Nou ja ten eerste waar vooral pestgedrag vandaan komt is vaak onzekerheid bij de kinderen zelf. Dat merk je ook gewoon bij de jeugd heel erg. Dat ze onzeker zijn. Ze zeggen dan vaak van niet maar aan gedrag en dat soort dingen merk je dat wel. En dat heeft toch te maken omdat je dan omdat je onzeker bent boven te staan ten opzichte van de ander. En daarom is het denk ik ook heel belangrijk om daar aan te werken om die onzekerheid ook vooral aan te werken.	5.20	Onzekerheid
Nou omdat ze zich beter kunnen ontwikkelen en omdat ze dan ook beter uiteindelijk hun weg in de maatschappij kunnen vinden, of met zaken waar ze tegenaan lopen beter kunnen omgaan.	5.28	Ontwikkelen
En dan merk je ook wel zeker de kinderen die wij in de kinderhuiskamer hebben, dat samenwerken wel een stuk makkelijker gaat.	5.29	Beter samenwerken
Er komt nog wel wat pestgedrag voor. En je hebt wel groepjes vorming. Dus ik denk dat we dan daar vooral kunnen even extra op kunnen inspringen.	5.30	Extra op inspringen
Oké, nou rots en water is eigenlijk oorspronkelijk een psycho fysieke training voor jongens. Daar is het ooit is mee begonnen. Gezien de maatschappij verandering hebben ze dat helemaal door ontwikkeld. En nu wordt het tegenwoordig vooral gebruikt als een anti-pestprogramma voor basisscholen.	5.36	Rots en Water
En het werkt vooral dus op het gebied van zelfvertrouwen dus je eigen kracht leren kennen en je rustcentrum kennen. Dus het is heel erg, leer jezelf kennen want dan kan je pas contact gaan maken met de ander om dat je dan, je bent sterk, dus het eerste doel is je lichaam leren kennen. Zeker ook vanuit het fysieke. En dan ga je daarna langzaam de stap maken van oké, ik ken mezelf nu, ik ken ook de ander. Dus als ik een spannende situatie heb, dan wil ik direct een reactie geven. En het wordt je dan aangeleerd om even rust te pakken en dan een keuze te maken tussen een rots reactie of een waterreactie. Dus dat zijn dan de twee extremen die je hebt. Rots is dan echt voor jezelf opkomen, dus dat je eigenlijk wilt vechten dan in het extreemste geval. En water is eigenlijk dat je meegeeft. Helemaal mee geeft, als het alle kanten opgaat. En de bedoeling is dan dat ze daar een goede mix in vinden.	5.37	Rots en Water
Als ik bij kinderen zie dat zij bij de basis zijn, aan hun ademhaling ook en de manier van doen. En dan kies ik ook bewust voor om even, dat ze terug naar de basis kunnen. Dus als ik merk dat de spanning, hoog is in een	5.38	Terug naar basis

ruimte, als er veel prikkels zijn, en ik weet dat er kinderen zijn die gewoon weinig prikkels kunnen, ga ik bewust bijvoorbeeld een spel op de grond doen. Hebben ze contact met de grond en komen ze meer in hun lichaam en dat ze fysiek contact hebben met hun lichaam.		
Ja en doordat je ze dan toch op een leuke manier toch ja een beetje aanmoedigt van kom op, je kant het. Ja dat is, dan zie je ze ook dat zelfvertrouwen wat ze moeten krijgen.	6.6	Aanmoedigen
Ik denk door dat je zoveel kinderen in een ruimte bij elkaar zet en hoe gemoedelijk dat naar elkaar toe gaat hé dat je dan ook wel leert van oké je moet respect voor elkaar op zien te brengen.	6.11	Gemoedelijk
En als het vaak bij een kind te hoog zit of je merkt gewoon dat een kind niet lekker in zijn fel zit, ja dan als je het vertrouwen gewonnen hebt, dan gaan ze wel, vertellen ze het ook wel.	6.12	Vertrouwen gewonnen
En dan ga je daar niet over praten dan ga je dus gewoon enthousiast van hé uuh wat leuk en oh wat zit je haar leuk of wat heb je een leuke jurk aan of weet je wel je probeert het kind gewoon een beetje te triggeren zeg maar. nou waardoor ze ook een beetje positieve afleiding hebben het is net even die twee uurtjes van oké weet je wel. Juist dat je het kind dan benadert op een hele positieve manier dan zie je ook dat eigenlijk toch wel gaat praten. Maar dan op een leuke manier en niet over wat er aan de hand is of wat er gebeurt is maar dat ze zien van oh wacht even weet je wel er is ook gewoon wat anders.	6.14	Positieve afleiding
Maar het is toch wel vaak weer gewoon de uiting voor kinderen zeg maar. Hé dat kinderen toch gewoon uh kijk knutselen kan een hele goede ontwikkeling zijn voor een kind.	6.16	Uiting kind
Ja, hoe vaker ze natuurlijk aanwezig zijn hoe meer band ze ook met elkaar krijgen en uh ik vind wel dat je kinderen daar juist wel in ziet groeien.	6.28	Groei kind
Dus het is natuurlijk heel gevarieerd en als een kind dan met iets komt van ik vind dit leuk of dat leuk. Dan is het allemaal mogelijk het is, het draait twee uur lang om de kinderen en daar zijn natuurlijk de vrijwilligers voor nodig om toch wel de kinderen daar in te begeleiden zeg maar en dat is gewoon heel erg belangrijk en ja dat gewoon heel goed.	6.31	Initiatief kind
Je kan als begeleidster op dat moment de knutsel uitleggen en je kun ze ook helpen van oké het lukt me niet maar je hebt ook kinderen die zeggen van ja ik kan het niet, ik weet het niet. Ik wil het wel voor ze doen maar dat is de bedoeling niet.	6.32	Kind motiveren
Dus ik stimuleer ze wel en zeg ik nou dat kan jij heel goed zelf ga het nou gewoon eens, probeer het eens.	6.33	Kind motiveren

En dat is natuurlijk weet je en dan zie je zo'n kind op een gegeven moment oh ik kan het wel en dat merk je aan zijn gezicht en uitdrukking en ja dat leren ze gewoon		
Ja kinderen zijn natuurlijk altijd toekomst weet je wel en ja ze moeten wel zo in het leven staan, zekerheid is heel belangrijk en met onzekerheid daar kom je niet zo ver mee. Dus dat probeer je, ondanks dat het maar een keer per week is, toch maar die twee uurtjes probeer je toch wel een beetje bij te brengen je ziet toch dat ze elke keer weer terug komen.	6.34	Urgentie zekerheid
Maar wat ik natuurlijk net al aangaf kijk als een kind vaak zelf met iets komt of met een verhaal of iets hebben meegemaakt wat ze leuk vinden of wat ze eigenlijk willen laten zien. Dan is dat ook allemaal wel mogelijk.	6.37	Initiatief kind
We hebben de vorige keer waren we natuurlijk met de knutsel bezig dat met wol dat iemand zei van uh oh ik wil eigenlijk wel zo'n pompoentjes maken, weet je met zo'n kartonnetje en dat komt in eens bij een kind op en dat wordt dan ergens uit de kast gehaald en dan gaan we dat doen.	6.38	Initiatief kind
Dat ook maar dan kom je weer op het punt dat je een kind ook wel een beetje in zijn waarde moet laten en dat is natuurlijk gewoon echt een uiting voor een kind moet zijn dus dat je daar misschien ook niet te veel bij stil moet staan. Maar dat je zo'n kind wel gaat begeleiden om juist dat spel te doen en dan zie je ook als een kind het echt leuk vind en ja dat een kind daar toch elke week weer op terug komt, om toch weer zelfde spel te willen doen of toch weer die strijkkralen en dan uh weer hetzelfde vormpje te maken omdat het gewoon heel leuk is.	6.42	Kind begeleiden
Want ze leren hier natuurlijk uh jah toch de motoriek ook door de dingen die ze eigenlijk doen, maar ook wel de vrijheid krijgen maar ook de stimulatie die je dus gewoon doet en ja ik denk persoonlijk zelf niet dat daar nog heel veel in veranderd moet worden.	6.46	Verandering aanbrengen
Uhm, nou niet echt zo nadrukkelijk wel merk je wel uh kinderen moeten wat meer uitgedaagd worden. Dus ik heb geen zin in een knutsel werkje dat je daar een beetje op probeert in te spelen.	7.1	Inspelen op
Ze hebben echt iets bijvoorbeeld na de pauze zou daar bijvoorbeeld een hele mooie gelegenheid voor zijn iets van sociale-vaardigheids-training op een speelse manier.	7.2	Sociale-vaardigheids-training
Dus net wat meer die persoonlijke aandacht net toch een beetje wat meer door vragen en uh vooral niet de taak bij het kind uit handen nemen. Dan denken ze ah dat is makkelijk, hun doen het wel.	7.4	Niet uit handen nemen
De kinderen zijn echt wel enthousiast en merkt gewoon	7.8	Enthousiasme

door die enthousiasme komen steeds meer kinderen en steeds meer kinderen hebben zoiets van ja ik kan gewoon even iets zinvols doen en ik hoef niet alleen maar te hangen op straat omdat papa en mama er niet zijn.		kinderen
Er zitten altijd twee leidingen bij de tafel dus het is juist leuk om ze een beetje te motiveren. En dan gaan ze met zo'n gezicht weg, van kijk eens trots en juf moet u zien.	7.9	Motiveren/ trots
Dan denk ik ach weet je het zijn twee uurtjes zijn ze even bezig geweest maar ze vinden het heerlijk, ja. Ze hebben een beetje, ja een beetje weer zelfvertrouwen op gedaan of van hé kijk eens ik kan toch wel iets en nou ja dat eigenlijk.	7.10	zelfvertrouwen
Inspelen op wat ze al kunnen en dat vergroten of juist wat ze niet kunnen uitdagend maken zodat ze uiteindelijk wel kunnen. Dus dingen in samenwerking bijvoorbeeld of uh, uh dat kan zijn samen knutselwerk maken, samen spelletje doen, maar ook samen in het opruimen of een activiteit na de pauze, uhm dan moet ik eigenlijk daar meer aan denken.	7.15	Inspelen, vergroten en uitdagen
Onbewust wel ja niet nadrukkelijk van oké ze zijn nu bezig met hun eigen kracht, maar van ja je merkt ook met spelletje doen dat ze toch uhm uh soms elkaar er bij betrekken van iemand zit er alleen hé wil jij mee doen, want anders zit jij ook maar alleen in een hoekje en dat samen verder gaan of elkaar heel erg helpen dat doen ze ook wel vooral echt de ouderen met de kleintjes met de knutselwerkje, strijkkralen tekeningen maken wat dan ook. Dus echt een samenwerken en het elkaar helpen dat merk je wel daarin, maar echt de nadruk erop vind ik moeilijk om te zeggen.	7.16	Onbewust eigen kracht vergroten
Nou ja, ik denk bijvoorbeeld dat je met drama ook veel meer kan uitwerken dat onbewust toch uh de competenties er in te brengen, zodat ze elkaar gaan uitdagen om hun eigen kracht te vergroten eigenlijk.	7.17	Drama
Nou dan vind ik het ook wel eens leuk om uh, met die kinderen spel te gaan spelen en alleen met het kind te gaan spelen en dan doen alsof ik niet sneller ben en gewoon het kind is een keer van oké er liggen nu vijf oké, nu kan ik slaan of net dat duwtje in de goede richting geven. Van die kleine dingen waar je het eigenlijk wel uit moet halen maar net een dat beetje dat zelfvertrouwen te geven oh ik kan het spelletje wel dus ik ga nu met die anderen mee spelen.	7.19	Zelfvertrouwen geven
Dat je daar meer iets interactiefs meer doen, spelende leervorm uhm programma van kan maken en dat je het dan gewoon lekker voor de pauze gewoon lekker ontspannen houdt en door middel van die knutselactiviteiten.	7.23	Spelende leervorm
Ik denk dat je met drama ook heel veel kan doen. Ik	7.47	Mogelijkheden drama

denk dat die kinderen dat echt leuk vinden. Nou is het bij wijze van spreken uh elkaar schminken, het vertrouwen hebben dat iemand iets uh, joh ik zeg tegen jou dat ik clown op jouw neus op je gezicht ga tekenen maar wie zeg dat, dat echt waar is en weet je dat soort dingen.		
---	--	--

1.3.5 Kernlabel structuur organisatie

Dit kernlabel gaat over de manier waarop de kinderwerk organisaties verschillende zaken aanpakken. Hoe heeft de organisatie het kinderwerk georganiseerd, zowel praktisch als zakelijk. In dit kernlabel komen verschillende onderwerpen aanbod: Financiële zaken, PR, methodiek, het werven van vrijwilligers en werkoverleggen.

Fragment	nummer	Label
Het coördineren van de kinderhuiskamer. Dus dat is echt van ja zorgen dat alles geregeld is zodat een middag op een goede manier kan plaatsvinden. Dus het is zorgen dat er genoeg vrijwilligers zijn, die vrijwilligers ook begeleiden. Tijdens de kinderhuiskamer maar ook tussendoor soms. Zorgen dat er een programma ligt. Zorgen dat er kinderen komen dus PR. De contacten met de mensen er om heen dus de scholen of het wijkcentrum. Eigenlijk alles in de voorbereiding en in het organiseren van de activiteiten en op de middag zelf is onze taak vooral, ja ook het coördineren. We zorgen dat we zelf meestal niet bij een tafel zitten of ergens ingedeeld zijn zodat we rond kunnen lopen en eventjes kunnen zien: gaat het goed, lopen er geen kinderen weg, zijn er ouders die binnen komen die even een praatje nodig hebben. Dus dat. Dus eigenlijk een beetje de helicopterview op de middag zelf.	1.1	Taken coördinatoren
We zijn ooit betrokken geraakt bij een, dat heet dan een preventieteam. Wij hadden zoiets van het is een mooie manier om in het werk in de wijk te rollen.	1.2	Preventieteam
De basisscholen zochten toen huiswerkbegeleiders. Nou daar bleek uit dat wij daar al ideeën over hadden dus dat zijn we toen gestart. Toen werden ze, waren ze daar zo enthousiast over, de scholen maar ook de gemeente waar vanuit het dan georganiseerd werd, dat ze toen aan ons vroegen of we iets wilde, ja een plan wilde schrijven voor kinderwerk. Want het seculiere kinderwerk dat ging bezuinigen en dat nou ja waarschijnlijk ook stoppen. Ja de gemeente bleef een beetje aandringen, doe maar en wees niet, doe niet te voorzichtig met het budget en zo. Nou ja, na een beetje wikken en wegen hebben we het toch gedaan en toen bleek dat ze heel erg enthousiast waren.	1.3	Plan kinderwerk
Toen hebben we het gestart. En we zijn uitgegaan toen van wat er daar, wat er al was. Het kinderwerk wat er was dat hebben we, was in de andere kant van de wijk dus daar waar marjolein woont, zal ik maar zeggen. Ja was eigenlijk een noodgebouwtje en daar vond dat woensdag middag dan plaats. We hebben een keertje daar gekeken, en toen hadden we zoiets van; nou ja dan kunnen we dit een beetje verwachten. Het was meer een soort inloop. En de ene keer was dan, deden ze een soort disco en de andere keer, nou ja het was ook een beetje vaag, maar goed.	1.4	Oude kinderwerk

Want eigenlijk hadden we in één klap alle doelen die we hadden, hadden we al bereikt. Want er werden gelijk ouders bij betrokken en iedereen die, ja die hielp mee. Dus het was echt heel leuk. Maar goed we moesten natuurlijk wel bijschaven, wel ff alle plannen bijstellen want we moesten in plaats van twee vrijwilligers, natuurlijk dan meer hebben voor de komende tijd.	1.6	Plannen bijschaven
Die tijd daarna hebben we een hele tijd in zaal 1 en 2 gezeten geloof ik. We deden dan pauze in de grote zaal maar op een gegeven moment, ja eigenlijk werd het gewoon te klein in die zaal als je daar gaat knutselen en daar dan de spelletjes, het was nog wel goed voor de spelletjes maar die grote zaal is gewoon overzichtelijker, en dat het dan wat duurder is, de gemeente betaald toch.	1.7	Ruimte kinderclub
Dus ja en daar is dan ook het preventieteam, en dat is eigenlijk degene die dat dan met die methode uitvoert. Dat is officieel heet dat community care heet die methode dan uit Canada geloof ik.	1.24	Community care methode
Dus we zijn niet zo heel actief in de PR omdat we eigenlijk wel genoeg kinderen krijgen.	1.26	PR
Ja, meer de standaard pedagogische gedachten als uh, duidelijkheid, structuur, positieve aandacht in plaats van negatieve aandacht. Consequent zijn, meer het omgaan met gedrag van kinderen.	1.47	Pedagogische gedachten
Een methodiek moet wel het werk dienen en niet andersom.	1.48	Methodiek
Dus op het moment dat je zegt er is een methodiek en daarmee kun je het werk, de kwaliteit verhogen of het overzichtelijker maken of voor de kinderen beter of de vrijwilligers beter, dan ben ik er juist heel benieuwd naar, of er methodieken zijn die passen binnen deze setting.	1.49	Methodiek
Het is op de kinderclub ook wel, je hebt een basisstructuur waar van je denkt nou dit is goed en een methode die levert ook ideeën aan, kijken wat je er uit kan gebruiken. Ja, ja en soms pas je daarop juist je oude programma aan en soms denk je andersom van nou dit stukje van de methodiek heeft voor ons geen zin of zo.	1.50	Methodiek
Nou ja, we doen eigenlijk altijd, vooraf hebben we dan natuurlijk even van dit gaan we doen en achteraf dan deden we ook altijd zo'n rondje. Uhm, maar de laatste paar keer was dat, waren mensen steeds sneller weg omdat ze ja andere verplichtingen hadden. Dus dan doen we het even individueel proberen we dan de mensen te spreken van; hoe is het gegaan. En toen zijn we ook wel een paar keer, dat ook nou ja dingen die opvielen wel genoemd worden.	1.81	Evaluatie
Ja daar hebben we eigenlijk, dat is nu twee keer per	1.82	Bijeenkomst/evaluatie

jaar denk ik dat we dat ongeveer een bijeenkomst doen. Dan is het van uh, kennis maken met elkaar, even dat je elkaar op een andere manier ziet en niet constant aan de tafel bezig bent met die kinderen. Dus dat is een belangrijk doel en ook gewoon evalueren van wat vind je goed gaan, waar heb je vragen over dus over dat soort dingen. Hoe kan je dan omgaan met de kinderen, die niet de corrigeren zijn ofzo.		
Het is en een beetje de motivatie van mensen weer opkrikken, want als ze aan elkaar vertellen van waar je dit eigenlijk doet, met kaarten op tafel ofzo. Waarom ben je hier, wat kun jij goed. Dat je merkt dat dat ook positieve effecten heeft. En dan een stukje toerusting, we kijken van te voren wat leeft er nu. Of we laten ze in groepjes een casus bespreken van wat kan er beter in de kinderhuiskamer en wat gaat er al goed, en dan gaan we het daarna met elkaar een oplossing voor bedenken.	1.83	Bijeenkomst/evaluatie
Nou ja, qua kijk je hebt natuurlijk gewoon uh je hebt een aantal verschillende ruimtes, dus qua locatie heb je mogelijkheden, je budget, goeie vrijwilligers, Maar ook mensen die dit kunnen en willen zo dan, is een voorwaarde.	1.98	Voorwaarde
Als wij zeggen we hebben dit idee en daardoor wordt het nog beter ja dan kan we hebben nu. We krijgen het geld wat we nodig hebben.	1.99	Begroting
Ja en qua begroting is het nu vaak zo dat werkjes die mogen ook al een euro per stuk kosten en daar zitten we vaak onder. Dus we hebben vaak altijd al wel over.	1.100	Begroting
We hebben eigenlijk heel weinig kosten na wat de activiteiten opleveren dus als wij, zeker als we het goed beargumenteren kunnen we daar best wel, jullie kunnen best dingen bedenken die ook wat kosten.	1.102	Weinig kosten
Ja, want als je iets bedenkt wat iets kost en er is echt geen geld dan is het natuurlijk een beperking, maar financiën zijn geen beperking.	1.103	Financiën
We hebben ruimte nu, zoals de bezetting nu is, heb je ruimte om na de pauze een iemand of max twee vrij te roosteren voor iets anders. Ja, anders dan zou je daar op moeten werven.	1.104	Bezetting vrijwilligers ruim
Nou er staan bij de knutseltafel vaak twee bij een zo'n tafel. Dat is eigenlijk wat we willen. Teken tafel is vaak eentje of niemand, bij de spelletjeskamer een of twee.	1.105	Bezetting vrijwilligers
Acht vrijwilligers in een middag.	1.106	Vrijwilligers
Nou ja dat is echt van alles, uh de kerk hebben we kunnen we, oproepje in de week brief of in een of ander blaadje. We doen gewoon, we hebben flyers voor ouders. Dus daar zetten, daar roepen of daar leren we een beetje dit is een activiteit voor kinderen uit de wijk maar ook met hun ouders het is, doe ook mee.	1.107	Vrijwilligers werven
Daardoor heb je een soort poule en als de poule maar	1.108	Voldoende vrijwilligers

groot genoeg is dan heb je altijd genoeg vrijwilligers.		
Gewoon een oproepje op het wijkcentrum met een flyer, scholen doen we ook nog wel eens. Uh nou en het beste werkt van mond op mond van ouders zelf. Dat je zegt van joh weet je nog een moeder die, dat begin nu meer te lopen, of Facebook.	1.109	Vrijwilligers werven
Eigenlijk willen we niet mensen uh weg sturen. Iedereen kan wel iets.	1.112	Iedereen inzetten
We verwachten niet een heel boekwerk met een methodiek waarbij je drie vrijwilligers dat op tien kinderen moet laten ofzo.	1.126	Methodiek
De kinderhuiskamer is vrijblijvend je mag komen je mag gaan, Het is ook geen kinderopvang als kinderen naar huis willen gaan ze naar huis.	2.2	Vrijblijvend
Dus je hebt hier een keus om jezelf te vermaken of nou ja het is niet helemaal waar. Je hebt de keus om hier iets in de huiskamer te doen of je hebt je opgegeven voor een van de activiteiten.	2.9	Keuze mogelijkheid
We hebben een soort observatiemethode dat je het doel wat je hebt wel terug moet kunnen zien in de activiteit.	2.50	Observatiemethode
Ik denk dat het een combinatie is van verschillende dingen, maar Kaleidoscoop is een methodiek.	2.51	Kaleidoscoop
Dat is een methodiek die vooral in de lagere groepen wordt gebruikt. Kaleidoscoop is bijvoorbeeld kasten die open staan.	2.52	Kaleidoscoop
Je mag het zelf pakken uh Kaleidoscoop is van, hier in de kasten staan ook allemaal spullen. Je mag het zelf pakken. Kaleidoscoop werkt met hoekjes en bepaalde thema's.	2.53	Kaleidoscoop
We hebben wel geprobeerd met hoekjes, met zelf je spullen pakken en zelf kunnen kiezen wat je wilt doen. Nou dat is echt Kaleidoscoop.	2.54	Kaleidoscoop
Daarnaast is de, ben ik de naam kwijt, hebben we wel veel gehad van die, uh hoe heet die man. Die Poolse pedagoog maar nu ben ik de naam kwijt.	2.55	Poolse pedagoog
Nou er is in ieder geval een Poolse pedagoog die inderdaad ook heeft van geef kinderen zoveel mogelijk de ruimte en zo min mogelijk beperkingen. Zoveel mogelijk mee gaan in wat kinderen willen, tot bepaalde grenzen	2.56	Poolse Pedagoog
Want grenzen ja er zijn hier ook wel grenzen. Dat moet ook wel want anders wordt het helemaal een chaos.	2.57	Grenzen
Regels, ja dat hebben we wel een keer gehad, maar ach dat leest geen hond, nee. Dat zit er denk ik gewoon wel standaard in.	2.58	Regels
We hebben zeg maar ook een nabespreking en voorbespreking en met stagiaires en kijken ook naar individuele kinderen.	2.59	Na- en voorbespreking
Mensen van organisaties komen ook wel kijken naar	2.61	Organisaties

kinderen hier om te zien, hoe functioneren ze in een groep.		
Dus daar is dan met zo'n jeugdteam, nee zo'n wijkteam jeugd zeg maar dan is het wel prettig dat we een goede samenwerking is. Zij kijken ook hier naar kinderen van hé hoe functioneren ze in een groep en geven tips van hoe moet je met kinderen die heel autistische zijn werken in een groep.	2.63	Omgang kinderen
Maar dan beperkt want scholen betalen dus er is een, 80% moet hier van de school komen en als er een paar kinderen van de groep buiten de school zijn dan kan dat.	2.68	Kinderen basisschool
Natuurlijk ben je er niet het hele jaar bewust mee bezig, maar uh door van te voren wel na te denken van hé hoe werk ik methodisch.	2.71	Bewustheid methodisch werken
Want je kunt kinderen wel de keus geven maar als je maar een ruimte hebt dan is er weinig keus weet je wel.	2.76	Ruimte mogelijkheden
Uhm, dat we nu hebben gezegd als dit teveel gaat voorkomen dat we gaan werken met gele kaarten. Twee gele kaarten is de derde keer een rode kaart. Maar ouders krijgen een brief daarover dat ze een gele kaart hebben gehad. En weten van tevoren als we dat systeem gaan inzetten, van oké dan gebeurt er dat en dat en dan is dat een consequentie.	3.15	Gele kaarten
Na de kinderclub wordt er ook altijd een kleine evaluatie gedaan, zo van he hoe ging het vanmiddag. Worden afspraken gemaakt dan bijvoorbeeld over: we hebben gezien dat je vanmiddag weer met je telefoon bezig was dat je eigenlijk met de kinderen bezig was, terwijl dat we daar afspraken over hebben. Dan probeer je ook daar op gericht te zijn.	3.27	Evaluatie kinderclub
Het is niet zo strak zoals school maar weet je, ik vind niet dat wij een school zijn. Weet je dat er regels moeten zijn dat vind ik prima. Maar dat, daar ben je dan wel weer gelijk in met de school, maar ik vind ook van het moet niet te hoog zijn.	3.37	Geen strakke regels
We hebben 1 keer in de 2 maanden zijn we met 5 mensen bij elkaar die het hele project ook hebben opgezet. Dan gaan we kijken van hoe staat het er voor. Tot hoever is het draaiboek. Komen er nog aanpassingen.	3.39	Evaluatie project
Draaiboek wordt gemaakt als richtlijn.	3.40	Draaiboek als richtlijn
We hebben we besloten het in drie pijlers in te richten. En pijler een is echt ons basis aanbod. Dus dat zijn onze kookgroepen, onze meidengroepen, jongensgroepen. Uh onze buitenactiviteiten dat is al zonder. Pijler een dan kunnen we ons zelf wel opdoeken want dan is het hele kinderwerk weg. Dus dat is onze basis om in contact te komen. Pijler 2 is welzijn voorkomt zorg of is dat pijler drie. Ik ben altijd in de war. Volgens mij is	4.1	Drie pijlers

pijler twee welzijn voorkomt zorg. Dat is drie, en die andere heb je op twee, welke heb je anders op drie? Welzijn verstrekt zorg is drie dan.		
Pijler twee gaat over onze weerbaarheid trainingen dat als je kinderen in pijler 1 tegenkomt dat je denkt van goh die heeft nog wel een steuntje extra in de rug nodig. Dan hebben we onze weerbaarheid trainingen de 'Tim en flapoor' voor de onderbouw voor de middenbouw. En kidspower voor de bovenbouw in samenwerking met het onderwijs en in samenwerking met de maatschappelijk werker van de kern. Uh daar valt ook nog 'Tim en flapoor' doen we ook samen met de maatschappelijk werk van de kern en piep zij de muis is drie en dan hebben we nog, nee, dat zijn onze weerbaarheid trainingen nou waar in we samen heel erg gaan kijken van goh uit onze analyse halen we de kinderen en dat overleggen we nu dan met school en de internbegeleiders zijn onze vindplaats. Pijler drie dat is echt onze samenwerking met de zorg om ons heen.	4.2	Pijler twee
Dan zie je gelijk van hé dat gezin of dat gezin of dat kind daar moeten we wat mee doordat we waarom het contact weer een relatie aan gaan ga je in gesprek met zo'n gezin. Dan zeg je tegen zo'n ouder van goh op mijn groep valt op want groepen, meidengroepen knutselen, koken zijn allemaal middelen voor ons om in te zetten om in gang te krijgen ook tot ons gezin.	4.4	Inspelen op kinderen
Ligt er een beetje aan we hebben ook met het kinderwerkteam gewoon structureel een keer in de zes weken overleg waar het vooral gaat over de inhoud van ons werk we hebben een keer in de zes weken een potfolie overleg waar het vooral gaat over meidengroepen en jongengroepen. En een ander moment gaat het vooral over buiten spelen en koken. We hebben nog een visie overleg en dan gaat het vooral over ja wat er gebeurt er dan, ja dan heb je er ook nog intervisie aan gekoppeld.	4.9	Team overleg
En dan hebben wij ook nog allemaal individueel gesprekken met alle kinderwerkcollega's en dan is er weer een verschil tussen een A en een B werker. Ik heb nu een collega die gewoon een keer in de veertien dagen zie. Omdat ze gewoon heel veel dilemma's heeft op bepaalde dingen in haar wijk. Ja dan heb je gewoon een keer in de veertien dagen contact. Maar we hebben ook collega's die gewoon zes of acht weken niet zien, die af en toe bellen, maar die heel zelfstandig kunnen werknemer er geen issue zit in hun wijk waardoor ze dus ook minder.	4.10	Individueel overleg
Maken we eigenlijk van elke groep een analyse en die analyses zijn echt wel uitgebreid. Die hebben we ook zelf wel ontwikkeld. Waarin we heel erg kijken hoe zit de groep in elkaar, wat is de groepsdynamica, wat is de	4.17	Analyse groep

norm in de groep, wat gaat goed in de groep, wat gaat minder goed in de groep. En daarnaast worden alle individuen nog besproken of worden er in gezet waarin je kijkt uh sowieso alle gewoon alle gegevens van wat is een talent van iemand, waar loopt zo'n iemand tegen aan. Dus op basis daarvan maak je, je keuze wat wordt mijn programma.		
Ja, vroege signalering we zijn redelijk, weet je wij ziet bedreigend dus wij weten zoveel, van zoveel gezinnen terwijl hulpverlening dat niet weet. Wij kunnen, wij hebben geen daadkracht wij hebben geen mandaat, wij kunnen geen kinderen uit huis halen . Wij hebben verder geen behalve onze registratie systeem hebben we geen dossier opbouw. Dus al die en wij doen leuke dingen met je kinderen dus wij en je hebt wel eens moeders of een gezin net ontmoet en dan heb je ze nog geen een minuut ontmoet en dan komt alles eruit.	4.27	Inzicht in gezinnen
En dan is het onze taak om te kijken oké hoe krijgen we je nou op een goeie manier die hulpverlening is nou en dat is soms wel lastig.	4.28	Sturing naar hulpverlening
En dan de overdracht als je denkt het is belangrijk dat ze goed in beeld blijven dan is de overdracht naar het jongerenteam.	4.31	Overdracht jongerenteam
Daarnaast hebben we ook nog een overkoepelende organisatie waar het basisonderwijs bij is aangesloten en zij geven ons een grote pot met subsidie om sterk saam werk op scholen te doen wat vroeger bij school-maatschappelijk-werk werd neergezet daar hebben wij nu gedeelte van de pot uit gekregen. Dat wil zeggen bijna de heel pot hé. In ieder geval een groot gedeelte om heel erg op maat te gaan kijken wat uh nou wat heb je als school, je hebt een kinderwerker voor drie rond lopen wat wil je?	4.33	Samenwerking onderwijs
En dan zijn er verschillende mogelijkheden om het weer op te lossen. Volgens mij, wij doen dat ook samen met Ivo Dokman, die heeft dat tikboxen ontwikkeld en die zij laatste dat, er is altijd 1 normdrager in de groep die bepaald de norm, en dat kan een positieve of negatieve norm zijn. En de juf had nu door wie de norm drager was. Ze zegt alleen al dat ik het door had en dat hij wist dat ik het wist, was het klaar. En nou ja ze heeft een positief, hem in de positieve aandacht gezet in plaats van altijd negatief en toen was de rust wedergekeerd in de groep. Maar soms heeft dat wel heel lang nodig.	4.34	Dynamiek groep
Ja we hebben gewoon een hele catalogus, want hoeveel activiteiten staan erin, 200? En daar zitten allemaal methodieken achter, hebben allemaal een beetje van een methode.	4.35	methodieken
Nu wordt minstens 2x per jaar wel een werkplan aan gehangen per wijk of per onderdeel, per school of per	4.36	Werkplan wijk

wat je dan ook maar in je taken pakket hebt.		
Ik zou dan zeggen je moet er eerst een beroepskracht op zetten. Ja. Die beroepskracht moet investeren in die vrijwilligers en in die kinderen.	4.38	Beroepskracht inzetten
Het is vooral ook contact te houden zeg maar met de buurt en de kinderen met elkaar een plek thuis te krijgen waar ze aandacht kunnen krijgen omdat de kinderen in de wijk thuis toch vaak weinig aandacht krijgen omdat ouders aan het werk zijn of probleemsituaties thuis zijn. Een veilige plek waar ze even de aandacht kunnen krijgen en de rust kunnen vinden.	5.6	Doel kinderhuiskamer
Het is vaak dan meer dat we soms ook wel een bijeenkomst hebben, dan wordt het wel iets meer in besproken. Maar niet echt wekelijks.	5.10	Vrijwilligers bijeenkomst
En in het begin deden we altijd wel even nabespreking na de huiskamer, dan kwamen dit soort dingen wel wat vaker aan de beurt. Tegenwoordig zijn er zoveel vrijwilligers van die moet alweer weg, of die moet al eerder weg dat dat minder gebeurt.	5.11	Minder nabespreken
Ja we zitten dan wel bij elkaar maar het is niet echt dat we dan heel de groep erbij betrekken, maar wel vaak onderling dan met twee of drietallen dat ze dan zeggen van dat kind... Dus dan, dan is het meer zoiets van oh ja dat speelt of oh ja.. dat je daar dan op inspeelt. het is niet echt een formele vorm, het is meer informeel dan.	5.24	Informele bespreking
Want je hebt op zich maar twee uurtjes, dus ja dat is natuurlijk ook maar krap op een week om daar echt goede stappen in te kunnen zetten.	5.31	Krappe tijd
Ja Johan heeft daar bepaalde techniek voor dat als ie zijn hand zeg maar optilt dat ze dan stil moeten zijn en is die naar beneden dat ze dan wat. Weet je dus hij geeft het eigenlijk ook aan bij de kinderen.	6.9	Stil worden
Daarna hebben we dus eigenlijk gewoon nog heel even kort een gesprekje van joh hoe vond je het nou? Hoe vond jij het knutselwerkje was het te moeilijk voor de kinderen of pakken ze het goed op of uh er wordt altijd wel even uh.	6.23	Korte evaluatie
Uh ja die, die was dus eigenlijk heel druk en altijd heel erg rennen en doen waardoor hij ook anderen kinderen in mee ging trekken natuurlijk. en dat was wel even een punt waar dan, ja nou ja dan werd er gezegd joh daar moeten we dan even misschien of een anderen manier mee om gaan.	6.25	Omgang negatief gedrag
Dus, dan maar als een kind echt druk is en je hebt dat met zijn allen door ja dan ben je gewoon een goed team. Dan ben je met zijn allen goed bezig en dan voel je elkaar ook aan. En ik heb wel het gevoel dat, dat die heel sterk is.	6.26	Goed team
Iedereen is gewoon gelijk, weet je wel. Of je nou zo of	6.27	Gelijkheid

zo bent en dat is ook heel belangrijk.		
Je ziet ook kindjes binnenkomen die denken van uh weet je wel. Wat is dit en wat gebeurt er en doordat je gewoon heel fijn en leuk team ben. En ja dan kom ik toch weer even terug op Johan en Annelies die daar ontzettend goed op in kunnen spelen en het ook heel snel door hebben, als een kind gewoon even niet lekker in zijn fel zit of een kind even niet functioneert. Dan zitten ze eigenlijk gelijk bovenop en dan zie je zo'n kind heel anders hier weggaan.	6.29	op kind inspelen
Wat het is kijk het programma wat hier natuurlijk in die twee uur gegeven wordt dan is natuurlijk eigenlijk een systeem waar elk kind zich aan moet houden. Want als je dat niet doet dan gaan ze alle kanten op en dat werkt niet. Voor een kind is het heel belangrijk dat er op dat moment structuur is en dat is thuis net zo goed. En ja net zo goed de regeltjes die dan gewoon gedaan moeten worden.	6.36	Structuur belangrijk
Misschien twister weet je wel dan moet je ook over elkaar heen hangen. Dan moet je alle kanten op en ja dat zijn gewoon hele leuke dingen. Daarom is vaak wel belangrijk, denk dat soms door een tekort aan vrijwilligers, uhm ja is dat wel eens vervelend want als je natuurlijk twee mensen bij de spelletjes zou hebben zitten dan kan je dat soort dingen. Kan je dat doen. Want als je er natuurlijk maar een iemand hebt zitten, ja dan worden ze wat sneller aan hun lot overgelaten en dan moeten ze dus zelf iets doen dat gaat ook wel.	6.40	Structuur organisatie
Uh de kinderen hebben hele duidelijk structuur hier. Ze weten gewoon oké we hebben pauze dan krijgen ze lekker wat te drinken en een koekje dat is altijd in andere aparte ruimte.	6.44	structuur
Daarom zeg ik reclame of wat dan ook dat zou niet zo gek zijn.	6.49	reclame
En ook het structuur want ze kijken op de klok ook dus het is drie uur dan gaan we nu drinken, we gaan nu een koekje eten en ja het is gewoon bijzonder. Je hoeft eigenlijk gewoon niks meer te zeggen want ze weten het gewoon.	6.50	Structuur
Ik denk dat hé dat dit toch wel echt belangrijk is dat er gewoon veel meer reclame gemaakt moet worden.	6.57	Reclame
Uh maar ik denk dat zo als het nu gaat bijvoorbeeld het zou nog wel op papier geschreven mogen worden of uh joh dat het zichtbaar mag zijn voor de ouders en voor de kinderen dat ze weten joh hier zijn we aan toe. Maar ik denk op zich zoals we nu werken dat je best wel in de goeie richting zit.	7.36	Zichtbaarheid
Dat er al een methode is, er hangt dan niet echt een naampje aan.	7.37	Methode
Maar dat het misschien wel nog even tastbaar kan zijn	7.38	Programma nieuwe

en duidelijk op papier, op papier staan. Dat je bijvoorbeeld hé stel je voor er komt een nieuwe vrijwilliger van hé dit is het programma dit doen we dit wordt er van je verwacht.		vrijwilligers
Vooraf voor de nieuwe, ja kijk de meeste kinderen weten het echt wel wat het programma is maar nieuwe kinderen of ouders die hun kind komen brengen ja we hadden het programma eigenlijk wat gaan ze doen. Dus vandaar visueel.	7.46	Visueel maken

1.3.6 Kernlabel participatie wijk

We hebben ook gekozen voor het kernlabel participatie wijk. Wij hebben voor dit kernlabel gekozen, omdat participatie van de wijk in het kinderwerk een grote rol speelt. Participatie betekent het meedoen aan de samenleving. Daarbij gaat het om verschillende facetten: het gaat om werken, het hebben van sociale contacten, het deelnemen en het leveren van een bijdrage aan de samenleving. (Participatie en activering, z.d.) Participatie van de wijk houdt in dat de wijk actief deelneemt of wordt betrokken bij de directe omgeving, om zo de leefbaarheid en de veiligheid in de wijk te verbeteren. Daarnaast houdt de wijk niet alleen de bewoners in maar ook de scholen in de wijk die worden betrokken bij het kinderwerk in de wijk.

Fragment	Nummer	Label
Elke middag hebben we nog steeds nieuwe kinderen en ouders die vinden het leuk en blijven hangen. En volgens mij wordt het ook alleen maar meer dat ouders erbij komen.	1.8	Blijvende groei
En de laatste tijd hebben we eigenlijk voor het eerst in drie jaar geen vrijwilligers tekort om dat meer mensen uit de wijk gaan helpen.	1.13	Wijk vrijwilligers
En ik vind het wel dat was ons doel in het begin om het echt helemaal over vrijwilligers te laten draaien met ook de coördinatie. Maar daar zijn we wel van terug gekomen, er was wel een vrijwilliger die wel die capaciteit zou hebben, maar gezondheid niet handig was en die heeft ook nog twee kinderen dus het is heel lastig om daar echt iemand voor te vinden en daarin lopen we wel een beetje, dat zijn voor ons de grenzen van de participatie samenleving.	1.15	Grenzen participatie samenleving
Je ziet als mensen, het is een inloop dus mensen zijn vrij om te gaan en te staan wanneer ze willen. Kinderen die natuurlijk opgehaald worden is een ander verhaal maar de kinderen die wel die vrijheid hebben die blijven toch hangen ja en dan is voor mij wel duidelijk dat het enige vorm van gezelligheid heeft. En ouders die blijven zitten om koffie te drinken of die ook aanschuiven bij een tafel dat, ja. Ja dat is dan ook een duidelijk signaal. Je hoort het ook gewoon vaak terug als ze dan weglopen; oh wat is het leuk of het is gezellig. Is op facebook ook aan de reacties te zien en dat mensen het gaan liken. Blijkbaar is er wel iets.	1.21	Gezelligheid
Er zijn twee scholen. En die ene kwamen we ook al voor de huiswerkbegeleiding, dus dan heb je sowieso al contact met de directie enzo. En waar we, we werken er mee samen voor de PR. Daar staan ze heel erg open voor dus we kunnen folders uitdelen, Johan heeft wel eens in alle klassen een praatje gehouden. En de directrice van die ene basisschool waar we het meest komen die heeft eigenlijk ook diezelfde doelstelling dus dan merk je wel dat ze heel erg open staat om samen te werken.	1.25	Contact scholen
In het begin liet ik hier ook ouders toe. Op een gegeven	2.18	Ouders overheersen

moment werd het zo gezellig dat ouders gingen overheersen.		
Dus nu is de afspraak dat ouders beneden wachten of soms mogen ze wel even mee kijken.	2.19	Afspraken ouders
We hebben hier een aantal huisregels, van hoe je met elkaar om gaat, dat hangt daar. De scholen hanteren dat ook, hier zitten twee scholen is dus dat is iets gezamenlijk.	2.21	Huisregels
Dus dat is iets gezamenlijks. Dat is ook een brede school dus je probeert ook heel veel afspraken met elkaar gelijk te maken.	2.22	Afspraken school
Maar we hebben ook een bakfiets die de wijk in gaat dus de kinderen die niet hier spelen die kunnen ons buiten ergens weer tegen komen.	2.36	De wijk in
Het voordeel van hier dan natuurlijk dat de scholen hier dichtbij zitten. Dat de intern begeleiders van de scholen heel dicht bereikbaar zijn dat die.	2.60	Voordeel samenwerking school
Mensen moeten gewoon meer met elkaar gaan doen. Veel meer gaan participeren in ook hun eigen leefomgeving.	3.1	Participeren
Ouders kan er mee te maken hebben als ze hier komen ontmoeten ze andere mensen vaak andere moeders. We proberen ze dan een beetje te integreren.	3.22	Ouders integreren
Ik loop heel veel buiten, spreek mensen heel makkelijk aan. Maar daardoor krijg je wel je contacten in de wijk. Daardoor weet je ook wat er speelt. Je weet ook als een kind binnenkomt, oke die ken ik van die en die school.	3.26	Contacten wijk
We doen eigenlijk heel veel. We doen ook maatjes , dus ja, dan aan de hand van contact en relaties die je hebt als weker in zo'n wijk, gesprekken die je voert met zo'n gezin of met zo'n school of met de buurt. Ga je bouwen, bedenk je weer andere dingetjes en bekijk je het weet je. Dus dan is er eigenlijk weinig nodig we hoeven alleen maar dit of dit te doen. Dus dat bespreek je dan gelijk met iedereen.	4.8	Passende zorg
We proberen ook wel heel erg naar zo'n buurt te kijken van pedagogisch klimaat om school erbij te betrekken om ouders erbij te betrekken.	4.26	Pedagogisch klimaat
Ja uh in ieder geval heel veel met de internbegeleider over die kan ieder geval toe lijden naar de weerbaarheid trainingen.	4.32	Internbegeleider
Ze proberen ook heel erg de ouders er bij te betrekken bij de activiteiten uhm toch een beetje de band onderling te versterken.	7.6	Ouders betrekken

1.3.7 Kernlabel Vrijwilligers

Vrijwilligers zijn mensen die uit vrije wil en zonder een vergoeding werk verrichten (vrijwilliger, z.d.). Vrijwilligers dragen vaak bij aan activiteiten en werk in organisaties waar minder geld beschikbaar is, waardoor dit door kan gaan (Vrijwilligerswerk, z.d.). Vrijwilligers spelen een grote rol in het kinderwerk. Zowel in Capelle Schollevaar, Arnhem, Dordrecht en Deventer werken de kinderwerkorganisaties met vrijwilligers. Bij dit kernlabel gaat het ook over de mogelijkheden en grenzen van de vrijwilligers en er komt naar voren op welke wijze zij in worden gezet in de kinderclubs.

Fragment	nummer	label
Ja want de eerste tijd waren het echt alleen mensen uit de kerk die dan soms echt vanuit andere plaatsen hier naar toe kwamen rijden om hier te helpen. Ja das hartstikke fijn en daardoor konden we ook het opstarten want anders had dat niet gelukt.	1.10	Kerkelijke vrijwilligers
Want je moet eerst een relatie met mensen hebben. Je komt ze niet op straat tegen en zegt; wil je komen helpen.	1.11	Relatie vrijwilligers
En de laatste tijd hebben we eigenlijk voor het eerst in drie jaar geen vrijwilligers tekort om dat meer mensen uit de wijk gaan helpen. En dat willen we, dat is dan een doel dat we dat zo houden. Want mensen kunnen ook zo weer weg zijn. en dat blijft, daar blijf je aan werken altijd. De ene week denk je van nou we zitten ruim en de andere dan is het opeens, zijn er heel veel zieken of ja.	1.14	Bezetting vrijwilligers
En we hebben ook wel vrijwilligers die zeggen van, ja er zouden nog meer onderdelen moeten zijn na de pauze en dan proberen we het een beetje bij hun terug te leggen van dat zou wel leuk zijn en wil je het dan ook organiseren want dan delen we het werk met elkaar. Maar dan zie je dat het dan toch een beetje stagneert.	1.29	Inbreng vrijwilligers
Op het moment dat een vrijwilligers ze bedenken dan, als ze zelf met iets komen dan proberen we ze te stimuleren om het ook uit te voeren. Zo hadden we bijvoorbeeld iemand die in dat createam zit die de werkjes bedenkt, die had opeens bedacht kunnen we een lego themamiddag doen. We hebben, toen heeft zij allerlei werkjes bedacht en een spelletje. En Johan kende iemand van de lego winkel in Gouda dus die is gekomen met heel veel lego voor een bouwwedstrijd. Dus dat was heel erg leuk. En iemand wat ik net noemde van die proefjes. Die man werkte in een laboratorium en dan heb je zoiets van nou dat is leuk en probeer het dan ook zelf uit te voeren.	1.34	Vrijwilligers stimuleren
Met dat drama dat we dan denken van een vrijwilliger waarvan we denken dat die dat wel zou kunnen maar er zelf niet mee zou komen dat we dan ook gericht vragen van, joh zou jij het leuk vinden om...dat drama te doen en dan zie je dat diegene ook drie keer zegt nee dit is echt niks voor mij, maar dan denkt van oh dat	1.35	Inzet vrijwilligers

is wel een onontdekt talent ofzo, of dat vind ik leuk, daar kan ik mijn ei in kwijt.		
En er zijn ook weleens ouders, er was ook een vader die was veel bezig met houtbewerking geloof ik, van kunnen we dan niet iets mee. Ja, dan leg ik het eigenlijk altijd wel terug want ik denk ja als ik dat ga doen dan moet ik het uiteindelijk zelf regelen. Daar heb ik geen zin in. Bedenk zelf maar iets dat makkelijk is voor de kinderen, als je doorgeeft wat we nodig hebben dan kunnen we dat doen. En nou ja, dat komt volgens mij nooit overeen. Altijd als hij er dan is dan kan ik het altijd nog een keertje vragen.	1.36	Inzet ouders
En de werkjes worden elke keer dus door iemand anders bedacht. Er is dus een createam van 6 verschillende mensen, die heel creatief zijn maar niet op onze middag kunnen komen helpen. En die leveren om de beurt een werkje aan en die zetten ze dan zondag ik een kratje in de kerk met alles erbij. Een beschrijving en de spullen en een voorbeeld. Echt super handig maar ook heel erg leuk. We hebben elke week, iedereen heeft zijn eigen stijl een beetje en wij halen het kratje zondag uit de kerk en na gebruik zetten we het lege kratje weer terug en dan zit het er volgende week weer in.	1.38	Createam
En daar krijgen we soms niet het hele createam in mee. Voor hen is het doel echt zo mooi mogelijk werkje. Ja en dan niet eens voor elkaar maar gewoon dat ze zelf echt dat denken dat ze daar de kinderen het beste mee dienen. Om zo maar te zeggen. Dat ze met iets heel moois naar huis gaan.	1.43	Doel werkjes
We hebben vrijwilligers die minder uh cognitieve vermogens hebben dan het kind. Dus of sociale mogelijkheden. Dus hoe ga je die, die vrijwilligers kinderen iets laten leren, want die vrijwilligers hebben het niveau van de kinderen niet dus die kan dat eigenlijk niet.	1.69	Niveau vrijwilligers
Dus als je iemand, de kinderen iets laat leren dan moet je de juiste vrijwilliger weer in zijn kracht zetten.	1.70	Eigen kracht vrijwilligers
Maar er zijn niet heel veel vrijwilligers die zelf de kinderen iedere week spreken.	1.78	Contact vrijwilligers-kinderen
Hoewel sommige dan ook weer net die andere klik hebben waardoor kinderen ze misschien iets meer vertrouwen dan wij. Vrijwilligers hebben dan wel weer iets gehoord wat wij niet wisten.	1.79	Contact vrijwilligers-kinderen
Ja dat is waar. Ja of dat je aan het kleuren bent en er zit een vrijwilliger naast die nou ja, vraagt hoe het gaat, dan is het ook weer voor de kinderen makkelijker praten. Aan zo'n tafel juist.	1.80	Contact vrijwilligers-kinderen
Ja ook bij vrijwilligers, want als je het doortrekt naar de vrijwilligers dan zou je eigenlijk moeten zeggen van de ouders in de wijk kunnen dit organiseren zonder	1.87	Eigen kracht vrijwilligers

professionele krachten. Wij hebben na drie jaar, we zien eigenlijk steeds meer dat dat niet haalbaar is. En misschien hebben wij dan een blinde vlek en nemen wij te veel over maar uhm, ja ik vraag me af of dat haalbaar is naar de vrijwilligers.		
Maar ook nu hebben we al een poosje niet echt kinderen die heel erg uit de bocht vliegen maar we hadden dat dan, soms hebben we dat wel. Dat een bepaalde periode een kind komt, als dat kind binnen komt dat iedereen denkt van; oh nee als hij maar niet aan mijn tafel komt. Dus als zo'n kind dan wel aan die tafel komt, dat je dan een extra oogje in het zeil houdt of uh ik ben ook wel eens erbij om dan te helpen corrigeren.	1.90	Ondersteunen vrijwilligers
Of dat ik merk dat vrijwilliger die niet makkelijk consequent is of corrigeert en dat ik denk ja dit gedrag kun je echt niet accepteren. Dus dat is niet echt eigen kracht, want dan sta ik het over te nemen.	1.91	Overnemen
Hoe je juist deze vrijwilligers die allemaal zelf weer zo anders zijn, hoe je die ook bij kan sturen. Dat ze ook zien hoe ze, waarom dat belangrijk is en hoe ze dat kunnen doen zonder dat ze het gevoel hebben dat ze extra werk hebben.	1.92	Aansturen vrijwilligers
Houden we dan altijd een beetje rekening mee dat er wel ouders zijn of de middag zelf die als het nodig is willen helpen.	1.110	Hulp ouders
Ja alleen uh nou ja kijk bij huiswerkbegeleiding is het duidelijk je moet dan eigenlijk wel elke week beschikbaar zijn en uh ervaring hebben met kinderwerk het liefst Pabo, nou dat. En hier is het van ja vind je het leuk om met kinderen te werken en zeg maar hoe vaak. Daardoor is het verschil tussen de ene vrijwilliger en de andere ook gewoon groot.	1.111	Voorwaarde vrijwilliger
Als je die vertaal slag kan maken als dat nodig is dan kunnen ze dat zeker. Al zou de ene vrijwilliger het wel beter begrijpen dan de ander.	1.114	Mogelijkheden vrijwilligers
Maar uhu nou ja als ze maar kunnen begrijpen dat je positief naar een kind bent, dan uh. Dat kunnen ze eigenlijk allemaal wel.	1.115	Mogelijkheden vrijwilligers
Ze zijn eigenlijk allemaal wel altijd erg betrokken als je vraagt van nou wat gaat goed of wat gaat minder goed. Dat zijn ze altijd wel, ja. Dat zeggen ze wel.	1.116	Betrokkenheid vrijwilligers
We zien wel verschillen in de motieven van vrijwilligers om te komen helpen. En dat maakt het ook wel eens lastig in hoeverre ze open staan voor bepaalde toerusting enzo.	1.117	Motieven vrijwilligers
Vrijwilligers die zelf een kind hebben wat graag komt en met hun kind mee komen, zijn veel minder open naar kinderen met vervelend gedrag. Mijn kind komt hier spelen het moet wel gezellig zijn, het kind wat vervelend is dat uh moeten we maar weg sturen	1.118	ouder vrijwilligers

bijvoorbeeld.		
En iemand uit de kerk die hier naar toe komt om, die wil wat voor de wijk betekenen, die wil juist de kwetsbare kinderen weer aandacht geven.	1.119	Kerkelijke vrijwilligers
Nou ja differentiatie denk ik, want ik ga nu even kijk ik even vanuit de vrijwilligers gezien. Dus dat je aangeeft van nou uuh de basis is dit dus voor de meest simpele, ja een beetje klinkt een beetje denigrerend maar voor een vrijwilliger minimaal is dit nodig en wat stapjes een soort. Dat is wel handig, dat geeft gewoon overzicht denk ik. En niet het gevoel hebben dat ze iets extra's moeten dus dat het geïntegreerd is in wat ze al doen.	1.120	Voorwaarde methodische wijze
Niet dat ze een dik boekwerk hoeven te lezen of. Anders over zien ze het niet en sommige vinden dat misschien wel leuk, maar dat is weer dat verschil in niveau.	1.121	Voorwaarde methodische wijze
Anders overzien ze het misschien niet dus wel bijvoorbeeld een handreiking hoe ze aan de knutsel tafel kinderen verder kunnen helpen.	1.122	Handreiking
En er zijn misschien, misschien ook een stukje zicht op welke vrijwilligers of dat er vrijwilligers zijn die wel mogelijkheden zien om, bijvoorbeeld om met een groepje kinderen naar de pauze iets te doen, bijvoorbeeld een Marlies of een Erwin dat zijn ook mensen die dat wel. Misschien zou je ze samen iets aan kunnen bieden.	1.123	Vrijwilligers inzetten
Daarnaast werken een heleboel vrijwilligers hier in de huiskamer. Vrijwilligers en stagiaires, ik denk elke dag een stuk of tien. Die zitten hier een deel die zitten ook bij een of twee activiteiten die zij bedacht hebben, ja dat is de huiskamer.	2.8	Bezetting vrijwilligers/stagiaires
Ik bedoel hier komen ook ouders doorheen of uuh alle vrijwilligers zijn ook ouders.	2.20	Ouders vrijwilligers
We hebben hier een keer per jaar, twee keer per jaar met alle stagiaires en vrijwilligers een themadag waar aan een vorm van een spel, ganzenbordspel nog een keer aandacht wordt besteed aan de doelen.	2.48	Thema-dag vrijwilligers/stagiaires
Voor vrijwilligers, ik heb vooral allemaal Marokkaanse moeders als vrijwilligers is het soms wat lastiger. Want die, maar daar proberen we het gewoon wat simpeler uit te leggen. Simpel in die zin van de kinderen moeten het zelf doen, niet kinderen helpen, nou ja dan probeer ik het wat simpeler uit te leggen.	2.49	Uitleg vrijwilligers
We willen vrijwilligers, maar we willen wel vrijwilligers met sociale vaardigheden, die veilig zijn. Vrijwilligers waar wij een bepaalde feeling mee krijgen dan weet je dat het ook goed zit.	3.23	Sociale vaardigheden vrijwilligers
Tuurlijk hebben we vrijwilligers die wat minder sociale vaardigheden hebben, maar die kunnen dus soms ook gigantisch uit hun dak gaan. Maar ook die vrijwilliger moet je aanspreken van, joh het gedrag wat jij nu doet,	3.24	Aanspreken vrijwilligers

dat kan dus echt niet.		
Ik vind dat het naar de leeftijden moet zijn. Weet je ik ben 55 dadelijk. Eigenlijk hoor ik niet meer op zo'n kinderclub. Ten eerste ben ik te duur, ten tweede vind ik gewoon eigenlijk dat dat nu niet meer mijn ding moet zijn. En dat het jongere mensen moeten zijn die juist dat leuk vinden om met kinderen juist dit soort activiteiten te doen.	3.25	Jongere vrijwilligers
We hebben sowieso, we hebben ook een aantal in ons buitengebied hebben we, daar werken we heel veel met vrijwilligers, maar dat is echt nog dag kampen de dorpen daar hebben we echt een mega grote poule rondlopen.	4.20	Vrijwilligers buitengebied
Eigenlijk hebben we in de wijk ook wel, we hebben vooral en wat we eigenlijk ook heel fijn vinden buurtbewoners die aanhaken bij activiteiten, die vooral ook in de wijk wonen. Waarvoor het ook heel logisch is dat die wat mogen zeggen in zo'n buurt.	4.21	Vrijwilligers wijken
We hebben nu ook assistent kinderwerkers rondlopen als vrijwilliger. Onze leidinggevende noemt dat dan de high potentials. Die je dus uit stagiaires waarvan we zeggen wauw wat ben je goed, we willen eigenlijk dat je blijft en die proberen we dan te koppelen als systeemkinderwerker en die krijgen dan 150 euro in de maand vrijwilligersvergoeding waar voor ze 8 uur in de week beschikbaar moeten zijn. Ja.	4.22	High potentials
Oh ja hoor want dat zijn ook heel vaak de vrijwilligers met hun problemen in eigen soort waarin je dus niet voorledig van op aan kan. Dus tegelijkertijd is het een doelgroep en tegelijkertijd is het een vrijwilliger. Dus dat is een traject wat samen gaat. Doordat ze er weer bij ons vrijwilligerswerk doen, dan kan je ook wel weer die ondersteuning bieden die ze nodig hebben of juist weer een hulpverlener in te vliegen. Terwijl ze dan, terwijl ze eigenlijk alleen misschien wel de ranja voor ons inschenken.	4.23	Grenzen vrijwilligers
Misschien moeten ze wel vrijwilligers gaan trainen. Ja wat hebben de vrijwilligers nodig? Ja en dat je daar onderzoek gaat doen...Maar dat moet zij doen. De beroepskracht moet die interviews of die gesprekken gaan voeren met die vrijwilliger die, die clubs gaan draaien En dan ook 1 x in de week iets van intervisie organiseren en misschien kijken wat is de verwachtingen van vrijwilligers en daar misschien iemand anders bij zoeken om steviger te staan.	4.41	Vrijwilligers trainen
Maar het is een beetje stereotype, de vrouwen de knutselwerkjes en de mannen bij de spelletjes.	5.2	Stereotypen vrijwilligers
Ik zie het wel terug dat iedereen, zeker de vrijwilligers die er allemaal werken ook wel echt tijd nemen voor de kinderen en ook echt in gesprek gaan met de kinderen.	5.7	Tijd voor kinderen
Als ik dan kijk naar wat op zich sportief Capelle buiten	5.16	Vrijwilligers

doen, doen ze wel heel goed. Maar ik denk alleen dat de vrijwilligers bij de kinderkamer er meer uit kunnen halen. Zeg maar als deze mensen gebruikt zou worden wat sportief Capelle zeg maar buiten doet dat het rendement hoger is.		kinderhuiskamer
Dus dat eigenlijk de grens van vrijwilliger al te ver gaat. Dat we echt beroepskrachten moeten gaan inzetten. Ik denk dat we dan al heel snel tegen die grens aan lopen.	5.19	Grens vrijwilligers
Maar ik ben ook vrij gevoelig voor dingen, ik merk heel snel dingen en ik speel al heel vaak op dingen in voordat het eigenlijk echt escaleert.	5.23	Inspelen situaties
Die werkjes worden natuurlijk vanuit vrijwilligers vanuit de kerk natuurlijk klaar gezet en dat is voor ons puur oppakken en hier neerzetten.	5.27	Vrijwilligers kerk
Nee dus vandaar dat ik met hun ook heb afgesproken dat ik kom wanneer ik zin heb en als ik tijd heb. Maar dat geeft voor mij ook weer een fijn gevoel, want voor mij is het dan ook vrijblijvend.	5.41	Vrijblijvend vrijwilligers
Wat ik eventueel wel zou kunnen doen is dat ik vertel hoe rots en water werkt, meer als informatie voor de vrijwilligers.	5.42	Informatie vrijwilligers
Ik zeg altijd maar soms uh ik ben ook een afleidingsfactor voor ze. Ik ben ook intensief met ze bezig en tevens ben je ook wel het luistert oor dat ze jou dingen gaan vertellen en je krijgt een band.	6.2	Luisterend oor
Je krijgt uh zeg maar een dag of vier van te voren krijg je een e-mailtje van hun. Van nou je bent ingedeeld bij de strijkkralen of bij de kleurplaten of bij de spelletjes of je zit bij de knutsel en dan krijg je wel als knutselwerkje toegestuurd.	6.8	e-mailtje knutselwerkje
Daarom zeg ik ook soms aan de ene kant uh je bent niet altijd alleen maar de vrijwilligster om met ze te knutselen. Je merkt ook dat ze toch wel ja dat we een soort van maatschappelijk werkster zijn.	6.15	Maatschappelijk werkster
Ja je krijg gewoon een band, je bent op dat moment niet een vrijwilligster maar je ben hun juf.	6.21	Band
Een huiskamer vol met kinderen waar jij dan het is natuurlijk gewoon waanzinnig dat het kan en dat het echt mag. Want ja in principe hebben wij natuurlijk niet de vrijwilligsters gezien zeg maar echt een pedagogische achtergrond.	6.22	Pedagogische achtergrond vrijwilligers
Dus als een kind dan niet lekker in zijn vel zit dan is het niet aan mij om daar op dat moment echt ver op door te gaan.	6.35	Gemoedstoestand kind
Je moet niet te diep op dingen in gaan weet je wel als een kind niet lekker in zijn vel zit ofzo dan ben jij daar juist voor om toch even die twee uurtjes er voor te zorgen van hé kom op. Weet je, zet het van je af en dan een kind gewoon heel anders weg gaan.	6.43	Positief benaderen
Maar als je daar goed op let zie je ook bijvoorbeeld als een kind kleurt, je ziet bijvoorbeeld al aan de kleuren	6.45	Inspelen op het kind

die ze gebruiken of uh een knutsel die ze maken en bijvoorbeeld ook meer donkere kleuren gebruiken als dat er heel veel felle lichte kleuren op de tafel liggen. Dus je hebt dat zelf natuurlijk ook wel door. Dan ga je daar wel op in spelen en dan zeg je van joh, je gaat niet het kind uithoren.		
Je voelt je gewoon als je hier binnenkomt voel je, je gewoon al thuis dus laat staan dat voor een kind natuurlijk.	6.52	Sfeer
Ja, ja dat nou ja het zou zeker kunnen het kan zeker door draaien alleen uh ja je bent gewoon gewend dat ze er zijn natuurlijk. Ik weet dat Johan toen, die was er toen niet want die was toen geloof ik voor zijn werk weg en toen was Annelies er zelf en dan is het oké maar ja het is dan toch even je weet gewoon van ooh weet je Johan is er niet en ik, ik denk wel dat hun toch wel ook best wel de drive zijn.	6.55	Zelfstandigheid vrijwilligers
Ook al zou je als vrijwilliger hier binnen komen uh dat je zegt van joh ik wil ook helpen dan voel je, je ook niet nieuw. Want het is gewoon net als of je altijd mee heb gedraaid.	6.56	Nieuwe vrijwilligers
Het niveau van de vrijwilligers verschilt heel erg dus de wat hoog opgeleiden ja hoe zeg je dat. Die net wat van een hoger niveau zijn ja die kunnen dat veel meer inschatten dus die zullen dat ook heus wel weten als ze bij kinderhuiskamer komen, maar er zijn ook aantal vrijwilligers van oh, ja, uh het zal wel uh meer een bezigheidstherapie voor kinderen eigenlijk.	7.11	Niveau verschil
Sommige vrijwilligers moet je het echt in Jip en Janneke taal uitleggen uhm bijvoorbeeld uhm bijvoorbeeld ook kinderen die wat moeilijker gedrag vertonen uhm van hé die zijn ook welkom op de kinderhuiskamer want die verdienen het ook om een plekje te vinden.	7.12	Uitleg vrijwilligers
Uhm ja als je dat aan een vrijwilligers uitlegt die misschien iets minder hoog opgeleid is, dan moet je dat heel simpel uitleggen, maar ja iedereen is welkom ook bijvoorbeeld dat ene jongetje.	7.13	Simpel uitleggen
Ja zeker, zeker Johan en Annelies kunnen ook echt wel van iedere vrijwilliger wel bij wijze van aanspreken aanwijzen van nou dat of dat moet je zo uitleggen aan die en die en die Ja, maar dat weten ze wel goed.	7.14	Inspelen op vrijwilliger
Ik denk sommige die zullen heel meegaand zijn en anderen die zullen zeggen van oh dat zijn hele nieuwe dingen en dat is te hoog boven mijn pet gestegen en dat kan ik allemaal niet. Je hebt echt vrijwilligers die wat meer ondernemend zijn en echt die er echt zijn om te helpen, echt knutselwerkniveau.	7.28	Verschil vrijwilligers
Dus ik denk dat je er heus wel een paar vrijwilligers echt enthousiast voor kan maken maar ik zou niet op al te veel, al te veel rekenen.	7.29	Enthousiasme vrijwilligers
Ik vind zelf een methode altijd heel prettig als ik even	7.34	Methode

naar mijzelf kijk, want dan weet je gewoon, joh dit is de basis en vanuit daar werken wij je kan je eigen invulling geven.		
Nou hier weet je gewoon wat het programma is, hoe alles loopt en wat er van je verwacht wordt nou ja ik weet dan wat er dan van me verwacht wordt, nou ja sommige vrijwilligers vinden dat nog wel lastig.	7.35	Programma
Nou ik vind voor mijzelf altijd wel heel interessant en ik denk voor dat nog een paar dat vinden maar ik denk dat de meeste vrijwilligers niet op een methode zitten te wachten.	7.39	Methode
Ik denk dat, dat het meer is. Kijk wat ik al zei ik vind dat zelf wel prettig en ik vind het altijd wel makkelijk maar andere hebben zoiets van joh we doen gewoon ons ding en ja dat is altijd wel goed en ik denk dat uh, ik denk dat je daar al heel ver mee komt.	7.40	Verschil in werken
Dan heb je ook wel weer een stuk uh dat vrijwilligers op kunnen pakken, en zeker als er ruimte is voor bij een bijeenkomst als jullie uit kunnen leggen van joh hé dit is het idee. We hebben het voor de kinderen ontwikkeld of desnoods noem je het onder de naam daarvan terwijl de vrijwilligers juist daar ook mee aan de slag gaan.	7.48	Vrijwilligers uitleggen

1.4 Samenvatting expertinterview

Geïnterviewde: Matthijs Vlaardingerbroek

Datum: 30-04-2015

We hebben een expert interview gehad met Matthijs Vlaardingerbroek. Hij is een missionair kinderwerker en verhalenverteller. Hij geeft verschillende workshops over kinderwerk en verzorgd voorstellingen voor kinderen op een creatieve manier. We hebben Matthijs geïnterviewd omdat we graag met iemand wilde spreken over hoe je een programma voor kinderwerk bedenkt. We wilden graag ideeën op doen en meer horen over wat belangrijk is in het kinderwerk.

We begonnen het interview met een toelichting over ons onderzoek en over de Kinderhuiskamer. We vertelde Matthijs wat de Kinderhuiskamer precies is, dat zij werken met vrijwilligers en dat de Kinderhuiskamer een vrijblijvend karakter heeft. We hebben het doel van ons onderzoek uitgelegd, het bedenken van een methodiek voor de kinderhuiskamer waarin de eigen kracht van kinderen vergroot kan worden. Maar ook dat de Kinderhuiskamer een meer professionele werkwijze wil ontwikkelen.

Matthijs wilde graag eerst meer weten over de Kinderhuiskamer. Hij stelde ons daarom in het begin van het interview vragen om meer duidelijkheid te krijgen over de Kinderhuiskamer en over wat wij wilde gaan doen in ons onderzoek. Hij vroeg naar de context van het werk, over wie het organiseerde. We vertelden hem dat Johan en Annelies, de coördinatoren het werk doen vanuit hun organisatie Perspectief Jeugdwerk in Capelle aan den IJssel. Matthijs vroeg ook of het missionair of diaconaal project is. Hij wilde graag wat meer weten over de clubs en de kinderen die daar komen. Wij vertelden hem dat wij met ons onderzoek in de Kinderhuiskamer los staan van de andere clubs die Perspectief Jeugdwerk aanbiedt. Matthijs vroeg zich af waarom de kinderen die naar de Kinderhuiskamer komen niet doorgetrokken worden naar de clubs. We vertelden hem dat de Kinderhuiskamer 's middags is en niet per se een christelijke inhoud heeft, maar wel vanuit een christelijke visie is opgezet. Bij de clubs wordt er echt over het geloof verteld en met vrijwilligers uit de kerk gewerkt. De Kinderhuiskamer is ontstaan vanuit een idee en een vraag van de gemeente. Matthijs vroeg ons ook nog door wie de methodiek gebruikt gaat worden. We hebben uitgelegd dat sommige vrijwilligers wel met een methodiek zouden kunnen werken en dat er na de pauze mogelijkheden zijn om wat meer verdieping te zoeken. Matthijs stelde ons de vraag of kinderen meer verdieping willen. We gaven aan dat de Kinderhuiskamer nu al een tijd lang hetzelfde is en dat nieuwe activiteiten en thema's welkom zijn. Matthijs vroeg voor hoe lang we een methodiek willen maken. We vonden het lastig om hier antwoord op te geven omdat we niet weten wat mogelijk is in de tijd die wij hebben.

We gaven aan dat ons idee meer een werkwijze moet gaan worden in plaats van een methodiek omdat het een vrijblijvend karakter moet houden. Matthijs zei dat goed jatten beter is dan slecht bedenken. We bespraken ideeën die wij al hadden gevonden en wat we eventueel zouden kunnen gebruiken zoals poppenspelen en een muntjessysteem als beloningssysteem. Matthijs wilde graag weten wat de waarden zijn van de Kinderhuiskamer die in onze methodiek overeind moeten blijven. We vertelden dat de vrijblijvendheid een waarde is, en ook sociale vaardigheden stimuleren en de sociale cohesie vergroten.

Matthijs vroeg hoe ver wij al zijn met ons onderzoek. We hebben hem verteld dat we nu vooral nog aan het onderzoeken zijn en 20 mei alles moeten in leveren. We hebben daardoor nog niet echt naar methodieken kunnen kijken. Matthijs vroeg of we naar de methode rock solide hadden gekeken. We gaven aan dat dat misschien niet vrijblijvend genoeg is. We gaven aan dat het echt vrijblijvend moet blijven en dat kinderen mogen kiezen. We gaven ook aan dat wij het lastig vinden om een werkwijze/methodiek te bedenken omdat we vast zitten in dat het vrijblijvend moet zijn. Matthijs

vroeg wat wij precies van hem willen weten. We vertelden hem dat we graag wat ideeën horen over hoe hij kinderwerk programma's bedenkt.

We vroegen Matthijs eerst wat hij precies doet. Hij vertelde dat hij in de wijk werkt vanuit zijn stichting en dat hij een bedrijf heeft waarmee hij voorstellingen geeft en workshops verzorgd. Hij heeft jaren lang kinderwerk gedaan in de wijk met jongens en meiden van de straat. Hier heeft hij een hele methodiek voor geschreven om kinderen in hun eigen kracht te zetten. Hij werkte met leuke activiteiten en een beloningssysteem. Als de kinderen kwamen kregen ze punten en daarmee kregen ze uiteindelijk een prijsje of mochten ze mee naar een uitje. Na 3 maanden kregen ze dan iets. In het programma dat hij gebruikte in het kinderwerk, werkte hij met bepaalde waarden. Waarden zoals stelen, liegen, vandalisme en pesten. Dit waren 24 programma's. Aan het eind gingen ze dan op excursie. Matthijs vertelde dat er jongens waren die stalen bij de Albert Heijn. Met deze jongens is hij op excursie geweest bij de Albert Heijn. Aan de manager had hij gevraagd of de kinderen een rondleiding konden krijgen en of hij de kinderen wilde vertellen dat als je een mars steelt, die mars eigenlijk van de manager is omdat hij hem heeft betaald. Bij de waarde vandalisme heeft hij het een aantal weken gehad over vandalisme waarbij de kinderen aan het eind mee mochten helpen met de mannen die het park schoonhielden. Ze mochten dan met prikkers door het park. Ook zijn ze naar het politiebureau geweest. Het aantal kinderen dat bij het kinderwerk kwam was ongeveer 15.

Matthijs vroeg hoeveel kinderen er bij de Kinderhuiskamer komen. We vertelden dat dit meestal 30/40 kinderen zijn. Hij vroeg ook of de methodiek bedoeld is voor alle leeftijden. Hij gaf aan dat je eigenlijk niet één en dezelfde methodiek kunt maken voor 4 jarige en 12 jarige kinderen. Volgens hem moeten we ons richten op de bovenbouw, de kinderen van 8 tot 12 jaar. We vertelden dat we er ook wel vrij in zijn om ons op een bepaalde leeftijdsgroep te richten. Wel hebben we benoemd dat er niet echt ruimte is om echt uitjes te maken, doordat er niet genoeg vrijwilligers zijn. Wel hebben we aangegeven dat we eventueel wel met ideeën kunnen komen om meer naar buiten te treden. Matthijs vroeg of wij als studenten kritisch zijn naar onze opdrachtgevers toe. We gaven aan dat we dat wel lastig vinden en ons nu vooral richten op wat de opdrachtgevers willen. Matthijs stelde de vraag: Wanneer is voor de opdrachtgevers onze methodiek geslaagd. We vertelden dat het voor hun geslaagd is als de kinderen iets extra's mee krijgen, op sociaal gebied. Matthijs vroeg naar het financiële verhaal achter de Kinderhuiskamer. We gaven aan dat hier wel mogelijkheden in zijn.

Matthijs kwam met het idee van een map die wij aan kunnen bieden als product waar de Kinderhuiskamer een half jaar mee vooruit kan. Hij vertelde dat het belangrijk is om te bedenken wat het doel is van de methode. Hij gaf als voorbeeld dat hij de kinderen naar de Albert Heijn liet gaan om in te laten zien dat je met stelen anderen kwaad doet. Ook gaf hij als voorbeeld dat hij de kinderen graffiti van tegels liet halen, met als doel dat de kinderen inzagen dat het er niet af ging. Volgens Matthijs moet je een praktisch doel hebben en er een beloning tegenover zetten. Matthijs gaf als idee om een serie te maken van 3 tot 4 weken met daarin doelen. Van een groot doel moet je subdoelen maken. We gaven ook aan dat we het product niet te groot moeten maken, omdat het onderzoek zwaarder wordt beoordeeld.

Matthijs gaf aan dat de Kinderhuiskamer meer buiten het gebouw zou moeten doen, meer in de wijk. Hij gaf aan dat wij daar aanbeveling voor zouden kunnen doen. Ze kunnen proberen meer samen te werken met organisaties in de buurt, zoals politie en brandweer.

Matthijs vroeg of wij al subdoelen hebben bedacht voor onze methodiek. We vertelden dat we vooral op de 'eigen kracht' willen inspelen. Matthijs gaf aan dat we dat heel klein moeten maken. We moeten nadenken over wat we de kinderen willen meegeven. Matthijs vertelde dat hij onder 'eigen kracht' het volgende verstaat:

- De talenten van een kind. Kinderen moeten dit leren ontdekken en uitbouwen.

- Het grote verhaal van een kind waar hij deel vanuit maakt. Een kind maakt deel uit van een geheel dus daar kun je met kinderen over nadenken en dit visueel maken in activiteiten.
- Een kind is uniek en mag dat zijn. Een kind heeft hier externe toestemming voor nodig zoals complimentjes. Daarna pas kan het kind interne toestemming in gang zetten.
- De dromen van een kind. Kinderen kunnen nadenken over de toekomst.
- Een kind heeft iets om te delen in zijn eigen kracht.

Marjolein vertelde dat de dimensies van 'eigen kracht' die zij heeft beschreven in een deelvraag terug komen in Matthijs' idee over 'eigen kracht'. Daarin worden 5 dimensies genoemd die lijken op de bovenstaande 5 punten. Matthijs gaf aan dat de 5 punten gebruikt kunnen worden als subdoelen voor onze methodiek. Hij gaf aan dat je een programma kunt maken van 2 weken per subdoel. Als je alle subdoelen 2 weken hebt gehad, kun je weer vooraan beginnen. Zo krijg je een cirkel met elke keer weer iets andere activiteiten. Per subdoel moeten we dan 10 leuke ideeën bedenken. Zo kan de 50 weken vooruit. Matthijs gaf een aantal ideeën voor activiteiten die niet groot hoeven te zijn. Hij gaf als idee dat je met heliumballonnen kunt nadenken over de dromen van kinderen en deze kan loslaten in de lucht. Ook gaf hij als idee om de handen van de kinderen over te trekken en dan in elke vinger een gezinslid te schrijven om zo te praten over het gezin/de familie. Op die manier kun je creatieve groepsopdrachten doen. Matthijs vertelde dat je dan kleine groepjes kunt maken waarin je de activiteiten uitvoert. En zo kun je een mooie methodiek maken.

Matthijs gaf ook aan dat er genoeg materiaal te vinden is om activiteiten te bedenken. De Kinderhuiskamer kan ook mensen uitnodigen die iets kunnen vertellen over hun dromen, of hun talenten. Vrijwilligers kunnen we daar ook in betrekken. Ook zij kunnen hier in mee denken. De opdrachten zijn op die manier ook gewoon in het gebouw te doen. Door voor elke opdracht een A4'tje te maken waar in staat wat de bedoeling is, is de activiteit ook duidelijk. Dit moeten geen lappen tekst zijn maar gewoon 1 A4'tje. De achterliggende gedachten moeten we wel beschrijven, de 5 subdoelen, maar dit moet niet bij de opdrachten komen te staan.

We vroegen aan Matthijs of hij goede tips heeft over wat belangrijk is voor kinderwerkers. Matthijs gaf aan dat hij in zijn workshops de kinderwerkers wil laten ontdekken wat zij ten diepste over kinderen geloven. Hoe kijken zij naar de kinderen. Kinderwerkers vinden het lastig te reflecteren op wat ze doen. Hij probeert ze na te laten denken over wat er onder het werk zit, de ijsberg. Hij laat kinderwerkers ook zien welke kinderen hen opvallen. De drukke kinderen, de rustige kinderen, de stille kinderen. Hij laat ze ook nadenken over wat hun talenten zijn en hoe zij die in kunnen zetten in het kinderwerk. Hoe zij tot hun recht kunnen komen in het werk. Zo richt je je op de 'eigen kracht' van de kinderwerkers. Een aanbeveling voor de Kinderhuiskamer zou zijn dat de vrijwilligers toegerust kunnen worden. Dat zij hun toevoeging bij de Kinderhuiskamer kunnen zien. Matthijs gaf ook aan dat je misschien wel bij de kinderwerkers moet beginnen. Zij kunnen ook leren van de 5 subdoelen om hier ook mee aan de slag te gaan met de kinderen. Matthijs gaf als idee dat je een la met rommelspullen kan gebruiken om vrijwilligers te laten vertellen over hun talenten, of hun dromen. Ook bij kinderen kun je dit gebruiken.

In de methodiek kunnen we allerlei activiteiten bedenken, zoals bordspellen, een quiz enz. Matthijs noemde nog een voorbeeld over proppen papier gooien in de prullenbak, waarbij je een link kan leggen met een van de subdoelen. Die link is soms heel krachtig en soms iets minder. De proppen kunnen bijvoorbeeld dromen zijn, als wolkjes, die je dan de wereld in gooit. Kinderen kunnen hun dromen dan noemen als ze de proppen gooien.

Matthijs zei nog wel dat er iets tegenover dit interview stond. Hij wilde graag een kopie van onze product hebben. Matthijs stuurt ons zijn methodiek op, zodat we daar ideeën uit op kunnen doen. We mogen ook activiteiten gebruiken die hij op zijn site heeft staan.

Als laatste gaf Matthijs nog een voorbeeld voor een activiteit. Je kunt 10 voorwerpen op tafel zetten en 1 kind de ruimte laten verlaten. Door 1 voorwerp weg te halen laat je het kind zien dat als iets weg is, het geheel niet meer klopt. Bij het doel over uniek zijn kun je dan ook vertellen dat een kind ook gemist wordt als hij/zij weg is.

1.5 Observatielijst

Persoonlijke ontwikkeling

persoonlijkheid
creativiteit
wat laat het kind zien
zelfvertrouwen
voor zichzelf op komen
vriendjes maken
respect hebben voor elkaar
zelfstandigheid

De omgang van vrijwilligers naar kinderen

reactie naar kind
positief/ negatief stimuleren
helpen/overnemen
inspelen op initiatief negatief/positief

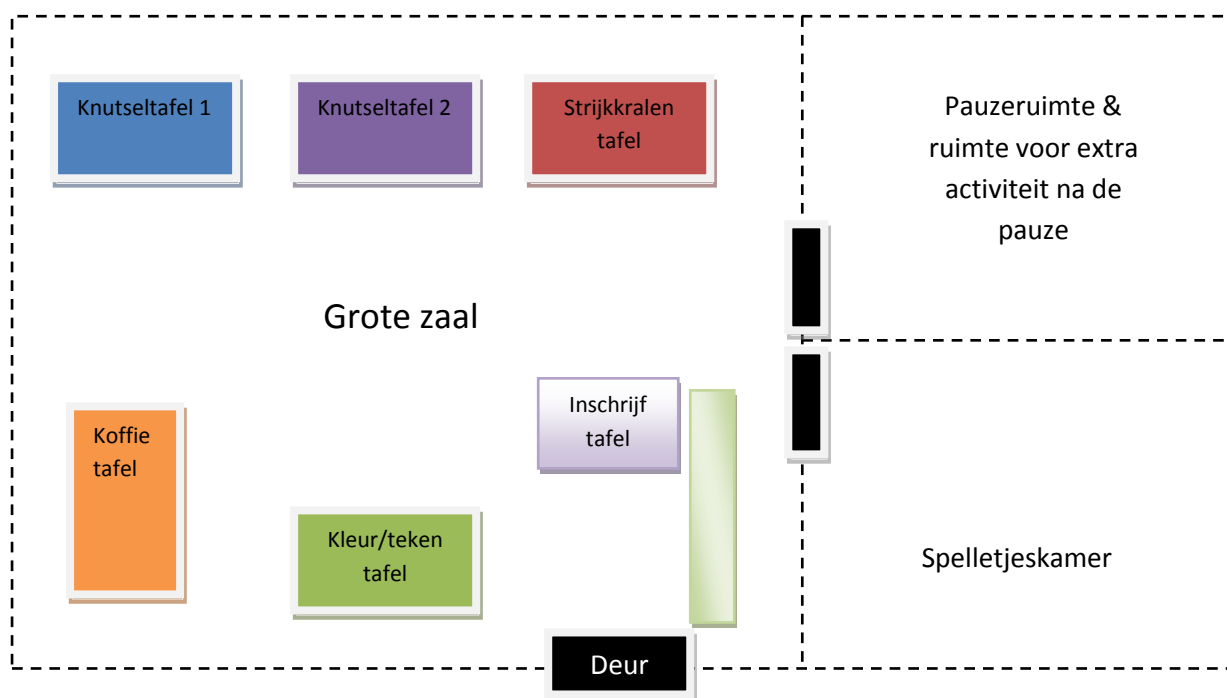
De omgang van kind naar kind

elkaar om hulp vragen/ individualistisch
aanbieden van hulp
samenwerken

1.6 Observaties

1.6.1 Incidentele observatie 1 De Kinderhuiskamer

Datum: 11-03-2015
Tijd: 14.00-16.00
Kinderen: ± 30
Vrijwilligers: 12
Coördinatoren: 2

Knutseltafel 1	Situatie
Een kind knipt een visje uit, de vrijwilliger zegt 'Goed zo'.	1.1
Vrijwilliger legt cd-hoesje voor kind open.	1.2
Vrijwilliger legt uit hoe ze het knutselwerkje moeten maken.	1.3
Kind vraagt: 'Juf wat moet ik doen?' De vrijwilliger legt uit dat het kind eerst vissen uit moet knippen.	1.4
Kind 1: 'Wat moet ik doen?' Vrijwilliger: 'Je moet het folie omdraaien' Vrijwilliger wil met haar hand naar de folie. Op dat moment zegt kind 2: 'Kijk zo moet het' en laat het voorbeeld zien. Kind 1 doet kind 2 na en gaat verder.	1.5
Kind zegt: 'Het is lastig' Antwoord vrijwilliger: 'Ja hahaha het is wel lastig'. Kind gaat verder.	1.6
Kind: 'Hij is mislukt' Vrijwilliger: 'Nee toch, als je de eerste lijn volgt dan is die echt niet mislukt hoor'.	1.7
Kind: 'Ik wil die kleur' Vrijwilliger 'Ja dat mag jezelf kiezen'.	1.8
Vrijwilliger: 'Ga je niet uitknippen?' Kind: 'Nee, het is zo moeilijk'. Vrijwilliger: 'Kijk zo kan het'. Kind kijkt en gaat de vis uitknippen.	1.9
Kind: 'Hij is heel lelijk'. Vrijwilliger: 'Nee joh'.	1.10
Kind: 'Juf er is geen folie groot genoeg'. Vrijwilliger: 'Dan pak je die toch', vrijwilliger wijst naar folie. Kind kijkt en pakt de folie op.	1.11
Kind: 'Juf, kijk het wordt een zeepaard familie dat is toch leuk, kan jij ze uitknippen?' Vrijwilliger: 'Nee, ik ga ze niet helemaal voor je uitknippen'. Kind geeft zeepaardje aan, vrijwilliger pakt het aan en knipt het zeepaardje uit.	1.12
Kind: 'Juf hij is mislukt, kijk als ik hem dicht doe dan zitten ze over elkaar'. Vrijwilliger: 'Nee, joh je doet hem toch gewoon open'. Kind doet het cd-hoesje open en dan weer dicht.	1.13
Vrijwilliger helpt kind met de velletjes van de plaklaagjes af te halen.	1.14
Kind pakt een groot stuk folie en wil het op het cd-hoesje plakken. Kind laat het zien aan vrijwilliger en zegt: 'Ik ben klaar'. Vrijwilliger: 'Nee, toch'. Kind: 'Ja, dat is leuker dan al dat gedoe'. Vrijwilliger reageert niet, kind knipt een stuk folie uit, vrijwilliger reageert niet. Kind knipt na een paar minuten het grote stuk folie, kleiner.	1.15
Kind: 'Wat kan je mooi tekenen.' Hanneke: 'Nou, valt wel mee'. Kind: 'Ik vind van wel'.	1.16
Vrijwilliger trekt een vis op het papier over met een pen en geeft het aan het kind. Het kind kijkt om zich heen en pakt het vervolgens aan en gaat het knippen.	1.17

Kind: 'Kijk'. Vrijwilliger reageert: 'Ja ik vind het leuk, het lijkt meteen dat het meer water is'.	1.18
Kind: 'Kijk een zeester'. Vrijwilliger: 'Oh wat mooi'.	1.19
Kind is bezig het velletje van het folie af te halen. Vrijwilliger: 'Oh ben je aan het proberen het velletje er af te halen? Oh je hebt geen nagels zou ik het anders doen?'. Kind reageert niet en haalt het velletje er uiteindelijk zelf af.	1.20
Kind 1: 'Deze is moeilijk'. Een kind houdt een octopusje omhoog. Vrijwilliger kijkt op en zegt: 'Ja die heeft inderdaad heel veel kronkels, anders zoek jij een gemakkelijkere uit en dan knip ik ondertussen deze uit'. Kind antwoord: 'Ja, als die klaar is'. Vrijwilliger reageert daar niet op. Kind kijkt hoe de vrijwilliger de octopus uitknijpt. Vrijwilliger zegt na een paar minuten: 'Is er geen schelp die je kunt uitknippen?'. Vrijwilliger gaat opzoek naar een schelp en zegt: 'Kijk, hier is de schelp'. Kind pakt het aan en pakt een stuk folie. Vrijwilliger vraagt allemaal dingen aan het kind 1. Kind 1 antwoord en kijkt hoe de vrijwilliger aan het uitknippen is. Vrijwilliger zegt na twee minuten: 'Jij moet deze doen en je moet het goed vast houden met overtrekken'. Kind 1 gaat de schelp overtrekken. Wanneer kind 1 de schelp heeft overgetrokken zegt hij: 'Ik ben klaar!'. Vrijwilliger: 'Nee, nu moet je de schelp nog uitknippen. Het kind gaat de schelp uitknippen. Als kind 1 klaar is laat het kind het zien. Vrijwilliger: 'Oh, wat een mooie schelp'.	1.21
Een vrijwilliger biedt hulp aan bij een kind. 'Zal ik helpen?' Het kind zegt: 'Ik kan het wel zelf'. Vrijwilliger zegt: 'Oké'.	1.22
Vrijwilliger corrigeert een kind dat op tafel zit. Ze biedt haar als alternatief een stoel aan.	1.23
Twee vrijwilligers overleggen met elkaar het werkje precies moet.	1.24
Kind vraagt een andere kind om hulp. Het andere kind helpt.	1.25
Vrijwilliger geeft een kind een compliment. 'Kan jij dat? Knap hoor!'	1.26
Vrijwilliger legt een kind uit hoe je de sticker op moet plakken maar laat het kind het zelf doen.	1.27
Kind kan niet bij de schaar. Wil eerst op de tafel klimmen maar vraagt dan aan de vrijwilliger: 'Wilt u een schaar aangeven?'	1.28
Kind vraagt: 'Hoe moet ik dit knippen?'. Het kind knipt wel door. Vrijwilliger reageert uiteindelijk: 'Zal ik helpen?' vrijwilliger helpt het kind.	1.29
Een kind pakt de schaar van een ander kind. Het andere kind reageert: 'He die is van mij!' en ze	1.30

pakt de schaar terug.	
Vrijwilliger reageert op een grapje van een kind. Het kind lacht naar de vrijwilliger.	1.31
Vrijwilliger stelt een kind voor dat ze een vorm van een ander kind kan overtrekken als het zelf niet lukt. Het kind met het vormpje bied zijn vorm aan en de ander trekt hem over.	1.32
Kind krijgt de sticker niet los en vraagt de vrijwilliger om hulp. Vrijwilliger maakt een beginnetje maar benoemd dat het kind de rest zelf moet doen.	1.33
Kind pakt de sjablonen af van een ander kind. Die zegt dat ze bijna klaar is en dat het kind ze dan mag hebben.	1.34
Kind krijgt de sticker niet los. Vrijwilliger biedt hulp aan maar het kind wil het zelf doen en het lukt uiteindelijk.	1.35
Kind weet niet zo goed op welke kleur zij de sticker wil. De vrijwilliger zegt: 'dan doe je het op groen.' Het kind zegt: 'ik vind groen niet zo mooi' en kiest voor geel.	1.36

Knutseltafel 2	Situatie
Vrijwilliger: 'Doen jullie voorzichtig en de doppen er weer op, dames?'	1.37
Kind knoeit verf op haar arm, vrijwilliger veegt het af met de schort en stroopt de mouwen op.	1.38
Vrijwilliger: 'Wat heb je nou voor moois gemaakt'. Kind kijkt op.	1.39
Vrijwilliger gericht op één kind. Zit met haar rug naar de anderen kinderen toe.	1.40
Kind komt naar de vrijwilliger toe om te vragen of zij wil helpen met het aantrekken van de schort. Vrijwilliger helpt het kind.	1.41
Kind 1 wil een schort aan doen. kind 2: 'Zou ik je helpen?'. Kind 1 laat het toen en kind 2 doet de schort van achteren dicht.	1.42
Kind zegt hard: 'Ik ben klaar'. Er komt geen reactie.	1.43
Kind vraagt hulp aan ander kind: 'Mag ik de zwarte van jou?'	1.44
Kind zegt: 'Juf ik ben klaar.' Eén van de vrijwilligers reageert niet. De andere reageert wel.	1.45
Vrijwilliger vindt dat een kind de verf te dik heeft opgesmeerd. Ze zegt: 'Eigenlijk moet je maar een beetje doen. Je hebt het nu te dik.' Het kind veegt de verf uit.	1.46
Kind vraagt bij het knippen om hulp. Vrijwilliger zegt dat ze helpt als het echt niet meer lukt. Het kind zegt dat het niet meer lukt. De vrijwilliger	1.47

neemt het over.	
Kind vraagt aan een ander kind: 'Mag ik die van jou en wijst naar de sjablonen.' Even wachten zegt het kind. Na een paar minuten is het kind nog niet klaar met de sjablonen en pakt het andere kind de sjablonen af. Het kind pakt het terug en zegt: 'Ik ben bijna klaar, dan mag jij hem.'	1.48
Kind vraagt aan vrijwilliger: 'Mag ik de groen?' De vrijwilliger reageert niet. Het kind pakt hem zelf.	1.49
Vrijwilliger vraagt aan een kind: 'lukt het?' Het kind zegt: 'Ik wil groen.' De vrijwilliger pakt de groen van de andere tafel.	1.50
Kind zegt: 'Ik wil deze.' Vrijwilliger vraagt welke kleur hij wil en pakt de kleur. De vrijwilliger houdt de sjablonen vast en laat het kind de vorm overtrekken. De vrijwilliger knipt daarna de vis voor hem uit maar de staart moet hij zelf doen.	1.51
Kind vraagt of een ander kind wat aan wil geven. Als het andere kind dit doet zegt ze: 'Dank je wel.'	1.52

Teken/Kleurtafel	Situatie
Vrijwilliger zit op zijn mobiel. De kinderen zitten stil te kleuren.	1.53
Vrijwilliger zoekt samen met een kind een leuke kleurplaat uit.	1.54
Vrijwilliger kijkt de zaal rond. Reageert niet op een kind die iets vraagt.	1.55
Vrijwilliger gaat alle kleurplaten uitzoeken. Een kind vraagt of zij mag helpen. Dat mag.	1.56
Kind laat haar kleurplaat zien aan vrijwilliger en zegt: 'Kijk ik heb hem zelf overgetrokken.' Vrijwilliger zegt dat ze hem erg mooi vind.	1.57
Een kind komt voorzichtig naar de kleurplaten tafel gelopen. Vrijwilliger reageert niet op het kind. Het kind pakt zelf een kleurplaat en gaat kleuren.	1.58
Kind zegt tegen een ander kind: 'Jouw vis is mooi'. Kind lacht en gaat weer verder.	1.59
Vrijwilliger geeft kind een compliment: 'Heb jij die gemaakt? Mooi!'	1.60

Spelletjeskamer	Situatie
Vrijwilliger: 'Ik snap er niks van'. Kind 1: 'Kijk die zit er toch tussen'. Kind 2: 'Nee, kijk dat is te veel'. Kind 1 zegt tegen kind 2: 'Kijk het moet zo', kind 1 gebaart met zijn hand hoe het moet. Kind 2 legt ondertussen aan de vrijwilliger met gebaren uit hoe het moet. Kind 1 schreeuwt daar door heen: 'Nee, zo niet'. De vrijwilliger antwoordt: 'Nee ze had het niet tegen jou.' Kind 1 wordt stil. Kind 1: 'Je moet het zo doen'. Kind 1 gebaart hoe het	1.61

moet. Kind 2: 'Ja, maar ik ben de jongste ik ben nog maar 7'. Kind 3: 'Ja, ik ook hoor'. Kind 1: 'Ja maar jullie zijn al groot'. Vrijwilliger: 'We gaan het er niet meer over hebben'. Kind 2: 'Ja, het moet zo', kind 1: 'Niet zo kattig'. Vrijwilliger: 'Ja, jij heb er anders ook een handje van.' Kind 1: 'Nee, het moet zo'. Vrijwilliger: 'Wat doe je hekserig' Kind 3: 'Ja, hij doet echt kattig'. Vrijwilliger: 'Nou, laten we door gaan'. Kind 2 moet lachen. Kind 1, slaat bij 6 vruchten en pakt alle kaarten. Kind 2 en 3: 'Nee, dat is niet goed, je doet heel stiekem'. Kind 1: 'Je moet zo opleggen, kind 1 gebaart hoe het moet. Kind 3: 'Ja je moet het zo opleggen'. Vrijwilliger: 'Niet zo boos tegen elkaar jullie maken alleen maar ruzie. Kind 4 komt er bij en gaat kijken. Vrijwilliger: 'Wil jij misschien mee doen'. Kind 4: 'Ja'. Vrijwilliger: 'Ik snap er niets van dus jij mag wel doen', vrijwilliger geeft haar kaarten aan kind 4. Kind 1 loopt weg, kind 2 pakt de kaarten en zegt 'Woehoe ik heb alle kaarten'. Kind 3 en 4: 'Dat is niet eerlijk'. Kind 2 loopt weg en gaat wat anders doen. Kinderen schreeuwen door elkaar heen. Vrijwilliger: 'Ho stop, even rustig ik heb het niet gezien, ik was even aan het praten'. Kinderen worden stil en spelen verder. Kind 1 vraagt: 'Juf, mag dit de finale zijn?'. Vrijwilliger: 'Ja, dit is de finale anders zitten we hier morgen nog'. Kinderen spelen verder. Kind 1 drukt op de bel: 'Gewonnen'. Vrijwilliger loopt even weg. Een paar kinderen lopen ondertussen weg. Kind 1 zegt tegen kind 2 jij moet opruimen. Kind 2 blijft staan. Vrijwilliger komt terug en roept: 'Iedereen moet helpen'. Kind 2 roept: 'Iedereen moet helpen'. Kinderen horen het niet. Kind 2 helpt met opruimen. Vrijwilliger: 'Nou, bedankt voor het opruimen'.	
Kind maakt iets van blokken. Vrijwilliger: 'Wauw wat heb je dat mooi gemaakt'.	1.62
Kind 1 bouwt in stilte, kijkt wat om zich heen. Een balletje van een paar kinderen valt op de grond. Kind 1 pakt het meteen op en geeft het terug. Kinderen pakken het aan zonder iets te zeggen.	1.63
Kind 1 vraagt of hij mee mag doen. Kind 3 vind dat goed en loopt weg. Kind 1 en 2 gaan spelen, totdat kind 1 zegt we zijn klaar. Kind 2 loopt weg, kind 1 schreeuwt naar kind 4: 'Kom je tafelfoetballen?' Kind 4 komt en gaat met kind 1 voetballen.	1.64
Vrijwilliger vraagt aan kind: 'Zou ik helpen opruimen?' Kind kijkt op. Vrijwilliger gaat opruimen, het kind helpt mee.	1.65
Kind 1 bij de tafelfoetbal: 'mag ik ook een keer'.	1.66

Kind 2 zegt heel hard: 'Noooo'.	
Bij mens erger je niet is een kind erg wild. De vrijwilliger benoemt dat hij rustig moet doen en dat hij anders niet mee mag doen.	1.67
Twee kinderen spelen wie is het. Het ene kind weet niet welke hij weg moet doen. Het andere kind helpt hem.	1.68
Vrijwilliger speelt samen met een kind memory. Als het kind een setje heeft geeft de vrijwilliger een compliment.	1.69
Bij de lego pakt een kind iets af van een ander kind. Het kind laat dit gebeuren en kijkt verdrietig. Hij gaat weer verder met zijn andere lego.	1.70
Kind laat zijn creatie van lego zien aan de andere kinderen. Ze kijken en ze vragen of ze hem mogen hebben. Het kind wil hem zelf houden.	1.71
Vrijwilliger gaat met een kind wie is het spelen en zegt tegen het kind: 'Wat een mooie naam heb jij.'	1.72
Kind is de Donald Duck het lezen. Een ander kind vertelt een verhaal over de lego. Het kind reageert niet waardoor het kind het verhaal nog een keer verteld.	1.73
Bij het halli galli heeft een kind zijn kaarten verkeerd vast. Vrijwilliger legt uit dat je je kaarten nog niet mag zien.	1.74
Kind wil voordringen bij halli galli. Het andere kind zegt dat hij eerst nog aan de beurt is.	1.75
Bij halli galli doen sommige kinderen het spelletje erg snel. Vrijwilliger legt uit dat het iets rustiger moet omdat de andere kinderen het niet bij kunnen houden.	1.76
Kind gooit bij uno de kaarten ver weg. Vrijwilliger pakt ze en legt ze neer op de stapel.	1.77
Kind gaat voor zijn beurt. Vrijwilliger zegt dat eerst het andere kind aan de beurt is.	1.78
Kind doet het spel verkeerd. Een ander kind legt het uit.	1.79
Kinderen spelen fanatiek uno. Het derde kind snapt het spel niet en wordt steeds overgeslagen. Uiteindelijk zien de kinderen het en laten ze hem voor gaan.	1.80
Kind roept: 'Ben ik nou?' vrijwilliger zegt dat hij inderdaad aan de beurt is.	1.81

Strijkkralentafel	Situatie
Vrijwilligers praten met elkaar over ruzies, problemen en dagelijkse bezigheden. De kinderen zijn stil bezig met de strijkkralen.	1.82
Vrijwilliger: 'Wauw, wat een mooi paard'.	1.83

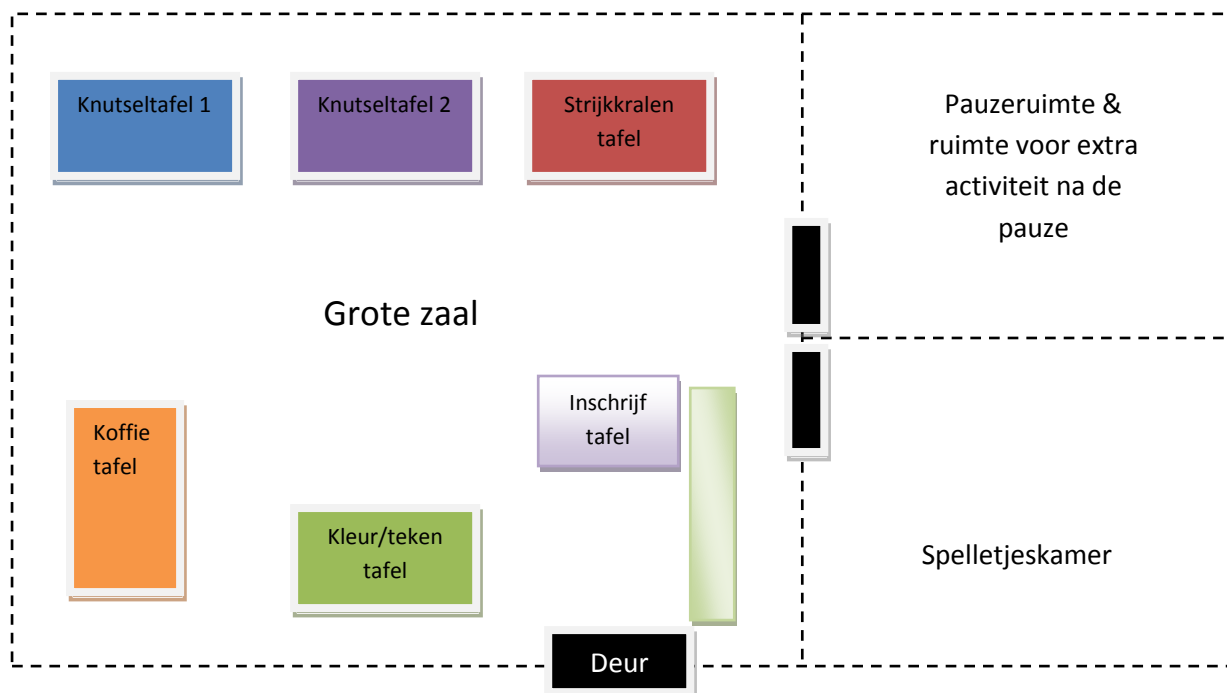
Vrijwilligers praten met elkaar.	1.84
Vrijwilliger zegt: 'Zou ik hem voor je strijken?'. Kind hoort het niet en roept: 'Mama?'. Vrijwilliger loopt naar kind toe en vraagt of zijn kan helpen. Het kind knikt ja en gaat zelf strijken. De vrijwilliger zegt hoe het moet. De vrijwilliger pakt het strijkijzer over en maakt het af.	1.85
Kind kijkt op en zegt: 'Mama, het is af'. Moeder kijkt op en zegt snel: 'Leuk'. Vervolgens gaat moeder weer snel verder met praten met de vrijwilliger.	1.86
Kind zegt tegen vrijwilliger dat een ander kind het fout doet. Vrijwilliger zegt: 'Hij wil het denk ik graag zo doen, op zijn eigen manier. Ik vind het prachtig' Het kind lacht naar de vrijwilliger.	1.87
Kind vraagt of de vrijwilliger wil helpen met zoeken naar kralen. De vrijwilliger zoekt de kralen voor haar op.	1.88
Vrijwilliger geeft een kind een compliment: 'Zo dat is mooi zeg.'	1.89

Bingo	Situatie
Kind pakt het papiertje af van een ander kind. Die zegt: 'Doe normaal' en pakt het papiertje terug.	1.90
Kind vraagt: '62 is toch een 6 en een 2?' een ander kind zegt dat dat klopt.	1.91
Kind ruilt zonder dat een ander kind het door heeft zijn kaart om met die van het andere kind. De andere kinderen moeten lachen.	1.92
Kind vraagt aan vrijwilliger: 'mag ik nu helpen?' hier wordt niet op gereageerd.	1.93
Een paar kinderen vragen of ze mogen helpen. Vrijwilliger zegt: 'dat mag, eerst mag zij en dan mag jij.'	1.94
De kinderen zijn rumoerig. Vrijwilliger zegt dat hij wil dat het stil is en dat ze pas aan de beurt zijn als ze hun vinger in de lucht steken.	1.95
Eén van de kinderen heeft haar vinger in de lucht maar die wordt niet gezien door de vrijwilliger. Een ander kind steekt ook haar vinger in de lucht en wijst naar het andere kind om haar te helpen.	1.96
Vrijwilliger zegt: 'goed dat jullie nu stil zijn, dan kan je de nummers goed horen.'	1.97
Kind vraagt aan een ander kind of nummer 28 al is geweest. Het kind zegt dat het nummer nog niet is geweest.	1.98
Als er een nummer wordt genoemd ziet een kind dit nummer bij een ander kind en zegt: 'kijk, deze kan je weg doen.'	1.99
Vrijwilliger zegt: 'jullie doen het erg goed jongens,	1.100

ga zo door.'	
Kind zegt: 'Ik moet er nog 5.' Het andere kind zegt: 'zo jij bent ver.'	1.101
Kind loopt van zijn stoel. Vrijwilliger zegt: 'ga is op je stoel zitten.' Het kind gaat weer zitten.	1.102
Kind roept dat hij bingo heeft maar dat is niet zo. Vrijwilliger zegt: 'Je hebt hem bijna' en zegt dat het niet erg is.	1.103

1.6.2 Incidentele observatie 2 De Kinderhuiskamer

Datum: 25-03-2015
Tijd: 14.00-16.00
Kinderen: ± 30
Vrijwilligers: 12
Coördinatoren: 2

Knutseltafel 1	Situatie
Een kind zegt: 'De wit doe ik.' Vrijwilliger: 'Mooi hoor.'	2.1
Een kind zegt: 'Juf ik heb deze gemaakt.' De vrijwilliger reageert 2x niet. De 3 ^e keer reageert ze met ja.	2.2
Een kind zegt: 'Kijk juffrouw.' Vrijwilliger: 'He super. Zou ik je verder helpen?' Het kind knikt.	2.3
Een vrijwilliger houdt het werkje vast terwijl het kind het plakband op plakt.	2.4
Een kind vraagt aan vrijwilliger: 'Wil jij deze doen?' Vrijwilliger: 'Nee hoor dat kan je zelf.' Kind: 'Nee dat kan ik niet.' Vrijwilliger: 'Jawel hoor, je moet het even proberen.'	2.5
Een kind laat haar vogelhuisje zien. Vrijwilliger: 'Wauw goed zo.'	2.6
Een kind wil iets aan een vrijwilliger vragen die nog met een ander kind bezig is. Een andere vrijwilliger zegt: 'Even wachten, ze is nog aan het praten.'	2.7
Een kind zegt: 'Ik heb geen stiften om mijn naam te schrijven.' Vrijwilliger: 'Oh die kan je daar op de tafel pakken.' Het kind gaat de stiften zelf pakken.	2.8
Een kind zegt tegen een vrijwilliger: 'Kijk.' En laat haar werkje zien. Vrijwilliger: 'Kijk zie je nou wel. Je kan het wel. Je zegt altijd dat je het niet kan maar je kan het als de beste.'	2.9
Een kind komt naar de tafel gelopen en kijkt naar een vrijwilliger. De vrijwilliger ziet haar niet en het kind wil weer weg lopen. Een andere vrijwilliger kijkt naar het kind en zegt: 'Wil je wat vragen?' Kind: 'Ik wil er ook één maken.' Vrijwilliger: 'Dat mag, kom maar zitten.'	2.10

Knutseltafel 2	Situatie
Vrijwilliger zegt tegen kind: 'Kijk zij doet het goed. Zo kan je zien hoe het moet.'	2.11
Kind vraagt aan vrijwilliger: 'Moet je ook het bolletje doen moet foam?' De vrijwilliger zegt: 'Dat mag je zelf weten.'	2.12
Vrijwilliger zegt tegen kind: 'Wauw wat leuk zeg!'	2.13
Vrijwilliger zegt in het algemeen: 'Weet je wat nou zo leuk is, dit kunnen jullie helemaal zelf.'	2.14
Kind vraagt: 'Mag ik die van jullie en wijst naar een bakje.' Een ander kind geeft het bakje aan.	2.15
Een kind vraagt aan een ander kind: 'Mag ik de roze van jou?' Het andere kind pakt hem en geeft het aan het meisje.	2.16
Vrijwilliger vraagt aan een kind: 'Gaat het goed?' Het kind knikt. De vrijwilliger zegt: 'goed zo.'	2.17
Vrijwilliger zegt tegen een kind: 'Wat is hij leuk! Ga	2.18

je de andere kant ook nog doen?’	
Een kind tegen een ander kind: ‘Oh, die van jou is schattig.’ Het andere kind lacht.	2.19
Een kind verteld over haar kat. De andere kinderen reageren.	2.20
Vrijwilliger tegen een kind: ‘Hij is leuk zeg. Heb je dit al eens gedaan?’ Het kind schudt haar hoofd. De vrijwilliger zegt: ‘Het is wel leuk he?’	2.21
Een kind zegt: ‘Ik wil oranje, dat hebben ze bij de andere tafel.’ De vrijwilliger zegt: ‘Wil je oranje? Zal ik die dan even pakken?’ Het kind knikt.	2.22
Een kind probeert foam te pakken maar hij kan er niet bij. De vrijwilliger ziet dit en geeft het aan hem.	2.23
Een kind vraagt: ‘Mag ik de roze?’ Een ander kind geeft het aan.	2.24
Vrijwilliger tegen een kind: ‘Oh, jij doet ook de zijkanten. Heel erg leuk!’	2.25
Een kind vraagt: ‘Mag ik de geel?’ Vrijwilliger zegt: ‘Volgens mij kan je daar net bij.’ Het kind pakt de foam. De vrijwilliger zegt: ‘Kijk, zie je wel.’	2.26
Een kind zegt: ‘Ik ga de andere kant anders doen.’ Vrijwilliger: ‘Oh dat kan hoor.’	2.27
Een kind vraagt: ‘Mag ik de groen?’ Een ander kind zegt: ‘Die heb ik ook nodig; en ze zet hem tussen hen in; Nu kunnen we er samen mee doen.’	2.28
Een kind zegt: ‘Ik heb de groen nodig.’ Vrijwilliger: ‘Dan moet je even vragen of je hem mag.’ Het kind vraagt aan het andere kind of ze hem mag, die geeft de groene foam aan.	2.29
Een kind zegt: ‘Kijk ik heb één kant af.’ Vrijwilliger: ‘Kijk, wat een bonte vogel zeg, leuk.’	2.30
Een kind zegt: ‘Ik ga deze helemaal namaken.’ Een ander kind zegt: ‘Maar jij hebt een kleiner oog gedaan.’ Het kind reageert: ‘Maar ik vind dit mooier.’	2.31
Een kind zegt: ‘Wauw, heb jij die gemaakt?’ Het andere kind lacht.	2.32
Een vrijwilliger zegt: ‘Mag ik eens kijken naar die van jou? Mooi zeg.’	2.33
Kind: ‘Ik kan het niet’. Vrijwilliger: ‘Jawel, dat kan je prima’. Vervolgens legt de vrijwilliger uit hoe het moet. Het kind gaat beginnen met plakken.	2.34
Vrijwilliger maakt oogcontact met kind 1 en zegt: ‘Mooi haar zeg wauw.’ Kind 2: ‘Zij heeft cool haar.’ Niemand reageert.	2.35
Vrijwilliger: ‘Zo dat gaat goed’. Kind kijkt op.	2.36
Vrijwilliger: ‘Jullie moet 6 potjes delen met z’n allen.’	2.37
Vrijwilliger klets met een moeder.	2.38

Kind: 'Ik heb nog een kleur nodig.' Vrijwilliger: 'Ook nog de achterkant'. Kind kijkt op. Vrijwilliger: 'Dat hoeft natuurlijk niet.' Kind gaat verder en beplakt de achterkant.	2.39
Kind: 'Mag ik dat rode potje?' Kind kijkt en geeft het potje aan. Het kind pakt het aan en gaat verder.	2.40
Kind laat de hanger zien en zegt: 'Kijk.' Vrijwilliger: 'Wat goed'.	2.41
Kind laat de hanger zien. Vrijwilliger 1: 'Wat mooi'. Vrijwilliger 2: 'Echt mooi, nu nog de andere kant'. Kind kijkt op en kijkt naar het vogeltje. Vrijwilliger: 'Dat hoeft natuurlijk niet maar is wel leuk'. Kind gaat verder met het beplakken.	2.42
Kind komt aanlopen. Vrijwilliger: 'Hoi E, kom zitten welk vogeltje wil je maken?' Kind kiest.	2.43
Kind: 'Mag ik die lenen?' Kind: 'Nee'. Vrijwilliger: 'Dat is ook niet lief'. Kind kijkt op en lacht een beetje.	2.44
Kind roept: 'Ik wil oranje, ik wil oranje, ik wil oranje. Vrijwilliger: 'Wat zeg je? '. Kind: 'Ik wilde oranje'. Vrijwilliger schuift de oranje naar het kind toe.	2.45
Vrijwilliger tegen een kind: 'Oh wat mooi'.	2.46
Kind: 'De mijne is nu echt klaar'. Vrijwilliger: 'Goed zo'.	2.47
Twee vrijwilligers praten met elkaar. Drie kinderen aan de anderen kant van de tafel werken stil.	2.48
Een vrijwilliger praat met een ouder.	2.49

Teken/kleurtafel	Situatie
Twee kinderen zitten stil te kleuren.	2.50

Strijkkralen tafel	Situatie
Vrijwilliger praten met elkaar over politiek. Dat het lastig om te kiezen welke partij je moet kiezen.	2.52
Kind: 'Rutte zegt rare dingen, hij zegt wat hij wil'. Vrijwilliger: 'Rutte? '. Kind: 'Ja, hij zegt racistische dingen'. Vrijwilliger: 'Nou Rutte valt nog wel mee, ze zeggen dat Wilders racistisch is'. Kind: 'Ja, zoiets zeiden ze op school, maar ik weet niet meer hoe hij heet'. Vrijwilliger: 'Maar voor jullie is het lastig om te begrijpen, voor ons al'. De vrijwilliger gaat verder met praten met de andere vrijwilligers.	2.53
Kind: 'Kijk'. Vrijwilliger: 'Oh mooi'.	2.54
Vrijwilliger: 'Wat ga je doen'. Kind kijkt op. Vrijwilliger: 'Spelletje misschien?'. Kind schudt nee en gaat wippen op zijn stoel.	2.55

Een kind vraagt aan vrijwilliger: 'Wil je deze met mij doen?' Vrijwilliger: 'Ja natuurlijk.'	2.56
Kind vraagt: 'Zijn die zwarte kralen van jou?' Het andere kind zegt: 'Ja, maar je mag ze wel pakken.'	2.57
Een kind vraagt aan een vrijwilliger: 'Wil je helpen?' De vrijwilliger kijkt niet naar het kind maar zegt: 'Ja.'	2.58
Een kind vraagt aan een ander kind: 'Mag ik de wit?' Het andere kind reageert niet. Het kind roept nu: 'Ik wil de wit!' Het andere kind reageert nog steeds niet dus het kind geeft het op en gaat verder met haar werkje.	2.59
Een kind vraagt aan een vrijwilliger: 'Wil jij ook helpen?' Vrijwilliger: 'Ik ga even andere kinderen helpen, want jij wordt al geholpen.'	2.60
Een kind zegt tegen vrijwilliger: 'Ik wil niet meer met de strijkkralen. Wil je met mij de hello kitty puzzel maken?' De vrijwilliger knikt en samen gaan ze de puzzel halen.	2.61
Een vrijwilliger vraagt aan een kind: 'Ben je nog steeds die van het plaatje aan het maken?' Het kind zegt ja. Vrijwilliger: 'Hij wordt mooi zeg.'	2.62
Een kind vraagt aan een ander kind: 'Wil je er voor mij ook eentje maken?' Het andere kind knikt.	2.63
Een vrijwilliger kijkt de zaal rond. Een kind vraagt: 'Wil je hem vasthouden?' De vrijwilliger reageert niet.	2.64
En kind vraagt: 'Wil jij hem maken?' Vrijwilliger: 'Nee, je moet hem zelf maken.' Kind: 'Maar het is moeilijk.' Vrijwilliger: 'Nee het is niet moeilijk, het is makkelijk.'	2.65
Vrijwilliger zitten met haar handen over elkaar en kijkt voor zich uit.	2.66
Vrijwilliger: 'Wat ga je maken?'. kind legt het uit en laat het zien.	2.67
Vrijwilliger: 'Ga je de ster helemaal geel maken?', kind knikt ja. Vrijwilliger pakt de strijkkralen en zoekt de geel uit.	2.68
Vrijwilliger: 'Lukt het? Kind: 'Ja, maar deze is verpest.' Het kind laat een handvol elastiekjes zien. Vrijwilliger: 'Oh'.	2.69
Kind heeft loomelastiekjes op strijkkraal vormpje gedaan: 'Kijk'. Vrijwilliger: 'Oh leuk, je maakt er helemaal je eigen creatie van, leuk zeg.'	2.70

Spelletjeskamer	Situatie
Een paar jongens zijn met lego aan het bouwen. Kind 1: 'Dat is van mij, dat poppetje'. Kind 2: Nee joh, doe niet zo gek man'. Kind 1: 'Nee die is van	2.71

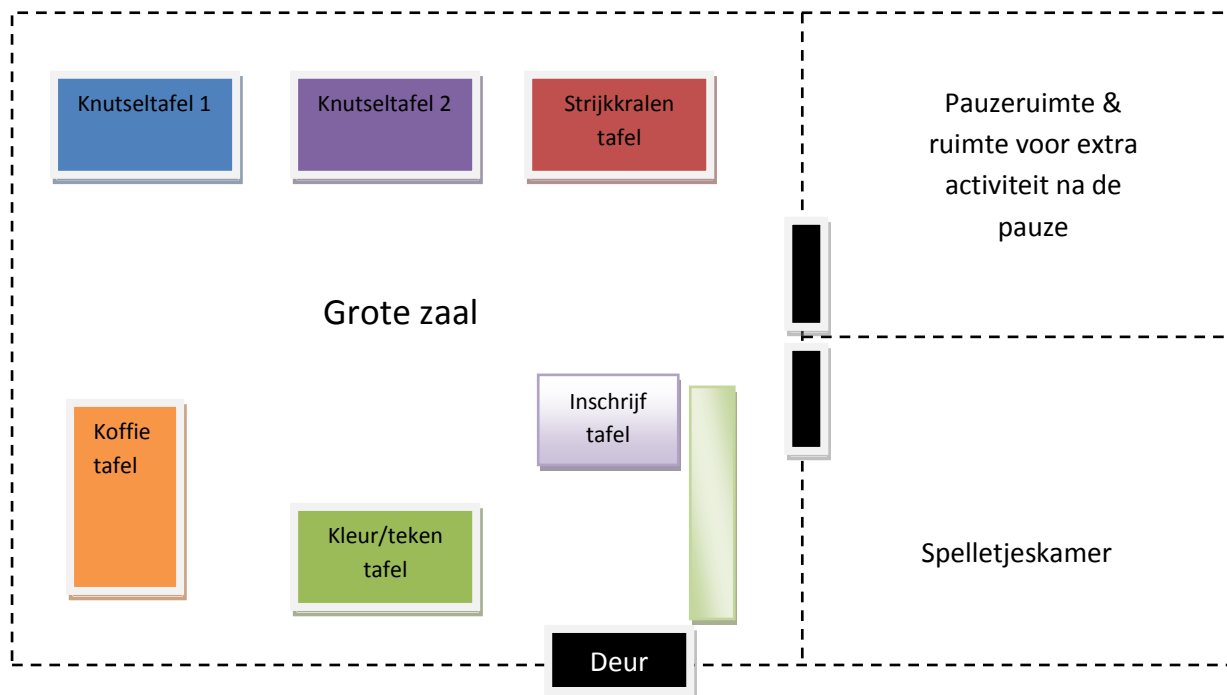
mij'. Kind 3: 'Het is van allemaal'. Kind 1: 'Nee daar spelen wij mee'. Kind 2: 'Wij mogen ook'. Kind 1 loopt naar vrijwilliger, vrijwilliger loopt mee op dat moment komt de coördinator. De kinderen schreeuwen door elkaar heen. Coördinator: 'Even stoppen en luisteren naar elkaar'. Kinderen worden stil, kind 2 legt uit wat er aan de hand is. Coördinator: 'Jullie moeten anders gewoon eerlijk verdelen'. Hij wijst een bouwplaat van kind 1 aan. Kind 1, schudt dat hij dat niet wil. Kind 2 roept: 'Kijk'. Coördinator: 'Deze platen dan', hij pakt de plaat. Kind 1 schudt nee en zegt: 'Doe dan die twee maar die je als eerste aanwees'. Kind 2 en de coördinator maken de platen los. Kind 1 loopt weg en gaat bij het spel mens-erger-je- niet zitten. De coördinator loopt naar kind 1 toe en vraagt of hij nog wil spelen. Kind schudt nee. Coördinator: 'Oke dan zeg ik dat de ze de anderen platen ook mogen gebruiken'. Kind 1 schudt ja.	
Kind en vrijwilliger spelen kwartet. Kind zegt tegen vrijwilliger aan de andere tafel: 'Kijk die stapel'. Vrijwilliger 1: 'Is die stapel van jou?'. Kind: 'Ja'. Vrijwilliger 2: 'Dat moet je niet verder vertellen'. Kind moet lachen. Vrijwilliger 1: 'Echt goed hoor'.	2.72
Kind: 'Gewonnen!'. Vrijwilliger 1 andere tafel: 'Zo dat is goed'. Vrijwilliger 2: 'Ja vooral aan iedereen door vertellen'. Kind moet lachen. Vrijwilliger 2 geeft een hand: 'Goed gedaan hoor'.	2.73
Kind ruimt het kwartet op. Vrijwilliger helpt mee en loopt dan weg. Het kind ruimt het verder op.	2.74
Kinderen zijn halli galli aan het spelen. Kind schopt de verpakking onder de tafel, andere kind schopt terug. Vrijwilliger: 'Niet schoppen'. Kind: 'Ja maar zij begon'. Vrijwilliger pakt de verpakking op en zegt: 'Ja maar dan hoeft jij ook niet de verpakking weg te schoppen'.	2.75
Kind 1 slaat heel snel op de bel. Kind 2 is later. Kind 2 slaat nog een keer op de hand van kind 1. Vrijwilliger zegt niets.	2.76
Een vrijwilliger vraagt aan een kind: 'Heb jij een speedboot?' Het kind knikt. Vrijwilliger: 'Stoer zeg!'	2.77
Een kind zegt: 'Ik ga de auto's in de zak doen.' Andere kind: 'Nee, jij moet eerst mij helpen.' Het kind luistert en helpt mee.	2.78
Een kind wil stoppen met de trein. Andere kind: 'Nee we moeten eerst opruimen.'	2.79
Een kind vraagt aan een ander kind: 'Wil je mij helpen?' Het andere kind knikt en gaat helpen.	2.80
Een kind probeert de kaart van de vrijwilliger af te pakken bij halli galli. Vrijwilliger: 'He, dat mag niet,	2.81

geef hem maar terug.' Het kind geeft de kaart terug.	
Twee kinderen rennen door de zaal en laten zich vallen op de grond. Vrijwilliger: 'Zo, wat gaan jullie doen?' Kind: 'De trein opruimen.' Vrijwilliger: 'Nou kom op dan. Dan doen we het samen.'	2.82
Een kind zegt: 'He kijk.' En laat zijn kaarten aan de vrijwilliger zien. Vrijwilliger: 'Ja je hebt er al heel veel.'	2.83
Een kind wint. Vrijwilliger: 'Zo, heb je alweer gewonnen.'	2.84
Een kind gooit een doos tegen een ander kind. Die zegt: 'Au, dat is niet grappig.' Vrijwilliger: 'Nee dat is inderdaad niet grappig. Je moet even sorry zeggen.' Het kind zegt sorry.	2.85
Een kind vraagt bij mens erger je niet: 'Als ik daar ben heb ik toch gewonnen?' Het andere kind knikt.	2.86
Twee kinderen zijn erg rumoerig bij het tafelvoetballen. Vrijwilliger: 'Jongens, even rustig doen.'	2.87

Sjoelen	Situatie
Kinderen tellen de punten bij elkaar op van het sjoelen.	2.88
Kind is aan het klimmen op de kapstok. Coördinator: 'Ga er maar af'. Kind: 'Maar het is toch wel heel sterk'. Coördinator: 'Wat is 15+7?' Kind gaat van de kapstok af en gaat rekenen.	2.89

1.6.3 Incidentele observatie 3 De Kinderhuiskamer

Datum: 01-04-2015
Tijd: 14.00-15.15
Kinderen: ± 30
Vrijwilligers: 8
Coördinatoren: 2

Knutseltafel 1	Situatie
Vrijwilliger tegen een kind: 'Je gaat toch voor paars en blauw? Toch een beetje meisjesachtig.' En de vrijwilliger knipoogt naar het kind. Het kind knikt en de vrijwilliger zegt: 'Leuk.'	3.1
Een vrijwilliger houdt een draadje vast en zegt tegen een kind: 'Wil jij het even doorknippen?' Het kind pakt een schaar en knipt het draadje door.	3.2
Een kind kan niet bij de cupcake bakjes. Een vrijwilliger ziet dit en geeft ze aan het kind. Kind: 'Dank je wel.'	3.3
Een kind zegt: 'Ik snap er niks van.' Niemand reageert.	3.4
Vrijwilliger vraagt aan een kind: 'Welke kleurtjes wil je?' Kind: 'Ik ga maar gewoon wat doen.' Vrijwilliger: 'Oh dat mag.'	3.5
Een kind zegt tegen een vrijwilliger: 'Kijk is wat ik heb gemaakt.' Vrijwilliger: 'Oh je hebt al een opzetje gemaakt.'	3.6
Een kind vraagt: 'Juf is hij zo lang genoeg?' Vrijwilliger: 'Hij mag ietsje langer.' Ze pakt het draad en maakt hem iets langer. Vrijwilliger: 'Hier knip hem hier maar af.' Het kind pakt een schaar en knipt hem af.	3.7
Een kind zegt: 'Kijk hij valt er steeds af.' Vrijwilliger: 'Oh, en als je nou met een kleine begint, probeer maar.' Het kind probeert het en het lukt.	3.8
Vrijwilliger vraagt aan een andere vrijwilliger: 'Hoe lang maak jij de draadjes?' De andere vrijwilliger legt uit hoe ze het doet.	3.9
Een kind vraagt aan een ander kind: 'Mag ik van jou de gekleurde kralen?' Het andere kind zegt: 'Welke kleuren wil je?' Het kind zegt dat ze paars rood en blauw wil. Het andere kind geeft de kleuren aan. Kind: 'Dank je wel.'	3.10
Een kind vraagt: 'Mag ik van jou dat bakje?' Het andere kind geeft het aan.	3.11
Een kind vraagt: 'Wat moet ik nu doen?' Vrijwilliger: 'Nu kan je andere kleuren doen. Wat je zelf wilt.'	3.12
Een kind vraagt aan een ander kind: 'Mag ik die van jou?' En wijst naar een bakje. Het andere kind zegt: 'Ik ben bijna klaar.' Het kind zegt: 'Oke.' En wacht geduldig.	3.13
Een kind vraagt: 'Mag ik van jou het gele bakje?' Het andere kind zegt: 'Oke.' En reikt het bakje aan maar hij kan net niet helemaal bij het andere kind komen. Een ander kind dat tussen de twee kinderen in zit, ziet dit en geeft het bakje door.	3.14
Een kind zegt tegen een ander kind: 'Ik heb er eentje nodig, geef die bak is terug.' Vrijwilliger: 'Even	3.15

wachten, je hebt hem net zelf aan haar gegeven, dus jij moet nu weer even wachten.'	
Een kind vraagt aan een ander kind: 'Mag ik van jou het gele doosje?' Het kind hoort het niet. Een ander kind hoort het wel en geeft het doosje door.	3.16
Een vrijwilliger kijkt naar de slinger van een kind en zegt: 'Hij is erg mooi geworden.'	3.17
Een kind zegt: 'Oh, nu heb ik het fout gedaan.' Vrijwilliger: 'Oh, zal ik je helpen?' Het kind knikt. Samen maken ze de slinger weer goed.	3.18
Kind: 'Hij is klaar'. Vrijwilliger: 'En wat nu?'. Kind: 'Een knoopje'. Vrijwilliger houdt de slinger vast, het kind maakt het knoopje vast. Vrijwilliger: 'En wat nu, is het nu goed'. Kind: 'Nee, er moet nog een knoopje in'. Vrijwilliger: 'En een lusje'. Kind probeert een lusje te maken en zegt: 'Het lukt niet'. Kind 2: 'Oh ik weet wel hoe het moet'. Kind 2 maakt een lus.	3.19
Vrijwilliger helpt kind. Kind: 'Dankjewel'.	3.20
Kind loopt naar de tafel toe. Vrijwilliger: 'Kom je ook een slinger maken, gezellig'.	3.21
Kind doet een kraal en dan een rietje. Kind: 'Het lukt niet'. Vrijwilliger pakt het over, maar het lukt niet. Vrijwilliger: 'Zullen we het rietje kleiner knippen?'. Kind: 'Ja'. Vrijwilliger: 'Hoe groot'. Kind wijst het aan. Vrijwilliger doet het rietje door het touw heen. Kind pakt de slinger weer aan en gaat verder en pakt een rietje en doet het rietje door het touw. Vrijwilliger: 'Het is wel lastig hé, daar komt de naald al'. Vrijwilliger wil de naald aanpakken, maar het kind doet het zelf al.	3.22
Kind: 'Het lukt niet'. Vrijwilliger: 'Dan moet je even wachten'. Vrijwilliger kijkt om haar heen om het kind te zoeken en ziet het kind aan een andere tafel zitten. Vrijwilliger loopt naar het kind toe en vraagt wat er is. Kind: 'Kijk'. Vrijwilliger: 'Is die af'. Kind: 'Nee er zijn nog gaatjes'. Vrijwilliger: 'Ja dat zie'. Kind: 'Kan je me weer helpen zoeken met kralen net als de vorige keer?'. Vrijwilliger moet lachen en zegt: 'Nee dit keer moet je het echt zelf doen'.	3.23

Knutselafel 2	Situatie
Vrijwilliger: 'Er is ook een naald.' Kind kijkt op, vrijwilliger pakt het touw uit haar handen. Vrijwilliger haalt een naald door het touw heen en geeft het weer terug aan het kind.	3.24
Kind kijkt naar de andere kinderen en pakt een naald en probeert het touw er door heen te halen. Het kind probeert het meerdere malen, maar het touw gaat niet door de naald heen. Kind tegen vrijwilliger: 'Wil jij het misschien doen?.' Vrijwilliger: 'Dat is goed, maar dan moet je wel even wachten.'	3.25
Kind: 'het is zo moeilijk'. Vrijwilliger: 'dat lijkt het zo, maar als je bezig bent zul je zien dat het mee valt'. Kind gaat beginnen met de slinger .	3.26
Kind: 'mooi hoor S.' S. kijkt op en gaat verder met knutselen.	3.27
Vrijwilliger probeert het touw door de naald heen te halen, maar dat lukt niet. Kind: 'Ik kan het ook zonder naald.' Vrijwilliger geeft het touw terug kind probeert het touw door de kraal heen te halen en zegt: 'Kijk'. Vrijwilliger: 'Het lijkt mij toch gemakkelijker met een naald dan doe je de kralen er zo een voor een aan, weet je zeker dat je het zo wil?' Kind: 'Nee'. Vrijwilliger pakt het touw aan en haalt de naald door het touw heen.	3.28
Kind: 'Ik maak een regenboog'. Vrijwilliger: 'Oh ja, dat is ook gaaf'. Kind draait glimlachend haar gezicht weg.	3.29
Kind probeert een gaatje te maken in het papier, maar het lukt niet. Kind kijkt om zich heen en dan naar de vrijwilliger. Vrijwilliger: 'Lukt het niet?' Kind schudt van niet, de vrijwilliger helpt het kind.	3.30
Kind: 'Mag ik een naald'. Vrijwilliger: 'Natuurlijk, lukt het zelf?.' Kind: 'Nee.' Vrijwilliger helpt het kind.	3.31
Vrijwilliger: 'Mooi hoor S.'	3.32
Kind rijgt een rietje door het touw heen. Vrijwilliger; 'Oh dat is grappig'.	3.33
Kind: 'Zo het is klaar en ik ga er niet nog eentje maken.' Vrijwilliger: 'Dat hoeft ook niet.'	3.34
Vrijwilliger: 'Mogen wij die bak met kralen misschien, alsjeblieft.' De bak wordt naar het kind en de vrijwilliger toe geschoven. Vrijwilliger zegt dankjewel, het kind volgt door ook dankjewel te zeggen.	3.35
Klein kindje aan de andere tafel laat een fles vallen. Een ander kind gaat van haar stoel af en pakt de fles en geeft het aan het kleine kindje. Het kind loopt weer terug naar de tafel.	3.36
Vrijwilliger: 'Kijk, als je het zo doet dan kan je de slinger ophangen.' De vrijwilliger wijst naar er lusje.	3.37

Het kind schudt van niet. Vrijwilliger: 'Wil je hem niet ophangen?'. Kind: 'Nee.' En hangt de slinger om haar nek. Vrijwilliger lacht en zegt: 'Dat kan natuurlijk ook.'	
Kind loopt naar de tafel toe. Vrijwilliger: 'Hé, gezellig dat jullie ook komen.'	3.38

Strijkkralen tafel	Situatie
Een kind zegt iets tegen een vrijwilliger. De vrijwilliger is aan het praten met een ouder en reageert niet op het kind. Als ze klaar zijn met praten zegt de vrijwilliger tegen het kind: 'Wat wilde je zeggen?' Het kind vertelt wat hij wilde zeggen.	3.39
Een kind vraagt aan de vrijwilliger: 'Is er nog een glitterpot?' Vrijwilliger: 'Volgens mij zitten die er door heen. Anders moet je zelf even in de bak kijken.' Het kind kijkt en vindt de pot met glitterkralen.	3.40

Spelletjes kamer	Situatie
Een kind heeft een setje bij memory. Vrijwilliger: Hallo, nu heb je alweer een setje. Het kind lacht naar de vrijwilliger.	3.41
De vrijwilliger zegt tegen de andere kinderen die bij memory staan te kijken: Hij heeft al een hele stapel en ik heb alleen dit. Hij laat zijn stapel zien.	3.42
Een kind slaat de capuchon van het hoofd van een ander kind. De vrijwilliger ziet dit en zegt: Niet doen.	3.43
Een kind kan een setje niet vinden bij memory. De vrijwilliger zegt: volgens mij is dit hem, probeer maar. Het kind probeert het en vind het setje.	3.44
Een kind vraagt: Mag ik nu? De vrijwilliger reageert niet.	3.45
Een kind wil de memory kaarten omdraaien maar hij doet niet mee met het potje. De vrijwilliger zegt: Nee, niet doen. B. is het spelletje aan het spelen.	3.46
Een kind zegt bij memory: He, B. was aan de beurt. Vrijwilliger: Nee hoor, eerst mag hij nog een keer.	3.47
Een kind gaat voor zijn beurt: De vrijwilliger zegt: Nee, eerst is hij nog en dan ben jij aan de beurt.	3.48
Een kind zegt bij het dammen: dit duurt lang, mag ik nu niet tegen S.? De coördinator zegt: Je moet even wachten totdat het potje voorbij is.	3.49
Kinderen zijn aan het dammen, er is geen vrijwilliger aanwezig. Kind 1 zegt: 'Ik ben slim'. Kind 2: 'Welke aanpak	3.50

rekenen doe jij?'. Kind 1 antwoord: 'Aanpak 2'. Kind 2: 'En jij?'. Kind 3 antwoord: 'Ik doe aanpak 2'. Kind 2: Oh, ik haal alleen maar vijven'.	
Kind 1 doet lang voordat hij een steen zet bij het dammen. Kind 2 wil daarom voor de ander bepalen en wil een steen verschuiven. Kind 3: 'Nee, laat hem zelf beslissen'. Kind 2 trekt haar hand terug.	3.51